

Statsforvalteren i Agder

Årsrapport 2025

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	6
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
3 Årets aktiviteter og resultater	8
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	8
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	8
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	11
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	13
3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	15
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	15
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene	21
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	22
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	24
3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	24
3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	27
3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	29
3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	29
3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene	30
3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	33
3.1.1.11 Bærekraftig landbruk	35
3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	38
3.1.1.13 Andre oppdrag	43
3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	44
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	44
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	45
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	46
3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon	46
3.1.2.5 Andre oppdrag	48
3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	48
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	48
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	50
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	53
3.1.3.4 Andre oppdrag	58
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	58
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	59
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	60
3.1.3.8 Økt kunnskap om integreringsloven	69
3.1.3.9 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	70

3.1.4 Gjennomførte evalueringer	70
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	71
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	71
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	71
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	71
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	71
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	71
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	72
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	72
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	72
3.2.9 Landbruksdepartementet	72
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	72
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	105
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	107
3.6 Andre forhold	107
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	109
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	109
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	109
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	109
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	110
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	110
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	110
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	111
4.3 Fellesføringer 2025	111
4.4 Andre forhold	112
5 Vurdering av framtidsutsikter	113
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	113
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	113
6 Årsregnskap	115
7 Vedlegg	116

1 Statsforvalterens beretning

Jeg mener at embetets samlede resultat i 2025 fortsatt kan karakteriseres som godt. Dette til tross for betydelige utfordringer på flere sentrale saksområder. Det globale utfordringsbildet og den sikkerhetspolitiske situasjonen preger handlingsrommet også regionalt. Den økende internasjonale uroen gjør det mer krevende å ivareta forståelsen av statens rolle, oppgavefordelingen i forvaltningen og grunnleggende prinsipper om likebehandling og rettssikkerhet.

Forholdet mellom politikk og administrasjon fremstår som mer krevende enn på lenge, og tilliten synes svekket.

En betydelig økning i saksmengde og sakskompleksitet, kombinert med økende konflikter om arealbruk og tjenestetilbud, utfordrer embetets prioriteringer og ressursbruk. Forventninger om raske avklaringer og et stadig mer polarisert debattklima legger ytterligere press på forvaltningen. Fremover er det avgjørende at oppdrag og finansiering avstemmes i hele forvaltningen. Kommunekommisjonens arbeid blir viktig for å avklare hvilke tjenester kommunene realistisk kan forventes å levere. Tilsvarende er det avgjørende at også Statsforvalterne har samsvar mellom oppdrag og ressurser. Dette er nødvendig for å opprettholde innbyggernes tillit og sikre statens rolle som garantist for likebehandling og rettssikkerhet. Jeg vil derfor løfte fram «Balanseprosjektet» som et av årets viktigste arbeid.

Driften av embetet i 2025 har vært preget av høyt arbeidspress og ressursmangel – både økonomisk og kompetansemessig. Som Balanseprosjektet viser, krever helsesektoren fortsatt betydelige omdisponeringer. Samtidig er områder som arealplanlegging, byggesak, miljøvern og vergemål tydelig underfinansiert. Behovet for å håndtere innkomne saker fortrenger i økende grad veiledning og forebyggende arbeid. Selv med nye arbeidsformer, digitale verktøy og erfaringsoverføring fra andre embeter er det nå krevende å finne ytterligere effektiviseringsmuligheter av betydning.

Vi har arbeidet målrettet for å få til mer med mindre, gjort hyppige omprioriteringer og gjennomført endringer i struktur og oppgavedeling. Likevel overstiger oppgavemengden vår kapasitet på stadig flere områder. Vi har forsøkt å dreie både egen og kommunenes innsats mot forebygging og kvalitetsutvikling. Men, ser at det er krevende å finne rom for dette og at mange kommuner mangler ressurser og kompetanse både innen plan og areal og innen helse- og sosialområdet.

Kravet om 12 ukers behandlingstid for klager etter plan- og bygningsloven har også i 2025 vært svært utfordrende. Ved utgangen av året er saksbehandlingstiden for nye klagesaker 9–10 måneder. Vi har prioritert økt veiledning for å forebygge nye saker og understreket at arealutvikling må avklares i planer – ikke gjennom dispensasjon, som er en snever unntaksregel.

Agder har betydelige levekårsutfordringer. Embetet har i 2025 bidratt til positiv utvikling i helse- og omsorgstjenestene og NAVs sosiale tjenester, med bedring i tilgjengelighet, kapasitet og kvalitet. Flere avdelinger har ferdigstilt flere vedtak enn tidligere. Likevel rapporterer vi avvik knyttet til saksbehandlingstider og måloppnåelse.

Internt preges embetet av høy trivsel og dyktige medarbeidere. Jeg er likevel bekymret for at økt arbeidspress og negativ omtale av saksbehandlingstider kan svekke motivasjonen. Lønnsnivået ligger fortsatt under andre offentlige aktører i regionen, og turnover er høyere enn ønskelig.

Jeg har som statsforvalter lagt særlig vekt på tverrfaglig innsats for barn, unge og familier. Utviklingen av helhetlige tjenester går i riktig retning, og kommunene etterspør stadig mer veiledning på tvers av fag. Samtidig er variasjonen mellom kommunene fortsatt for stor.

Statsforvalteren i Agder er ett av to embeter som behandler saker etter trossamfunnsloven. Dette er et viktig og krevende område. Flere saker har dreid seg om barns grunnleggende rettigheter og spørsmål om negativ sosial kontroll. Noen vedtak er endret av departement eller domstol. En praksis som står seg over tid er avgjørende for forutsigbarhet og for tilliten til rammeverket for statlig støtte.

Som i 2024 opplever vi et vedvarende høyt press på nedbygging av natur på Agder, særlig knyttet til etablering av ulike former for næring, men også bolig, fritidsboliger og vei. Det siste året har også havneutvikling, legitimert av bl.a. beredskapshensyn, blitt et nytt utviklingsområde som krever store arealer.

Selv om det er positive trekk som økt bruk av planforum, mer planvask og større oppmerksomhet på nasjonale forventninger – er det langt igjen før arealpolitikken i Agder kan beskrives som bærekraftig. Kommunenes kapasitet, politiske prioriteringer og sterke private interesser gjør at nasjonale mål ofte ikke ivaretas. Statsforvalterens arbeid med tydelighet, tidlig involvering og veiledning er fortsatt helt avgjørende for en mer bærekraftig arealforvaltning framover.

Jordvern er en viktig del av totalberedskapen, og nasjonale føringer er skjerpet. Vi prioriterer derfor jordvern tidlig i planprosesser. Det er positivt at antall gårdsbruk i drift øker, og at aktiviteten i skogbruket er historisk høy. Fjellområdene i Setesdal Vesthei og Austhei er fortsatt et sentralt tema, blant annet på grunn av villreininteresser og stort press om bygging av fritidsboliger. Kvalitetsnormen og tiltaksplanen har hevet prioriteringen av villrein, men store arealreserver og politisk motstand gjør omstilling vanskelig. Revisjonen av den regionale heiplanen vil bli krevende.

Kommunenes evne og vilje til å følge statlige retningslinjer varierer, spesielt når det gjelder fortetting, strandsone og fjellområder. I strandsonen preges mange vedtak av feil og stor vektlegging av private interesser.

Lovlighetskontrollen i Farsund illustrerer vårt ansvar for å ivareta samfunnsmessige hensyn og rettssikkerhet. Vår vurdering var at en kontroll var nødvendig for å sikre tilliten til både kommunale og statlige myndigheter. Vi har foretatt en stor gjennomgang og ser at det innvilges et stort antall dispensasjoner som ikke oppfyller lovens vilkår. Vi har derfor varslet endret praksis og vil framover påklage flere vedtak som ikke ivaretar nasjonale eller vesentlig regionale interesser.

Kommunedialogen er en av mine gjennomgående prioriteringer. Heldags kommunemøter gir viktig innsikt og får gode tilbakemeldinger. Kommunenes

økonomi er krevende, og forskjellene er store – fra noen av landets rikeste kommuner til kommuner betydelig under landsgjennomsnittet. Flere kommuner justerer tjenestetilbud helt ned mot grensen av forsvarlighet, noe som påvirker blant annet barnevernsreformen. Mangelen på fosterhjem rammer også Agder hardt.

Fremover skal embetet fortsatt styrke innsatsen for sårbare barn og unge, bidra til å redusere levekårsforskjeller og ivareta natur og klima. Arbeidet med beredskap og integrering skal forsterkes og samordnes på tvers av embetet i samarbeid med fylkeskommunen, kommunene og statlige aktører.

Statsforvalteren i Agder skal fortsatt være en garantist for kunnskapsbasert forvaltning, rettssikkerhet og en kompetanseressurs for kommuner og innbyggere i regionen.

Arendal, 27. februar 2026

Gina Lund

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalteren er statens, dvs. Kongens og Regjeringens, representant i fylket. Statsforvalteren er administrativt underlagt Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, men utførte i 2025 faglige oppdrag for 13 departementer og en rekke direktorater og tilsyn. Statsforvalteren har også oppgaver for Kongehuset.

Statsforvalterembetet er administrativt en del av den sentrale statsforvaltningen, og følger samme ordninger og regelverk som departementer og direktorater. Statsforvalterordningen har røtter tilbake til amtmennene midt på 1600-tallet.

Statsforvalterens rolle og oppgaver beskrives i dag gjennom «Instruks for statsforvaltere» med endringer sist i kraft fra 01.01.2022, i tillegg til de årlige styringsdokumentene. Statsforvalteren skal arbeide for at Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp, og skal ifølge instruksjonen "med dette som utgangspunkt virke til gagn og beste for fylket og ta de initiativ som finnes påkrevd".

Embetet har løpende kontakt med andre embeter på alle nivå i organisasjonen, og utveksler aktivt erfaringer og ideer med andre fylker. Samhandlingen på tvers av embetene er stadig økende. Vidsyn programmet understøttet i stor grad mer samhandling og læring på tvers. Møteformer og reisemønster er fortsatt annerledes enn før pandemien, med større grad av digital samhandling og færre fysiske reiser enn tidligere. Vi ser dette som en ønskelig utvikling i retning både i forhold til effektivitet og et mer bærekraftig samfunn.

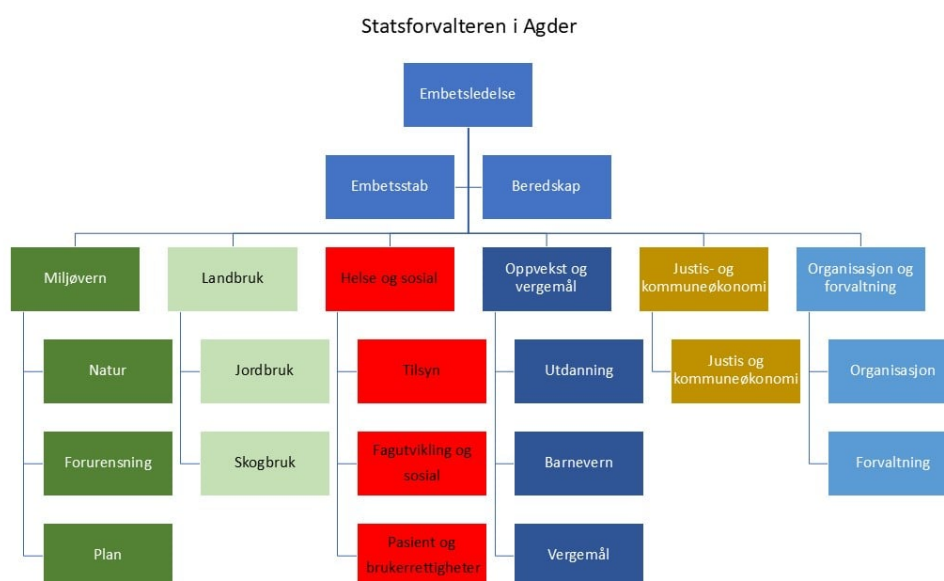
Arbeidet på ledernivå med styringsdialogen, departementets fagdag, Statsforvaltermøtene, AU, og samarbeidsorganene med Statsforvalterens fellesjenester (STAF) på det administrative området fungerer som gode arenaer for å sikre harmonisert oppgaveløsning.

Kontaktstatsforvalterordningen og nettverket av de assisterende statsforvalterne er nyttig i flere sammenhenger.

Statsforvalteren er det viktigste bindeleddet mellom sentral stat og kommunene. Vi vurderer at kommunene totalt sett er embetets viktigste målgruppe og samarbeidspartner. I Agder prioriterer embetsledelsen og avdelingsdirektørene kommune-dialogen svært høyt, og bruker mye tid på dette. Vi har økt veiledningsinnsatsen vår overfor både administrasjon og politiske organer på flere av fagområdene våre. Vi har som mål å besøke alle kommuner med et heldagsmøte mellom kommunestyre/formannskap og embetets samlede ledergruppe tidlig hver valgperiode. I forkant av disse møtene utarbeider vi et bredt kommune bilde som utgangspunkt for dialog. I dette bildet gjennomgår vi alle fagområdene hvor statsforvalteren har oppdrag. Det gir grunnlag for å diskutere kommunenes oppgaveløsning bredere og i et mer helhetlig perspektiv enn når vi har dialog på enkelte fagområder. Som eksempel kan nevnes gjennomgangen av hvordan kommunene forholder seg til aktivitets- og redegjørelsesplikten på likestillingsområdet. I 2025 har kommuneøkonomi blitt et enda mer sentralt tema. Vi gjennomfører individuelle skjønns møter med alle ordførere og kommunedirektører og embetsledelsen hver sensommer. Vår faste høstsamling for ordførere og kommunedirektører arrangeres i samarbeid med KS og hadde i år samfunnssikkerhet og beredskap i en endret internasjonal situasjon som hovedtema.

Andre viktige aktører og samarbeidspartnere er bl.a. helseforetaket, fylkeskommunen, KS, næringslivet, organisasjoner og andre regionale statsetater. Vi gjennomfører statlig etatsleder møte over en halv dag hver høst og har gjennomgående jevnlig kontakt. Vi samarbeider også tett om samordning av den statlige tilsynsaktiviteten.

2.2 Organisasjon og ledelse

I 2025 hadde embetet 173 ansatte og disponerte 150 årsverk. Alle medarbeidere har nå kontorsted i Arendal, med unntak av tre verneområdeforvaltere som har eksterne kontorer i hhv. Sirdal, Valle og Lindesnes kommuner.

Vi hadde fra sammenslåingen til ett embete i 2016 til 2023 en uendret organisering med fem ordinære fagavdelinger og en svært flat struktur og omfattende personalansvar for avdelingsdirektørene. En omorganiseringsprosess, hvor fagavdelingene er seksjonert med seksjonsledere med fullt personalansvar, ble fullført i 2024. Den nye modellen er vist i figuren. Staben hos embetsledelsen er redusert som ledd i prosessen.

Denne organiseringen gir avdelingslederne mer tid til strategisk og faglig ledelse, samtidig som vi ser på muligheter for både nye arbeidsmåter, økonomiske innsparinger og mer samarbeid på tvers.

Statsforvalteren gjennomfører årlig flere oppdrag som krever samarbeid på tvers av fagavdelingene. Slike oppdrag blir i mange tilfeller organisert som embetsinterne prosjekter med embetets ledergruppe som styringsgruppe.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Statsforvalteren i Agder fikk totalt en tildeling på kr 155 317 000 i 2025 på ordinær drift. Beløpet inkluderer overføring fra 2024 på kr 4 186 000. Det overførte beløpet fra 2024 består av «utsatt lønnsoppgjør 2024» på kr 2 859 000 og ett mindreforbruk på kr 1 327 000. Regnskapet for 2025 er gjort opp med ett mindreforbruk på kr 3 880 000, noe som tilsvarer 2,5%.

Lønnsandelen av driftsutgiftene på kap. 1520 post 01 utgjør ca. 81% i 2025, dette er samme andel som i 2024.

Overtidsbruken i embetet har økt noe fra 2024 til 2025. Overtidsbruken ble i hovedsak brukt til å bygge ned restanser på klagesaker etter Plan- og bygningsloven og til klagesaksbehandling rettighetssaker Statens Helsetilsyn. I tillegg er det som tidligere brukt overtid på vergemålsområdet i forbindelse med regnskap fra vergene.

Husleieandelen av driftsutgiftene utgjør 10,7%. Beløpet for husleie på kr 16 263 000 inkluderer utgifter til renovasjon, strøm, renhold, annen kostnad lokaler og fellestjenester. I beløpet for husleie er det trukket fra refusjoner fra STAF på kr 1 956 000. Når det gjelder strømutgifter så er disse omtrent uendret fra 2024 til 2025.

I 2025 har vi gjennomført to Statsborgerseremonier, hvor begge to har blitt avholdt i Kristiansand. Det ble invitert 1281 nye statsborgere og til sammen deltok 160 personer på en høytidelig markering av statsborgerskapet.

Antall journalposter i 2025 var 65 284 i Elements og 44 631 for vergemåls-elements. For både Elements og vergemål-elements er det en økning i journalpostene sammenlignet med året før.

Statsforvalteren i Agder hadde i 2025 et sykefravær på 6,1%. Dette er en svak økning fra 2024 hvor vi hadde 5,9%. Det jobbes godt med sykefraværsoppfølging i embetet og vi har en høy grad av graderte sykemeldinger. Selv om sykefraværet har gått noe opp, så er antall gradert sykemeldte økt til 71% av alle sykefraværstilfellene som er registrert hos NAV.

Vi har i 2025 fortsatt å tilby ansatte influensavaksine gjennom vår BHT, noe 90 ansatte takket ja til.

På saksbehandlernivå så har kvinner fremdeles lavere lønn enn menn. Sammenligner vi med 2023, ser vi at det totalt i virksomheten nå er en svak nedgang i lønnsnivået til kvinner i forhold til menn, fra 99,4 % i 2024 til 98,6 i 2025. Dette har sin forklaring i at kvinner med høy lønn har sluttet og er erstattet med yngre, relativt nyutdannede kvinner som får lavere lønn når de blir ansatt. Likelønn er på dagsordenen i embetet og noe vi er bevisste på særlig ved rekruttering.

Turnover i 2025 landet på 11,9% noe som er en økning fra 9,9% året før. Turnoveren var høyest på begynnelsen av året og har gått ned siste halvdel av 2025. Det ser nå ut som at vi har en god effekt av omorganiseringen vi har gjennomført med en høyere ledertetthet og tettere personaloppfølging. Vi legger til grunn at dette vil bidra til en lavere turnover fremover.

Statsforvalteren i Agder hadde ved utgangen av 2025 173 medarbeidere, 125 kvinner og 48 menn. Vi har hatt en reduksjon i andel medarbeidere over 60 år, noe som i hovedsak skyldes pensjonering. Ved utgangen av 2025 har vi 7,3 årsverk med midlertidig ansatte. Det er i hovedsak studentstillinger som flere avdelinger nå har. Studentene har stillingsstørrelser fra 20-40%, alt ettersom hva de mener de har kapasitet til.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2025	2024
Antall ansatte	173.0	166.0
Utførte årsverk	150.0	141.1
Turnover (%)	11.9	9.9
Sykefravær (%)	6.1	5.9
Samlet tildeling alle poster	392 986.0	384 396.0
Driftsutgifter	151 437.0	141 880.0
Budsjettavvik driftsutgifter (%)	2.5	3.0
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	80.5	81.0
Lønnsutgifter per årsverk	1 015.0	963.8
Husleie	16 263.0	15 623.0
Journalposter (totalt)	110.0	101.0

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

Samlet vurdering

Vi vurderer som tidligere at statlig politikk og målsettinger i hovedsak er godt kjent både i kommunene og helseforetaket mm., og til dels også i befolkningen ellers. Formidling og oppfølging av nasjonal politikk i Agder har i likhet med tidligere år også dette året vært en av hovedoppgavene for alle embetets fagavdelinger og faggrupper. Den samlede måloppnåelsen vurderes derfor fortsatt som rimelig god, men likevel med tydelige faresignaler.

Faresignalene er i hovedsak knyttet til synkende tillit til forvaltningen og høyt og økende konfliktnivå på flere sentrale politikkområder. Vi melder igjen med styrke at den nødvendige prioriteringen av rettssikkerhetsoppgavene nå har nådd et omfang som i faretruende grad går på bekostning av tilgjengelige «rest-ressurser» som kan brukes på faglig utviklingsarbeid og forebyggende tiltak. Arbeidet med «Balanse-prosjektet» i 2025 har dokumentert dette. Utfordringen er spesielt akutt på helsefeltet, der antall rettighetsklager har økt meget sterkt, og innen arealplan og byggesak området. Samtidig er det et gjennomgående problem at embetet er svært presset på de fleste fagområdene. I kombinasjon med reduserte totalrammer for embetet vil dette svekke forebyggende arbeid og motvirke tidlig innsats: Det er særlig uheldig i en tid hvor presset på kommunenes ressurser også øker. Situasjonsbildet står åpenbart i motstrid til erklærte målsettinger og er samfunnsøkonomisk svært negativt.

Avveining mellom utbyggingsareal og vern av natur har vært et vesentlig tema i arealplanarbeidet dette året. Framdriften i ny fornybar kraftproduksjon er ikke god.

Arealpolitikk og planarbeid

Det høye presset på nedbygging av natur i Agder fortsatte i 2025, med stor aktivitet innen vei, nærings-, bolig- og fritidsbolig utbygging. Havneutbygging fremstår som et nytt og arealkrevende tema, ofte begrunnet med beredskap. Etter opphevelsen av den regionale planbestemmelsen i Aust-Agder øker interessen for handelsetableringer langs E18 og E39. Statsforvalteren har vært en tydelig stemme og fremmet flere innsigelser og klager mot utvikling som ikke vurderes som bærekraftig. Manglende avklaring om den nye regionale planen for senterstruktur og handel skaper ytterligere uforutsigbarhet.

Konfliktnivået øker også fordi flere kommuner ikke følger opp nye nasjonale føringer. Av 25 innsigelser i 2025 er foreløpig bare 7 løst gjennom justeringer. Flere kommuner fastholder planer i strid med nasjonale og regionale interesser. Statsforvalteren bruker regionalt planforum aktivt og opplever at tidlig dialog gir verdi. Likevel er det for mange saker som baseres på mangelfulle kunnskapsgrunnlag og svake planbeskrivelser. Samordningen av innsigelser fra statlige etater fungerer godt.

Bruken av Nasjonale forventninger 2023–2027 og nye statlige planretningslinjer har økt, men kommunene opplever mengden veiledning som uoversiktlig. Statsforvalteren peker på behovet for å samle veiledning i færre dokumenter, og fremhever rundskriv T-2/16 som en modell for tydelighet. Kravet om planvask og kartlegging av fortetningspotensial representerer en stor omstilling for kommunene, og sitter til dels langt inne politisk.

Kommunenes kapasitet varierer betydelig. De største kommunene håndterer planarbeidet best, mens små kommuner strever både faglig og kapasitetsmessig. Politiske flertall nedprioriterer ofte nasjonale hensyn selv når administrasjonen legger opp til å følge dem. Jordvern står relativt sterkt. Klimahensyn står svakere, og karbonrike arealer vektlegges lite til tross for økende bruk av klimakalkulatorer.

Kommunenes evne og vilje til å følge statlige retningslinjer varierer, spesielt når det gjelder fortetting, strandsone og fjellområder. I strandsonen preges mange vedtak av feil og stor vektlegging av private interesser. Statsforvalteren vil stramme inn praksis videre i 2026.

Fjellområdene i Setesdal Vesthei og Austhei er fortsatt et sentralt tema, blant annet på grunn av villreininteresser og stort press om bygging av fritidsboliger. Kvalitetsnormen og tiltaksplanen har hevet prioriteringen av villrein, men store arealreserver og politisk motstand gjør omstilling vanskelig. Revisjonen av den regionale heiplanen vil bli krevende.

Naturverdier hensyntas ujevnt, og politiske behandlinger svekker ofte administrasjonens forslag om tilbakeføring av ikke realiserte utbyggingsarealer til LNF. Statsforvalteren fikk likevel viktige gjennomslag i 2025 der departementet støttet våre innsigelser i flere saker med store naturinteresser.

Kommunenes etterlevelse av plan- og bygningsloven varierer sterkt, og flere kommuneplanprosesser har vært svært ressurskrevende. Svakt kunnskapsgrunnlag og mangelfulle konsekvensutredninger bidrar både til innsigelser og til at Statsforvalteren må bruke store ressurser på veiledning.

Selv om det er positive trekk – særlig økt bruk av planforum, mer planvask og større oppmerksomhet på nasjonale forventninger – er det langt igjen før arealpolitikken i Agder kan beskrives som bærekraftig. Kommunenes kapasitet, politiske prioriteringer og sterke private interesser gjør at nasjonale mål ofte ikke ivaretas. Statsforvalterens arbeid med tydelighet, tidlig involvering og veiledning er fortsatt helt avgjørende for en mer bærekraftig arealforvaltning framover.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Det er vår vurdering at kommuner, etater og virksomheter som har oppgaver innen samfunnssikkerhet og beredskap i all hovedsak er godt kjent med rolle- og ansvarsfordelingen på området. Senere års hendelser har bidratt til å styrke denne forståelsen.

Statsforvalterens følger opp kommunene gjennom en strukturert modell for øvelser og tilsyn. Samfunnssikkerhet og beredskap var gjennomgående tema både på årets statlige etatsjefsmøte, og årets samling for ordførere og kommunedirektører.

Kommunene er også aktive i å bruke oss for råd og veiledning. Våre henstillinger og anbefalinger om å styrke det forebyggende arbeidet får vi likevel ikke alltid gjennomslag for. Vi vurderer at kommunene blir stadig mer bevisste på sitt beredskapsansvar, men at de ikke fokuserer nok på forebyggende arbeid. De er gode til å håndtere kriser, men i hverdagen blir forebygging ofte nedprioritert.

Helse- og sosialområdet

Det nødvendige omstillingsarbeidet i helse- og omsorgssektoren i kommunene på Agder er godt i gang. Det er høy bevissthet om behovet for endring som følge av demografiske endringer, herunder en økende andel eldre innbyggere, samt et vedvarende press på kommuneøkonomien. Kommunene har over flere år arbeidet godt med planer som tar høyde for disse utfordringene.

Statsforvalteren har prioritert å jobbe systematisk med å få en oversikt over kommunenes arbeid med å ivareta boligsosiale hensyn i kommunale planer, og vurderer at kommunene på Agder stadig kan bli bedre på å ivareta det boligsosiale i plan, og at dette hensynet bare ivaretas av kommunene i middels grad.

Iverksetting av samfunnsreformen Bo trygt hjemme er godt i gang. Vi har etablert en egen styringsgruppe som ledes av Statsforvalteren der sentrale samfunnsaktører som Husbanken og Nav deltar. Arbeidet er godt forankret, og prosessene er kommet godt i gang.

Kunnskapen om sosialtjenesteloven og forskrifter vurderes fortsatt som varierende i kommunene. I 2025 videreførte vi etablerte arenaer for opplæring, veiledning, dialog og erfaringsutveksling med våre 13 Nav-kontor om sosialtjenesteloven, og vi ser at arbeidet må fortsette.

Embetets iverksetterrolle er etter vår vurdering avgjørende for å lykkes med en fremtidsrettet og bærekraftig helse- og omsorgssektor på Agder. Eksempler på at vi bidrar til iverksetting av villet nasjonal politikk er fagavdelingens tydelige flerårige fokus på «Gjør kloke valg» kampanjen, samt at årets hovedtema på Høstkonferansen dreide seg om prioritering, herunder den nye nasjonale veilederen "Prioriteringer i kommunale helse- og omsorgstjenester".

Vi er ikke i tvil om at vår iverksetterrolle er virkningsfull. Vi er derfor, som tidligere år, bekymret for at fagutviklingsoppgavene blir så sterkt skadelidende på grunn av ressursmangel og økende rettsikkerhetsoppgaver, jf. rapporteringspunkt 3.2.4. hvor avvikene på HOD-området fremgår.

Barn og unge

Vi har i 2025 hatt en økt bevissthet på at tiltakene våre skal treffe godt på behovet i kommunene. Vi anser det som viktig at vi tar i bruk hele verktøykassa vår, og basert på ROS gjør de tiltakene vi mener er mest hensiktsmessige. Statsforvalteren i Agder bruker følgende mye tid på veiledning av kommunene, både skriftlig og muntlig. Vi har møter med kommuner, både samlet og enkeltvis. Vi forsøker dessuten å gi støtte i kommunenes kompetansehevingsarbeid der vi kan – og bidra til implementering av nasjonale føringer.

Statsforvalteren sørger for at rettighetene til det enkelte barn og unge oppfylles. Samtidig ser vi at rettighetene til fellesskapet, den gruppa der majoriteten av barn og unge befinner seg, i mindre grad prioriteres. Kommunene har ikke samme kapasitet som tidligere til å sette inn generisk tiltak, ressursene går til å følge opp enkeltvedtak.

I Agder har vi relativt tett dialog med de fleste av kommunene. Vi kjenner dem og vet en del om deres utfordringer og behov for støtte. Denne kjennskapen bidrar til at vi, slik vi ser det, treffer med veiledningen når vi møter dem. Et eksempel er informasjonen og veiledningen vi har gitt i forbindelse med innføring av ny opplæringslov. I 2024 inviterte oss selv til informasjonsmøter i alle kommuner, samt Agder fylkeskommune – informasjonsmøtene har blitt videreført i 2025. I tett dialog med skoleeier, skreddersyr vi veiledningen. Vi har tro på at denne «turnéen» har vært en god investering i økt regelverkforståelse i kommunene, og dessuten tilførte den embetet viktig kunnskap om hva det er behov for at vi følger ytterligere opp knyttet til det nye lovverket.

Når det gjelder tilsyn, forsøker vi å spisse disse og å gjøre dem effektive. Vi tilstreber at vi treffer godt på tema, slik at nytteverdien blir best mulig for kommunene – samtidig som vi vil unngå at tilsynsaktiviteten tapper skoleeier for kapasitet. Vi er nøye med å understreke læringspotensialet som ligger i tilsyn. Skoleledere fra andre skoler enn skolen som er tilsynsobjekt, eventuelt nabokommuner/nabobarnehagemyndighet, inviteres gjerne til formøte og slutt møte – nettopp for at flere skal kunne lære av tilsynet.

I 2025 (som i 2024) har vi i større grad enn tidligere fulgt opp eksamensavviklingen – etter tydelig føringer fra Utdanningsdirektoratet. Vi vurderer at kommunene stort sett er godt rustet til å avvikle eksamen trygt og forsvarlig, og de kommunene vi er usikre på, følger vi ekstra opp.

Vi vurderer at kompetanseordningene fungerer godt i Agder. Arbeidet i partnerskapene bærer preg av langsiktig tenkning og baserer seg på behovsmeldinger fra barnehage- og skoleeiere. Den langsiktige planen for tilskuddsordningen i Agder, har for 2025 utgjort et godt grunnlag for videre utvikling av partnerskapene i påvente av ny nasjonal strategi. Statsforvalteren vurderer at strukturene og samarbeidsformene i Agder samlet sett legger til rette for utvikling og gjennomføring av kompetansetiltak i tråd med lokale vurderinger av kompetansebehov.

Kompetansestrategi for kommunalt barnevern har vært i fokus også i 2025, og det er i Agder etablert en solid struktur for læringsnettverk. Mangelen på fosterhjem preger også Agder, og utfordringen blir stadig tematisert i vår dialog med barnevernstjenestene.

For alle våre områder registrerer vi en økning i henvendelser fra både kommuner og innbyggere. Vi ser at kommunene trenger veiledning på flere fagfelt for barn- og unge, og samtidig at kompleksiteten i henvendelsene og enkeltsakene er mer omfattende. Samtidig ser vi en økt forvaltningskompetanse for de fleste av våre kommuner. Særlig merkbart er det at tjenestene i større grad sikrer barn og unges rett til å bli hørt. Vedtakene som fattes i kommunene inneholder i motsetning til tidligere nå stort sett barnets beste vurderinger, der barnets syn på saken kommer frem.

Vi har generelt god og tett kontakt med barnevernstjenestene, barnehagemyndighet og skoleeiere - og vi vurderer at vår aktivitet bidrar til å gjøre nasjonal politikk kjent og iverksatt i kommunene.

Naturforvaltning og forurensning

Samfunnsutviklingen på Agder fører til et økende press på nesten alle økosystemer og en samlet belastning som utvikler seg i feil retning. Kunnskapsgrunnlaget er imidlertid fortsatt utilstrekkelig til å gjøre gode overordnede vurderinger av tilstand og utvikling. Innsatsen fra Statsforvalteren bidrar i noe grad til å bremse utviklingen gjennom vern, restaurering, veiledning, kunnskapsarbeid og innsigelser.

Vannforekomstene i Agder viser et bekymringsfullt bilde, der 62 prosent ved inngangen til 2024 hadde moderat, dårlig eller svært dårlig miljøtilstand, og der endringene gjennom planperioden har vært marginale. Rundt 90 prosent av vannforekomstene er påvirket av sur nedbør, og selv om forsurenningen er kraftig redusert siden 1990-tallet, er kalking fremdeles avgjørende for å opprettholde dagens nivå. Arbeidet med kalking har pågått siden 1985 og er en av de største naturrestaureringssuksessene i Norge, men er svært sårbart for nedbørsvariasjoner. Kommunenes driftsfond er ikke tilstrekkelige dersom vi får to nedbørsrike år på rad. Konsekvensen vil i tilfelle kunne bli alvorlig for enkelte laksevassdrag, og naturverdier som har tatt flere tiår å bygge opp kan gå tapt i løpet av måneder. Mangelen på en bedre bufferordning gjør risikoen stor allerede fra 2027.

Utviklingen for vannforekomstene gir fortsatt grunn til bekymring, og kalking er kritisk for å hindre ytterligere forringelse. Samtidig vurderes vannforvaltningsarbeidet som lite effektivt, og tilstanden i kystvann utenfor Flekkefjord påvirkes negativt av oppdrett. Økningen i lurv, høyere sjøtemperatur og svekkede oksygenforhold har klare paralleller til Oslofjorden, og førte til etableringen av programmet SOS – «Sammen om Skagerrak» i 2025. Programmet skal bidra til en mer samordnet innsats for havmiljøet, og det trengs større nasjonal oppmerksomhet.

Innen vern og restaurering er innsatsen god innenfor eksisterende rammer, og særlig kalking og frivillig skogvern har betydelig effekt. I 2025 ble 10 nye skogområder vernet, og tre eksisterende verneområder utvidet, slik at Agder nå har 301 verneområder. Framdriften innen supplerende vern var svakere enn forventet, blant annet på grunn av manglende kapasitet hos naturkartleggere. Samtidig mangler Statsforvalteren tilstrekkelig kapasitet til å følge opp forvaltningen av verneområdene, og det er bekymring for tap av verneverdier som følge av fremmede arter og ulovlige inngrep. Et internt prioriteringsarbeid i 2025 har lagt grunnlaget for videre oppfølging i 2026, med særlig vekt på forvaltningsplaner og besøksstrategier.

Agder har mange lokaliteter med truet natur. Statsforvalteren bidrar med tilskudd, kartlegging, veiledning og kursing, og vil i 2026 spisse prioriteringene ytterligere. Presset på truet natur er stort, spesielt på grunn av nydyrking og landbruksveier. Selv om veiledningen i 2025 har gitt resultater, vurderes forskriftene som for liberale. Også arbeidet med truede arter har begrenset effekt, ettersom kapasiteten er lav og utfordringsbildet stort. Bekjempelsen av fremmede arter har samlet sett liten effekt, men med enkelte unntak: mink i skjærgården er betydelig redusert, og bekjempelse av boersvineblom, kjempespringfrø og kjempebjørnekjeks langs kysten gir resultater.

Innen naturrestaurering er potensialet stort, men tiltakene er ressurskrevende og viser foreløpig små virkninger. I havet bidrar pilotprosjektet MARES til passive restaureringstiltak, og i 2026 vil det arbeides videre med blant annet nye hummerfredningsområder. Det er behov for flere tiltak både i vassdrag og kystvann på lengre sikt.

De fleste truede arter og naturtyper utvikler seg negativt, med få unntak som damfrosk. Innsatsen er liten sammenlignet med utfordringene. Villreinområdene i Agder har dårlig og middels tilstand, og arbeidet for å bedre forholdene er krevende og langsiktig. Antall fritidsbygg i villreinområdene har økt med over 70 prosent siden 2020, og planreserven er enda større. Den samlede belastningen er ikke tilstrekkelig beskrevet, og behovet for planvask er betydelig. Statsforvalteren har vært aktivt involvert i tiltaksplanarbeidet, høringer og oppfølging av både kommuner og kraftsaker. Villrein brukes som premiss i plansaker og dispensasjoner, og konfliktnivået er høyt. Enkelte utfordringer knytter seg også til Forsvarets aktivitet, og Statsforvalteren har vært tydelig på at øvingsfelt må flyttes ut av villreinområdene.

Vårt arbeid på forurensningsfeltet med tilsyn, veiledning og nye utslippstillatelser mm. er konkret og målrettet arbeid som vi ser har direkte positiv miljøeffekt. Tilsynsarbeidet er styrket i 2025, blant annet gjennom egeninitierte tilsynsaksjoner som har effektivisert prosessen. Oppdatering av tillatelser til industri (IED) med strengere utslippskrav vil redusere utslipp over tid.

Høyt fokus på avløpsrenseanlegg, næringsmiddelbedrifter og landbasert akvakultur har medført flere tillatelser med strengere regulering av bl.a. næringssalter. Flere kommuner har også fått avløpssituasjonen høyere opp på dagsorden, og utreder tiltak, oppgraderte renseanlegg og samarbeid om oppfølging og tilsyn av spredt avløp.

Akvakultur medfører økende påvirkning både i landbaserte og etablerte anlegg, og flere vannforekomster viser tegn til forringelse. Dette gir grunn til stor bekymring, og må følges opp videre i 2026. Vi er usikre på om utslipp fra akvakultur er godt nok regulert, spesielt landbasert hvor vi forventer store utslipp av næringssalt fremover fra anlegg som nå er i oppstartsfasen i Agder. Det er også økende interesse for å etablere flere nye landbaserte akvakulturanlegg.

Det er ikke stilt miljøkrav etter jordloven i Agder, blant annet fordi Agder er et grasfylke med hele 94 % grovfôrareal. I stedet vektlegges frivillige virkemidler gjennom Regionalt miljøprogram, med ni ordninger som reduserer avrenning. Dette arbeidet fortsetter innenfor gjeldende programperiode.

Kommuneøkonomi

I vår dialog med kommunene om kommuneøkonomien er målet å skape en god og tillitsfull dialog, slik at kommunene har en lav terskel for å be om veiledning. Vi prioriterer slik veiledning høyt, og vårt overordnede mål er å bidra til at alle kommunene arbeider målrettet med å tilpasse driften innenfor de økonomiske rammene som gis i kommuneopplegget.

Ved inngangen til 2026 er hovedbildet at flertallet av kommunene i Agder har god styring og kontroll over økonomien. Det er store forskjeller mellom

kommunene i Agder, både når det gjelder inntektsnivå og finansiell stilling. I samlet inntektsnivå per innbygger («frie inntekter korrigert for variasjoner i utgiftsbehov»), lå Agderkommunene i 2024 marginalt under landsgjennomsnittet (99%). 8 av Agders 25 kommuner hadde imidlertid korrigerte frie inntekter som var høyere enn landsgjennomsnittet. Av de 7 kommunene med de høyeste samlede frie inntekter i landet, var 4 fra Agder. Høye kraftinntekter, gode fondsreserver og relativt lavt gjeldsnivå er kjennetegn ved disse kommunene. På den andre siden hadde 7 Agderkommuner et inntektsnivå per innbygger som var lavere enn 95% av landsgjennomsnittet.

Et særtrekk for kommunene i Agder har over tid vært at de har fått vesentlige beløp i utbytte fra Å Energi. Dette er inntekter som kommer i tillegg til «frie inntekter korrigert for variasjoner i utgiftsbehov», men som har ulik betydning for de enkelte kommunene. Spesielt i årene 2023-2025 var utbytterne historisk høye. Men fra 2026 og videre er prognosene mer i tråd med utbytnivået slik det var til og med 2022.

Ser man på den finansielle stillingen, hadde Agderkommunene samlet sett både en høyere fri egenkapital og en lavere netto lånegjeld enn landet uten Oslo. 20 av 25 kommuner hadde ved inngangen til 2025 fortsatt en buffer på disposisjonsfond på mer enn 5% av driftsinntektene. Statsforvalteren følger spesielt opp de resterende 5 kommunene, som alle hadde merforbruk ved inngangen til 2025. En av disse kommunene (Froland) er også i ROBEK. Andelen kommuner med merforbruk i Agder var dermed 20% ved inngangen til 2025. Dette var en høyere andel enn landet.

Vi vil i 2026 fortsatt ha dialog om kommuneøkonomien med alle kommunene, blant annet gjennom skjønns møtene. Spesielt vil vi prioritere en tett dialog med både politisk og administrativ ledelse, og eventuelt kommunistyrene, i ROBEK-kommuner og i andre kommuner i økonomisk ubalanse.

Landbruk

Vi mener at landbrukspolitikken er godt kjent. Summen av alle våre tiltak er sterkt medvirkende til måloppnåelse her. Det samarbeides godt mellom de ulike forvaltningsnivåene, og da spesielt med kommunene, og vi har tett kontakt og god dialog med de ulike næringsorganisasjonene. At vi har tilstrekkelig med ressurser til å ivareta vår veiledningsrolle overfor kommunene anses som svært viktig for måloppnåelse innen sektoren, både på kort og lang sikt. Dette arbeidet prioriteres høyt, men kan likevel måtte tas noe ned i perioder med lav bemanning eller høyt press på andre områder.

Vi har funnet frem til en god balanse mellom fysiske samlinger og digitale veiledningsmøter med kommunene, med flest av sistnevnte. Dette er effektivt og helt sentralt for å sikre at ordningene forvaltes etter regelverket. Kombinasjonen av møteformer gir oss en mulighet til å respondere kjapt på behov som oppstår, samtidig som vi ivaretar ønsket og behovet for grundigere gjennomgang og drøftinger. I et langsiktig perspektiv anses fysiske møteplasser som avgjørende for å sikre måloppnåelse.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

Samlet vurdering

Vi mener som for foregående år at tilstanden på Agder kan karakteriseres som «godt samordnet». Samordningen av statlig tilsyn med kommunene inkludert kommunerevisjonene og kontrollutvalgssekretariatene, har over tid vært vellykket. Det er innarbeidet en fast organisering og framdrift, og kommunene gir i all hovedsak positive tilbakemeldinger.

Agder er en relativt homogen region med 25 kommuner og en fylkeskommune, hvor interkommunalt samarbeid har stort omfang, og felles innsats på store utfordringer fungerer relativt godt. Regionplan Agder 2030 legges bredt til grunn for arbeidet. Ordningen med samordning av statlige innsigelser til planer etter plan- og bygningsloven fungerer godt. Konfliktnivået i arealplanarbeidet er dessverre økende.

Det er en utfordring for Statsforvalterens samordningsfunksjon på fylkesnivå å økende antall statlige etater omorganiserer seg fra geografisk inndeling til funksjonell inndeling. Samarbeidet i fylkesberedskapsrådet er likevel tett og godt.

Det er økende temperatur i kommunenes prosesser med prioriteringer og omdisponeringer innen og mellom de tunge tjenesteområdene innen oppvekst, helse og omsorg. Embetet har fokus på samordning av arbeidet med mottak og integrering av flyktninger, og på ivaretagelse av sårbare grupper av barn og unge. Tiltak mot utenforskap og for styrking av levekår og likestilling er sentralt for Agder. Samordning av arbeidet på helsesektoren, både mellom kommunene og i overgangen mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten, er en vesentlig oppgave som vektlegges løpende.

Lokal virkemiddelbruk har hittil i liten grad lyktes med å redusere utslippene av klimagasser fra Agder. Innføring av arealregnskap og økende vekt på "planvask" i flere kommuner, gir likevel gode bidrag til å hindre framtidige utslipp. Byvekstavtalen for kristiansandsregionen er også et viktig klimatiltak.

Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Statsforvalteren i Agder har også i 2025 hatt tverrfaglig samhandling rundt barn, unge og deres familier som et satsningsområde. Vi erfarer samlet sett at utviklingen går i riktig retning. Vi registrerer en stadig større bevissthet om, og forståelse for viktigheten av, å gi gode og helhetlige tjenester til utsatte barn, unge og deres familier. Blant annet registrerer vi at kommunene i større grad etterspør veiledning på tvers av fagområder. Likevel er det fortsatt uønsket variasjon mellom kommunene. Økonomiske begrensninger har ført til at noen kommuner i 2025 har gjort justeringer i sine tjenestetilbud, som har fått konsekvenser for tilbud som ikke er lovpålagt. Det gjør det mer krevende å nå målene i barnevernsreformen, når det samlede tjenestetilbudet snevres inn snarere enn å bygges ut.

Samtidig registrerer vi at kommunene anstrenger seg for å lykkes med å gi innbyggere helhetlige tjenester. 22 av våre 25 kommuner har nå på plass forebyggende plan, erfaringer deles på fagdager, og tidligere satsinger som Bedre tverrfaglig innsats, Nye Mønstre og Godt begynt videreføres. Statsforvalteren har et godt samarbeid med fagmiljøer som R-Bup, RVTS og Korus - blant annet ved at vi inngår i et eget samarbeidsforum med kompetansesentrene. Det er etablert arbeidsgrupper som utvikler ulike tiltak. Vi ser at felles samlinger som arrangeres i dette samarbeidet, samt vår egne samlinger på oppvekstområdet, har godt oppmøte. Kommunene melder om nyttig innhold og viktig nettverksbygging gjennom slike dager. Vi

registrerer også at kommunene gjennom felles veiledning, kompetanseheving og dialog finner gode løsninger lokalt. Kommunene har gode planer og viser en større forståelse for, og bruk av, barnets beste vurderinger og barnas rett til å bli hørt. Dette bidrar til at tjenestene i økt grad tilpasses brukerne.

Statsforvalteren i Agder inngår i styringsgruppa for det såkalte «Agdersamarbeidet» og har dessuten bidratt med prosjektskjemmidler i 2025. Intensjonen er å etablere et langsiktig samarbeid med mål om å forebygge alvorlige hendelser hvor barn/unge på institusjon er involvert, ved å sette inn koordinerte tiltak med barns beste og samfunnsvernet i fokus. Andre aktører i dette samarbeidet er Agder politidistrikt, Sørlandet sykehus, Agder fylkeskommune, KS og Bufetat Sør.

Gjennom året har vi fortsatt vårt interne arbeid med å styrke samarbeidet på tvers, særlig på oppvekst- og helseområdet. Det er på disse områdene at kommunenes samordningsplikt er spesielt sentral knyttet til utsatte barn og unge. På flere møteplasser og samlinger med representanter fra kommuner og helsefelleskap, har statsforvalterens direktørmivå vært sammen om presentasjoner og i påfølgende drøftinger med aktørene. Dette mener vi har gitt viktige signaleffekter til kommunene på Agder.

Vi vil også spesielt trekke frem at tilsynsmøter (behandlingsmåte 4) synes å ha god effekt, også utover at slike møter gir fremdrift i det tverrfaglige samarbeidet i en enkeltsak. Det er vår vurdering at slike møter får ringvirkninger og gir kommunene erfaring med at tverrfaglig samarbeid kan gi umiddelbare og konkrete resultater. Tilsynsmøtene initieres av Statsforvalteren i Agder ofte i et samarbeid mellom flere seksjoner hos oss – på tvers av barnevern, helse og utdanning.

Samordning av tilsyn

Arbeidet med samordning av statlig tilsyn med kommunene i Agder har over tid hatt en fast organisering og framdrift, og vi oppfatter tilstanden på området som god. I kommunedialogen får vi i hovedsak gode tilbakemeldinger fra kommunene på våre tilsyn. De er koordinert i tid, de oppleves som nyttige, med god veiledning og oppfølging, og de fører til endring. Vårt inntrykk har over tid vært at den samlede tilsynsbelastningen på kommunene i Agder er følbare, men ikke urimelig stor.

For å legge til rette for samordning og dialog med andre statlige tilsynsetater og med kommunenes egenkontroll, har vi «Statsforvalterens tilsynsforum». Her møter alle statlige etater som har kommunerettede tilsyn, de kommunale revisjonsdistriktene i Agder, kontrollutvalgssekretariatene i Agder og KS Agder.

Ett av målene med dialogen i Tilsynsforumet er å utnytte synergiene mellom den kommunale egenkontrollen og tilsyn, noe vi over tid har vurdert som vellykket. Videre er en viktig del av dialogen å dele erfaringer og læring etter tilsyn. Her følger også fagavdelingene opp med erfaringsdeling til kommunene innen sine sektorer. I tillegg ble det i september 2025 for første gang på ti år arrangert kvalitetskonferanse for kommunene i Agder, der blant annet erfaringer og læring etter tilsyn sto på programmet. Statsforvalteren arrangerte kvalitetskonferansen i samarbeid med Arbeidstilsynet, KS Agder og Agder kommunerevisjon.

Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Fra å ha hatt en positiv utvikling i noen år, hvor klimahensyn i økende grad ble inkludert som premiss i virksomhetsstyringen i ulike sektorer, var 2024 et vendepunkt, hvor svak kommuneøkonomi og dyrtid svekket fokuset på klimatiltak. 2025 har vært likt foregående år, og utviklingen for delmålet er ikke lenger positiv. Klimaomstillingen går ikke raskt nok.

Utslippskuttene vi observerer skyldes nasjonale klimatiltak, og ingen kommuner evner å få til omstilling og egne tiltak som har vesentlig betydning. Fra 2023 til 2024 økte faktisk Agders klimagassutslipp, riktignok marginalt, men utslippskutt i et nødvendig tempo skjer dessverre ikke lenger. Sammenlignet med 2009 er utslippene i Agder kuttet med fattige 7 %.

Våre bidrag på klimaområdet fører til større oppmerksomhet om hvordan kommunen kan benytte sine roller til å kutte i klimagassutslippene både fra egen drift og tilrettelegge for at innbyggerne kan redusere sine utslipp. Gjennom det kommunale og regionale planarbeidet bidrar vi til å skape oppmerksomhet rundt utfordringer og løsninger for gode klimagrep i bl.a. helse- og utdanningssektorene, i tillegg til den rene arealbruken. Særlig sistnevnte har vi hatt mye oppmerksomhet på i 2025, og kommunene har i mange tilfeller fulgt opp anbefalinger om å unngå tiltak i karbonrike arealer, selv om dette også har gitt grunnlag for innsigelser i 2025. Agder fylkeskommunes arealregnskap var en vekker for mange, som viste at store områder med bl.a. myr var lagt ut til utbygging i gjeldende planer. Dette har bidratt til å sette i gang planvask i flere kommuner, og er absolutt et positivt utviklingstrekk.

Antallet Klimasats-søknader fra Agder har vært rundt 20 prosjekter per år de siste årene. I 2024 fikk 20 prosjekter tilsagn om støtte, mens for 2025 var tallet bare 5. Vi tror anstrengt kommuneøkonomi er en vesentlig forklaringsfaktor, noe også kommunene oppgir til oss som årsak til at prosjekter ikke blir prioritert i kommunale budsjetter. Dette er synd, og bidrar i feil retning i en tid der vi trenger stadig økt innsats for å kutte klimagassutslipp.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Samfunnssikkerhet og beredskap er godt samordnet på regionalt nivå i Agder. Beredskapsaktørene har felles beredskapsgrenser (med unntak av Sirdal som tilhører sørvest politidistrikt). Det er meget lav terskel for kontakt mellom aktørene og framstår som klart at man står sammen og at alle vil det beste for hverandre og for Agder. Dette er vist gjennom øvelser, hendelser og samlinger/møter.

Statsforvalteren i Agder ser imidlertid et behov for tettere integrering med NRK i krise jfr NRKs vedtekter § 23 som sier:

NRK har et særlig beredskapsansvar. NRK skal legge til rette for at styremaktene når ut til befolkningen med informasjon ved nasjonale kriser. NRK skal i slike situasjoner også tilstrebe å opprettholde en omfattende nyhetsdekning og et bredt allmennkringkastingstilbud som dekker befolkningens behov for oppdatert informasjon.

Landbruk

Landbruksavdelingen har gjennomført dialogmøte med Mattilsynet i saker om dyrevelferd. I tillegg har vi tett kontakt med Mattilsynet gjennom beredskapsarbeidet, både i fylkesberedskapsrådet og ikke minst i jordbrukets beredskapsforum. Gjennom partnerskapet er det god kontakt med Innovasjon Norge og fylkeskommunen på aktuelle landbrukstema.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivarettatt på en enhetlig måte

Samlet vurdering

Statsforvalterens rolle som rettssikkerhetsgarantist er den delen av vår portefølje som er best kjent i befolkningen. Samlet for embetet vurderer vi at måltallene for saksbehandlingstid fortsatt blir nådd helt eller i stor grad på en rekke saksområder. Men dessverre er det økende problemer med å opprettholde dette på flere viktige saksområder, også områder som tidligere har hatt måloppnåelse. Det er nå betydelig offentlig oppmerksomhet om våre saksbehandlingstider.

Klagesaksbehandling og tilsyn har over tid hatt klar førsteprioritet ved ressursmangel. Utfordringene knyttet til denne prioriteringen har økt ytterligere siste år. Det er klart uheldig at forebyggende arbeid og faglig utvikling blir skadelidende, fordi klagesakene tar en stadig større del av ressursene. Vi ser nå i tillegg at behandlingstiden for klagesaker øker, fordi smertegrensen er nådd for overføring av ytterligere ressurser til dette arbeidet. Problemene er størst innen helse, sosial, arealplanarbeid, deler av miljøvernfeltet, vergemålsområdet og klagesaker etter plan- og bygningsloven. I 2025 har «Ballanseprosjektet» dokumentert at særlig områdene helse, arealplan og byggesak er betydelig underfinansiert. Det er viktig at prosjektet blir fulgt opp med konkrete tiltak.

Det er en vesentlig oppgave for embetet å bidra til at befolkningens tillit til offentlig sektor videreføres, med åpenhet, likebehandling og kvalitet som kjennetegn ved tjenestene som tilbys. Vårt viktigste bidrag til denne tilliten er å opprettholde høyeste kvalitet i tilsynsarbeid og saksbehandling i hele embetet. Dette sikrer vi løpende gjennom gode rekrutteringsrutiner, samt kontinuerlig faglig oppdatering og kompetanseheving av medarbeiderne. Våre ansatte på alle fagområder deltar på nasjonale samlinger i regi av tilsyn, direktorater og departementer, og vi har gjennomgående et tett og godt samarbeid med andre embeter. Lik praksis er et viktig hensyn i slikt faglig samarbeid. Våre tilsyn over hele spekteret av fagområder får ofte stor oppmerksomhet i lokale media og til dels riksmidia.

Helse- og sosialområdet

Embetets Helse- og sosialavdeling er i særskilt utfordrende situasjon knyttet til saksbehandlingstider. Vi har meldt inn flere avvik på Helse- og sosialområdet, jf. kapittel 3.2.2 (AID) og 3.2.4 (HOD).

Det er derfor viktig å løfte frem at denne fagavdelingen i faktisk har saksbehandlet flere saker enn tidligere innen alle våre porteføljer, unntatt klagesaker sosial. Vi har gjennom 2025 sett en sterkt økt saksinngang, og økende kompleksitet i sakene. Økningen i antall vedtak og avgjørelser er et resultat av omfattende arbeidsinnsats, og kommer på tross av høy turnover i avdelingen. Vi har gjennomført tiltak knyttet til saksflyt, mal-arbeid og prosessstyring. For å levere forsvarlig saksbehandling kan vi ikke se at tidsbruken i tiden som kommer kan presses ytterligere ned. Det betyr at vi ikke forventer mulighet for å ta ut fortsatt effektiviseringsgevinst, før vi styrkes med personell og/eller nye digitaliseringsløsninger.

Det er bekymringsfullt at fagavdelingen har et for smalt handlingsrom til å gjennomføre forebyggende tilsyn, både landsomfattende og egeniniterte, basert på egen risikovurdering og områdeovervåking. Forebyggende planlagte tilsyn er virkningsfullt, og bidrar i større grad til styrket kvalitet og sikkerhet ute i tjenestene enn våre avgjørelser i enkelt saker.

Helse- og sosialavdelingen har et høyt fokus på å arbeide systematisk for å sikre en god kvalitet i det vi gjør. Vi har også i 2025 gjennomført Audit knyttet til hendelsesbaserte tilsynssaker løst med behandlingsmåte 2, og embetet har delt funn fra denne i nasjonalt Tilsynsledermøte og i internt møte i Statens helsetilsyn.

Utsatte barn og unge

Vi vurderer at kommunene leverer stadig bedre og mer helhetlige tjenester tilpasset barn og unges behov. Til tross for dette merker vi en økning i henvendelser og saker for alle våre områder. Gjennom økt oppmerksomhet på barnekonvensjonen, samt barn- og unges stemme i saksbehandlingen og tjenesteytelsen, oppnår kommunene i større grad enn tidligere å imøtekomme barn og unges behov. Det prioriteres å se tjenestene bedre i sammenheng, også i tidlig og forebyggende fase. Statsforvalteren har i 2025 økt oppmerksomheten på samarbeid, samhandling og helhet når vi behandler saker, fører tilsyn og gir veiledning. Dette mener vi gir bedre effekt. Vi har dessuten forventninger til at KUBU-satsingen skal gi resultater og at vi får til en bedre samhandling om barn og unge på alle nivå i forvaltningen.

Samtidig må vi erkjenne at det fremdeles er store utfordringer når det gjelder å lykkes med en god samordning av velferdstjenestene for sårbare barn og deres familier. Dette omfatter både kommunene og statsetatene. Vi oppfordrer derfor departementene til å fortsette arbeidet med å finne gode og riktig virkemidler og oppdrag til Statsforvalterne, for å sikre god samordning.

Som en følge av at ny opplæringslov trådte i kraft 1. august 2024, har informasjon og veiledning om den nye loven vært prioritert i vårt arbeid og dialog med sektoren. Vi har brukt betydelige ressurser på å bistå kommunene med implementering av lovverket, og vi har tro på at dette er en god investering med tanke på god regelverkssetterlevelse i skolesektoren fremover.

På barnevernsområdet er arbeidsbelastningen høy. Vi prioriterer klager på tvangsprotokoller og institusjonstilsyn. Antall klager er økende. Vi har ikke klart å gjennomføre alle lovpålagte tilsyn ved de 50 avdelingene vi har i Agder i 2025, men vi vurderer at vi har gjort gode risikovurderinger knyttet til hvilke vi

har prioritert. Så nær som alle barn på institusjon får tilbud om samtale (93%). Vi har også en ungdomstelefon som vi mener bidrar til at ungdommene enkelt kan nå oss.

Det er store utfordringer med å skaffe et egnet tilbud om fosterhjem til barn som trenger dette.

Lov- og tilskuddsforvaltning i landbruket

Det er vår vurdering at vi har god måloppnåelse her. Vi merker økende etterspørsel etter juridisk veiledning, både internt på avdelingen og ute i kommunene. Økende kompleksitet i en del av lovsakene kan forklare noe av dette. Arbeidet for å sikre en effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning er høyt prioritert hos oss. Måloppnåelse sikres gjennom egne rutiner og saksbehandling, men også gjennom kontroll og veiledning av kommunen, samt ulike kompetansehevende tiltak. Vi har god kompetanse på avdelingen, men bemanningen er ikke mer robust enn at vi er sårbare for uforutsette hendelser og turnover.

Det er vår vurdering at de investeringene vi gjør knyttet til veiledning og kompetanseheving av kommunenes medarbeidere er en god investering som betaler seg i form av bedre kommunal forvaltning. I neste omgang bidrar dette til redusert oppgaveportefølje hos oss, både mindre en til en oppfølging av kommunene, og en reduksjon i antall klagesaker.

Plan- og bygningsloven og kommuneloven

Kravet om maksimalt 12 ukers behandlingstid for klager etter plan- og bygningsloven har vært en stor utfordring for embetet også i 2025. Saksfeltet er faglig krevende, og sårbart for sykefravær og tap av erfarne medarbeidere. Vi har nå ved utgangen av året en saksbehandlingstid på 9-10 måneder for nye klagesaker.

Vi har videre hatt en økning markant økning i antall klager etter offentleglova. Vi har også en merkbar økning i henvendelser som gjelder manglende svar fra kommunene på innsynskrav.

I 2025 har vi prioritert veiledning av kommunene i større utstrekning enn tidligere. Vi har hatt veiledning både for kommunens administrasjon og politikere. Fokus har spesielt vært rettet mot vilkårene for dispensasjon i plan- og bygningsloven. Vi har fremhevet at handlingsrommet for arealutvikling ligger på plannivå, og ikke gjennom dispensasjonsbestemmelsen, som er en snever unntaksregel. Vi har gjennomført fagdag i plan- og bygningsrett for alle kommuner i Agder. Vi har til tross for dette erfart at det innvilges et høyt antall dispensasjoner som ikke er i tråd med lovens krav. Vi har varslet en omlegging av vår praksis når det gjelder uttalelser til dispensasjoner, og at vi fremover kommer til å påklage flere vedtak fra kommunene dersom disse ikke ivaretar nasjonale eller vesentlig regionale interesser. Vi har også mot slutten av året gjennomført en mye omtalt lovlighetskontroll av en innvilget dispensasjon i strandsonen i Farsund. I etterkant av dette gjennomgår vi nå alle dispensasjonsvedtakene strandsonen for 2025. Så langt har vår gjennomgang vist at det er mangler i ca. 80 prosent av vedtakene tatt i kommunene. Gjennomgangen er derfor nødvendig for å sikre fremtidig etterlevelse av dagens regelverk, og slik styrke rettsikkerhet og likebehandling for Agders innbyggere.

Vergemålsforvaltning

Vergemål er et frivillig velferdsgode som er av stor betydning for den enkelte vergehaver og for samfunnet generelt, ved at enkeltpersonene med vergens bistand og beslutningsstøtte i større grad kan bli i stand til å håndtere sin livssituasjon. Det samme gjelder fremtidsfullmakter, som kommer til stadfestelse i økende antall hos Statsforvalteren i Agder. Flere personer med fremtidsfullmakt har også behov for et supplerende vergemål, ettersom fremtidsfullmaktene ofte ikke er dekkende for bistandsbehovet. Mange fremtidsfullmakter representerer derfor en dobbelbelastning fremfor en avlastning for embetet.

Vergemålsseksjonen har en stor bredde i sakstyper og oppgaver, som alle er viktige for den enkelte vergehavers rettsikkerhet. Vi opplever høy arbeidsbelastning, og uforholdsmessig lang saksbehandlingstid på enkelte sakstyper uten målkrav. I 2025 hadde vi kun målkrav 3.3.2.1.2.1 i TB på fullføring av kontroll av vergeregnskap, noe vi har full måloppnåelse på.

Volumet av saker på vergemålsområdet gjør det utfordrende med oversikt og prioritering, og øker risikoen for menneskelig feil og manglende oppfølging. Økende press på vergemålsordningen og økende krav til saksbehandlingen, sett i lys av blant annet CRPD, kombinert med manglende ressurser, gir grunn til bekymring for måloppnåelsen framover.

Vi opplever også økt arbeidsmengde til implementering av de nye reglene for vergegodtgjøring. Vi er bekymret for vergenes reaksjoner på manglende «lønnsøkning», og hva det har å si for rekruttering til og bevaring av vergekorpset. Vi vurderer det risikofylt at vi har for lite tid og ressurser til nødvendig opplæring av og tilsyn med vergene.

Bosetting og integrering

Vi opplever at vår innsats på dette feltet har hatt betydning, og at utviklingen går i riktig retning. Statsforvalteren har lagt vekt på å etablere god regional situasjonsforståelse og å styrke et bredt samarbeid om bosetting og integrering på Agder. For å sikre at alle delene embetsoppdraget og utførelsen av oppgaver skal være godt koordinert internt, er det etablert en egen tverrfaglig gruppe som jobber med saker knyttet til flyktninger og integrering (Amira-gruppen).

Integrering og bosetting har vært fast tema i embetsledelsens kommunedialog gjennom året. Kommunene melder om boligmangel i sentrumsnære strøk, press på helsetjenestene generelt og særlig på psykisk helseoppfølging, samt press på skole- og barnehage tilbudet. Det er uheldig at lav andel innvandrere i Agder får varig fotfeste i arbeidslivet, og at det er en høy andel innvandrere i kategorien husholdninger med vedvarende lavinntekt.

Vi har i 2025 gjennomført seks tilsyn etter integreringsloven. Samtidig har vi opprettholdt trykket på veiledning, da etterspørselen om veiledning på feltet

er stor og vi har tro på at veiledningen har stor effekt på målet om etterlevelse av regelverket. Integreringsregelverket er omfattende, og det har vært svært mange endringer de siste årene. Mange kommuner synes det er utfordrende å holde seg oppdatert.

3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Som i 2024 opplever vi et vedvarende høyt press på nedbygging av natur på Agder, særlig knyttet til etablering av ulike former for næring, men også bolig, fritidsboliger og vei. Det siste året har også havneutvikling, legitimert av bl.a. beredskapshensyn, blitt et nytt utviklingsområde som krever store arealer.

Initiativ for etablering av handel nær kryssene langs hovedveiene i fylket har økt. Etter at regional planbestemmelse med forbud mot etablering av handel utenfor bysentrum i tidligere Aust-Agder gikk ut på dato (10 år) i oktober 2025, mottar vi allerede planforslag med ny handelsvirksomhet i områder hvor kvota tidligere var brukt opp. Dette kommer nå på toppen av etableringer ifm. nyetablerte europaveikryss ifm. nye veistrekninger. En utfordring i disse sakene er at det er enkelt å peke på de nye arbeidsplassene etableringene medfører i den aktuelle kommunen, men arbeidsplassene som går tapt pga. konkurser og stengning av eksisterende butikker ikke blir kvantifisert og vektlagt i den politiske drøftingen når beslutningen skal tas. Statsforvalteren i Agder har valgt å være en tydelig stemme om de negative konsekvensene av slike etableringer, som vi mener ikke på noen måte fremmer en bærekraftig utvikling, gjennom bl.a. å fremme innsigelser og påklage vedtak. Vi ser frem til at Kommunal- og distriktsdepartementet konkluderer i spørsmålet om regional plan for senterstruktur og handel, som ble bragt inn i 2024.

Generelt opplever vi konfliktnivået i utbyggingssaker som økende i vår region. Vi fremmer flere innsigelser pga. at mange tiltakshavere og politikere i utilstrekkelig grad vektlegger ny, nasjonal arealpolitikk og føringer. Heldigvis løses mange saker i dialog og meklings, og for tiden har vi kun en sak, Lista Renewable Energy Park i Farsund, og ovennevnte regionale plan til avgjørelse i departement. 7 av de 25 sakene vi har fremmet innsigelse til i 2025 er så langt løst fordi kommunene står fast på ønskene om arealbruk i strid med vesentlige regionale og nasjonale natur- og landbruksverdier. Dette er en uheldig utvikling. Vi mener det er behov for enda tydeligere nasjonale føringer, med mindre åpning for lokal tilpasning og fleksibilitet, hvis Norge skal lykkes med omstillingen til et bærekraftig lavutslippssamfunn i tråd med nasjonale målsetninger og internasjonale forpliktelser. Vi opplever arealplanarbeidet som mer polarisert, og hvor noen store uheldige forslag og prosjekter blir forkastet, mens andre kjempes for, slik at retningen samlet sett blir uklar.

Statsforvalteren har vært en tydelig stemme for de interessene vi skal ivareta. I flere saker, hvor vi har ment det har vært riktig å bruke innsigelse, har protestene fra kommunene og særlig det politiske nivået vært tildels kraftige. Men, vi har også fått viktige gjennomslag og mye støtte, særlig fra innbyggere og deres organisasjoner samt kommunenes administrasjoner. Vi er også aktive i dialogsporet, og prioriterer å være tydelige i tidlig fase. Mangelfulle konsekvensutredninger og planbeskrivelser er en utfordring for å være tydelig nok tidlig. Vi jobber også med å få kommunene til å melde opp flere saker i regionalt planforum, gjerne før høring, slik at krevende konflikter kan belyses så tidlig som mulig. Kommunene vest i fylket – som deltok i Stimulabprosjektet «Sammen om fremtidens arealforvaltning», bruker nå planforum i mye større utstrekning noe som er en veldig positiv utvikling.

I sum anser vi det fremdeles er en lang vei å gå før arealpolitikken i Agder innebærer en bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk. Kortsiktig økonomisk vinning synes altfor ofte å vei tyngre på vektskåla enn øvrige interesser i arealbruksbeslutningene.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, fastsatt ved kgl.res. av 20.06.2023, Statlige planretningslinjer for klima og energi, fastsatt ved kgl.res. av 20.12.2024 og Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet, fastsatt ved kgl.res. av 24.01.2025.

Implementering av nye føringer tar tid, men i løpet av 2025 ser vi i økende grad referanser til "Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 - 2027" i plandokumenter vi mottar til uttalelse. Vi viser selv til disse i alle uttalelser hvor det er relevant, samt på medvirkningsarenaene vi deltar på som f.eks. regionalt planforum og regionale plannettverkssamlinger. Tilsvarende har vi i hele 2025 formidlet de nye statlige planretningslinjene og forankret innsigelsene i disse, med særlig vekt på villrein, strandsone og dyrka mark. Vi har også vektlagt behovet for planvask, og formidlet klar forventning om kartlegging av potensial for fortetting og transformasjon før det kan åpnes for utbygging i nye områder. Dette er et krevende budskap, særlig fordi det representerer et betydelig skifte for mange kommuner, men vi har respekt for at det vil måtte gå gradvis og ta noe tid før dette blir et etablert prinsipp. Dette er nok også et forbedringspunkt, ettersom vi kan ha hatt i overkant store forventninger til kommunenes vilje til å omstille seg til nye føringer. Det er jo også slik at det er betydelig mer krevende, inkl. kostnadmessig, å utvikle i hovedsak med fortetting og transformasjon, fremfor nedbygging av intakt natur.

Vår innsats for å gjøre nasjonale forventninger og statlige planretningslinjer kjent for kommunene har vært omfattende, og for førstnevnte, pågått i flere år nå. Kommunene våre bør dermed ha meget gode forutsetninger for å kjenne innholdet i disse. Samtidig får vi tilbakemeldinger fra kommunene om at staten har utviklet et "veiledningsinferno", og det er svært krevende for kommunale planleggere å ha oversikt over alt staten forventer at skal ivaretas i planleggingen og all metodikken og veiledningen som skal følges. Dette er et budskap staten skal ta på alvor, og et viktig tiltak mener vi vil være å samle mer av veiledningen i færre, mer overordnede dokumenter. Utviklingen av rundskriv T-2/16 har vært klargjørende og bidrar til å skape forutsigbarhet for aktørene. Tilsvarende klargjørende dokumenter mangler på f.eks. folkehelseområdet. Vårt ønske er at departementene samler seg om et nytt rundskriv for alle tema som skal ivaretas i plan etter modell fra T-2/16, kanskje som en portal hvor deltakerne i planprosesser kan finne innslagspunktene for

innsigelse på alle de ulike temaene. Det er i alle fall et klart behov for å rydde i og forenkle tilgjengeligheten for statlige føringer for samfunns- og arealplanleggingen.

De aller fleste innsigelsene vi har fremmet i 2025 (med unntak av innsigelser knyttet til støy og barn og unge) har vært forankret i de nye statlige planretningslinjene. Vi mener aktiv bruk av retningslinjene, samt formidling på ulike arenaer, er den beste måten å formidle retningslinjene på, og erfarer å finne igjen referanser til retningslinjene både i kommunale saksfremlegg og private leserinnlegg. Vi mener vårt fokus på tydelige og tidlige tilbakemeldinger, med referanser til de nye planretningslinjene, har bidratt til at planretningslinjene er blitt mer kjent i fylket vårt.

Statsforvalteren ser at flere kommuner har en vei å gå i å integrere folkehelseperspektivet i arealplanleggingen, og at det er behov for mer veiledning på området. Dette gjelder også undertemaer til folkehelse som universell utforming og boligsosiale forhold.

En utfordring for Statsforvalteren, både når det gjelder å veilede kommunene i deres arealbruk og ved vurdering av behov innsigelser, er at vi opplever at beskrivelsen av hva som er god arealbruk i et folkehelseperspektiv er lite konkret. Eksempelvis vises det til, i Veileder for systematisk folkehelsearbeid, at forhold som kan gi grunnlag for innsigelse er «mangel på gode nok uteområder, lysforhold og miljøkvaliteter i tråd med statlige normer og retningslinjer». Hvilke normer og retningslinjer det henvises til fremgår ikke. Kravene er generelle og peker på forhold som skal tas hensyn til og vurderes. De gir imidlertid ikke veiledning om hvordan kravene kan ivaretas og det er krevende å finne frem til konkrete krav som planene kan vurderes opp mot.

Dette vanskeliggjør vår oppgave i å vurdere om folkehelsefaktorer, herunder universell utforming og boligsosiale forhold, er godt nok ivaretatt eller om innslagspunkt for innsigelse slår inn. Det er ønskelig med en tydeligere veiledning med konkrete eksempler på ulikt plannivå. Dette vil også være til stor hjelp for kommunene i arbeidet med å ivareta folkehelseperspektivet på en tilfredsstillende måte i arealplanleggingen.

Det er også lite veiledning og metodikk på hvordan en helsekonsekvensutredning skal gjennomføres og hvem som anses å være kvalifisert til å gjennomføre en slik utredning. Dette etterspørres av kommunene. Vi er kjent med at Helsedirektoratet har startet et arbeid med å lage en veileder til dette arbeidet. Vi synes dette er positivt og vil oppfordre til at budfir. involveres med tanke på ivaretagelse av barn og unges interesser og universell utforming.

Vi opplever at det generelt er stor forskjell mellom kommunene i kapasitet og kompetanse til å utføre planoppgaver. Enkelte kommuner strever mye, mens andre, først og fremst de største, leverer godt. Men de politiske flertallene i Agders kommuner er i liten grad opptatte av å følge opp de nye statlige planretningslinjene, mens administrasjonene i mye større grad legger opp til å følge dem opp.

Statsforvalteren skal bidra til gode og effektive planprosesser (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene utnytter ressurser i planlegging på en effektiv måte.

Over tid har vi sett at delregionene i fylket vårt som mangler større fagmiljøer (dvs. i praksis mangler folkerike kommuner), har begrenset kapasitet og kompetanse til å følge opp alle planoppgavene som ligger til en kommune. I samarbeid med Agder fylkeskommune og kommunene i Listerregionen (vestligste del av Agder), gjennomførte vi et Stimulab-prosjekt kalt «Sammen om fremtidens planprosesser», hvor fokus har vært økt samarbeid og tidlig involvering for å dempe mulige konflikter i planprosessene. Prosjektet satte flere sentrale spørsmål på dagsorden, bl.a. hvilken adgang politikerne har til å bruke skjønn i ulike saker, og vi hadde friske diskusjoner i arbeidsverkstedene i prosjektet. Det ble også klart at kommunenes saksbehandlere ønsker å være en del av et større fellesskap, utnytte nabokommunenes kompetanse og ressurser, og i større grad samarbeide, dele erfaringer og hjelpe hverandre. Nye kontakter ble knyttet og nye nettverk blant saksbehandlerne etablert. Prosjektet utviklet også en del verktøy for saksbehandlerne, bl.a. mal for nye saksfremlegg, som klargjør skillet mellom juss, fakta og politikk allerede ved planoppstart, og dermed styre politikernes diskusjoner til å dreie seg rundt det politiske handlingsrommet de faktisk har.

Vi har også deltatt med vår kompetanse i ulike utviklingsprosjekter, bl.a. Agder fylkeskommunes arbeid med veiledningspakke til revisjon av kommuneplanene, samt KS og Asplan Viaks prosjekt med areal- og naturregnskap, hvor bl.a. Evje- og Hornes har vært pilotkommune. Vi har også veiledet både enkeltkommuner og gjennom webinarserien "Planprat Agder", alle Agders kommuner, i konsekvensutredninger, særlig på kommuneplannivået. Vi opplever at slik veiledning er svært kjærkommen og får gode tilbakemeldinger fra kommunene på at dette bedrer kvaliteten og effektiviteten for kommunale saksbehandlere.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Vi opplever i noe begrenset grad at kommunene tar hensyn til nasjonale og viktige regionale interesser. Jordvernet er det jevnt over stor respekt for, selv om vi både har fremmet innsigelser og påklaget dispensasjonsvedtak i 2025 av hensyn til jordvern. Vi opplever nok at kommunene synes jordvernet er skjerpet vel mye inn, og det er mer krevende å formidle at innmarksbeite og dyrkbar jord i like stor grad som dyrka jord, må unngås nedbygget.

Nasjonale klima- og naturhensyn blir ofte omtalt som å komme i veien for nødvendig utvikling, og blir sjelden sett på som en del av en positiv utvikling for samfunnet vårt. Dette har nok tiltatt noe i 2025, med oppmerksomheten i større grad rettet mot andre felt, f.eks. beredskap/forsvar. Ivaretagelse av karbonrike arealer, med unntak av myr, har lite fokus, men klimakalkulatorer blir i økende grad brukt, selv om vi sjelden ser at resultatene fører til justeringer av arealbruken.

Vi bruker regionalt planforum aktivt, deltar alltid med minimum en saksbehandler og har begynt å be om at saker løftes på planforum. Særlig har vi vært overrasket over at fylkeskommunen som planlegger, f.eks. i forbindelse med veiplaner, ikke selv melder sakene opp til planforum, men at kommunene har vært svært takknemlige for at vi har løftet sakene, og at vi har gjort det i tidlig fase, før høring, gjerne også før frist for innspill til oppstart. Etter arbeidet i vårt Stimulab-prosjekt, har vi sett hvor ønskelig og verdifullt tidlig innvolvering er, og har fulgt opp det. Dette er et aktivt grep for å unngå innsigelser.

Kommunene har i 2025 i liten grad bedt om befaringer før ev. etter at en innsigelse er fremmet. Vi prioriterer alltid å delta på befaringer, med unntak av for små enkeltsaker og hvor kommunene ikke prioriterer å delta. I tillegg gjennomfører vi egne besiktigelser i saker hvor vi tenker at det kan få betydning for vår vurdering, slik at vi skal være mest mulig treffsikre i våre uttalelser. Dette skulle vi gjerne ha hatt mer kapasitet med, og ser et forbedringspotensial i å effektivisere saksbehandlingen/skrive uttalelser, for å kunne frigjøre tid til befaringer og besiktigelser.

Vi mener kommunene på Agder i middels grad ivaretar nasjonale og viktige regionale interesser. Bakgrunnen for vurderingen er enkelte hensyn, som beredskap og jordvern blir godt fulgt opp, mens klima og miljøhensyn i mange tilfeller kun i liten grad blir fulgt opp, selv om det er stor strekk i laget. Dette fører til det vi opplever som til dels unødvendige innsigelser; innsigelser som er nødvendige for å ivareta de nasjonale klima- og naturinteressene, men som burde vært unødvendige å fremme.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet.

Statsforvalteren i Agder samordnet 12 innsigelser i 2025, hvorav 9 var fra NVE. DSB, Statens vegvesen og Bane NOR fremmet de tre øvrige. Vi har ennå til gode å oppleve at det er ønske om å fremme innsigelser som er direkte motstridende. Det var heller ikke behov for å avskjære noen innsigelser i 2025. Som rapportert i fjor har Kristiansand kommune gitt uttrykk for at de mener vi i noen tilfeller burde ha brukt avskjæring av innsigelse som de ikke ønsker å imøtekomme. Vi har fulgt opp dette, og ved et tilfelle i 2025 var vi tydelig i drøftingsmøte med Bane NOR og kommunen, at avskjæring måtte bli vurdert dersom innsigelsen ikke var godt nok begrunnet. Kommunen ga tilbakemelding om at de opplevde det disiplinierende på statsetaten, og var veldig tilfreds. Innsigelse ble da heller ikke fremmet.

I de saker det er fremmet flere innsigelser til samme plan, er disse enten sammenfallende, eller slik at de gjelder ulike forhold ved planen. Innsigelser fra andre etater behandles iht. gitte rutiner som er kjent for alle aktuelle statlige etater og kommunene. De fleste saker som er gjenstand for samordning i Agder, er innsigelser fra NVE. NVE har svært god dialog med de enkelte kommuner, og løser mye gjennom direkte dialog både ifm. høring og etter at innsigelse er fremmet. Statsforvalteren opplever også et godt samarbeid med NVE, og bistår både NVE og andre etater ved behov, i arbeidet med å løse innsigelser.

Nye aktsomhetskart for kvikkleire som NVE følger opp, særlig i revisjon av kommuneplaner, har skapt utfordringer for kystkommuner som ønsker å justere på kommuneplanbestemmelser for å f.eks. åpne for etablering av nye boenheter i sentrale, men uregulerte områder uten plankrav. NVE krever da at fare avklares, noe kommunene opplever som unødvendig omfattende fordi endringene i praksis kun vil åpne for f.eks. bruksendring fra næring til bolig i tettbygde områder.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Statsforvalteren har rutiner i den interne saksbehandlingsstrukturen som skal bidra til at samfunnssikkerhet vurderes i planbehandling etter plan- og bygningsloven. På grunn av ressursmessige rammer er det ikke mulig å foreta en fullstendig og detaljert vurdering av samfunnssikkerhet i alle plansaker. Det arbeides derfor risikobasert og prioritert, og i større og mer komplekse plansaker samarbeides det med beredskapsstaben for gjennomgang av samfunnssikkerhetsperspektivet.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer ved etablering av nye virksomheter og når planer revideres/rulleres.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter følges opp i utarbeidelse eller ved rulling av planer når disse kommer på høring til SFAG, samt ved etablering av storulykkevirksomheter.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Boligsosiale hensyn er ivarettatt i kommunale planer.

I årsrapport for 2024 påpekte vi selv at vi hadde et forbedringspotensialet knyttet til bedre systematisk kartlegging av kommunenes arbeid med å inkludere boligsosiale hensyn i plan. I 2025 har vi derfor prioritert å jobbe mer systematisk med å få en oversikt over kommunenes arbeid gjennom å inkludere boligsosiale hensyn i plan som et fast punkt inn i våre kommunebilder.

Vi har dermed i forbindelse med årets kommunebildemøter fått en langt bedre oversikt over status for dette i de arbeidet i de kommunene vi har besøkt. Vi mangler imidlertid stadig en total oversikt for alle våre kommuner på Agder.

Vår vurdering etter gjennomførte kommunebildemøter i 2025 er at kommunene på Agder stadig kan bli bedre på å ivareta boligsosiale hensyn i plan og at dette hensynet bare ivaretas i middels grad.

Flere kommuner har imidlertid i økende grad inkludert det boligsosiale hensynet i samfunnsplanen og utarbeidet egne temaplaner for det boligsosiale arbeidet. Men det er fortsatt kommuner hvor det er lite spor av boligsosialt arbeid i planene. Vår vurdering er at det også er en vei å gå i å forankre boligsosiale hensyn i kommunenes arealplan og arealbestemmelser.

Vi vil også legge til at Statsforvalteren i møte med Helsedirektoratet har etterspurt veiledning på kommunenes krav om oversikt over boligbehov for vanskeligstilte. Det hadde vært nyttig for både kommuner og for Statsforvalteren om forventet innhold i en slik oversikt ble konkretisert.

Vi fikk inn 15 klagesaker etter boligsosial lov i 2025. Av disse er 11 saker behandlet og 4 ubehandlet. Konklusjonen etter klagebehandling er at 10 saker er opprettholdt og 1 sak opphevet. Alle sakene er behandlet innen 3 måneder (variasjon fra noen uker til nesten 3 måneder). Disse klagenes er kun fra Kristiansand kommune og omhandler for det aller meste hvorvidt vedkommende søker/klager kommer inn under betegnelsen "vanskeligstilte" på boligmarkedet.

Vi ser gjennom våre klagesaksbehandling av klagesaker etter sosialtjenesteloven at det er økende antall saker som omhandler innvilget vedtak om bolig, men at det i praksis ikke fins alternative boliger.

Vi arrangerte boligsosial konferanse sammen med Husbanken og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark med tema innen de fire innsatsområdene i boligmeldingen, inkludert trygt leiemarked, boligbygging, og innsats for de som ikke klarer å skaffe eller beholde egen bolig. Konferanse hadde god deltakelse fra nesten alle våre kommuner og oppleves, i følge evalueringen, som veldig nyttig for kommunene.

Statsforvalteren ga Kristiansand kommune midler til kompetanseheving innen det boligsosiale for alle ansatte på Nav.

Rekruttering og kompetanseplanlegging innen helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

I våre møter med kommunale helseledere i våre regioner er vi kjent med at tema rekruttering- og kompetanseplanlegging er høyt oppe på deres dagsorden.

De aller fleste av våre kommuner er med i TØRN og har her jobbet med kartlegging av kompetanse og ferdigheter hos ansatte. I etterkant av disse kartleggingene har flere kommuner laget nye kompetanseplaner og/eller -strategier. De aller fleste kommunene i Agder har nå en form for kompetanseplan/strategi. Disse varierer stort i omfang og detaljering, samt om de er politisk vedtatt eller ikke. For de mindre kommunene er disse planene oftest del av de større planene i kommunen som helse- og omsorgsplanen eller kommuneplanen.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer geografisk differensiert og i tråd med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Som pekt på tidligere år ivaretas føringene om høy og effektiv arealutnyttelse i veldig varierende grad, både fra kommune til kommune og fra sak til sak.

i 2025 opplever vi likevel i noe større grad enn tidligere at planleggingen skjer i tråd med SPR for BATP/SPR for AM. I Kristiansand kommune, i sitt første år med byvekstavtale, har over halvparten av nye boenheter blitt etablert gjennom fortetnings- og transformasjonsprosjekter. Samtidig kjemper de aktivt for realisering av butikker med store parkeringsarealer i lokalsentrene, også som medfører nedbygging av dyrka mark, og det overrasker oss.

Planvask er blitt en naturlig del av arbeidet i kommuner som arbeider med kommuneplanrevisjon. Der er det en svært positiv utvikling. Vi anser våre tydelige forventninger, inkl. innsigelsessaker som f.eks. dem i Kristiansand KDD ga oss medhold i i 2025, har vært medvirkende til at planvask nå foretas. I tillegg har det betydelige fokuset på hvor store arealer med fremtidig arealbruk som har ligget inne i Agders kommuneplaner, hatt stor betydning. Imidlertid ser vi ennå at effekten av administrasjonens ambisiøse planvask svekkes gjennom politisk behandling, hvilket antyder at Agders

politiske flertall i mange tilfeller ikke har de samme ambisjonene som regjeringen.

Vi opplever fremdeles et stort press på å legge ut nye arealer til næring og handel langt ut over estimert behov i den enkelte kommune, også i kommunene med størst arealreserve til næring, gjerne med argumentasjon om at kommunene trenger slike arealer som "hylleware" for å tiltrekke seg næringsaktører, men også av hensyn til overordnede nasjonale politiske satsinger som f.eks. areal til forsvar. Presset er særlig stort i tilknytning til ny E39 og E18. Fokuset ligger i liten grad på universell tilgjengelighet, og det planlegges i altfor stor grad for bilbruk, med betydelig arealbruk til parkering. Det legges også for stor vekt på økonomiske interesser, og slik at kvalitet i boligområder generelt ivaretas i liten, til middels grad.

Årsakssammenheng: Tiltak fra vår side er i en del tilfeller årsak til at SPR for BATP/SPR for AM ivaretas i større grad enn ved opprinnelig planforslag. I mange tilfeller er bruk av innsigelse eneste virkemiddel for å oppnå et tilstrekkelig resultat. Vi viser også at vi mener alvor i lokaliseringspolitikken ved å bringe inn regional senterstrukturplan, som vi håper vi tidlig i 2026 får en avklaring på fra regjeringens side.

Forbedringspotensiale: Vi må fortsette å formidle de positive sidene av en bærekraftig arealbruk, kanskje i enda større grad med fokus på bokvalitet og universelle hensyn.

Andre aktørers innflytelse: Vi mener innspill fra andre statlige etater er viktig for ivaretagelse av SPR for BATP/SPR for AM, og som tidligere samarbeider vi godt med Statens vegvesen om å fremme en mer bærekraftig arealbruk og reservere næringsarealer langs veinettet til de virksomhetene som trenger dette, og ikke handel. Vi savner imidlertid fylkeskommunen sterkt i felles innsats for mer bærekraftig arealbruk. De fremmer svært sjelden innsigelser, og er på ingen måte lengre en tydelig stemme for effektiv arealbruk, og her har det vært en klar negativ utvikling. Det er også få private interesser/aktører som synes å være interessert i å fremme bærekraftig arealbruk, og når disse har stor innflytelse på resultatet, blir bærekraftig arealbruk ivaretatt i for liten grad.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.6.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer.

Det er ingen regionale planer i Agder som har føringer for massehåndtering. I overordnede kommunale planer er det kun et fåtall som vurderer dette strategisk. Massehåndtering er som før først og fremst et tema i den enkelte plan.

I Lillesand, som er kommunen med størst utfordringer knyttet til sulfid og dermed store mengder med forurensede masser i byggeprosjektene, har de over tre år nå, med økonomisk støtte gjennom prosjektskjønnsmidler, utviklet ny metodikk og politikk for håndtering av sulfidholdige masser. Vi har som mål at denne blir implementert som regionale retningslinjer i løpet av 2026, og vi har stor tro på at vi med dette vil kunne unngå nye, langvarige forurensningssituasjoner i vassdragene i kommunene som har sulfidproblemer. Kommunal- og distriktsdepartementets avgjørelse i innsigelsessakene i Kristiansand og Lillesand kommuner, hvor forslag til ny arealbruk ble avvist bl.a. som følge av fare for sulfidholdig stein i områdene, er også et viktig resultat for å sikre implementeringen av ny metodikk og nye retningslinjer for håndtering av sulfid. Vår innsigelse fra 2023 viste seg slik vi ser det å ha vært riktig - og nødvendig.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med plan- og bygningsloven § 1-8, statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag og regionale planer.

Planlegging i kystnære sjøområder skjer i tråd med nasjonale og regionale føringer.

Ivaretagelse: Liten til middels grad. Dette varierer i stor grad, fra kommune til kommune, og fra sak til sak. I saker hvor det gjør seg gjeldende sterke grunneierinteresser og/eller næringsinteresser, blir nasjonale og viktige regionale interesser ivaretatt i liten grad, og det er behov for innsigelser. Beredskapsargumentet og forsvarets mulige arealbehov blir stadig brukt som argument for store prosjekter i strandsonen, f.eks. i Lindesnes og Lyngdal. Vi ser nok en tendens til at små kommuner i mindre grad ivaretar strandsonehensyn enn større kommuner, både i dispensasjonsbehandling og planforslag, og dette har nok sammenheng med et ønske om å være attraktiv for etablering og bosetting. En gjennomgang av dispensasjonsvedtak i strandsonen fra 2025, viste at rundt 80 % av vedtakene inneholdt feil og mangler, og alt for mange tilsidesetter viktige strandsonehensyn.

Flere kommuner arbeider med å fastsette avikende byggegrenser i strandsonen langs sjø i bebygd/regulerte områder gjennom revisjon av kommuneplanens arealdel. Motivasjonen er færre dispensasjonssaker og raskere saksbehandling. Vi opplever at dette arbeidet er krevende, krever mye veiledning og vi må bruke innsigelser, for å sikre at strandsonehensynene faktisk blir avklart i tilstrekkelig grad. Det er også et rettssikkerhetsspørsmål i disse sakene som kan bli satt på spissen når kommunene begynner å bli utålmodige pga. endringer vi krever for å ivareta allmenne hensyn.

Årsakssammenheng: Tiltak fra vår side er i en del tilfeller årsak til at nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i større grad i endelig plan enn ved opprinnelig planforslag. I noen tilfeller er bruk av innsigelse/klage eneste virkemiddel for å oppnå et tilstrekkelig resultat.

Forbedringspotensiale: Kartleggingen av strandsonesaker for 2025 har vist at vi har hatt for høy terskel til å skrive forhåndsuttalelser og påklage vedtak i

strandsonen. Dette blir strammet inn i 2026. Som et resultat av dette, vil vi også bli enda tydeligere i plansaker for å sikre at strandsonehensynene ikke tilsidesettes, og bl.a. være tydelige og tidlige når planarbeid startes opp i strid med strandsonehensynene.

Andre aktørers innflytelse: Vi mener innspill fra andre statlige etater er svært viktig. Vi erfarer i noen tilfeller at informasjon og råd fra Fiskeridirektoratet og Kystverket medfører endring, slik at negative konsekvenser for det marine miljø og sjøtransporten blir mindre. Også i strandsonen mener vi at private interesser/aktører i en del saker har for stor innflytelse på resultatet, og slik at nasjonale/viktige regionale interesser blir ivaretatt i for liten grad.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl.res. 20. juni 2023, og regionale planer. Det vises her til Rettleiar om planlegging av fritidsbustader og veilederen Planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg på land.

I 2025 har mye av oppmerksomheten knyttet til fjellområdene vært hensynet til villreinstammene i Setesdal Vesthei og Austhei. Agders kommuner som har arealer villreinstammene bruker, har hatt en voldsom vekst i antall fritidsboliger, og dermed ferdsel ut i villreinområdene, de siste ti-årene. Denne utviklingen må stoppe, og behovet for planvask i disse kommunene er veldig stort. Vi har derfor jobbet mye med å formidle dette, godt hjulpet av kvalitetsnorm, forslaget til tiltaksplan for villrein og nye statlige planretningslinjer. Det har ført til krevende innsigelsessaker, tydelige tilbakemeldinger fra oss til nye planoppstarter, og klager på dispensasjonsvedtak.

Sammen med det verdifulle arealregnskapet Agder fylkeskommune la fram for noen år tilbake, har dette også ført til at planvask er blitt tatt på alvor også blant kommunene med fjellområder. Samtidig er arealreservene i mange av disse kommunene så store, og mye av den fremtidige arealbruken, var nok heller aldri sannsynlig at ville blitt realisert. Å få kommunene til å forstå at positiv samfunnsutvikling også kan skje selv uten ny hytteutbygging, har vist seg svært krevende. Dette krever en omstilling som også vil ta tid, og første steg er i alle fall en omfattende planvask.

Vi vurderer gjeldende regionale plan for heiområdene som utdatert. Revisjon av denne er igangsatt, og vi deltar aktivt i det arbeidet.

Årsakssammenheng: Tiltak fra vår side er i en del tilfeller årsak til at nasjonale og viktige regionale føringer blir ivaretatt i større grad i endelig plan enn ved opprinnelig planforslag. I noen tilfeller er bruk av innsigelse eneste virkemiddel for å oppnå et tilstrekkelig resultat.

Forbedringspotensiale: Bli flinkere til å fremme betydningen av, og få kommunene til å innse at det (også) er i deres egen interesse å ivareta nasjonale og viktige regionale interesser; samt at kommunene har et selvstendig ansvar for å etterleve overordnede føringer.

Andre aktørers innflytelse: Vi mener innspill fra andre statlige etater er avgjørende for ivaretagelse av konkrete fagtema, og viktig for å heve kvaliteten på enkeltplaner. Agder fylkeskommune er i for liten grad proaktiv i arbeid med å fremme villreinhensynene, og vi opplever at vi måtte presse på for å få i gang revisjon av Heiplanen. Det er fylkeskommunens politiske flertall som har prioritert samferdsel på bekostning av det meste annet. Villreinnemnda er en viktig aktør som bidrar til å fremme nasjonale mål for villrein i områder som omfattes av Heiplanen. Etter vår vurdering har private interesser/aktører i en del saker for stor innflytelse på resultatet, og slik at nasjonale/viktige regionale interesser ivaretas i for liten grad.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av jordbrukets arealressurser og styrke jordvernet i tråd med nasjonalt jordvernmål, og øvrig nasjonal politikk for forvaltning av jordbrukets arealressurser.

Statsforvalteren i Agder opplever at kommunene i ganske betydelig grad ivaretar nasjonale føringer innen jordvern. KOSTRA-tallene viser at 140 daa dyrka jord ble omdisponert i Agder i 2024. Sammenlignet med snittet i omdisponering i perioden 2018-2022, hvor 185 daa ble omdisponert, representerer det en liten nedgang. I likhet med tidligere år med ganske omfattende nedbygging, som 2019, 2020 og 2022 var også hovedårsaken til omdisponeringen i 2024 større veiprosjekter.

Vi merker at trenden vi har sett de senere årene, med at kommunene er bevisste på å ta jordvernensyn på alvor, fortsetter. Blant annet vektlegges jevnt over jordvernensyn i oppstartsmøtene kommunen har med utbyggere. Kommunenes arealstrategier som utarbeides ifbm kommuneplanen er tydelige på at dyrka jord ikke skal bygges ned. Videre er flere kommuner i prosess med å utarbeide/ferdigstille kommunal jordvernstrategi, etter å ha fått innvilget støtte til dette fra Landbruksdirektoratet.

Vi vurderer at vi i ganske stor grad kan iverksette tiltak som har ønsket effekt på jordvernensida. Blant annet opplever vi som oftest at innsigelser og klager er effektive virkemiddel for å kunne sette makt bak kravene våre. I 2025 fremmet Statsforvalteren ni innsigelser som helt eller delvis var begrunnet med jordvern. I en av disse sakene har vi frafalt innsigelsen, hvor våre jordvern-merknader har blitt hensyntatt.

Selv om der er en økt bevissthet rundt jordvern, opplever vi fremdeles som en utfordring at flere kommuner har både kommuneplaner og reguleringsplaner som med fordel kunne vært oppdatert i tråd med nye jordvernføringer. Stadig opplever vi at vi får planforslag på høring hvor jordbruksareal er avsatt til utbygging i eldre planer, og ønskes realisert. Dette er tilfellet selv om vi er tydelige på å signalisere ifbm planoppstart at det i saken er grunnlag for å fremme innsigelse med hensyn til jordvern. Vi viser da til at det har komme nye jordvernføringer som det nye planforslaget ikke følger opp, jamfør rundskriv M-1/2025, pkt c). Vi opplever også på det jevne at kommunene i begrenset grad har gode samfunnsnytte- og

alternativvurderinger i plansaker hvor omdisponering av dyrka jord foreslås. Det er gjerne mindre, innklemte jordbruksarealer vi særlig opplever at er utsatte for utbyggingspress.

Ellers opplever vi som en utfordring, som kan knyttes til stor arbeidsmengde i forhold til ressurser, at vi ikke har fått fulgt opp dette med omdisponering av dyrkbar jord på en systematisk måte. Vi planlegger å ha større bevissthet rundt dette framover.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
266	209	169	58	288	246	91	233	70	140

Tilbakeføring av areal (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Areal tilbakeføres i større grad fra utbyggingsformål til LNF-R (Landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift).

I likhet med i fjor opplever vi jevnt over at kommunene som rullerer sin kommuneplan er i en prosess med å tilbakeføre/har tilbakeført urealiserte utbyggingsområder som beslaglegger dyrka jord til LNF. Samtidig er det varierende i hvor stor grad kommunen "er villig" til å ta en *grundig* planvask. Noe vi har opplevd er at administrasjonen foreslår en betydelig tilbakeføring av urealiserte utbyggingsområder som beslaglegger dyrka mark, mens politikerne er mindre "modne for dette".

Redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer, i tråd med rundskriv T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.1.10.1 i TB)

Rapportere på

Redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer, i tråd med rundskriv T-2/16

Vi opplever at kommunene i Agder i liten grad er opptatte av å ivareta særlig viktige arealer. Kortsiktige økonomiske interesser gis altfor ofte forrang, og innsigelse synes å være eneste virkemiddel som har effekt og forhindrer tap av viktige naturarealer.

I 2025 fikk vi viktige avgjørelser fra KDD i innsigelsessaker som bl.a. gjaldt nedbygging av verdifull natur, som ville medført oppsplitting av store intakte naturområder med bl.a. gammel skog, karbonrike arealer, og som ville krevd bearbeiding av mye terreng. Avgjørelsene viste oss at innsigelsene var riktige.

I arbeidet kommunene gjør med planvask, er viktige naturarealer et mye brukt kriterium for å ta ut foreslått arealbruk. Det er en gledelig utvikling. Imidlertid ser vi at administrasjonens forslag i mange tilfeller svekkes etter politisk behandling, og dermed igjen at hensynet til natur ofres på utviklingens alter. Den omstillingen som må til for å faktisk tillegge intakt, viktig natur avgjørende vekt i en konkret sak, lar fremdeles vente på seg.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene

Statsforvalterens helhetlige og samordnede oppfølging av kommunene skjer gjennom flere typer aktiviteter. Vi benytter en strukturert modell for øvelser og tilsyn, der hver kommune i løpet av en fireårsperiode får én øvelse og ett tilsyn. Aktivitetene ses i sammenheng: Oppfølging etter øvelser tas opp i tilsynene, og funn fra tilsynene brukes i planleggingen av nye øvelser. Øvelsene gjennomføres i samarbeid med relevante eksterne aktører. I tillegg til øvelser og tilsyn gjennomfører og støtter Statsforvalteren andre kompetansehevende tiltak, blant annet fagsamlinger for kommunale beredskapskoordinatorer og øvelser for atomberedskapsorganisasjonen. Også her involveres regionale aktører.

Samfunnssikkerhet og beredskap har i år også vært et gjennomgående tema både på det statlige etatsjefsmøtet og på møtet med ordførere og kommunedirektører.

Statsforvalteren vurderer at kommunene i økende grad er bevisste sitt ansvar for beredskap, og at de håndterer akutte hendelser på en god og profesjonell måte. Samtidig ser vi at det forebyggende arbeidet ofte nedprioriteres i en hektisk hverdag. En presset kommuneøkonomi gjør det krevende å sette i gang forebyggende tiltak som forutsetter økonomiske investeringer.

Vi mener at vår strukturerte oppfølging bidrar til at kommunenes krisehåndteringsevne er god og i utvikling. Kommunene bruker oss aktivt for råd og veiledning. Samtidig erfarer vi at våre anbefalinger om å styrke det forebyggende arbeidet ikke alltid får fullt gjennomslag.

Virkemiddelbruk (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Være pådriver og veileder om kommunenes samlede ansvar og rolle innen sivil beredskap, og gi råd om hvor dette ansvaret kan øves og følges opp i kommunenes beredskapsplanlegging.

Statsforvalteren følger kommunene tett opp gjennom både tilsyn, øvelser og faglige møteplasser. Arbeidet er særlig rettet mot helhetlig og systematisk beredskapsplanlegging – fra helhetlig ROS og planstrategi til kommuneplaner, beredskapsplaner og tiltakskort.

I 2025 gjennomførte Statsforvalteren to fagsamlinger for beredskapskoordinatorene i kommunene. I tillegg arrangerte Statsforvalteren, i samarbeid med Vest-Agder sivilforsvarsdistrikt og Kristiansand kommune, Kristiansandskonferansen. Beredskap var også et gjennomgående tema i ordfører- og kommunedirektørmøtet gjennom hele 2025. Embetet har samfunnssikkerhet og beredskap som et av sine satsningsområder.

Oppfølging av skogskadeberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Kontrollere at kommunene har planer for beredskap hjemlet i §§ 9 og 10 i skogbrukslova og § 16 i brann- og redningsvesenforskriften

Underveis og i etterkant av stormen Amy høsten 2025 ønsket Landbruksdirektoratet og LMD løpende rapporter fra berørte fylker. Agder gjennomførte rapportering dit, men også i intern beredskapskanal. Agder slapp tilsynelatende greit unna stormskader på skog, men vi hadde endel vindfall lokalt som gav konsekvenser på eiendomsnivå. Det forekom også også noen vannskader på landbruksveier lokalt.

Tørkeskader på skog om våren er et økende problem, i første rekke for skogbrann, men kan være aktuelt å følge opp videre hvis barkebillepopulasjonene øker her i sør. Imidlertid viser tall fra 2024 og 2025 en noe redusert forekomst av granbarkebiller.

Utfordringer med tung snø i episoder, har de siste årene skapt noen utfordringer med toppbrekk og trefall i sonen sør for Sørlandsbanen. Dette har i noen tilfeller gitt konsekvenser for strømmettet. SFAG har bidratt med å koble strømleverandør Glitre nett og AT Skog for forebyggende grep.

Snø- og vindbrekkskader på trær vil på sikt kunne danne inngang for sopp- og insektskader. Dette forsøker vi motvirke med god informasjon rundt riktig skogskjøtsel; rett plantetall, ungskogpleie i minst to omganger, og eventuelt tynning.

Skader av gransnutebille er lokalt et problem i Agder. Dette ser ut til å ramme først og fremst skogreiste arealer. SFAG har kommet med anbefalinger og veiledning til de berørte kommuner om å ha ekstra fokus på problematikken hos skogeiere som får snutebilleskader, bl.a. ekstra veiledning i forbindelse med foryngelsesplikten §6.

ROS analyser - her anmodes kommunene om å innarbeide skogbrann og storm.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Kommunene i Agder følger i middels grad opp plan- og bygningslovens bestemmelser, og forventninger knyttet til prosesser og saksbehandling på planområdet. Særlig mindre kommuner med små administrative ressurser har et klart forbedringspotensial. Når det gjelder medvirkning er dette spesielt tilrettelegging for medvirkning fra barn og unge og andre interessegrupper som ikke har nødvendige forutsetninger for å følge med på standard plattformer for offentlig medvirkning i arealplaner. Digitale løsninger for medvirkning brukes etter hva vi kjenner til, i gradvis større utstrekning, hvilket er bra.

Når det gjelder saksbehandlingen av planenes realiteter, er det embetets vurdering at kommunene generelt i for liten grad kvalitetssikrer planer før høring, og slik at vi i for stor grad må gjøre denne jobben. Dette har vi også rapportert tidligere år, og ser dessverre lite bedring. Etter vår vurdering er de viktigste årsakene til dette (i) manglende kompetanse og kapasitet, særlig i de små kommunene, og (ii) at planene i mange kommuner ofte endres vesentlig ved politisk behandling før utlegging til offentlig ettersyn. Denne situasjonen fører til at vi bruker helt unødige mye ressurser på å gjennomgå svake planforslag som i liten grad forholder seg til lovkrav, utredningskrav og øvrige nasjonale rammer, og følgelig også at antallet innsigelser er unødige høyt. Dette var også noe av bakgrunnen for at vi bidro til å få i stand Stimulab-prosjektet "Sammen om fremtidens arealprosesser" i Lister-regionen. Tidlig og aktiv medvirkning fra et bredere lag av interessentene, ble av alle pekt på som et klart forbedringspunkt for dagens planprosesser. I den grad resultatene fra prosjektet blir implementert i kommunene våre, har vi tro på at dette kan bedre seg til neste års rapportering.

Den økte vektleggingen av arealstrategi i samfunnsdelen og "planvask" i arealdelen er positive trekk, og kan bidra til mindre overvekt av uheldig grunneier- og utbyggerstyring av kommuneplanprosesser, forutsatt at kommunene klarer å styre stødig i tråd med egne strategier. Det varierer dessverre en god del.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer.

I Agder er de overordnede planene i middels grad å anse som oppdaterte. Særlig blant kystkommunene er planene godt oppdaterte, mens i innlandet og fjellkommunene er bildet mer spredt. Vi har en kommune med kommuneplan fra 1999, samt to kommuner som ikke har en helhetlig arealdel, men kun kommunedelplaner som overordnede planer, og hvor det ene tilfellet også har kommunedelplan utarbeidet etter gammel planlov.

I 2025 har vi brukt betydelige ressurser på å veilede enkelte kommuner som jobber med revisjon av sin kommuneplan. Tvedestrand kommune har store utfordringer med å oppfylle elementære formelle krav til en kommuneplanrevisjon, og vi har brukt betydelige ressurser på å veilede dem. To ganger har vi måttet avgi høringsuttalelser hvor vi fremmer innsigelse til hele kommuneplanrevisjonen. Lyngdal og Arendal er to andre kommuner som har hatt kommuneplanrevisjon i løpet av 2025, som også har krevet betydelig oppfølging som følge av forslag om arealbruk i strid med nasjonale føringer, og

dermed innsigeslesoppfølging med møter og befaringer. I tilfellet Lyngdal ble det gjennomført hele 5 dialogmøter i 2024 og nye 5 dialogmøter i 2025. Det viser hvor ressurskrevende det kan være å ivareta nasjonale hensyn i kommuneplanprosesser.

Vi hører også fra kommunene at kravene til konsekvensutredninger på kommuneplannivået vurderes som en hindring for å sette i gang kommuneplanrevisjon, rett og slett for at de verken har de økonomiske eller kompetansemessige ressursene til å oppfylle kravene. Vi har derfor valgt å bistå kommunene som jobber med kommuneplanrevisjon veldig tett, sammen med bl.a. fylkeskommunen, og opplever at dette er kjærkomment.

Som vist til over, bl.a. nye krav fra NVE, samt omfanget av nasjonale hensyn som skal ivaretas i den overordnede planleggingen, er det krevende for kommunene å sette i gang med kommuneplanrevisjoner, selv også begrensede revisjoner med fokus på enkelttema eller oppdatering av bestemmelser. Klargjøring og forenkling av nasjonale føringer, samt tilstrekkelige veiledningsressurser til statsetatene, mener vi kan bøte på noe av dette.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling.

Vi har i 2025 realitetsbehandlet 41 klager på reguleringsplaner, og stadfestet 32 av disse. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for disse klagen var 192 dager, og kun 5 ble avgjort innen fristen på 12 uker. Overskridelsene var i snitt på 129 dager, som er noe ned fra 2024 da gjennomsnittlig overskridelse av 169 dager.

Også i 2025 ble flere vedtatte reguleringsplaner opphevet. Vi har tidligere år stadfestet tilnærmet 100% av vedtakene. Begrunnelsen for oppheving er i de fleste sakene for dårlige begrunnede vedtak eller mangelfulle utredninger.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk holdbare bestemmelser og plankart.

Vi har ikke i 2025 hatt mulighet til å prioritere en systematisk kontroll av at kommunale planer har juridisk holdbare bestemmelser og plankart. Vi foretar en overordnet kontroll i den forstand at vi kontrollerer om det gis bestemmelser i kommuneplan eller reguleringsplan som innebærer at nasjonale eller vesentlige regionale interesser ikke blir ivaretatt i tilstrekkelig grad. Vi har hatt fokus på det som anses som viktig i et miljøpolitisk perspektiv, og har i mindre grad hatt fokus på det rent juridiske. I denne forbindelse ved vår gjennomgang av planer påpeker vi og gir veiledning dersom det er planbestemmelser som anses ugyldige. Vi har imidlertid ikke ressurser til å gå like grundig inn i hver plan. Gjennom klagesaksbehandling vil det også kunne påpekes eventuelle ugyldige bestemmelser.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp.

Ku-forskriftens utredningskrav følges i middels grad opp av kommunene i Agder, men med stor variasjon kommuner imellom. Grad av oppfølging beror i hovedsak på kommunenes tilgjengelige kompetanse til å følge opp private utredninger. Statsforvalteren bruker uforholdsmessig mye ressurser på oppfølging og veiledning knyttet til mangelfulle konsekvensutredninger og utredninger som er tuftet på feil oppfyllelse av forskriftens krav.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert.

Alle kommunene i Agder fører digitalt planregister.

Hvorvidt nytten og betydningen av å ha oppdatert planinformasjon er godt nok forankret på ledernivå i kommunene, legger vi til grunn at den er det i tilstrekkelig grad, ettersom alle nå fører digitale planregistre.

Fra vi fikk på plass ny GIS-medarbeider, har vi vært aktiv pådriver i ulike regionale kart og GIS-samarbeid. Dette har skapt ny giv i både vårt eget og kommunenes GIS-arbeid. I tillegg har vi i 2025 «lansert» vår kartportal «Agderkart» åpen for kommunene, slik at de kan benytte samme verktøy som vi benytter i vår plansaksbehandling.

Vi føler selv vi har hatt en meget positiv utvikling på dette feltet, og engasjerer oss betydelig mer enn på flere år.

Vi opplever at også andre aktører, som f.eks. Kartverket, er godt tilstede i vår region.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Vi har også i 2025 videreført våre etablerte arenaer for opplæring, veiledning, dialog og erfaringsutveksling med våre 13 Nav-kontor om sosialtjenesteloven.

I tillegg til disse etablerte arenaene, er det viktig for oss å understreke at vi også gjennom vår ordinære klagebehandling og noe tilsynsaktivitet gir utstrakt veiledning i sosialtjenesteloven til kommunene.

Vår vurdering er at mange kontor tar kontakt ved behov for veiledning, og vi tilbyr veiledning per telefon. Mange Nav-ansatte/ledere benytter seg av dette.

Som tidligere er vår vurdering at kunnskapen om sosialtjenesteloven og forskrifter er varierende, men vårt inntrykk er at ansatte på Nav-kontor setter seg inn i lov, forskrift, rundskriv før de henvender seg til oss. Når de henvender seg har de ofte mange kompliserte og sammensatte problemstillinger.

Videre har vi også i 2025 arrangert noen fagmøter på enkelte Nav-kontor, med blant annet tema barneveilederen, refusjon og vilkårsbruk.

Derest har vi også i 2025 arrangert to fysiske samlinger for fagansvarlige ved kontorene. Her tar vi opp generelle problemstillinger vi ser gjennom klagesaksbehandling og forebyggende tilsyn samt problemstillinger kontorene har meldt inn som ønskede tema. Her får vi til god erfaringsdeling og veiledning fra oss.

Oppsummert vurderer vi at vår generelle veiledning samt målrettet/tilpasset opplæring har bidratt til økt kunnskap om sosialtjenesteloven i kommunene på Agder.

Alle Nav-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle Nav-kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven med tilhørende forskrifter.

Det er vårt inntrykk at Nav-kontorene i større grad setter seg inn i lov, forskrift og rundskriv før de ber om veiledning fra oss sammenlignet med tidligere.

Vi ser at kontorene strever med kompliserte saker også i Agder, som blant annet tilsvarende de saker embetene forespør tolkning om fra Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Det er stadig mange kontorer som tar kontakt ved behov for veiledning, og vi tilbyr mye veiledning per telefon. Vi innførte telefontid november 2025, med åpningstider tre dager i uken. Vår foreløpige evaluering av dette er at det er cirka "fifty-fifty" henvendelser fra ansatte/ledere fra Nav-kontorene og privatpersoner.

Videre gjennomfører vi to årlige samlinger fysisk for fagansvarlig på Nav-kontorene hvor alle kommunene deltar. Til disse samlingene samler vi opp ulike problemstillinger gjennom året fra klagesaks- og tilsynsfeltet og tar opp disse for drøfting og veiledning på samlingene. I tillegg ber vi kontorene sende inn problemstillinger de har i forkant, som kan ha interesse for flere, som vi også tar opp på disse samlingene.

I tillegg har vi i 2025 også tilbudt noen enkelte Nav-kontor fagmøter ved særlige behov, om blant annet om barneveilederen (de to gjenstående kontor vi ikke besøkte i 2024) samt om refusjon og vilkårsbruk.

Vi skulle imidlertid gjerne ha hatt ennå større handlingsrom til å tilby tilpasset opplæring og veiledning til Nav-kontorene med særskilte utfordringer enn det vi har grunnet ressursituasjonen.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall Nav-kontor som har deltatt på tilbudt opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	13	13

3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Tilgjengelighet og kapasitet i kommunenes helse- og omsorgssektor

Vår vurdering er at kommunene på Agder har høy bevissthet om behov for omstilling som følge av blant annet demografiske endringer og økt press på kommuneøkonomien.

Vårt embete har kommet godt i gang med arbeidet med samfunnsreformen Bo trygt hjemme. Vi har etablert en egen styringsgruppe som ledes av statsforvalteren, og hvor flere sentrale samfunnsaktører, herunder Husbanken og Nav er representert.

Arbeidsgruppen jobber på mandat fra styringsgruppen med særlig fokus på arbeidet med

- levende lokalsamfunn
- boligtilpassing og planlegging

Vi vurderer at kommunene jobber hver for seg og sammen systematisk med nødvendig samfunnsplanlegging og omstilling for å lykkes med en fremtidsrettet bærekraftig helse- og omsorgssektor. Samtidig vurderer vi at en sterk regional samordnings- og pådriverrolle har vært og er av stor betydning for å lykkes med nødvendig omstilling.

Det er videre et stort påtrengende behov for å lykkes med nødvendige prioriteringer, noe som også var hovedtema på Statsforvalterens årlige høstkonferanse for helse- og omsorgssektoren på Agder i 2025. Å gjøre seg kjent med og ta i bruk den nye Nasjonale veilederen "Prioriteringer i kommunale helse- og omsorgstjenester" var ett hovedtema foruten etisk refleksjon og praktiske eksempler. Dette tjener som et konkret eksempel på viktigheten av vår rolle som iverksetter av nasjonal politikk. Det var høy deltakelse fra 24 av 25 av våre kommuner på Agder, og evalueringen viste at konferansen traff svært godt på tema og innhold som var nyttig for deltakerne fra kommunene å ta med inn i sitt videre prioriteringsarbeid i kommunene.

Vår vurdering er at kommunene på Agder i stort lykkes med å rekruttere nødvendig helsepersonell. Gjennom vårt arbeid med Kommunebildene, ser vi at tilgangen på fastleger jevnt over har bedret seg. Vi har ikke mottatt noen klager knyttet til manglende tilbud på psykolog selv om vi er kjent med at det er kommuner på Agder som mangler kommunepsykolog. Videre har vi få klager på manglende fysioterapi, ergoterapi, dagtilbud og tannhelsetjeneste.

Oppsummert er det vår klare vurdering at utviklingen knyttet til tilgjengelighet og kapasitet går i riktig retning i våre kommuner, og at Statsforvalterens rolle som samordner, iverksetter og rettssikkerhetsgarantist har vært og er sentral for å lykkes med dette.

Styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Jevnt over er det vår vurdering at kommunene jobber godt med å sikre kvalitet og sikkerhet i helse- og omsorgssektoren. Imidlertid ser vi stadig også flere utfordringer som kan true kvalitet og pasientsikkerhet, som for eksempel

- En presset kommuneøkonomi som etter vår vurdering er en sterk driver for at nivå, innhold og omfang av tjenestetilbud presses ned mot et minimumsnivå.
- Manglende risikovurderinger i tjenestene
- Stort lederspenn som gjør at driftsrelaterte oppgaver går på bekostning av systematisk kvalitetsforbedringsarbeid
- Svikt i ansettelsesprosesser av helsepersonell, eksempelvis manglende innhenting av politiattest, nødvendig kompetansebevis mv.
- Mangelfull kunnskap og kompetanse om regelverk, noe vi blant annet ser i vår behandling av rettighetssaker. Vi ser tydelig positiv effekt av at en av våre kommuner på Agder har ansatt jurist i forvaltningen.
- Manglende forståelse av når alvorlige hendelser skal meldes til tilsynsmyndigheten. Vi vurderer at det er stor sannsynlighet for underrapportering fra kommunene.

Disse eksemplene på utfordringer tas regelmessig opp i vår dialog med kommunene, både i løpende veiledning og i formelle regelmessige møteplasser med helseledere, saksbehandler forum, konferanser mv.

Vi ønsker videre å nevne at vi i våre hendelsesbaserte tilsynssaker og forebyggende tilsyn jevnt over har stort fokus på Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten.

Oppsummert: Utfordringsbildet viser at det er et kontinuerlig behov for styrking av kommunens arbeid med kvalitet og pasientsikkerhet. Vi får tilbakemeldinger om at dialog, informasjon og veiledning verdsettes og utgjør en forskjell for våre kommuner. Selv om vi ikke har gjennomført noen systematisk måling av effekten av vår innsats, er det vår klare vurdering at Statsforvalterens innsats bidrar til å styrke kvalitet og pasientsikkerhet i kommunenes helse- og omsorgssektor.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med helsefelleskapenes arbeid med bedre felles planlegging og utvikling av tjenestene for de prioriterte pasientgruppene.

Behov for personell med ulike språk- og kulturkompetanse (samisk, minoritetsspråklig mv) skal søkes ivarettatt i planleggingen.

Vi har stadig ikke en fullstendig oversikt over om kommunene gjennomfører langsiktige og helhetlig planlegging av kapasitet, kompetanse og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene. Imidlertid er det vår klare vurdering at Agders kommuner over flere år har jobbet godt og målrettet med slike planer gitt demografiendringene. Spesielt er dette temaet oppe i møtene mellom våre kommuner og regional koordinator. Vi får også samfunnsplaner og temaplaner innen helse og omsorg til høring, og ser da også hvordan kommunen arbeider systematisk med sitt planverk knyttet til kapasitet og kompetanse.

[Agdertall](#) utviklet av Agder Fylkeskommune i samarbeid med KS, Nav, og Statsforvalteren i Agder, er til god hjelp i kommunens analyse- og planarbeid.

Statsforvalteren har erfart en nedgang i problemer tilknyttet rekruttering som et resultat av systematisk jobbing med TØRN- programmet. Her deltar nesten alle kommunene i Agder. Dette har vært et bevisst satsningsområde hos Statsforvalteren i Agder, og gjennom regional koordinator har det vært mulig å gi alle kommuner individuell veiledning og dele erfaringer fra andre kommuner. Dette har igjen ført til at de fleste kommuner har revidert

de strategiske kompetanseplanene innenfor omsorgssektor. Det er fortsatt rekrutteringsutfordringer i forhold til stillinger med helg og vakt- belastning, men disse har blitt avhjulpet i mange kommuner med lang-vakter, spesielt i helgene.

De fleste kommuner på Agder har politisk vedtak om satsing på heltidsstillinger.

Det er satt i gang og settes igang mange tiltak og prosjekter i de ulike regionene våre, som eksempel:

- De åtte Østre Agder kommunene har hatt et flerårig [Prosjekt Bærekraftige oppvekst-, helse- og omsorgstjenester - Østre Agder-samarbeidet](#) som er støttet av Statsforvalteren gjennom prosjektskjønnsmidler. Her er "Innsatstrappen" et sentralt verktøy, og de har videreutviklet dette med et prioriteringsverktøy kalt "Ressurskalkulator".

Helsefellesskapet Agder har over tid arbeidet målrettet med skrøpelige eldre og personer med kompleks multimorbiditet. Programmet Eldre Agder ble i 2025 utpekt til et av Regjeringens Prosjekt X. Helsefellesskapet har gitt samhandlingsmidler til prosjektet som er et samarbeid mellom Sørlandet sykehus, kommunene i Agder, Senter for omsorgsforskning – sør, KSF Sør, Universitetet i Agder, Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester, Universitetet i Oslo og NORCE. Målet med prosjektet er å bruke levende helsedata til å kartlegge og forutsi behov hos eldre, særlig knyttet til skrøpelighet, og utvikle tjenester i tråd med dette. Ved hjelp av digitale verktøy skal man kunne identifisere kommende storforbrukere av helse- og omsorgstjenester tidlig, og sette inn målrettede tiltak. Prosjektet skal bidra til at tjenester gis tidligere og mer treffsikkert, og at innbyggerne får bedre og mer bærekraftig hjelp.

Vi har ikke oversikt over om det er et stort behov for mer språk- og kulturkompetanse ute i tjenestene, men noen kommuner melder at det foreløpig ikke er mange brukere i tjenestene som har behov for slik annen kompetanse hos helsepersonell foreløpig. Andre har søkt og fått midler til noen prosjekter innenfor språk, som Språkvennlig arbeidsplass (USHT Vest med kommunene Birkenes, Lyngdal, Kvinesdal og Kristiansand jobber med blant annet utarbeidelse av en sertifiseringsordning av helserelevant språkkompetanse) og PREPP (prekvalifiseringsløp for personer med svake norsksferdigheter på A1-2 nivå.) Gjennom dette programmet får enkelte kandidater et ekstra år på å kvalifisere seg til Menn i helse.

En vesentlig utfordring for mange kommuner når det gjelder å møte endringer i demografi og muligheter for å levere tjenester er spredt bebyggelse, og uegnede boliger. For mange eldre vil en mer sentral bolig, med livsløpsstandard, muliggjøre at de kan bo lenger hjemme. Region Kristiansand, med sine fem kommuner, har satt i gang en større boligkartlegging, etter modell fra Lillesand kommune som sendte ut en spørreundersøkelse til alle over 55 år i kommunen i 2024. Også de seks kommunen i Lister regionen har satt igang analysearbeid og har brukt Telemarksforskning til å lage et omfattende [Regional analyse](#), og har satt i gang flere prosjekter rettet mot boligsituasjonen, enten kommunevis eller regionalt. Gjennom Bo trygt hjemme-reformen forsøker Statsforvalteren å spre disse som eksempel til etterfølgelse.

Helsefellesskapene bidrar til likeverdig partnerskap og til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjeneste (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterens bidrag fører til at helsefellesskapene utvikler seg som mer likeverdige partnerskap, og dermed til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjenester.

Statsforvalteren er stadig representert ved fylkeslegen som fast observatør i det strategiske samarbeidsutvalget (SSU) i Helsefellesskapet Agder.

I 2025 har Helsefellesskapet Agder besluttet å

- redusere antall SSU-møter fra 4 til 2 per år
- øke fra 1 til 2 Partnerskapsmøter per år

Kort vurdering av om hvorvidt helsefellesskapet utvikler tjenester til det beste for brukere og pasienter.

Helsefellesskapet har også i 2025 både videreført og igangsatt nye samhandlingsprosjekter som dreier seg om de prioriterte pasientgruppene. Videre har Helsefellesskapet bidratt med samhandlings- og rekrutteringsmidler til "Eldre Agder X prosjektet" som er et av HODs Prosjekt X-satsinger.

Helsefellesskapets reviderte strategi 2023-2026 beskriver viktigheten av at resultatorientering og gjennomføringskraft er viktige forutsetninger for å lykkes med målsettingene i strategien. Det er stadig flere pågående prosjekter med mål om å lykkes med bedre samhandling på tvers av nivå og sektor. Det er imidlertid ofte, som tidligere rapportert om, utfordrende å fra utsiden se konkrete resultater fra igangsatte prosjekter.

I 2025 ble det besluttet å etablere et nytt faglig samarbeidsutvalg beredskap (FSU-B). Dette som ledd i å lykkes med både strategisk og operasjonell samhandling om helseberedskap på Agder, både i "normal drift" og i "krise/krig" på tvers av helseforetak og kommuner. Embetet ved fylkeslege og fylkesberedskapssjef har observatørrolle i FSU-B og har prioritert å være til stede på møtene som har vært arrangert hittil. Det planlegges blant annet for felles øvelser. Vår vurdering er at dette er et viktig skritt i riktig retning for best mulig helseberedskap for befolkningen på Agder, også sett i lys av GAP-analysen gjennomført i kommuner og helseforetak i 2024. SSU vil også gi konkrete bestillinger til FSU-B.

Ellers er det urovekkende at Delavtale 5 siden 2019 har vært midlertidig i Helsefellesskapet Agder, og at Sørlandet sykehus helseforetak (SSHF) ved Administrerende direktør i desember 2025 muntlig varslet oppsigelse av avtalen ovenfor leder av KOSS (kommunenes overordnede strategiske samarbeidsorgan). Uenighetspunktene dreier seg i all hovedsak om utskrivningsklare pasienter fra psykisk helsevern. Statsforvalteren minnet SSHF om

at en eventuell oppsigelse i så fall må være forankret i et styrevedtak og legger merke til at dette derfor ble tatt opp i styremøtet 26.01.2026. Vi er kjent med at det nå arbeides med reforhandling av delavtalen.

Vår vurdering er at Helsefellesskapet pga langvarig manglende enighet om Delavtale 5 har utfordringer knyttet til samhandlingen for å lykkes med gode og koordinerte forløp for pasienter med psykiske helseutfordringer.

Kort vurdering av i hvilken grad kommunene har behov for og mottar bistand for å møte som likeverdige aktører inn i fellesskapene.

Det er en styrke at Agders 25 kommuner siden 2016 har vært koordinerte gjennom KOSS. KOSS skal legge til rette for økt samarbeid mellom kommunene på Agder innenfor de viktigste strategiske utviklingsområdene på helseområdet samt ivareta strategisk samordning for Agderkommunenes interesser i samarbeidet med både SSHF, men også i samarbeid med andre regionale råd og nasjonale myndigheter. KOSS har for eksempel egne møter i forkant av møtene i SSU, noe som bidrar til at kommunene er likeverdigeaktører i møte med helseforetaket.

Det er imidlertid bare 7 av Agders 25 kommuner som er representert i SSU. Det har derfor vært i kommunens interesse at helsefellesskapet i 2024 besluttet å videreføre trenivå-modell med Partnerskapsmøte, SSU, regionale samarbeidsutvalg (RS) og faglige samarbeidsutvalg og. Alle 25 kommuner er representert inn i RSene. Styrkingen av RSene skal bidra til at SSU blir et mer strategisk organ mens RSene for eksempel kan bli styringsgruppe for prosjekter/tiltak i egen region.

Det at kommunene mottar tilskudd til sekretariat er helt avgjørende for at de skal kunne videre KOSS og lykkes som en likeverdig aktør.

Arbeidet med utdeling av rekrutterings- og samhandlingstilskudd er etter Statsforvalterens vurdering nå godt i gang. En del av midlene brukes til imidlertid til administrasjon av tilskuddsforvaltning, og Statsforvalteren vurderer at det er en viss fare for at tilskuddet blir delt ut til "smalere" prosjekter som lettere kan effektevalueres enn mer "komplekse" prosjekter hvor det er mer utfordrende å evaluere effekt av tiltaket.

Oppsummert: kommunene fremstår etter Statsforvalterens vurdering som tilnærmet likeverdige aktører i Helsefellesskapet i Agder.

Kommunene gjennomfører et langsiktig arbeid med å sikre kvalitet i tjenestene. (fra kapittel 3.1.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører et langsiktig arbeid med å sikre kvalitet i tjenestene.

Som tidligere rapportert om er det stadig vår vurdering at de fleste kommunene på Agder arbeider systematisk med å sikre god kvalitet i tjenestene, om enn i en varierende grad.

Mange av kommunene deltar i læringsnettverk og samlinger i regi av Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester .

Statsforvalteren bidrar også gjennom veiledning i

- fast deltakelse i helseledernettsmøter
- samling for kommuneoverleger
- muntlig telefonsamtaler med tjenesteutøvere
- skriftlig gjennom vårvedtak, avgjørelser, tilsyn mv

Imidlertid ser vi at det stadig er mangler ved styring og ledelse i helse- og omsorgstjenestene i flere kommuner. Dårlig kommuneøkonomi, nedskjæringer, vansker med å beholde og rekruttere personell, demografiske utfordringer er eksempler på forhold bidrar negativt til at kommunene jobber med kontinuerlig og systematisk kvalitetsforbedring i tråd med forskriften.

Videre er det stadig vårt inntrykk at kvalitet i allmennlegetjenesten ikke i like stor grad får oppmerksomhet av kommunen, selv om det har det overordnede ansvaret også for det.

Vi ser, som tidligere, et tydelig behov for en styrking av kommunenes arbeid med implementering av forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene og nasjonalt faglig rammeverk for bedre pasient- og brukersikkerhet. Vi skulle gjerne sett at vi hadde hatt mer ressurser til å bistå kommunene i dette arbeidet enn det vi har ettersom våre ressurser i så stor grad bindes opp til å behandle enkeltsaker. Det er mulig at vi gjennom Ny meldeordning fra 01.07.2026 kan bidra med styrking av det systematiske kvalitetsforbedringsarbeidet ettersom vi da skal gi veiledning og metodestøtte til kommunene.

3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Samfunnsutviklingen på Agder innebærer i praksis et økt press på nær alle økosystemer og en økt samla belastning. Vi har ikke tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å kunne gjøre gode overordnede tilstandsvurderinger for økosystemene i fylket, men vurderer på generell basis at utviklingen ikke går i riktig retning. Gjennom vår innsats kan vi i beste fall bidra til å bremse den negative utviklingen, for eksempel gjennom etablering av nye verneområder og ivaretagelse av øvrige naturverdier gjennom veiledning, kunnskapsinnhenting, kursing og uttalelser og innsigelser i plansaker.

Vannforekomstene i Agder er tilstandsklassifisert i Vann-nett. Ved inngangen til 2024 hadde 62 % av vannforekomstene i Agder vannregion

moderat,dårlig eller svært dårlig miljøtilstand. Andelen vannforekomster med tilstand dårlige enn miljømålet (god) gir grunn til bekymring. Det har vært marginale endringer i tilstanden i gjeldende planperiode for den regionale vannforvaltningsplanen (2022-2027).

I Agder er om lag 90 % av vannforekomstene påvirket av sur nedbør. Forsuring som følge av sur nedbør er sterkt redusert siden 1990-tallet. Det tar imidlertid lang tid å bygge opp igjen bufferkapasiteten i jorden etter mange års utarming. Kalking i forsuredde områder er derfor fremdeles et viktig tiltak. Innsatsen som gjøres innen kalking av Statsforvalteren, kommunene og frivillige er kritisk for å kunne opprettholde miljøtilstanden slik den er i dag. Kalkingsarbeidet er bærebjelken i vannforvaltningsarbeidet og utgjør de siste 40 års store suksess innen naturrestaurering i Norge. Dersom samfunnet ønsker å bevare fisken, fiskemulighetene og ivareta miljømålene (om god økologisk tilstand), må vassdragene fortsatt kalkes i mange tiår framover.

Kalkingen i Agder kom i gang i 1985, og økte i omfang fram til slutten av 1990-tallet. Siden 1997 har det blitt reduksjon i antall innsjøer som kalkes, til 150 innsjøer i 2025 som kalkes med båt eller helikopter. Alle laksevassdragene i Agder kalkes ved hjelp av kalkdoserere, som har automatisk dosering i forhold til pH og vannføring. På grunn av variasjoner i nedbørsmengder fra år til år har det også blitt brukt varierende kalkmengder til kalking av elvene. 2020 var et toppår når det gjelder antall tonn kalk som ble dosert i elvene i Agder. 2024 var også et år med mye nedbør. 2025 var et normalår, og de fleste kommunene har derfor midler på driftsfondene som skal kunne benyttes til økt kalking i 2026 dersom dette blir et nedbørsrikt år. Dersom 2026 blir et nedbørsrikt år vil de kommunale driftsfondene bli brukt opp. Om 2027 også blir et nedbørsrikt år vil det ikke være midler igjen til å kalke alle vassdragene. Det er derfor behov for en bedre bufferordning for variasjoner i nedbørsmengder og kalkbehov for de kommende årene. Konsekvensene kan bli store allerede fra 2027. Ved større innsparingsbehov må man vurdere å avvikle kalking i ett eller flere laksevassdrag. Her er det dessverre slik at selv noen måneder uten kalking kan medføre at den biologiske gevinsten som er bygd opp over 40 år kan gå tapt. Videre vil det ta noen tiår å komme tilbake til der man var hvis kalkingen startes opp igjen. Et kortvarig kalkingskutt kan ha langvarige konsekvenser for lakseelvene våre og kan føre til et stort tap av naturverdier i årene som kommer.

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak

Vår innsats innen vern og restaurering er god innenfor gjeldende rammer, men bidrar i beste fall til å bremse ytterligere negativ utvikling for enkelte økosystemer, med særlig effekt i vann og vassdrag, våtmark og i høyere liggende områder. Vi vil særlig framheve innsatsen innenfor kalking og frivillig skogvern.

Arbeidet med frivillig skogvern på Agder i 2025 resulterte i at det ble opprettet varig vern av 10 nye områder, og 3 eksisterende verneområder ble utvidet. Vi har nå over 300 verneområder i Agder (totalt 301).

I forhold til supplerende vern har framdriften i 2025 dessverre ikke vært som forventet, bla. på grunn av at det har manglet kapasitet hos naturkartleggere.

Vi vurderer at vi ikke har tilstrekkelig kapasitet til å følge opp forvaltningen av etablerte verneområder i Agder på en tilfredsstillende måte. Vi er bekymret for tap av verneverdier, bla. på grunn av fremmede arter og ulovlige inngrep. I 2025 ble det foretatt et internt prioriteringsarbeid innen verneområdeforvaltningen ("Agdermodellen"), hvor vi bla. gjennomgikk og registrerte den kunnskapen vi har om det enkelte verneområde. Dette arbeidet legger grunnlag for våre prioriteringer for 2026, hvor vi vil arbeide særlig med å ferdigstille påbegynte forvaltningsplaner og besøksstrategier.

Agder har mange lokaliteter med trua natur, bla. over 100 kulturmarkslokaliteter som er registrert med verdier etter både DN-13- og MI-metodikk. Statsforvalteren bidrar gjennom tilskuddsforvaltning, kartlegginger, veiledning og kursing til at kulturmarkene skjottes og dermed til at naturverdiene opprettholdes og/eller restaureres. Vi vil i 2026 arbeide med å spisse vår prioriteringer for å ivareta trua natur og -arter.

Presset på trua natur i fylket er stort blant annet på grunn av nydyrking og utbygging av landbruksveier. Veiledningen og opplæringen vi har gitt til kommunene i 2025 vurderer vi å ha hatt effekt, men landbruksvei- og nydyrkingsforskriftene er fremdeles liberale, og burde vært vurdert nærmere.

I forhold til bevaring av trua arter, er vår kapasitet og innsats begrenset, og effekten av tiltakene vi gjør er dermed marginale sett opp mot det samlede utfordringsbildet.

Den samlede effekten av bekjempelsen av fremmede arter er begrenset, og i beste fall lokal. Unntaket er mink i skjærgården, som har gått betydelig ned i prioriterte områder, og gode effekter av bekjempelse av boersvineblom, kjempespringfrø og kjempebjørnekjeks langs kysten.

Innenfor naturrestaurering vurderes potensialet for miljøforbedringer til å være stort, med arbeidet er svært ressurskrevende og virkningen av gjennomførte tiltak i vår regi er foreløpig marginale. Innenfor terrestrisk naturrestaurering, igangsatte vi i 2025 en stor innsats for å bekjempe invasiv gyvel i Einarsnes naturreservat på Lista. Gyvel-invasjonen på Lista er utfordrende, og den store innsatsen ved Einarsnes har hatt begrenset effekt så langt og må fortsette. Pilotprosjektet MARES bidrar til passive restaureringstiltak i havet, men har så langt hatt begrenset måloppnåelse. Det vil bli arbeidet videre i 2026 i pilotprosjektet bla. med etablering av flere hummerfredningsområder i Agder. Vi har behov på sikt for å utvide naturrestaureringsarbeidet med flere tiltak både i vassdrag og i kystvann, og vil i 2026 legge planer for dette.

Andelen vannforekomster i Agder med miljøstatus dårligere enn miljømålet (god) gir grunn til bekymring. Innsatsen som gjøres innen kalking av Statsforvalteren, kommunene og frivillige er kritisk for å kunne opprettholde dagens miljøtilstand i vann og vassdrag. Gjennom oppdatering av kunnskapsgrunnlaget i vann-nett og innspill og innsigelser i planarbeid bidrar vi videre til å *hindre ytterligere forringelse* av vannmiljøet. Vi er imidlertid

bekymret for at vannforvaltningsarbeidet i Agder vannregion i liten grad bidrar til å *bedre* miljøstatusen i vannforekomstene. Utviklingen i kystvannsforekomster med oppdrettsaktivitet utenfor Flekkefjord er bekymringsverdig, og vil bli fulgt opp med utvidet overvåkning i 2026.

Økningen i lurv i kystvannet, samt økning i sjøtemperaturer og okygenforholdene i enkelte vannforekomster, er alarmerende og har paralleller til situasjonen i Oslofjorden. Statsforvalteren etablerte i 2025 programmet SOS - "Sammen om Skagerrak", sammen med Agder fylkeskommune, kystkommunene, forskningsmiljøene, næringslivet og frivillige organisasjoner. Vi legger til grunn at programarbeidet vil bidra til en forsterket og mer samordnet innsats for havmiljøet i regionen i årene som kommer. Vi har behov for en større nasjonal oppmerksomhet på utfordringen i havmiljøet langs kysten av Agder og i Skagerrak.

3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Utviklingen for de aller fleste trua og nær trua artene er negativ, med enkelte unntak som f.eks. damfrosk og kanskje strandtorn som har økt svakt. Presset på de mest trua naturtypene er på et overordna nivå klart økende. Vi er ikke nærmere delmålet, og utviklingen går ikke i riktig retning.

Statsforvalterens innsats er sammenholdt med utfordringsbildet svært beskjeden og dermed også av begrenset effekt.

I 2024 ble det foretatt søk etter klippeblåvinge (egg, larver og voksne sommerfugler) i det økologiske funksjonsområdet i Tvedestrand. Arten ble dessverre ikke funnet i kartleggingen, og det ble i 2025 konkludert med at arten er utryddet fra Agder, og det økologiske funksjonsområdet for klippeblåvinge i Tvedestrand ble opphevet.

Forvaltning av villrein (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

De nasjonale villreinområdene er på vei til å nå målene satt i St. Meld. 18. Ein forbeta tilstand for villrein

Villreinområdene i Agder (Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei) har henholdsvis dårlig og middels tilstand etter kvalitetsnormen for villrein. Arbeidet med å begrense ytterligere negativ utvikling og bedre tilstanden er komplekst og krevende, og må ha et langsiktig perspektiv. Foreløpig er resultatene marginale og vi kan foreløpig kun håpe på å begrense en ytterligere, negativ utvikling. Gjennom arbeidet med tiltaksplanene for villrein har utfordringene imidlertid blitt tydeligere belyst i samfunnet. Til tross for kontroverser rundt tiltakene, merker vi en økende bevissthet rundt hva som vil kreves for å bevare villreinstammene i vårt fylke på lengre sikt, blant annet i forhold til endret arealplanlegging og tilrettelegging for friluftsliv.

Statsforvalteren i Agder har i 2025 prioritert arbeidet med ivaretagelse av villrein høyt, sett i sammenheng med de samlede ressursene vi har innen naturforvaltning og planarbeid. Vi har bistått KLD med faglige innspill i forbindelse med bearbeiding av utkast til tiltaksplan for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder, gjennom flere dialogmøter, skriftlige bidrag, informasjonsmøter med kommunene og høringsmøter i regi av KLD. Det ble også lagt ned et stort arbeid i høringsuttalelsen til KLDs utkast til tiltaksplan.

Hensyn til villrein har stort fokus i alle planer etter PBL som er på høring hos oss, og i relevante dispensasjonssaker. Konfliktnivået rundt arealplanlegging i villreinkommunene oppleves som høyt, og konfliktene håndteres i enkeltsaker slik at den strategiske utfordringen med en enormt stor planlagt reserve for fritidsbebyggelse ikke blir helhetlig håndtert. Behovet for planvask er svært stort, og burde blitt håndtert helhetlig for alle kommunene i villreinområdet. Den nåværende samla belastningen for villreinområdet er ikke tilstrekkelig beskrevet, og enda mindre i et framtidsscenario der planreserven har blitt realisert. Fra 2020 og fram til i dag har antall fritidsbygg i villreinfylket i Agder økt med over 70 prosent, og planreserven er større enn dette.

Vi har også hatt et særlig fokus på ivaretagelse av villreinhensyn i kraftsaker. Det pågår en rekke vilkårsrevisjoner og oppgraderings/utviklingsprosjekter for vannkraftanlegg som kan gi betydelige negative virkninger for villreinen i våre områder. Dersom hensynet til villrein ikke ivaretas i vannkraftsakene og andre kraftsaker, så vil det innvirke vesentlig på mulighetene for å lykkes med det øvrige tiltaksplanarbeidet på lengre sikt.

I Setesdal Austhei er det vesentlige problemstillinger rundt bla. Forsvarets øvingsaktivitet i fjellet. Bykle kommune har igangsatt prosesser for å bedre ivareta villreinhensyn i forbindelse med øvelser og ved løypekjøringer. Statsforvalteren i Agder har videre vært tydelig overfor Forsvaret og lokalmiljøet i Bykle om at Geiskelid øvingsfelt på sikt må flyttes ut av villreinens leveområde. Disse prosessene må følges opp videre i 2026.

3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Vi har hatt økende fokus på tilsyn og gjennomført flere tilsyn i 2025 enn tidligere år. Organisering av bransjevise egeninitierte tilsynsaksjoner har vært svært effektivt med tanke på gjenbruk av sjekklistor og erfaringsoppbygging av tilsynspersonell. Satsing på to dedikerte tilsynsstillinger i seksjonen de siste årene har ført til svært effektiv tilsynsaktivitet. God veiledning til bedrifter og kommuner under tilsyn fører til bedre rutiner hos virksomheter og dermed redusert forurensningsfare.

Høy prioritering av oppdatering av tillatelser til IED-bedrifter med strengere utslippskrav vil på sikt bidra til redusert utslipp.

Høyt fokus på avløpsrensaneanlegg, næringsmiddelbedrifter og landbasert akvakultur har medført flere tillatelser med strengere regulering av bl.a. næringsssalter. Vi er imidlertid bekymret for at områder med mye akvakultur påvirker vannforekomstene, da vi ser endringer i tilstanden ved enkelte anlegg. Dette må følges opp videre.

Vi har fulgt opp store utbyggingsprosjekter i forbindelse med nye E18 og E39 de siste årene. Oppfølging både i plan- og anleggsfasen har i stor grad har

bidratt til å begrense belastningen på berørte vannforekomster. Vi ser likevel at påvirkning fra anleggsfasen i vann og vassdrag fortsetter lenge etter at veiprosjektene er ferdigstilt, spesielt i vann som har blitt sterkt påvirket av partikkelforurensning og avrenning fra sprengstein med syredannende bergarter.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Forurensningskilder som skaper eutrofiering er godt regulert.

Forurensningskilder:

Avløp

Tilbakemeldinger gjennom "kommunebilde" og seminar for kommunene om deres rolle som myndighetsutøver for mindre avløpsanlegg (kap. 12) har medført at kommunene har fått avløpssituasjonen høyere på agendaen. Flere kommuner utreder tiltak, oppgraderte renseanlegg og samarbeid om oppfølging og tilsyn av spredt avløp.

Ved oppfølging av resipientundersøkelser gjennom egenkontrollrapporteringen har vi påpekt at avløpsrenseanlegg må utrede behov for nitrogenrensing. Dette følges nå opp av flere avløpsrenseanlegg og har medført at vi fremover kommer inn i en fase med bedre kunnskapsgrunnlag og utredninger om behov for nitrogenrensing.

Statsforvalteren har hatt mye fokus på at avløpssituasjonen må ivaretas i kommunenes planarbeid.

Vi har oppdatert en avløpstillatelse iht. forurensningsforskriften kap. 14, og sendt utkast til ny tillatelse til ett anlegg i 2025. Flere søknader er planlagt å behandles i 2026. Oppdaterte tillatelser vil på sikt kunne medvirke til å oppnå målsetningen om god tilstand i vannforekomster.

Slakteri

Slakter Jens Eide fått ny tillatelse med strengere rensekrav og krav til bedre utslippskontroll. Utslipet ledes til kommunalt nett. Strengere rensekrav bidrar til at de kommunale renseanleggene fungerer bedre, noe som også vil kunne gjenspeile seg i at resipientenes tilstand vil bli bedre.

Næringsmiddelindustri

Etter gjennomføring av tilsyn har flere næringsmiddelbedrifter fått pålegg om kartlegging av utslipp. Kartleggingen vil avdekke om det er behov for strengere regulering.

Akvakultur

Vi er usikre på om utslipp fra akvakultur er godt nok regulert, spesielt landbasert hvor vi forventer store utslipp av næringssalt fremover fra anlegg som nå er i oppstartsfasen i Agder. Det er også økende interesse for å etablere flere nye landbaserte akvakulturanlegg.

Ved gjennomgang av resipientovervåking fra de siste årene har det kommet frem at enkelte vannforekomster kan ha påvirkning fra etablert akvakultur (merdanlegg) som medfører dårligere økologisk tilstand. Det er også mistanke om at oksygeninnholdet i bunnvannet er i dårlig tilstand. Vi skal følge opp problemstillingene med anleggseier i 2026 og vil vurdere pålegg om ytterligere undersøkelser.

Jordbruk

Det er særlig jordloven som hjemler en rekke forskrifter som regulerer jordbruk og miljø, loven er et viktig virkemiddel for å ivareta landbrukets sektoransvar for miljøet og kulturlandskapet i jordbruket.

Statsforvalteren har hjemmel i jordloven til å stille miljøkrav i områder der det er nødvendig for å nå miljømålene etter vannforskriften. I Agder har vi ikke innført slike miljøkrav, blant annet fordi Agder er et grasfylke med hele 94 % grovfôrareal, og regionale miljøkrav er kun aktuelle i områder med åkervekster som korn, grønnsaker og potet.

I stedet for å innføre regionale miljøkrav har vi prioritert å innføre flere frivillige tiltak som kan bidra til redusert avrenning av næringsstoffer i Regionalt miljøprogram (RMP) for jordbruket i Agder i inneværende programperiode 2023-2027. Til sammen har vi 9 ordninger i RMP for Agder som bidrar til redusert avrenning av næringsstoffer til vann.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	934	1 415	0	0

3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene

I vår dialog med kommunene om kommuneøkonomien er målet å skape en god og tillitsfull dialog, slik at kommunene har en lav terskel for å be om veiledning. Vi prioriterer slik veiledning høyt, og vårt overordnede mål er å bidra til at alle kommunene arbeider målrettet med å tilpasse driften innenfor de økonomiske rammene som gis i kommuneopplegget.

I forbindelse med vår kontroll av om kommunenes budsjett- og økonomiplanvedtak kvalifiserer for innmelding i ROBEK, skriver vi et tilbakemeldingsbrev

til alle våre kommuner. Her kommenterer vi blant annet den økonomiske utviklingen som kommunestyret legger opp til i økonomiplanperioden, i lys av de finansielle måltallene som kommunestyret selv har vedtatt.

En viktig møtearena for dialogen med de enkelte kommunene om kommuneøkonomien er de årlige skjønns møtene. Disse ble også i 2025 gjennomført som fysiske møter i august/september. I tillegg til en dialog om den økonomiske situasjonen og lokale forhold som ikke fanges opp i inntektssystemet og gjennom andre faste tilskuddsordninger, hadde vi i møtene i 2025 også dialog om den ukrainske flyktningssituasjonen og om barnevern. Vi tar sikte på å videreføre denne møteformen i 2026.

Kommuneøkonomi er også et sentralt tema i kommunebildemøtene. Her peker vi på viktigheten av å ha gode plandokumenter, herunder å sikre «den røde tråden» fra kommuneplanens samfunnsdel til økonomiplan og årsbudsjett. Vi setter også søkelyset på at kommunene må planlegge for de demografiske endringene, og at dette krever en omstilling av tjenestetilbudet. Videre peker vi på at budsjett og økonomiplandokumentene må være gode styringsdokumenter, og at kommunene bruker økonomiplanen aktivt som et verktøy for en reell 4-årsplanlegging. Et område vi har gitt mer oppmerksomhet de siste årene har vært å peke på viktigheten av at kommunen gjør en grundig analyse av den økonomiske utviklingen og stillingen i årsberetningen.

Ser man på kommunenes samlede inntektsnivå («frie inntekter korrigeret for variasjoner i utgiftsbehov»), hadde Agderkommunene i 2024 samlet sett et inntektsnivå per innbygger som lå marginalt under landsgjennomsnittet (99%). 8 av Agders 25 kommuner hadde korrigerte frie inntekter som var høyere enn landsgjennomsnittet. Av de 7 kommunene med de høyeste samlede frie inntekter i landet, var 4 fra Agder. Høye kraftinntekter, gode fondsreserver og relativt lavt gjeldsnivå kjennetegner disse kommunene. På den andre siden hadde 7 Agderkommuner lavere korrigerte frie inntekter per innbygger enn 95% av landsgjennomsnittet. Dette indikerer at det er en stor «strekk i laget» blant kommunene i Agder når det gjelder inntektsnivå.

Et særtrekk for kommunene i Agder har over tid vært at alle mottar utbytte fra Å Energi. Dette er inntekter som kommer i tillegg til «frie inntekter korrigeret for variasjoner i utgiftsbehov», og som har ulik betydning for de enkelte kommunene. Utbyttet fra selskapet har over tid vært stabilt og høyt. I årene 2023-2025 var utbyttene historisk høye. Men fra 2026 og videre er prognosene mer i tråd med utbytnivået slik det var til og med 2022.

Ved inngangen til 2026 er hovedbildet at flertallet av kommunene i Agder fortsatt har god styring og kontroll over økonomien. 20 av 25 kommuner hadde ved inngangen til 2025 fortsatt en buffer på disposisjonsfond på mer enn 5% av driftsinntektene. De resterende 5 kommunene hadde merforbruk ved inngangen til 2025. Regnskapstillene for 2025 er ikke kjent, men det er ikke noe som tyder på at dette hovedbildet har blitt vesentlig endret gjennom 2025.

KOSTRA-tall for 2024 viser at Agder samlet sett hadde et positivt netto driftsresultat på 0,1%. Dette var bedre enn landet uten Oslo, som hadde -0,3%. 16 av de 25 Agderkommunene hadde et positivt netto driftsresultat. 12 av kommunene hadde også et bedre netto driftsresultat enn TBU sin anbefaling på 1,75 prosent av brutto driftsinntekter.

Netto lånegjeld som andel av brutto driftsinntekter har samlet sett blitt gradvis redusert for kommunene i Agder for perioden 2020-2024. KOSTRA-tall for 2024 viste at 16 av de 25 kommunene i Agder ved utgangen av 2024 hadde en lavere netto lånegjeld enn landet uten Oslo som hadde 91,9% av brutto driftsinntekter. Videre hadde over halvparten av kommunene i Agder (14 av 25 kommuner) en netto lånegjeld som var innenfor den generelle anbefalingen fra TBU om en netto lånegjeld på maksimalt 75% av brutto driftsinntekter.

Ved inngangen til 2025 hadde kommunene i Agder samlet sett en fri egenkapital på 13,7% av brutto driftsinntekter. Dette var 1,5 prosentpoeng høyere enn landet uten Oslo. 20 av 25 kommuner i Agder hadde et disposisjonsfond som var høyere enn den generelle anbefalingen om minimum 5% av brutto driftsinntekter.

Kommunenes økonomiplaner for 2025-2028 viste imidlertid at flertallet av kommunene ikke klarer å oppfylle sine egne måltall for netto driftsresultat i økonomiplanperioden. Under halvparten av kommunene i Agder som budsjetterte med et netto driftsresultat i tråd med den generelle anbefalingen fra Teknisk BeregningsUtvalg (TBU) om 1,75% av brutto driftsinntekter.

2024 var et krevende år økonomisk for mange av kommunene, både i landet og i Agder. En høyere andel av Agderkommunene enn landet hadde imidlertid positive netto driftsresultater i 2024. Samtidig hadde 5 av Agders 25 kommuner ved inngangen til 2025 et merforbruk i driftsregnskapet, noe som er en høyere andel enn landet. Dette indikerer at det er en «strekk i laget» blant kommunene i Agder, ikke bare når det gjelder inntektsnivå, men også når man ser på den finansielle situasjonen.

Ser man på Agder samlet ved utgangen av 2024, hadde kommunene i vårt fylke både en høyere fri egenkapital og en lavere netto lånegjeld enn landet uten Oslo.

Ved utgangen av året hadde Agder en kommune i ROBEK (Froland). Kommunen ble i mars 2025 meldt inn på bokstav a (driftsbudsjettet vedtatt med merforbruk). Statsforvalteren har veiledet aktivt og hatt jevnlig dialog med kommunen gjennom hele året. Til tross for tydelig veiledning fra Statsforvalteren, vedtok kommunestyret i forbindelse med vedtak om årsregnskap for 2024 å dekke inn deler av merforbruket fra årsregnskapet for 2024 i 2027. Dette medførte at kommunen i juni 2025 ble meldt inn i ROBEK også på bokstav c (driftsregnskapet viste at et merforbruk skulle dekkes inn senere enn to år etter at det oppsto). Kommunestyret vedtok i juni 2025 en ROBEK-tiltaksplan for å gjenopprette økonomisk balanse iht. kommunelovens krav.

I tillegg til Froland hadde også 4 andre kommuner fra Agder (Birkenes, Lillesand, Arendal og Tvedestrand) merforbruk ved inngangen til 2025. Statsforvalteren har hatt dialog med disse kommunene, spesielt første halvår 2025. I løpet av våren 2025 besøkte statsforvalteren kommunestyret i 3 av disse kommunene, og hadde dialog ifm. heldags kommunebildemøter med de 2 andre. Hovedbudskapet her var å peke på kommunestyrenes ansvar for å gjøre de nødvendige tiltak for å gjenopprette balanse. Våren 2025 veiledet Statsforvalteren de aktuelle kommunene om kommunelovens regler knyttet til inndekning av merforbruk. Veiledningen var rettet mot at kommunene skulle fatte korrekte vedtak om årsregnskap, inkludert at kommunestyret skulle ta

stilling til hvordan merforbruket skal dekkes inn. Alle kommunene fattet korrekte vedtak om inndekning i forbindelse med behandlingen av årsregnskapet for 2024.

Vår bekymring inn i 2026 er først og fremst knyttet til de 5 kommunene som hadde merforbruk ved utgangen av 2024. Disse kommunene har gjennom året varslet om et forventet merforbruk også for 2025, men prognosene har bedret seg gradvis utover i året. Statsforvalteren er usikker på hva som blir endelige regnskapsresultater for 2025 for disse kommunene. Endelige resultater vil bli kjent når ureviderte KOSTRA-tall for 2025 foreligger i mars 2026.

Mot slutten av 2025 varsler flere av de mest utsatte kommunene om bedring i økonomien. Vår erfaring er at årsakene til dette kan være svært sammensatte. Det er etter Statsforvalterens erfaring vanskelig å vurdere i hvilken grad bedringen som har skjedd kan knyttes til Statsforvalterens tiltak. Vår erfaring er at det er svært mange både eksterne og interne enkeltfaktorer potensielt kan påvirke den økonomiske utviklingen, og at disse ofte kan være viktigere forklaringsfaktorer enn direkte effekter av Statsforvalterens tiltak. Dessuten vil effekten av våre tiltak ofte vises over lengre tid.

Vi vil i 2026 fortsatt ha dialog med alle kommunene (blant annet gjennom skjønnsmøtene). Spesielt vil vi prioritere en tett dialog med både politisk og administrativ ledelse, og eventuelt kommunestyrene, i ROBEK-kommuner og i andre kommuner i økonomisk ubalanse. Blant annet vil vi også i 2026 vurdere å benytte deler av skjønnpotten til å delvis støtte prosjekter som kan bidra til at disse kommunene får insentiver til å gjennomføre kostnadsreducerende tiltak (jf. punkt 3.3 i retningslinjene for skjønnsfordeling)

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK. (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK.

Ved utgangen av året hadde Agder en kommune i ROBEK (Froland). Kommunen ble i mars 2025 meldt inn på bokstav a (driftsbudsjettet vedtatt med merforbruk). Statsforvalteren har veiledet aktivt og hatt jevnlig dialog med kommunen gjennom hele året. Til tross for tydelig veiledning fra Statsforvalteren, vedtok kommunestyret i forbindelse med vedtak om årsregnskap for 2024 å dekke inn deler av merforbruket fra årsregnskapet for 2024 i 2027. Dette medførte at kommunen i juni 2025 ble meldt inn i ROBEK også på bokstav c (driftsregnskapet viste at et merforbruk skulle dekkes inn senere enn to år etter at det oppsto). Kommunestyret vedtok i juni 2025 en ROBEK-tiltaksplan for å gjenopprette økonomisk balanse iht. kommunelovens krav.

I tillegg til Froland hadde også 4 andre kommuner fra Agder (Birkenes, Lillesand, Arendal og Tvedestrand) merforbruk ved inngangen til 2025. Statsforvalteren har hatt dialog med disse kommunene, spesielt første halvår 2025. I løpet av våren 2025 besøkte statsforvalteren kommunestyret i 3 av disse kommunene, og hadde dialog ifm. heldags kommunebildemøter med de 2 andre. Hovedbudskapet her var å peke på kommunestyrenes ansvar for å gjøre de nødvendige tiltak for å gjenopprette balanse. Våren 2025 veiledet Statsforvalteren de aktuelle kommunene om kommunelovens regler knyttet til inndekning av merforbruk. Veiledningen var rettet mot at kommunene skulle fatte korrekte vedtak om årsregnskap, inkludert at kommunestyret skulle ta stilling til hvordan merforbruket skal dekkes inn. Alle kommunene fattet korrekte vedtak om inndekning i forbindelse med behandlingen av årsregnskapet for 2024.

Vi vil i 2026 fortsatt ha dialog med alle kommunene (blant annet gjennom skjønnsmøtene). Spesielt vil vi prioritere en tett dialog med både politisk og administrativ ledelse, og eventuelt kommunestyrene, i ROBEK-kommuner og i andre kommuner i økonomisk ubalanse. Blant annet vil vi også i 2026 vurdere å benytte deler av skjønnpotten til å delvis støtte prosjekter som kan bidra til at disse kommunene får insentiver til å gjennomføre kostnadsreducerende tiltak (jf. punkt 3.3 i retningslinjene for skjønnsfordeling).

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk. (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk.

Agder har ved utgangen av 2025 ingen kommuner som er i ROBEK med hjemmel i § 28-1 første ledd bokstav d.

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Tidlig på året følger Statsforvalteren i Agder aktivt opp at kommunene rapporterer inn tjenestedata til KOSTRA innen fristen, slik at kommunen får ureviderte nøkkeltall publisert 15.mars. Vi følger opp innrapporteringsstatus for våre kommuner på statussiden på ssb.no, og tar ved behov kontakt med KOSTRA-ansvarlig for å minne om manglende rapportering. I vår dialog med kommunene om KOSTRA peker vi også på viktigheten av å sikre god kvalitet i dataene. Videre peker vi på viktigheten av å ha et kritisk og bevisst forhold til hvordan man bruker KOSTRA-data til styringen av kommunen, herunder hvordan man velger sammenligningskommuner/grupper. I noen tilfeller har vi gått inn med veiledning mot enkeltkommuner om dette. Vi mottar jevnlig KOSTRA-spørsmål fra kommunene og prioriterer å svare raskt på disse. Vårt generelle inntrykk er at både kvaliteten i KOSTRA-dataene og bruken av KOSTRA-data til styringen er gradvis bedret i kommunene.

Vi har over tid hatt dialog med kommunene om de lokale finansielle måltallene som kommunen skal vedta iht. kommunelovens krav. Vi oppfordrer da blant annet kommunene til å velge lokale finansielle måltall som er mulig å etterprøve mot de finansielle nøkkeltallene i KOSTRA. I 2025 arrangerte Statsforvalteren i Agder sammen med NKK Agder og KS Agder 2 fagdager for økonomisjefer. På disse møtene har vi hatt finansielle måltall som tema, med spesiell vekt på måltall for gjeld.

I forbindelse med vår kontroll av kommunenes budsjett og økonomiplaner sender vi hvert år et tilbakemeldingsbrev til alle kommunene der vi blant annet kommenterer den økonomiske utviklingen som kommunestyret legger opp til i økonomiplanperioden, sett i lys av de lokalt vedtatte finansielle måltallene.

3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Vi vurderer måloppnåelsen på dette delmålet til middels og at vi kan ta en tydeligere rolle i veiledningsarbeidet overfor kommunene på området for tradisjonelt jordbruk.

Avdelingen deltar aktivt i partnerskapet, kompetansenettverket og andre fora. Vi er en viktig premissleverandør for innhold og oppfølging av den vedtatte landbruksstrategien for Agder. Statsforvalteren deltar også i ulike nettverk innen jord- og skogbruk, samt innen urbant landbruk, økologisk jordbruk og Inn på tunet.

Delingen av virkemidler og ansvar i virkemiddelapparatet gjør at Statsforvalterens innsats kan anses som en del av virkemiddelapparatets samlede måloppnåelse. På regionale satsinger er fylkeskommunens og Innovasjon Norges virkemidler de vesentligste for måloppnåelsen. Likevel er vår vurdering at Statsforvalterens oppfølging på enkeltområder har stor betydning for måloppnåelsen. Dette gjelder særlig innen primærskogbruket, hvor blant annet tildeling av midler innen skogkultur og veg har betydning for måloppnåelsen. Videre er Statsforvalterens samlede kompetanse på landbruk en viktig bidragsyter i partnerskapet. Vår kompetanse og vårt bidrag er mer etterspurt enn hva vi har kapasitet til å levere på.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer

Statsforvalteren har en aktiv rolle i partnerskapet og er en viktig aktør ved utarbeidelse av den regionale landbruksstrategien. Det har imidlertid ikke vært mye aktivitet i partnerskapet i 2025 utenom pågående prosjekt og vår aktivitet påvirkes av hvordan partnerskapet driftes. I tillegg deltar vi fylkeskommunens landbruksforum hvor også politiske representanter er oppnevnt fra fylkestinget. Vi opplever en viss etterspørsel etter vår kompetanse eller rolle i ulike prosjekter eller satsingsområder. Det er likevel flere områder hvor Statsforvalteren ikke lenger er en naturlig instans for å drive næringsrettet utviklingsarbeid. Denne kompetanse finnes hos mange aktører som driver prosjekttrettede tiltak finansiert av virkemiddelapparatet. Prosjektet Matregion Agder, Tre på Agder (InnoTre) og Ungskogpleieprosjektet er de viktigste regionale satsingene som følger opp nasjonale og regionale mål. Her er Statsforvalteren deltaker i styringsgrupper og aktivt med i oppstartsfasen og delprosjekter. Bortfall av oppdrag, økonomiske virkemidler for Statsforvalteren og prioritering i bruk av personell både økonomisk og arbeidsmessig er faktorer som vi opplever som utfordrende for å sikre tilstrekkelig måloppnåelse fremover.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst blir fulgt opp av SFAG gjennom infomøter på Teams og fysiske samlinger gjennom året. Vi har også tett dialog gjennom bl.a. Ungskogpleieprosjektet i trepartssamarbeidet med Agder fylkeskommune, AT Skog / Nortømmer og kommunene.

Den høye aktiviteten i Agderskogbruket fortsatte i 2025. Det ble ny rekord-avvirkning, og endte på 1 164.000 m³ (oppgang på 22 % fra 2024). Antall nyplantinger økte med 16 % fra 2024, og endte på 2,56 mill i 2025. Det er i tillegg supplert med 0,15 mill planter.

Både den offentlige og private veiledningstjenesten på Agder har satt inn store ressurser for å lukke avviket mellom hogd granvolum og utsatte granplanter de siste årene. Det var tidlig utsending av info knyttet til Resultatkartlegging og Foryngelseskontroll april 2025, samt purring av begge kontroller i to omganger, august og november, samt siste purring i desember når SFAG godkjenner disse i ØKS.

SFAG mener at kontrollen i all hovedsak utføres og fungerer etter hensikten, og at de fleste avvik lukkes innen treårsfristen. Det må imidlertid skilles mellom oppfyllelse av skoglovens minimumskrav og det som faglig sett er tilfredsstillende foryngelse. Sett i lys av dette burde plantetallene vært noe høyere. Vi og kommunene merket også godt endringen i miljøtilskudd suppleringsplanting som ble innført i 2024, avgrensning i antall suppleringsplanter burde vært opphevet.

Utfordringene er ulike i de forskjellige delene av Agder. Lengst øst og i skogstrøkene er det relativt få utfordringer - mest knyttet til dårlig tilslag ved naturlig foryngelse. Lengre vest, kystnært og i skogreisningsstrøk med 1. generasjon granskog, må skogeiere ofte "motiveres" mer for at foryngelsen skal bli god nok

SFAG arrangerte skogsamling for næringsaktører og kommunalt ansatte i juni 2025 med fokus ungskogpleie og naturlig foryngelse av furu (bl.a. tetthet av frøfuru). Det møtte ca. 75 deltakere. Vi vurderer disse samlingene som viktige treffpunkt der offentlig og privat forvaltning møtes og utfordringene drøftes friskt.

Ungskogpleieprosjektet 2023-2025 blir avsluttet i januar 2026. Prosjektets mål betegnes som en suksess - areal med utført ungskogpleie økte fra 22.000 da i 2022 til 38.765 i 2025. Skogeiernes egeninnsats i ungskogpleie i Agder økte igjen til 48 % (samme som under koronapandemien i 2020). Siden avvirkingen også har økt i samme periode, er det viktig med høyt fokus på ungskogpleie også i årene som kommer, trolig er behovet for ungskogpleie ca 50.000 da årlig i Agder. Prosjektet har brakt aktørene i trepartssamarbeidet nærmere og det oppleves lettere og bedre dialog oss i mellom.

Ingen kommuner har gått linja helt ut med å benytte tvangsvirkemidler for å få skogeier til å gjøre sin lovpålagte foryngelsesplikt de siste årene.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekt antall felt/kontrollfelt	Antall sluttført pr. 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	90	85	79
Foryngelseskontroll	61	57	41

Foryngelse etter hogst (opplæring/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2025	2	2
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	middels	høy
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2026	2	2

Vi prioriterer kommuner med nytt personell på skog i en til en oppfølging

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt

Det er nasjonal målsetting om en best mulig forvaltning av de økonomiske virkemidlene til skognæringen. I Agder har vi samme høye målsetting rundt dette, delt med både offentlig og privat forvaltning i skognæringen. SFAG har gjennom 2025 igjen fått økt bemanning og kapasitet, og har derfor gitt bistand til kommunene i en bedre grad enn de to foregående årene.

SFAG mener at kommunene i Agder jevnt over er gode til å forvalte de økonomiske virkemidlene i skogbruket. Det er noe utfordringer i kommuner med nye saksbehandlere, og i kommuner der saksbehandler har delte oppgaver, eks. jord/skog/miljø og kanskje mange tilleggsoppgaver. SFAG mener det er svært viktig at funksjoner i ØKS blir oppdatert i tråd med behov for forvaltningen. Det er pr dd fortsatt et stort behov for dette!

Gjennom økt fokus på årlige revisjoner av retningslinjer og kontrollplaner både internt og mot kommunene fremkommer analyser av risiko for feilbruk. SFAG benytter dette for å gi enkelte kommuner noe ekstra oppfølging gjennom løpende dialog og forvaltningskontrollene våre.

SFAG følger en plan for å oppnå best og mest effektiv bruk av de statlige virkemidlene. Gode resultater kombinert med velfunderte ønsker om virkemidler fra kommunene følges opp løpende.

NMSK skogkultur:

Vi følger kommunene tett, både skriftlig og i ulike dialogpunkter gjennom året. Statsforvalteren er tydelig på hvilke prioriteringer som bør følges: de siste tre årene kun ungskogpleie. Vi vil fra 2026 ha fokus på ungskogpleie og planting (vestlige skogreisningsområder), samt markberedning der snutebille er et problem, eller der felter skal forynges naturlig m frøtrær Øst i fylket). Statsforvalteren tildeler midler til kommunene etter vurdert behov etter følgende kriterier: ungskogpleieareal utført i snitt de siste 4 år, snitt avvirking de siste 4 år, samt innmeldte behov fra kommunene.

Vi praktiserer en grunntildeling i jan/februar (75-80%), en ny behovstildeling 25. august, samt behovsprøvet omfordeling av midler i november / desember for en mest mulig effektiv bruk av midlene. Vi har de siste årene søkt om og mottatt tilleggsbevilgning fra LDir til NMSK tiltak.

Vi informerer bredt om de nasjonale klimaordningene tettere planting og suppleringsplanting. Endring av klimaordningen for suppleringsplanting i 2024 var uheldig, og kan medvirke til et dårligere resultat av foryngelseskontrollene fremover lokalt. I Agder er det endel kommuner som har betydelige skader på plantefelt grunnet gransnutebille.

NMSK vei / drift:

Statsforvalteren arrangerer flere webinarer med opplæring/ oppfriskning i ØKS felles for alle kommunene. I tillegg er det en utstrakt én-til-én oppfølging gjennom året. Disse tiltak vil videreføres og styrkes til normalnivå i 2026.

Agder har nå et betydelig etterslep (ca 10 mill) av tilskuddsmidler innen vei/drift grunnet høy aktivitet og ombygging- og nybygging av vei. Vi vil i 2026 tydelig anbefale en nedgang fra rundt 40 til 35% for de beste bilveiene, og ingen tilskudd til traktorveier.

Statsforvalteren tildeler kommunene vei/drift-midler etter behov, dvs innmeldt i veibank og antatt behov meldt inn fra kommunene i j desember 2025. Vi praktiserte en grunntildeling tidlig i februar (ca 75 % av potten), en behovstildeling i april og august, samt behovstildeling med eventuelle friske midler og omfordeling i desember. Statsforvalteren er tydelige på anbefaling og prioriteringer som bør følges: bilvei fremfor traktorvei, fellesanlegg fremfor ene-

eide anlegg. SFAG legger også til grunn anbefalinger for hvilke tilskuddsprosent som er fornuftige til hhv bil- og traktorveier. Kommunene står allikevel fritt til å velge / prioritere dette gjennom sine egne retningslinjer.

De fleste kommunene følger Statsforvalterens anbefalinger, men enkeltkommuner kan ha andre behov i enkelte år.

SFAG planlegger å videreføre veiledning ovenfor kommunene for NMSK og LUF-ordningene. Hovedsakelig er det bruk av systemet ØKS innen forvaltning av vei/drift som er noe krevende for kommunene, særlig de kommunene med nye saksbehandlere eller få saker. Dette skyldes i stor grad at de bruker systemet lite i hver kommune. Vi må også i 2026 ta en oppfriskningsrunde med bruk av skogbrukets miljøvirkemidler slik at flere får benyttet seg av disse.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning, resultatoppnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	25	22	10
Skogkultur	25	22	5
Miljøtiltak	25	15	15

Økonomiske virkemidler i skogbruket (opplæring/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Statsforvalteren har tett oppfølging av kommunen i føring av skogfond og bruk av fagsystemet ØKS. I løpet av året har vi hatt flere Teams-møter og samlinger. Ved nyansettelser følger vi spesielt opp, noe som er nødvendig, spesielt på vei og skogfond.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	Statsforvalteren har tett oppfølging av kommunen i føring av skogfond og bruk av fagsystemet ØKS. I løpet av året har vi hatt flere Teams-møter og samlinger. Ved nyansettelser følger vi spesielt opp, noe som er nødvendig, spesielt på vei og skogfond. Det har vært en svært utstrakt til en opplæring og oppfølging innen veisaker i ØKS.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Statsforvalteren har informert kommunene om økonomiske virkemidler innen miljøtiltak. I Agder har vi årlig noen søknader og godkjenninger på dette. I alle disse tilfellene har kommunene dialog med oss hos Statsforvalteren under søknads- og behandlingsprosessen.

3.1.1.11 Bærekraftig landbruk

Måloppnåelsen vurderes til god og oppgavene er godt i varetatt. Tett dialog med kommunene og aktiv formidling i ulike sammenhenger gjør at ordningene er godt kjent både for aktuelle søkere og i forvaltningen. Dette er en forutsetning for oppslutning om tiltakene i de ulike ordningene.

For Regionalt miljøprogram har vi lyktes med å øke innsatsen innen tiltak som reduserer miljøbelastningen fra jordbruksdriften og som styrker naturmangfold. Andelen midler til kulturlandskapstiltak er gått ned, i tråd med en bevisst prioritering. Til tross for at ikke hele rammen til Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket ble brukt i 2025, ble flere tilsagn innvilget og med totalt ca. samme nivå som i 2024. Aktiviteten innen drenering har vært rekordhøy i 2025.

Vi ser en økning i både oppmerksomhet om, og i totale tilskudd som gis gjennom de ulike ordningene, som etter vår vurdering gjør at næringen stadig tar skritt i retning av mer bærekraftig landbruk.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler på miljøområdet bidrar til å opprettholde kulturlandskapet og redusere miljøbelastningen fra jordbruksdriften

RMP:

I inneværende programperiode for Regionalt miljøprogram 2023–2027 har vi i større grad enn tidligere programperioder prioritert tiltak som kan redusere miljøbelastningen fra jordbruksdriften.

I forrige programperiode ble det i snitt bruk hele 65 % på kulturlandskapstiltak, mens andelen i inneværende programperiode har gått ned for hvert år og for søknadsomgangen 2025 er andelen redusert til 35 %. Dette er en forventet og ønsket utvikling i og med at vi i løpet av denne programperioden årlig reduserer tilskuddssats og gradvis avvikler et tiltak innen miljøtema kulturlandskap som vi mener ikke har god nok måloppnåelse og miljøeffekt.

Det har vært en positiv utvikling i tiltakene under miljøtema avrenning til vann i programperioden, og andelen er økt fra 17 % i 2024 til 21 % i 2025. Innføring av tiltaket Kantsone i eng har bidratt til dette. Videre har miljøtema Biologisk mangfold økt fra 10 % til 14 % fra 2024 til 2025.

Ut fra dette er det sannsynlig at prioriteringene vi har gjort har hatt en effekt på naturmangfold og redusert forurensing. Når det gjelder kulturlandskap har vi beholdt de målrettede tiltakene slik at midlene blir mer effektivt utnyttet for å redusere gjengroing og ivareta kulturlandskapet. Miljøtemaet kulturlandskap har fremdeles størst andel av de regionale miljøtilskuddene også for søknadsomgangen 2025.

SMIL:

I 2025 ble ca. 1 million kr av SMIL-midlene ubrukt i Agder. Det ble likevel innvilget ca. 6,5 millioner i tilskudd (ca. 200 000 kroner mindre enn i 2024), og 188 tilsagn (mot 165 i 2024). Vi ser at kommunene fortsatt prioriterer miljøtema Kulturlandskap (58%) og kulturminner (19 %). Midlene til kulturlandskap brukes i stor grad til rydding og inngjerding av gammel kulturmark uten at det blir tatt hensyn til tidligere drift/satt vilkår om tradisjonell drift.

Gjengroing er en utfordring og de fleste kommunene prioriterer slike søknader høyt i sine SMIL-retningslinjer. Øvrige utfordringer er tap av biologisk mangfold og forurensning fra jordbruket. Miljøtema Biologisk mangfold er økt fra 3,6 % (2024) til 6 %, mens Miljøtema innen forurensning (Avrenning til vann og Utslipp til luft) gikk noe ned (fra 22 % til 16 %). Vi kommuniserer til kommunene at det er ønskelig med økt bruk av miljøtemaene biologisk mangfold og forurensning framfor kulturlandskapstiltak, i tråd med vårt Regionalt miljøprogram 2023-2027. For å sikre en bedre måloppnåelse ser vi at det kreves mer innsats mot kommunene framover.

UKL:

Det var stor UKL-aktivitet også i 2025. Det var igjen litt midler, ca. kr 91 000. Det ble innvilget midler til alle miljøtemaene. I 2025 ble det innvilget mest midler til miljøtema Kulturminner/kulturmiljø med 56 % og Landskapsskjøtsel med 24 %. Det varierer fra år til år hvor mye midler som innvilges til de ulike miljøtemaene. Ordningen har i stor grad ønsket effekt og resultat. Det er et godt engasjement hos kommunene og hos mange grunneiere. Vi vil fortsette med god dialog og samhandling med kommunene og arbeidsgruppene for områdene. Se for øvrig tabellen nedenfor om Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene.

Drenering:

Drenering har en miljøgevinst i form av redusert avrenning og mindre skader på dyrkajorda i form av jordpakking. Dessuten øker produksjonen per arealenhet, og vi opprettholder kulturlandskap og produksjonsareal. Drenering er også et viktig klimatilpassingstiltak.

Aktiviteten innen drenering har vært rekordhøy i Agder i 2025, målt i totale tilsagn. Det har vært en økning fra ca. 8,7 mill. kr i 2024 til ca. 10,4 mill. kr i 2025. En bevilgning fra fylkeskommunen i starten av året stimulerte til mange søknader da. Det ble knapt med midler og en del ekstraarbeid med omfordeling av ramme mellom kommunene i mai/juni. Avtalepartenes økning av ramma var kjærkommen. Mot slutten av året 2025 ble det midler til overs som følge av at søkere ventet med å søke for å få med eventuelt nye tilskuddsmidler fra fylkeskommunen etter nyttår. Fylkeskommunen har bevilget nye midler i 2026, og vi har hatt dialog og foreslått endringer i deres forvaltning for å bedre søknadsflyten.

Tilskudd til tiltak i beiteområder:

Midlene blir fordelt etter antall beitende dyr i kommunen. Kommuner med et høyt antall beitedyr, vil dermed få tildelt en større andel av tilgjengelig midler enn kommuner med et lavt antall beitedyr. En antar at behovet er størst der hvor det er mange beitedyr. Vi omfordeler midler mot slutten av året, hvis det er behov for det.

Det er kommunene som fastsetter de lokale retningslinjene, men Statsforvalteren har laget et forslag til retningslinjer. Fellestiltak blir prioritert før enkelttiltak. Det gis fortrinnsvis tilskudd til sanke- og skillehager, sperregjerder, ferister og bruer og elektronisk overvåkingsutstyr. Deretter drifteveier og gjeterhytter. Prioriteringen av søknader og tiltak skal bidra til å ivareta kulturlandskapet og naturmangfoldet, og vi antar at det har en positiv effekt for å bidra til å opprettholde landbruksdrifta i områdene. Det er fortsatt stort behov for mer midler til ordningen i Agder.

Klima og miljøprogrammet:

Vi har prioritert prosjekter som bidrar til å styrke kunnskapsgrunnlaget om klima- og avrenningsutfordringer i jordbruket. Dette gjelder også kunnskap som muliggjør målretting av tiltak for redusert avrenning og reduserte klimagassutslipp. I 2025 har vi støttet prosjekter som bidrar til redusert forurensning og til redusert utslipp av klimagasser. I tillegg har vi hatt prosjekter knyttet til naturmangfold og kulturminner i kulturlandskapet.

Prosjektene bidrar til ny kunnskap og viktig kunnskapsformidling som oppmuntrer næringsutøvere til å gjennomføre miljø- og klimavennlige tiltak på gården.

Utfordringer på miljøområdet fremover:

De største utfordringene på miljøområdet i Agder anser vi for å være:

- Tap av kulturlandskap som følge av gjengroing
- Forurensning av vassdrag ved nærings- og partikkelavrenning fra landbruksjord. Utfordringene er størst i områder med intensiv husdyrproduksjon og i områder med åpen åkerproduksjoner (potet, grønnsaker og korn)
- Tap av areal med verdifullt biologisk mangfold

Regionale forskrifter etter jordloven:

Statsforvalteren har hjemmel i jordloven til å stille miljøkrav i områder der det er nødvendig for å nå miljømålene etter vannforskriften. Slike miljøkrav er aktuelle i korn-, grønnsaks- og potetproduksjon. Vi har vurdert behovet for regional forskrift ved flere anledninger og vi kommer til at det ikke er så aktuelt i denne omgangen. Særlig fordi Agder er et grasfylke med hele 94 % grovfôrareal, men også fordi nytt gjødselregelverk strammer inn både gjødselmengdene og spredetidspunktene for husdyrgjødsel fremover.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Miljøtema	Andel av de regionale miljøtilskuddene
Friluftsliv	0 %
Kulturlandskap	35 %
Biologisk mangfold	14 %
Kulturminner og kulturmiljøer	6 %
Avrenning til vann	21 %
Utslipp til luft	21 %
Jord og jordhelse	1 %
Plantevern	0 %
Miljøavtale og klimarådgiving	2 %
Sum	100 %

Oversikt over de ulike miljøtemaene i RMP per 02.02.2026, søknadsomgangen 2025.

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)
Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

RMP:

SF har holdt teamsmøter for alle kommunene i Agder med gjennomgang av alle tiltak i forkant av vekstsesongen. Videre har vi hatt flere regionale møter med kommunene med gjennomgang av regelverk og andre endringer for 2025. Vi har også hatt møte med alle beitelagene i Agder for å informere om endringene i tiltaket Drift av beitelag som ble innført i 2025. Videre har vi deltatt med informasjon om aktuelle RMP tiltak på møter for komprodusenter i et samarbeid med NLR. Vi har også bidratt med informasjon om aktuelle vannmiljøtiltak i RMP på Tefaseminar og i diverse møter i regi av Agder vannregion.

Vi har hatt ett møte strategigruppa for Regionalt miljøprogram på Agder, og to møter med fylkeslagene av Norges Bondelag og Norsk Bonde- og småbrukarlag.

SF har publisert informasjon på SFs nettside og i infoskriv til kommunene jevnlig i løpet av året. Alle søkere av produksjonstilskudd på Agder som har hatt gyldig e-postadresse har fått e-post fra SF angående RMP der vi minnet om søknadsfrist

Antall søkere har vært stabilt de siste årene. Det ser imidlertid ut til at det ble gjennomført adskillig flere miljøtiltak innenfor miljøtema Avrenning til vann i 2025 enn i 2024. Det skyldes nok i stor grad omprioriteringen vi gjorde for inneværende programperiode ved å redusere lite målretta kulturlandskapstiltak slik at det er rom for økte satser og flere tiltak innen andre miljøtema. Et godt eksempel er tiltaket Kantsone i eng som ble innført i 2023. Første året var det 30 søkere, i 2024 var det 146 og i 2025 hele 225 søknader.

Det ligger til rette for økt miljøinnsats i jordbruket fremover i programperioden siden vi mener vi har spisset programmet mot mer målretta tiltak. Forhåpentligvis blir de store endringene vi har foretatt i RMP stadig bedre kjent for hvert år som går i programperioden. Vi må forsøke å informere godt fremover, særlig mot kommunene. Vi forventer at kommunene og Norsk Landbruksrådgiving fortsetter med veiledning og informasjonsarbeid om ulike RMP-tiltak ovenfor bøndene i fylket.

SMIL:

SF har egen nettside om SMIL-ordningen som oppdateres årlig, og vi informerer jevnlig om SMIL i de månedlige infoskrivene til kommunene. Vi arrangerte to SMIL-webinarer for kommunene i 2025; et med tema biologisk mangfold og et om istandsetting av verneverdige bygninger. I dialogen med kommunene om oppdatering av de lokale SMIL-retningslinjene anbefaler vi at kommunene legger dokumentet ut på sine nettsider slik at allmennheten og potensielle søkere kan gjøre seg kjent med ordningen, og med kommunens prioriteringer. Vi vil det kommende året fortsette å informere om SMIL på nettsida vår, og fortsette kommunedialogen om SMIL-ordningen.

UKL:

SF har egen nettside om UKL-ordningen, og vi legger ut nettnyheter ved behov. Vi har om lag tre teamsmøter med UKL-kommunene ("UKL-forum Agder") hvert år der ulike temaer tas opp. I 2025 ble det gjennomført et eget fagmøte med tema knyttet til biologisk mangfold, og det har vært holdt kurs i skjøtsel av kystlynghei i regi av regional miljøforvaltning. I år planlegger vi fysisk samling på Furøya i april, for alle UKL-områdene. UKL-kommunene informerer godt om ordningen gjennom brev, e-poster, sosiale medier, grunneiermøter, arrangementer og på sine nettsider. Vi har inntrykk av at grunneiere i UKL-områdene har god tilgang på informasjon. Møter i fylkesgruppa der Agder fylkeskommune (kulturminnervern) og SF miljø deltar i tillegg til SF landbruk, bidrar til at ordningen er godt kjent i viktige fagmiljø. Det er imidlertid viktig at også direktoratene informerer "sine" om UKL-satsingen.

Tilskudd til tiltak i beiteområder:

Det holdes teams møte for kommunene i starten av året. Det blir diskutert retningslinjer og informert om fordeling av rammen. Vi svarer ut spørsmål fra kommunene gjennom året.

KMP:

I slutten av januar åpnet vi søknadsomgangen 2025 for de regionale klima- og miljøprogrammidlene. Dette ble publisert på nettsidene til Statsforvalteren. I tillegg ble også regionale retningslinjer for ordningen for 2026 publisert.

Vi sendte i tillegg e-post til tidligere søkere og andre aktuelle der vi viste til informasjonen på vår nettside. Vi mener derfor at innholdet i klima- og miljøprogrammet skulle være godt kjent for aktuelle søkere.

Drenering:

Vi har en artikkel om drenering og tilskuddsordningen på nettsiden til Statsforvalteren i Agder. Denne deler organisasjoner i blant. Kommunene får informasjon om midler gjennom tildelingsbrevet. Vi har god dialog med kommunene gjennom året per e-post og telefon og i møter. I 2026 har vi allerede hatt et felles møte med kommunene om flere av miljøordningene. Vi har også infoskriv og egne sider for kommunal landbruksforvaltning på nettsiden.

Dreneringsordningen er forholdsvis enkel med faste satser, og kommunene, organisasjonene og søkerne kjenner den godt.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	49	49,7	52,3	49,2	50,9	50,0	49,9

I denne 7-årsperioden er det omtrent halvparten av alle PT-søkere som også søker RMP-tilskudd. Det er liten forskjell mellom de enkelte søknadsomgangene.

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom RMP har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Antall søknader totalt har ikke økt i 5-årsperioden, men det er betydelig flere utførte tiltak i perioden innenfor miljøtema Avrenning til vann enn tidligere. Dette har vært en ønsket utvikling. Utbetaling av tilskudd til gjennomførte tiltak var i 2021 18,1 mill. kr til 938 søkere, mens det for søknadsomgangen 2025 kommer til å bli utbetalt om lag 23,9 mill kr. til 933 søkere.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SMIL har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	I løpet av de siste 5 årene har omfanget av utførte miljøtiltak variert fra 5 mill. kr i 2021 til 6,5 mill. kr i fjor, 2025. Også i 2020 ble det innvilga SMIL-tilskudd til miljøtiltak på 6,9 mill. kr (mye midler ble inndratt). Det er innvilget mest midler til miljøtema Kulturlandskap, men forurensningstiltakene øker noe, samt tema biologisk mangfold (fra 1,8 % i 2021 til 6 % i 2025). Kommunenes SMIL-innsats er variabel, de fleste kommunene jobber bra med ordningen og har stor SMIL-aktivitet, mens andre ikke er like engasjerte eller ikke har tilstrekkelig kapasitet. Omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SMIL-ordningen har vært stabil eller svakt økende i perioden.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom KMP har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Det var syv søknader i 2025 og potten på kr 500 000 ble brukt opp. Søknadsomfanget har vært ganske stabilt i løpet av de første årene i perioden, men de to siste årene er omfanget økt endel trolig på grunn av dobling av potten for Agder.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom øvrige miljøvirkemidler har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	UKL: I løpet av de siste 4 årene har omfanget av utførte miljøtiltak og dermed innvilget UKL-tilskudd variert mye fra 1,8 mill. kr i 2023 til 3,3 mill. kr i 2022. I 2025 ble det innvilget 2,5 mill. kr. Dette skyldes både variasjoner i tildelingene til fylket fra år til år og at det i enkelte år har blitt inndratt betydelige UKL-midler. Omfanget av utførte miljøtiltak har variert alt etter hvor mye midler som har vært tilgjengelig. Tiltak i beiteområder: Behovet er større enn tilgjengelige midler, noe som legger en begrensning på omfanget av utførte miljøtiltak. Drenering: Aktiviteten er økende pga. økte satser fra 01.07.2023 og tilskudd fra Agder fylkeskommune i noen perioder. 2025 var toppåret siste fem år målt i totale tilsagn.
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	RMP: Se rapporten over. KMP: Vi lyser ut midlene på Statsforvalterens nettside og sender e-post til aktuelle søkere. Ordningene innenfor LUF: Vi informerer kommunene gjennom tildelingsbrevet. Vi informerer også gjennom våre nettsider. Se ellers rapporten over.

Veiledning av ny gjødselsbrukforskrift (fra kapittel 3.1.6.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal tilby kommunene veiledning om ny gjødselbrukforskrift og bistå Landbruksdirektoratet i å videreutvikle veiledningsmateriell og støttesystemer for gjødselbrukere og kommuner.

Vi har gjennomført digitale møter med den kommunale landbruksforvaltningen, der den nye gjødselbrukforskriften har vært hovedtema. Gjødselregelverket var også en programpost på vår årlige kommunesamling.

Vi har gjennom året mottatt flere henvendelser, gjort nødvendige avklaringer og spilt inn relevante problemstillinger til Landbruksdirektoratet. Vi deltar jevnlig på direktoratets dialogmøter.

Oppdatert informasjon publiseres fortløpende på vår nettside. Videre informerer vi kommunal landbruksforvaltning om ulike temaer knyttet til gjødselbrukforskriften gjennom informasjonsbrev og e-poster.

Etter vår vurdering er informasjonen som er formidlet et viktig bidrag til at kommunene kan følge opp regelverket på en god måte.

3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Vi har for 2025, som i 2024, prioritert opplæringsloven høyt. Endringene i loven har fått virke en stund, men de utgjør fortsatt en stor del av hva Statsforvalteren i Agder veileder og driver opplæring i ut mot kommuner og fylkeskommune. Vi mener nå å se effekt av at vi har reist rundt i hele Agder for å informere og veilede om endringene.

Vi har ytterligere styrket vår gode kontakt med sektor og opplever at det er lav terskel for å henvende seg til Statsforvalteren ved behov. Informasjon og veiledning bidrar til å heve kompetansen til de ansatte i kommunene. Effekten av veiledningen mener vi blant annet å se gjennom klagesakene som kommer til oss. Det mottas noe færre klagesaker, men disse er til gjengjeld mer komplekse og sammensatte. Med bakgrunn i dette antar vi at kommunene følger opp regelverket på en mer tilfredsstillende måte i de fleste saker, så bare de komplekse ender opp som klager hos oss.

Et eksempel på dette er skolemiljø saker. At vi får mer komplekse saker mener vi er et uttrykk for at de «rette sakene» kommer til Statsforvalteren for behandling. Det kan med andre ord tyde på at mange kommuner og fylkeskommunen har bedret kompetansen på opplæringsloven både på å levere gode tjenester og behandle skolemiljø saker og klagesaker selv der det er nødvendig.

Vi erfarer likevel at det er noe «strekk i laget» og at enkelte kommuner og enheter strever mer enn andre med å få på plass rett kompetanse og yte tjenester som er gode nok. I disse tilfellene har vi forsøkt å være ekstra tett på og tilby støtte og veiledning for å sikre rettighetene til barn og unge. Agder fylke har både noen av de fattigste og noen av de rikeste kommunene i landet vårt - storbyer og små bygdekommuner. Statsforvalteren forsøker å tilpasse virkemidlene våre på en god måte slik at de treffer behovet i sektor.

Læringsmiljøprosjektet

I 2025 har vi hatt med fire kommuner med totalt seks skoler og syv barnehager i Læringsmiljøprosjektet (LMP) gjennom pulje 7, 8 og 9. Pulje 7 ble avsluttet før sommeren.

Statsforvalteren i Agder har deltatt i styringsgruppemøter i alle puljene - noen møter har vi fulgt på Teams, andre har vi vært til stede fysisk. Vi har også deltatt på de nasjonale samlingene som er avholdt i regi av Utdanningsdirektoratet og vi har deltatt på digitale fagdager. Statsforvalteren har vært til stede digitalt på statusmøter for hver av puljene på slutten av året sammen med Udir. Vi erfarer at det er viktig at Statsforvalteren er tett på kommunene og veilederne gjennom hele prosjektet. Det er spesielt viktig i begynnelsen for best mulig å legge til rette for forankring av prosjektet. Dette mener vi er en essensiell suksessfaktor.

Det er for nært i tid til prosjektgjennomføring til å kunne vurdere hvordan prosjektet har påvirket og nå påvirker praksisen hos de ansatte og hos kommunene. Men vi erfarer gjennom det deltakere i styringsgruppene formidler, at det å være med i LMP gir barnehageeiere, skoleeiere, ledere og ansatte oppdatert innsikt i ny, relevant forskning. Dette gir kunnskap og videre kompetanse som slike Statsforvalteren ser det fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov. Deltakelse i prosjektet gir kompetanseheving om trygt og godt barnehage- og skolemiljø, og bidrar til at kommunene ser betydningen av å jobbe systematisk med dette feltet. Vi mener deltakelse i prosjektet gir kompetanseheving om trygt og godt barnehage- og skolemiljø, og at kommunene ser betydningen av å jobbe systematisk med dette feltet.

Vi har i én av våre kommuner nådd alle barn som går i barnehage/grunnskole ved å ha dem som deltakere i LMP. Dette mener vi styrker et helt lokalsamfunn. Det samme mener vi å ha oppnådd ved å ha med vår største kommune, hvor kommunen selv valgte skole og barnehager i et område i kommunen.

Gjennom den formen LMP er organisert, legges det til rette for samarbeid mellom barnehager og skoler i de kommunene som deltar, og på den måten bidrar prosjektet til å sikre gode overganger og sammenheng i praksis på dette området. Vi vurderer at kommunenivåets deltakelse i styringsgruppene er avgjørende for at erfaringer fra prosjektet deles innad i kommunen og dessuten i nettverk den enkelte kommunen er med i.

Tilskuddsordningene

Barnehageeiere og skoleeiere i Agder følger i stor grad opp nasjonale signaler om prioriterte området gjennom tilskuddsordningene. Barnehager og skoler vurderer sine behov for kompetanseutvikling gjennom kartleggings- og analysearbeid. Barnehage- og skoleeiere samarbeider i partnerskap med UH (UiA primært), om å planlegge tiltak som kan møte de lokale behovene. De melder sine behov til samarbeidsforumet i fylket. Kommunene er organisert i nettverk knyttet til tilskuddsordningene REKOMP, DEKOMP og Kompetanseløftet.

Nettverkene har stor deltakelse i de tiltakene de gjennomfører. Tiltakene har stor variasjon som både dekker faglig oppdatering, men også kompetanseutvikling som bidrar til å skape læring og trivsel i enhetene. Vår vurdering for 2025 er at dette samlet sett er med på å bidra til at kommunene har ansatte med kompetanse som eiere mener er aktuelle for å svare ut behovene i egne kommuner.

Statsforvalteren i Agder har gjennom samarbeidsforumet fått i stand en overgangsordning til nye SKK i påvente av at den nye forskriften skulle vedtas. Dette for å få forutsigbarhet for 2026 og tildelingene, samt gi rom for å jobbe godt med ny overordnet plan og rigge sektor for det som kommer.

Generelle kompetansehevingstiltak

Et inkluderende læringsmiljø har vært et tema gjennom året på møter med sektor, både i enkeltsaker og i forbindelse med tilsynsaktivitet.

I februar 2024 sendte Statsforvalteren i Agder ut brev til sektor med tilbud om gjennomgang av ny opplæringslov. Tilbudet gikk ut på at Statsforvalteren kunne holde innlegg i møtefora som skulle planlegges og avholdes i de respektive kommuner, fylkeskommunen og regioner. Det var svært mange som takket ja til dette tilbudet. Sektor valgte selv ut hva de ville vi skulle ta opp av temaer. Kapitlene 10 og 12 var gjengangere hos alle.

Vi gjennomførte de fleste samlingene i løpet av 2024, men vi har også fortsatt noe utover i 2025. På samlingene har det vært kommunalsjefer, enhetsledere/skoleledere, rådgivere, lærere, miljøarbeidere, helsesykepleiere og ansatte i PPT tilstede. På enkelte av samlingene deltok flere kommuner sammen. I etterkant har vi sendt ut presentasjoner med notater og også åpnet opp for at deltakerne kunne ta kontakt med oss dersom de hadde ytterligere spørsmål. De spørsmålene vi ikke hadde mulighet til å svare ut der og da, sendte vi svar på i etterkant.

Vi har fått tilbakemeldinger på at opplegget vårt har gitt gode utgangspunkt for diskusjoner og avklaringer i personalgrupper i sektor. Det at flere

kommuner deltar sammen har også, slik vi vurderer det, hatt den effekt at det har lagt til rette for et godt interkommunalt samarbeid om hva som gir et trygt og godt læringsmiljø og dessuten hvordan man lykkes med å oppfylle andre intensjoner med loven.

Vi deltok på Agder fylkeskommunes fagdager for rektorer og avdelingsledere på alle videregående skoler i Agder høsten 2025. I forkant hadde vi arbeidsmøter med fylkeskommunen. Vi har indikasjoner på at disse dagene og møtene har bidratt til økt forståelse av regelverket og det praktiske arbeidet med slike saker. Samtidig er det vanskelig å måle effekten isolert. Erfaringene tas med i videre utvikling av veilednings- og kompetansetiltak.

I 2025 har Statsforvalteren hatt økt oppmerksomhet på målrettet og spisset veiledning til kommunene i deres rolle som lokal skolemyndighet. Veiledningen har i større grad tatt utgangspunkt i utfordringer kommunene selv har identifisert på skoleområdet, og blitt sett i sammenheng med deres samlede ansvar og forutsetninger. Dette har innbefattet temaer som for eksempel barnets beste og komplekse saker. Statsforvalteren vurderer at denne tilnærmingen har bidratt til mer treffsikker veiledning, og vi opplever at kommunene i økende grad forstår, formidler og etterlever regelverket.

Læringsmiljøgruppa sendte i juni ut en bestilling til sektor der vi ba om tilbakemelding på hvilke tema/problemstillinger som kunne være relevante for videopresentasjon om skolemiljø. Målgruppen for veiledningen var alle ansatte med tilknytning til skole og SFO, herunder skoleeier. Høsten 2025 publiserte vi en videoinnspilling hvor flere temaer ble berørt. Det er vanskelig å si noe om effekten av akkurat dette tiltaket, men vi tenker at presentasjoner som dette kan være med å bidra til kompetanseheving.

Utdanningsseksjonen hos Statsforvalteren i Agder har ukentlige seksjonsmøter der det blant annet foretas deling og drøfting av informasjon om hendelser, henvendelser, bekymringsmeldinger og funn i tilsyn/klagesaker. ROS av kommunene er dermed et fast punkt på agendaen i de ukentlige seksjonsmøtene. Informasjonen som deles og vurderingene som gjøres blir tatt videre av seksjonsleder til ledergruppa i avdelingen, som har ansvaret for overordnet risikovurdering. På bakgrunn av disse vurderingene tas det kontakt med sektor og gis veiledning, eller annen form for kompetanseheving tilbys. Vi har flere eksempler på at ROS- analyse fra møtene fører til både tilsynsaktivitet og veiledning for å øke den aktuelle kommune eller enhet sin kunnskap og kompetanse.

Utdanningsmøter

Vi har årlige møter for oppvekst – og opplæringssektor. Vi arrangerer utdanning – og oppvekstmøte sammen med seksjon barnevern, og isolerte utdanningsmøter annethvert år. I høst gjennomførte vi Utdanningsmøtet for ledere i skole – og barnehagesektor, hvor tilnærmet samtlige kommuner på Agder var representert. Tema for møtet var «Hvordan fremme nærvær og forebygge fravær i skoler og barnehager». Tema er svært aktuelt – noe som gjenspeiles i saker hos oss.

Vi inviterte aktører utenfra, fra både skole – og barnehagesektor, til å holde foredrag om ulike måter å sørge for å fremme nærvær og forebygge fravær i skoler og barnehager.

Effekten av slike møter er økt kompetanse hos barnehagemyndighet og skoleeier som følge av erfaringsdeling og faglig påfyll. Tilbakemeldingene til oss er at dette var praksisnært og bidro til læring. Utdanningsmøtet er egnet til å skape en økt forståelse for hva skole og barnehage skal foreta seg når barn uteblir fra opplæringen hyppig og/eller over tid. Videre er slike samlinger, hvor man kan dele erfaringer, egnet til å bidra til økt regelverketterlevelse, - og forståelse.

Eksamen og standpunkt

Vi har deltatt på møter med fylkeskommunen og har hatt presentasjon for rektorer i videregående skoler i Agder om standpunktvurdering og standpunktklager. Vi har også hatt oppfølgingsmøte med fylkeskommunen etter vårens klagebehandling. Vi mener tett dialog og veiledning ut i sektor har effekt på skolenes regeletterlevelse og fokus. Vi har også laget presentasjonsvideo om standpunktvurdering slik at informasjonen også har vært tilgjengelig for ansatte i skolene som ikke har anledning til å treffe oss på rektorsamlinger. Vi legger da tilrette for at skoleledere i videregående og i grunnskolen kan samle sine ansatte og se presentasjonsvideoen felles. Dette mener vi har effekt for tilretteleggingen av et tolkningsfellesskap hvor lærerne kan drøfte det vi presenterer. Vi mener dette er en effektiv måte å få veiledet bredt på. Totalt sett fikk vi færre klager enn vi forventet. Årsaken til det, drøfter vi internt, og vi mener at en kombinasjon av at skolene nå kan endre karakter til gunst for elevene og veiledning fra oss kan være noe av det som har spilt inn.

I desember spilte vi også inn en Podcast med Universitetet i Agder om standpunktvurderinger. Denne vil bli publisert i 2026, og vi ser fram til å kunne samarbeide videre med Universitetet i Agder i forbindelse med læreplanforståelse og vurdering. Vi mener at dette vil ha effekt, da vi også kan nå ut til studenter.

Statsforvalterens fagmøte med barnehagemyndighet

Statsforvalteren gjennomførte høsten 2025 et fagmøte med barnehagemyndighetene, med tema bemanning – veiledning og tilsyn, og med deltakelse fra Kunnskapsdepartementet. Formålet var å styrke barnehagemyndighetenes kompetanse i arbeidet med risikovurderinger, veiledning og tilsyn, som ledd i å sikre at barnehageeiere har ansatte med kompetanse som fremmer barns utvikling, læring og trivsel.

Fagmøtet belyste temaet fra flere perspektiver. Universitetet i Agder bidro med innlegg om rekrutteringssituasjonen i Agder, UiAs tilbud til studenter som ønsker deltids barnehagelærerutdanning og veiledningsordning for nyutdannede barnehagelærere. Statsforvalteren presenterte regelverk knyttet til bemanning og orienterte om Utdanningsdirektoratets veileder om tilstrekkelig bemanning i barnehagen. Det ble også delt erfaringer fra kommunal barnehagemyndighet og fra sektoren gjennom Utdanningsforbundet.

Statsforvalteren vurderer at fagmøtet kan ha bidratt til økt bevissthet hos barnehagemyndighetene om sammenhengen mellom bemanning, kompetanse og kvalitet i barnehagene. Videre vurderes det at møtet har styrket barnehagemyndighetenes forutsetninger for å gjennomføre mer målrettede risikovurderinger og bruke veiledning og tilsyn som virkemidler der risiko knyttet til bemanning er identifisert.

Oppfølgingsordningen

I 2025 har vi rekruttert to nye kommuner i Oppfølgingsordningen. Vi har hatt fysisk oppstartsmøte med begge kommunene og har også deltatt så langt det har latt seg gjøre i styringsgruppemøter. Begge kommunene har ved hjelp av veilederne kommet godt i gang med forfasen. Dette gir etter vår vurdering et godt grunnlag for videre kompetanseheving i kommunene. Se for øvrig utfyllende informasjon om Oppfølgingsordningen i de konkrete rapporteringspunktene i årsrapporten.

Kompetansetiltak i partnerskap med UH (fra kapittel 3.1.7.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH.

I Agder utvikler og gjennomfører kommuner, fylkeskommunen og private skoleeiere kompetansetiltak i partnerskap med universitet- og høyskolesektoren, enten enkeltvis eller gjennom regionale nettverk. Partnerskapene er i hovedsak formalisert gjennom partnerskapsavtaler mellom eiere og Universitetet i Agder. De fleste nettverkene har partnerskap med Universitetet i Agder, mens ett nettverk av private skoler har partnerskap med Universitetet i Sørøst-Norge. Mal for partnerskapsavtale er forankret i forskrift om retningslinjer for tilskuddsordningen og vedtatt i samarbeidsforum Agder. Det at de fleste nettverkene i Agder har partnerskap med samme universitet, bidrar til felles forståelse av ordningen og sammenheng i arbeidet på tvers av nettverkene.

Statsforvalteren har, i samarbeid med samarbeidsforum og arbeidsutvalg, lagt til rette for bruk av felles rammer for partnerskapene, herunder avtaleverk og avklaringer knyttet til roller, ansvar og varighet. Avtalene er inngått for en periode på to år, noe som bidrar til forutsigbarhet og langsiktighet i samarbeidet.

Kompetansetiltakene i partnerskapene tar utgangspunkt i lokalt kartlagte kompetansebehov i barnehager og skoler, identifisert gjennom arbeid i nettverkene. Universitet- og høyskolesektoren deltar i de lokale prosessene og bidrar i planlegging og gjennomføring av tiltakene i samarbeid med eiere og nettverk.

Universitetet i Agder har fast faglig representasjon i arbeidsutvalget og samarbeidsforum, noe som sikrer kobling mellom universitetet og de regionale og lokale prosessene i ordningen. I 2024 ble det utarbeidet en langsiktig plan for tilskuddsordningen i Agder, med tidshorisont 2024–2025, som grunnlag for videre utvikling av partnerskapene i påvente av ny nasjonal strategi. Dette arbeidet vil inngå som grunnlag for videre oppfølging av ordningen.

Statsforvalteren vurderer at disse strukturene og samarbeidsformene samlet sett har lagt til rette for utvikling og gjennomføring av kompetansetiltak i partnerskap mellom eiere og universitet- og høyskolesektoren, i tråd med lokale vurderinger av kompetansebehov.

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.1.7.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester er inkludert

Statsforvalteren har i arbeidet med Kompetanseløftet lagt til grunn at tiltakene skal ses på tvers av barnehage, skole og relevante støttetjenester, i tråd med retningslinjene for ordningen. Dette innebærer at PP-tjenesten og andre støttetjenester skal inngå i arbeidet der dette er relevant for de lokale kompetansebehovene.

Dette er i noen grad fulgt opp gjennom dialog med nettverkene, som gjennom sin rapportering beskriver hvordan laget rundt barnet og eleven inngår i tiltakene. Rapporteringen fra nettverkene indikerer at PP-tjenesten i stor grad er involvert i Kompetanseløftet, og at det i varierende grad også er deltakelse fra andre relevante støttetjenester, avhengig av lokale behov og prioriteringer.

Samtidig viser en regional kartlegging av kritisk kompetanse i PP-tjenesten i Agder at det finnes kompetansebehov som ikke fullt ut fanges opp eller følges opp gjennom eksisterende kompetansetiltak. Kartleggingen peker på behov for en mer samordnet regional tilnærming til kompetanseutvikling i PP-tjenesten, og indikerer samtidig at dette er problemstillinger som kan ha relevans også utover regionen og som kan ha behov for en mer overordnet, nasjonal oppfølging.

Statsforvalteren vurderer på bakgrunn av dette at selv om Kompetanseløftet i hovedsak er innrettet mot arbeid på tvers av barnehage, skole og relevante støttetjenester, kunne oppfølgingen av hvordan PP-tjenesten og andre støttetjenester inngår i tiltakene vært tettere. Dette vil bli fulgt opp videre i 2026 gjennom samarbeidsforumet og i dialog med nettverkene.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

I 2025 arrangerte Statsforvalteren en felles konferanse for kommunene i 2022-uttrekket, med mål om å dele kunnskap og erfaringer. Veiledere fra to av kommunene var tilstede, sammen med eksterne foredragsholdere fra UH sektoren. Konferansen hadde særskilt fokus på implementering av tiltak, og kommunene gav tilbakemelding om at dette var nyttig. Statsforvalteren vurderer videre at kommunene har oppnådd økt kompetanse i gjennomføringsfasen.

To av kommunene har i samarbeid med Skrivesenteret ved NTNU utarbeidet en ny, helhetlig språkplan som omfatter språkutvikling fra barnehage og videre gjennom hele grunnskolen. Den siste kommunen har sammen med lesesenteret i Stavanger arbeidet med inkluderende og motiverende leseopplæring. 2022 uttrekket ble avsluttet våren 2025.

Statsforvalteren har i samarbeid med Utdanningsdirektoratet trukket ut to nye kommuner i 2025. Vi har bistått kommunene i rekruttering av veiledere til forfasen, og deltatt i oppstartsmøter med begge kommunene som inngår i 2025-uttrekket. Kommunene er trukket ut på bakgrunn av svake resultater innen lese- og skriveferdigheter på 5. og 8. trinn. I tillegg er det gjennomført vurderinger av læringsmiljøet i kommunene.

Kommunene i 2025-uttrekket er godt i gang, og arbeider tett sammen med veilederne. Deres arbeid har hatt særlig fokus på praktisk gjennomføring, analyse av tilgjengelig datamateriale og identifisering av sammenhenger som kan gi føringer for videre utviklingsarbeid.

Veilederne arbeider med begge kommunene og vil vurdere muligheten for å identifisere sammenfallende problemstillinger, med sikte på å legge til rette for samarbeid mellom kommunene, der dette er hensiktsmessig. Statsforvalteren vurderer at det er god progresjon i arbeidet i begge kommunene.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og individuell tilrettelegging/spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.1.7.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og individuell tilrettelegging (opplæringsloven §11-4 flg.) og spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for statsforvalters arbeid innenfor kompetanseutvikling. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av barnehageeiers og lokal skolemyndighets forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke barnehageeiers og lokal skolemyndighets kompetanse ved behov.

Barnehagemiljø

I 2025 har vi ikke fått arbeidet med barnehagemiljø i det omfanget vi ønsker. Dette skyldes flere forhold, blant annet ressursutfordringer i seksjonen. Dette har igjen medført at vi ikke har gjennomført de systematiske risiko- og sårbarhetsanalyser av barnehagemyndighetens forutsetninger for å ivareta sine oppgaver i det omfanget som anses nødvendig.

Når vi mottar henvendelser fra foreldre om bekymringer eller klager knyttet til barnehagemiljø, følger vi imidlertid alltid disse opp. Slike henvendelser oversendes i hovedsak til barnehagemyndighet for videre behandling i tråd med barnehagelovens krav. I mer alvorlige saker har vi også fulgt opp ved å etterspørre informasjon og status fra både barnehagemyndighet og den aktuelle barnehagen.

Statsforvalteren samarbeider med blant annet Universitetet i Agder som holdt fagdag i 2025 for barnehager om inkluderende praksis. Vi har inntrykk av at dette har vært lærerikt for ansatte, og vært viktig for å skape enda mer bevissthet rundt barnehagemiljø, individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp.

For å styrke arbeidet med barnehagemiljø og kravet til prioritering av dette temaet, er ansvaret nå lagt til læringsmiljøgruppen i seksjonen, og barnehage er der satt som fast tema i gruppas ukentlige møter. Vi vil der ta for oss enkeltsaker, men også gjennomføre risikovurderinger av barnehageeiers forutsetninger for å løse sine oppgaver. Dette vil bidra til mer målrettet oppfølging i 2026 og igjen styrke vårt arbeid innenfor kompetanseutvikling.

Skolemiljø

Statsforvalteren prioriterer arbeidet med skolemiljø saker høyt. Læringsmiljøgruppen har ukentlige møter, og arbeidet koordineres av en koordinator. I møtene har vi blant annet risikovurderinger av skolemyndigheters forutsetninger for å løse sine oppgaver som fast punkt på agenda. Dette gir bedre grunnlag for å prioritere hvilke skolemyndigheter som trenger særlig oppfølging, og hva slags veiledning som vil være mest egnet for igjen å bidra til kompetanseheving.

Som en liten og tverrfaglig gruppe har vi gode forutsetninger for å drøfte enkeltsaker internt, noe som bidrar til kontinuerlig kompetanseutvikling i gruppen. Gjennom vårt sør-vest-samarbeid deler vi erfaringer og kompetanse, og utvikler og sikrer en felles praksis på tvers av embetene.

Læringsmiljøgruppen er en sentral aktør i arbeidet med risiko- og sårbarhetsvurderinger ved utvelgelse av kommuner og skoler til Læringsmiljøprosjektet. Gruppen bidrar også i prioriteringen av tilsyn og gir veiledning i sektoren ved behov. Gjennom dette arbeidet styrker vi evnen til tidlig innsats og målrettet ressursbruk.

I 2025 har vi i stor grad fortsatt prioritert veiledning knyttet til bestemmelser om skolemiljø i ny opplæringslov. Vi vurderer at behovet for økt kompetanse knyttet til nytt lovverk fremdeles er relativt stor, og at dette er noe vi derfor må fortsette med i 2026.

For utfyllende informasjon viser vi til øvrige punkter som omhandler skolemiljø, herunder blant annet punkt 3.1.1.12 og punkt 3.3.3.1.3.1.

Individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp

Et ledd i å prioritere arbeidet med individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp, er at vi har organisert oss i en gruppe med en koordinator som har regelmessige møter annenhver uke. Her er ROS-arbeid et fast punkt på agendaen som løftes videre i de ukentlige seksjonsmøtene. Slik får vi god oversikt over barnehageeieres og skolemyndigheters forutsetninger for å løse sine oppgaver, og denne måten å drive ROS-arbeid på gjør at vi også kan gi tettere veiledning ved behov.

På barnehagefeltet behandler vi flere klager på vedtak om individuell tilrettelegging, og mottar få klager på vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Det er uklart hva det skyldes, men vi opplever at det er mindre uenighet mellom kommune og foreldre/barnehage om spesialpedagogisk hjelp. Vi antar at det handler om at kommunene i stor grad fatter vedtak i tråd med sakkyndig vurdering, mens vedtak om individuell tilrettelegging ikke har krav om sakkyndig vurdering og dermed flere synspunkt på hva som vil være tilstrekkelig. Vi har fått henvendelser fra barnehagemyndighet i flere kommuner med ønske om at Statsforvalteren orienterer om grensegangen mellom spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging. Vi avventer Udirs varslede oppdaterte veileder på dette punktet før vi henvender oss til kommunene for veiledning.

Vi mottar fremdeles mange henvendelser om ny opplæringslov og individuelt tilpasset opplæring (ITO) og vurderer at vi enda større grad bør ha dette som tema på samlinger med sektor, i webinarer, som informasjon på nettsidene våre eller andre kontaktflater for at vi skal bidra til å heve kompetansen i sektor.

På skolefeltet opphever vi mange vedtak grunnet saksbehandlingsfeil, men også grunnet manglende regelverksforståelse. Vi gir mye veiledning i klagesaksbehandlingen vår, men ser at sektor har behov for mer kompetanse på dette området.

På begge felt har vi gjennom året prioritert klagesaker, men har så langt det har latt seg gjøre fulgt opp barnehageeier og skolemyndighets forespørsler og behov om kompetanseheving på regelverk ved å delta i fysiske møter og samlinger og veiledningsmøter på telefon/Teams. Vi får gode tilbakemeldinger fra sektor når vi deltar på slike ting, og vurderer at dette er til stor nytte for dialogen med sektor og for regelverksforståelse og etterlevelse.

Fordi medlemmene i gruppen også jobber med andre saksområder og det har vært høy turnover og sykefravær, har vi ikke hatt kapasitet til å arbeide med dette området i det omfanget som var ønskelig.

3.1.1.13 Andre oppdrag

3.1.8.2

Statsforvalteren i Agder har i 2025 ført tilsyn med Kristiansand kommune som er vertskommune for ett av krisesentrene i Agder.

Vi har også, gjennomført en kartlegging av kommunenes oppfølging av personer som skal reetableres i kommunen etter opphold på krisesenter. Vi vurderer utfra denne at det er variasjon i hvordan kommunene følger opp sitt ansvar. Kartleggingen skal brukes til videre oppfølging av kommunene.

Se for øvrig rapportering under 3.3 (7.3.2.1)

3.1.8.3 og 3.1.8.4

I Agder har vi ett barnevernsledernetttverk, hvor alle de ni barnevernsledere på Agder deltar.

Gjennom satsningen til Bufdir, har barnevernsledernetttverket i 2025 fått anledning til å gjennomføre en fagsamling med KS, hvor lederutviklingsprogrammet var tilpasset barnevernslederrollen. Barnevernsledernetttverket rapporterer at fagsamlingen har bidratt til økt kompetanse og refleksjon rundt lederutvikling, og at det har styrket barnevernsledernes evne til å møte krav og forventninger i egen organisasjon. Statsforvalteren hadde også ledelses- satsningen som tema for barnevernsledersamling høsten 2025.

Alle kommunene er med i læringsnettverk, som betyr at alle innbyggerne har tjenester som jobber aktivt med å utvikle tjenester til barnas beste. Vi mener det er grunnlag for å tro at fosterhjemsoppfølgingen har blitt styrket gjennom prosjektene tjenestene har jobbet med de siste årene. Vi mener videre at kommunene gjennom prosjekter i læringsnettverk har blitt en synlig aktør på Agder, når det gjelder å være offansive innen rekruttering av fosterhjem.

I 2025 har vi hatt dialogmøte med barnevernstjenesten i Froland og barnevernstjenesten i Lindesnes. Vi bemerker at barnevern også er tematisert i kommunebildemøtene som gjennomføres med kommuneledelsen (alle 25 kommunene i løpet av en fireårsperiode). Kommunebildemøtene har i noen grad påvirket hyppigheten og utvalget av kommuner for dialogmøter, fordi vi har ment at dialogmøte ikke bør komme for tett på kommunebildemøtet. Vi erfarer at dialogmøter er etterspurt i kommunene. Vi har i møtene blant annet hatt gode dialoger rundt meldinger til barnevernet som gjelder de yngste barna, dette er tall som bekymrer Statsforvalteren, og som vi mener er meningsfullt å diskutere i fellesskap med kommuneledelsen. I dialogmøtene har vi også diskutert ledelsestema som: strategisk utvikling av barnevernet, planarbeid og internkontroll.

3.1.8.5

Vi ser dette arbeidet som viktig. Gjennom året har vi rettet oppmerksomhet på temaet blant annet gjennom våre dialogmøter. Vi har også gjort forsøk på å initiere en erfaringsutveksling mellom barnevernstjenestene og Bufetat, noe vi ikke lyktes med i 2025. Vi vil forfølge dette videre i 2026. Høsten 2025 gjennomførte vi en kartlegging hvor 7 av 9 barnevernstjenester valgte å svare. Det var fosterhjem i familie og nære nettverk som ble tematisert gjennom hele kartleggingen. Vår kartlegging viser at når det gjelder andel barn som plasseres i familie og nære nettverk, er det et sprik mellom tjenestene, fra 23-62%. I gjennomsnitt viser vår kartlegging at tjenestene ligger på en andel på 43,18%. Samlet sett er dette en økning sett i sammenheng med tidligere år. Vi tror at de tjenestene som har en aktiv bruk av familieråd, skårer høyere på andel barn som flyttes i familie og nære nettverk

Videre har vi sett dette oppdraget i sammenheng med oppfølgingen av læringsnettverk som har hatt fokus på fosterhjemsarbeid. Her har vi hatt flere erfaringsutvekslinger mellom våre to læringsnettverk på dette området.

Status slik vi ser det er at det fortsatt er behov for et tettere samarbeid mellom Bufetat og kommunene, for å se på hvordan man kan få opplæringen gjennom solid, og veiledningen gjennom barnevernstjenestene til å fungere best mulig for fosterhjemmene. Videre er det behov for et tettere samarbeid og samforståelse rundt hvilken rolle Bufetat skal ha i arbeidet med rekruttering av fosterhjem. Statsforvalteren i Agder må gjøre en innsats på dette området i 2026- og det primære fokuset vil være å få til møteplass som vi ikke lykkes med i 2025.

3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Statsforvalteren i Agder har også i 2025 hatt tverrfaglig samhandling rundt barn, unge og deres familier som et satsningsområde.

SFAG erfarer samlet sett at utviklingen går i riktig retning. Vi registrerer en stadig større bevissthet om, og forståelse for viktigheten av, å gi gode og helhetlige tjenester til utsatte barn, unge og deres familier. Blant annet registrerer vi at kommunene i større grad etterspør veiledning på tvers av fagområder. Til tross for at vi samlet sett mener utviklingen går i retning av et mer helhetlige tjenestetilbud, er det fortsatt uønsket variasjon mellom kommunene.

Vi ser også eksempler på enkeltsaker, hvor det har vært mangler ved det tverretattlige samarbeidet i kommunene. Det er en utfordring å avklare grenseoppgangene mellom ulike tjenester, i de tilfellene hvor innbyggeren har komplekse behov, og hvor flere tjenester har ansvar samtidig. Vi etterstreber å møte slike saker med en tverrfaglig tilnærming, og vi har aktivt tatt i bruk tilsynsmøter som vi mener er et viktig virkemiddel for å sikre at innbyggernes helhetlige behov blir adressert.

I tilbakemeldingen til oss fremheves det at økonomiske prioriteringer mellom tjenestene i kommunen er utfordrende, og utviklingsarbeidet i de små kommunen er særlig sårbart.

Det er fremdeles utydelig for en del kommuner hva det vil si å skreddersy et tjenestetilbud og dessuten hva kommunene må ha som et minimumstilbud av tjenester til barn og unge.

Det er fortsatt krevende å lykkes med en organisering av tjenestetilbudet slik at tilbudet både kan leveres raskt, og ikke minst er på barn og unges premisser. Organiseringen bærer blant annet preg av at arbeidstiden til ansatte primært er på dagtid og at møtepunktene ofte er på møterom. Det må nevnes at det finnes unntak og SFAG er kjent med flere gode eksempler på fleksible og kreative tjenestetilbud i kommunene. Det vil likevel være viktig fremover å vurdere hvordan et tjenestetilbud som er tilpasset barn og unge, egentlig ser ut. Kommunene vil blant annet ha behov for støtte knyttet til hvordan digitale, og GDPR-godkjente, virkemidler kan nå ut på en trygg og treffsikker måte.

Ved å samle kommunene regionalt har vi erfart et stort engasjement, og noen av kommunene har også etablert kontakt for utveksling av erfaringer. Dette mener vi også blir stadig viktigere i fremtiden.

Vi mener også at aktiviteter rettet mot kommunene, samarbeid med regionale aktører og kompetansemiljøer, kommunedialog og et kontinuerlig arbeid for å bedre samhandlingen i kommunene og dessuten internt i embetet, har gitt positive utslag.

På flere møteplasser og samlinger med representanter fra kommuner og helsefelleskap, har statsforvalterens direktørnivå vært sammen om presentasjoner og i påfølgende drøftinger med aktørene. Dette mener vi har gitt viktige signaleffekter til kommunene på Agder. Arbeidet i embetet har gjort knyttet til kommunebildemøter, mener vi også har bidratt til viktige samtaler om randsonene av hverandres fagområder og oppgaver.

For mer utfyllende informasjon om våre tiltak, vises det til øvrige rapporteringspunkt.

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kvalitetssikret, kunnskapsbasert og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier

Statsforvalteren vil innledningsvis bemerke at det gjøres en stor innsats i kommunene for å sikre et helhetlig tjenestetilbud til utsatte barn og unge.

22 av 25 kommuner på Agder, har en politisk vedtatt plan for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer. Vi mottar søknader om prosjektskjønnsmidler som er rettet mot tjenestetilbudet til barn og unge, og vi har et samarbeid på Agder for barn på institusjon, PÅ TVERS, som har som hovedhensikt å samle gode krefter der det er behov for det for å hjelpe barn som strever. Statsforvalteren deltar her i styringsgruppa.

På tross av iherdig innsats, er vi bekymret for om alle kommunene klarer å ivareta innbyggernes komplekse utfordringer og hjelpebehov. Vi ser i flere enkeltsaker, at det er vanskelig å få til løsninger når barn har rett på hjelp etter flere lovverk, og når tjenestene, samt partene, ikke er enige om veivalg.

Gjennom 2025, har kommunenes økonomi stadig blitt tematisert. Økonomiske begrensninger har ført til at noen kommuner har gjort justeringer i sine tjenestetilbud, noe som har fått konsekvenser for tilbud som ikke er lovpålagt. Det gjør det mer krevende å nå målene i barnevernsreformen, når det samlede tjenestetilbudet snevres inn snarere enn å bygges ut. Det er behov for en bred tiltaksvifte hvis det skal være mulig med et skreddersydd tilbud i

kommunens regi.

For å finne løsninger som er virksomme og bærekraftige, har vi tro på at det er nødvendig å ha tiltak som også bidrar til å mobilisere sivilsamfunnet. Vi ser eksempler på slike tiltak gjennom bruken av foreldreråd og familieråd.

Gjennom året har vi fortsatt vårt interne arbeid med å styrke samarbeidet på tvers, særlig på oppvekst- og helseområdet. Det er på disse områdene at kommunenes samordningsplikt er spesielt sentral knyttet til utsatte barn og unge.

Vi har hatt en rekke tilsynsmøter, og vi har etter hvert skaffet oss god erfaring med dette virkemiddelet. Vi mener å se at det har en verdi at vi får samlet de virksomhetene som har ansvar for å gi tjenester, sammen med innbyggeren det gjelder, og sammen diskutere hvordan man skal komme noen skritt videre i saken. Internt på embetet har vi også etablert et fora for drøfting av saker som går på tvers av fagområdene våre, og vi etterstreber å sikre bidrag fra flere fagområder der vi ser det er nødvendig. Vi mener vi på denne måten gir mer helhetlige svar, og dessuten bedre sikrer oss at vi har sett på flere sider av sakskompleksene. Dette styrker kvaliteten, men er også en mer ressurskrevende måte å arbeide på da det krever involvering av flere.

Det er slik vi ser det, ikke praksis for å utarbeide individuell plan for alle barn med behov for langvarige og koordinerte tjenester. Statsforvalteren mener deler av forklaringen på dette ligger i at det ikke er gode nok digitale systemer som forenkler samarbeidet konkret om planer. Systemene er ikke godt nok kjent, og kommunene er presset på tid. Dette var også et tema på de regionale konferansene vi hadde om endringer i velferdstjenestelovene. Det å være reelle lag rundt barn, og å lage felles planer for oppfølging, er tidkrevende.

Statsforvalteren i Agder har gitt økonomiske tilskudd til et interkommunalt initiativ for helhetlig oppfølging av vold og seksuelle overgrep mot barn og unge. Dette mener vi er et viktig initiativ.

Statsforvalteren i Agder har deltatt i Stimulab-prosjekt angående livshendelsen "alvorlig sykt barn". Statsforvalteren i Agder har imidlertid siden oppstart av prosjektet, vært tydelige på at vi kun kan delta med representanter fra oppvekstfeltet grunnet ressursutfordringer. Etter hvert som prosjektet har trått tydeligere frem, har Statsforvalteren i Agder sin rolle blitt redusert - da prosjektet har innrettet seg mer tydelig mot helseområdet.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Etter vår oppfatning har arbeidet med samordning av statlig tilsyn med kommunene på Agder over tid vært vellykket. Tilstanden på området oppfatter vi nå som god. Samordningsarbeidet har en fast organisering og framdrift, og samlet sett får vi gode tilbakemeldinger på våre tilsyn. De er koordinert i tid, de oppleves som nyttige, med god veiledning og oppfølging, og de fører til endring. Vårt inntrykk over tid er at den samlede tilsynsbelastningen på kommunene i Agder er følbar, men ikke urimelig stor.

For å legge til rette for samordning og dialog med andre statlige tilsynsetater og med kommunenes egenkontroll, har vi «Statsforvalterens tilsynsforum». Her møter alle statlige etater som har kommunerettede tilsyn, de kommunale revisjonsdistriktene i Agder, kontrollutvalgssekretariatene i Agder og KS Agder. I Tilsynsforumets møte i slutten av november hvert år presenterer tilsynsetatene og kontrollutvalgssekretariatene planer for tilsyn og forvaltningsrevisjoner for kommende år. Dette ender opp i en felles samordnet tilsynsplan, der vi ser til at belastningen på den enkelte kommune ikke blir urimelig, eller at noen kommuner får for mange tilsyn på samme fagområde på samme tidspunkt. Fra og med 2020 har endelig samordnet tilsynsplan blitt presentert på nettsiden til den nasjonale tilsynskalenderen. Et annet mål med dialogen i Tilsynsforumet er å utnytte synergiene mellom den kommunale egenkontrollen og tilsyn, noe vi over tid har vurdert som vellykket.

Den nasjonale Tilsynskalenderen fungerer nå etter vår vurdering svært godt som verktøy. Den langsiktige ambisjonen har over tid vært at en komplett samordnet tilsynskalender skal være klar så tidlig som mulig på året. Alle tilsynsetater skal i utgangspunktet ferdigstille sine tilsynsplaner innen 1. desember året før. De siste årene har det imidlertid kun vært et mindretall av tilsynsetatene som har klart å levere tilsynsplaner innen denne fristen. Dette gjør at det er utfordrende å kunne foreta en reell samlet samordning av tilsyn tidlig i tilsynsåret. Det er fortsatt også en utfordring at ikke alle etatene laster opp tilsynsrapporten i Tilsynskalenderen. Dermed blir det vanskeligere å oppfylle målet om at man i Tilsynskalenderen skal kunne finne informasjon både om planlagte og gjennomførte tilsyn.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Vårt hovedinntrykk over tid har vært at den samlede tilsynsbelastningen på kommunene i Agder er følbar, men ikke urimelig stor. Et viktig mål med samordningsarbeidet er å sikre at ikke flere aktører kommer til samme enhet samtidig. Dette ivaretas gjennom bruk av vår felles nasjonale tilsynskalender. Statlige tilsynsetater registrerer inn planlagte tilsyn og kontrollutvalgssekretariatene legger inn planlagte forvaltningsrevisjoner i tilsynskalenderen. I slutten av november hvert år har vi møte i Tilsynsforum der ett av temaene er tilsynsplaner for kommende år. Så tidlig som mulig etter fristen 1. desember året før gjør vi en samordningsvurdering der vi ser både på samlet tilsynsbelastning per kommune og på om det er behov for tidsmessig samordning. Dersom vi vurderer at samlet tilsynsbelastning for en kommune kan være for høy, tar vi kontakt med kommunedirektør for dialog. Deretter sender vi foreløpig tilsynsplan ut på «høring» til alle kommunedirektørene og setter en svarfrist på 14 dager. De siste tre årene har vi kun fått tilbakemelding fra en kommune på den foreløpige tilsynsplanen. Så raskt som mulig etter høringsfristens utløp «sluttfører» vi kalenderen. Men, til tross for at alle tilsynsetater i utgangspunktet skal ferdigstille sine tilsynsplaner innen 1. desember året før, er det kun et mindretall som klarer å levere tilsynsplaner innen denne fristen. Dette reduserer informasjonsverdien til det «sluttførte» kalenderen tidlig på nyåret.

Vi opplever svært sjeldent at enkeltkommuner gir konkret uttrykk for at tilsynsbelastningen er for stor. Tvert om får vi mye positiv tilbakemelding om nytteverdi. Tjenestene ønsker å bli bedre, og de vil heller arbeide proaktivt med kvalitetsforbedring gjennom systemtilsyn enn reaktivt gjennom klagesaker.

Basert på dialogen i Tilsynsforum vurderer Statsforvalteren - i de tilfellene det er aktuelt - å utsette eller ikke gjennomføre tilsyn dersom det nylig er gjennomført en forvaltningsrevisjon med samme tema.

En observasjon over noe tid er knyttet til vertskommunerollen i interkommunalt samarbeid om tjenestene. Når statsetatene har tilsyn med enkeltkommuner, vil vertskommunen bli noe involvert i alle tilsynene, og kan oppleve dette som en belastning. Når tilsyn gjøres i samarbeid mellom flere områder, eksempelvis barnevern, helse og beredskap i samme tilsyn, så kan flere vertskommuner bli berørt i tillegg til den som det er tilsyn med. Slike felles tilsyn er likevel svært nyttige. Rollen og ansvaret til vertskommunen er definert i kommuneloven, og den ekstra belastningen ved tilsyn er noe kommunen må regne med når de inngår i et vertskommunesamarbeid.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

For første gang på ti år ble det i september 2025 arrangert kvalitetskonferanse for Agder, der blant annet erfaringer og læring etter tilsyn sto på programmet. Konferansen ble arrangert i samarbeid med Arbeidstilsynet, KS Agder og Agder kommunerevisjon, og fikk til dels svært gode tilbakemeldinger. Temaer som ble berørt var blant annet vold og trusler i arbeidslivet, kontrollutvalgets rolle for en bedre kommune, Tilsynskalenderen og en kommunes erfaringer med oppfølging og forbedringsarbeid etter tilsyn. Planleggingen av en ny kvalitetskonferanse for 2026 er allerede i gang.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Fra å ha hatt en positiv utvikling i noen år, hvor klimahensyn i økende grad ble inkludert som premiss i virksomhetsstyringen i ulike sektorer, var 2024 et vendepunkt, hvor svak kommuneøkonomi og dyrtid svekket fokuset på klimatiltak. 2025 ble veldig likt som året før, og utviklingen for delmålet er dermed ikke lenger positiv, klimaomstillingen går bare ikke fort nok. Utslippskuttene vi observerer skyldes nasjonale klimatiltak, og ingen kommuner evner å få til omstilling og egne tiltak som har vesentlig betydning. Fra 2023 til 2024 økte faktisk Agders klimagassutslipp, riktignok marginalt, men utslippskutt i et nødvendig tempo skjer dessverre ikke lenger. Sammenlignet med 2009 er utslippene i Agder kuttet med fattige 7 %.

Våre bidrag på klimaområdet fører til større oppmerksomhet om hvordan kommunen kan benytte sine roller til å kutte i klimagassutslippene både fra egen drift og tilrettelegge for at innbyggerne kan redusere sine utslipp. Gjennom det kommunale og regionale planarbeidet bidrar vi til å skape oppmerksomhet rundt utfordringer og løsninger for gode klimagrep i bl.a. helse- og utdanningssektorene, i tillegg til den rene arealbruken. Særlig sistnevnte har vi hatt mye oppmerksomhet på i 2025, og kommunene har i mange tilfeller fulgt opp anbefalinger om å unngå tiltak i karbonrike arealer, selv om dette også har gitt grunnlag for innsigelser i 2025. Agder fylkeskommunes arealregnskap var en vekker for mange, som viste at store områder med bl.a. myr var lagt ut til utbygging i gjeldende planer. Dette har bidratt til å sette i gang planvask i flere kommuner, og er absolutt et positivt utviklingstrekk.

Antallet Klimasats-søknader fra Agder har vært rundt 20 prosjekter per år de siste årene. I 2024 fikk 20 prosjekter tilsagn om støtte, mens for 2025 var tallet bare 5. Vi tror anstrengt kommuneøkonomi er en vesentlig forklaringsfaktor, noe også kommunene oppgir til oss som årsak til at prosjekter ikke blir prioritert i kommunale budsjetter. Dette er synd, og bidrar i feil retning i en tid der vi trenger stadig økt innsats for å kutte klimagassutslipp.

Fra vår side har vi prioritert ressurser til oppfølging av klima i plan, med særlig fokus på rett virksomhet på rett plass, samt unngå nedbygging av karbonrike arealer. Vi kjenner samtidig på et klart potensial for å jobbe med klima i et større perspektiv, slik vi evnet for noen år tilbake, men som vi ikke har hatt kapasitet til de siste årene. For 2026 har vi ambisjoner om økt fokus på klima - både enda tydeligere forventninger til arealbruk, men også å fremme et helhetlig klimaarbeid i alle sektorer.

Kommunale klima- og energiplaner klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene er i gang med klimaomstilling, har redusert utslippene, og ivaretar klimatilpasning i planleggingen etter plan- og bygningsloven

På dette punktet i årsrapporten blir vi bedt om å rapportere hva vi har gjort, i motsetning til føringene for rapporteringen ellers, bl.a. hvordan vi har formidlet de nasjonale føringene. Dette gjør vi i både skriftlige uttalelser, på digitale og fysiske samlinger for kommuneplanleggere gjennom året, og for politikere ved besøk i planutvalg og tilsvarende ute i kommunene. Vi har understreket at med de nye SPR for Klima, er det betydelige økte forventninger til kommunenes klimaarbeid. Det hører til sjeldenhetene at vi ikke viser til SPR for AM og SPR for Klima i våre planinnspill og høringsuttalelser.

Vi opplever at klimatilpasning blir vektlagt og at klimaprofilene legges til grunn ved utforming av planforslag. Utfordringen er klimatilpasning av eksisterende bebyggelse og infrastruktur. Vi understreker betydningen av dette i uttalelser til saker hvor nye tiltak kan føre til økt klimarisiko for eksisterende tiltak, samt i ulike samarbeidsforum.

3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon

Risikobildet i samfunnet blir stadig mer komplekst, og berører både nasjonale, regionale og lokale nivåer. Hendelser de siste årene har løftet samfunnssikkerhet og beredskap høyt på dagsordenen, og flere kommisjoner har gitt et godt bilde av status og utfordringer. Dette gir et solid grunnlag for å styrke fremtidig beredskap.

Digitaliseringen gir bedre tjenester og mer effektiv drift, men øker samtidig sårbarheten. Digitale tjenester er avhengige av stabil elektronisk kommunikasjon, og bortfall får større konsekvenser.

Gode risiko- og sårbarhetsanalyser er derfor essensielle.

Behovet for stabil kraftforsyning og elektronisk kommunikasjon øker som følge av digitalisering og det grønne skiftet. Kommuner og fylkeskommune må ha god oversikt over kritisk infrastruktur og opprettholde tett dialog med eiere i planprosesser.

Totalforsvaret har fått økt betydning etter Russlands invasjonskrig i Ukraina. Bevisstheten rundt viktigheten av å bygge nettverk, utvikle planer og trene på krevende oppdrag blir stadig høyere prioritert både på regionalt og lokalt nivå.

Krigen i Ukraina har ført til en betydelig tilstrømning av flyktninger til Agder. De er en ressurs for lokalsamfunnene, men øker presset på helse-, oppvekst- og integreringsapparatet. Samtidig er det en utfordring for kommunene på Agder å få disse ut i arbeid.

Det sikkerhetspolitiske bildet preges i økende grad av sammensatte trusler under terskelen for væpnet konflikt. Hele samfunnet kan være mål, og skillet mellom samfunnssikkerhet og statssikkerhet viskes gradvis ut.

Statsforvalteren er forberedt på det uventende. Av konkrete tiltak som er gjennomført kan nevnes:

- Grunnlagsdokumentasjonen for embetet er oppdatert og revidert.
- Etablering av et eget arbeidsutvalg til eget fylkesberedskapsråd
- Kvalitetssikret kritisk infrastruktur sammen med kraft-, ekom- og nettleverandørene.
- Utviklet vertslandsstøtteplaner for de mest aktuelle kommuner.
- Oppfølging av GAP-analysen for primærhelsetjenesten.
- Operasjonalisert og gitt innspill til prioriteringsordning for drivstoff.
- Kvalitetssikret behovene i forsvarrets rekvisisjonssystem.

Revisjon av underliggende planer (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Forberedt på revisjon av underliggende planer til Nasjonalt beredskapssystem (NBS)

Statsforvalteren har deltatt i revisjon av SBS og deltar nå i revisjon av plangrunnlaget. Arbeidet skal være ferdig innen 1.mai 2026.

Beredskapsplanlegging (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Beredskapsplaner er øvet og oppdatert

Statsforvalterens beredskapsplan for egenberedskap er revidert og godkjent. Planen er forankret i embetets ledergruppe. Planen oppdateres og revideres minst en gang pr år.

Statsforvalteren har øvd deler av planverket gjennom en atombereidskapsøvelse og en LRS-øvelse. I tillegg er andre deler av planverket nyttet som grunnlag ved hendelser (f. eks Amy).

Sivil-militært samarbeid regionalt (fra kapittel 3.2.1.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Styrket sivil-militært samarbeid regionalt

Statsforvalteren arbeider kontinuerlig med å styrke totalforsvaret i Agder som en viktig forutsetning for å kunne understøtte det regionale vertsstøttekonseptet. Det er utviklet lokale vertslandsstøtte-planer for de mest aktuelle kommuner. Det er også utviklet et eget arbeidsutvalg til fylkesberedskapsrådet bestående av de mest relevante regionale aktører. Dette arbeidsutvalget skal jobbe mest i det forebyggende spor, men kan også nyttes ved hendelser. Embetet har startet arbeidet med å planlegge gjennomføring av kurs for både kommuner, næringsliv og regionale statsetater medio 2026.

Oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonenn. (fra kapittel 3.2.1.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Tilrettelegge for regionalt samarbeid for å ha oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonen.

Det å opparbeide god oversikt over sårbarheter i ressurs- og forsyningssituasjonen er et omfattende oppdrag som Statsforvalteren ikke kan løse alene. Et sentralt spørsmål er også hvor langt bakover i forsyningskjedene det forventes at vi skal ha oversikt over robusthet på lokalt og regionalt nivå. Vi viser til våre tilbakemeldinger til tildelingsbrevene for 2024 og 2025, der vi understreket at en tilfredsstillende oppfølging av oppdraget forutsetter at samarbeidspartnerne gis tydelige føringer om å delta aktivt i arbeidet.

Statsforvalteren er svært bevisst disse utfordringene.

Vi har iverksatt flere prosjekter som styrker robustheten innen kraft, elektronisk kommunikasjon, informasjon og velferdsteknologi – blant annet KEIV-prosjektet. Vi har også initiert og deltatt i et pilotprosjekt i Setesdal, med fokus på helhetlig forståelse av ekom–kraft-samspillet, gode planprosesser og samordnet infrastrukturutvikling. Piloten er ment å danne grunnlag for en veileder som kan bidra til målrettet og effektivt arbeid med disse problemstillingene i resten av Agder.

Arbeidet med kraftrasjoneringsplanverket omfatter oversikt over kritisk infrastruktur og samfunnsfunksjoner (KIKS) på både regionalt og kommunalt nivå, samt gjensidige avhengigheter mellom aktørene. Det er etablert regionale løsninger for systematisering og deling av informasjon, og NVE er orientert om dette i forbindelse med tilsynet med Glitre Nett AS. Vi har gjennomført to møter med eiere av KIKS, hvor det er avdekket at de ikke har mottatt de samme føringene og forventningene om egenberedskap som vi forsøker å forankre.

I våre tilsyn vurderer vi om kommunene har oversikt over sårbarheter i både egen og andre aktørers kritiske infrastruktur. Dette forutsetter informasjonsdeling, helhetsforståelse og godt samarbeid. De tidligere nevnte prosjektene har bidratt til å styrke disse forutsetningene, og vi vil gjennom veiledning og oppfølging videreføre erfaringer og nettverk fra Setesdal til hele Agder.

I tillegg har vi behandlet konkrete saker knyttet til drivstofforsyning og gjennomført en gap-analyse av helseberedskapen. Forsyningssikkerhet er et risikoområde som foreløpig ikke er omtalt i fylkesROS, men det er inkludert i oppfølgingsplanen. Dette arbeidet vil bidra til å styrke det regionale samarbeidet om forsyningssikkerhet.

3.1.2.5 Andre oppdrag

Statsforvalteren er tett integrert i HODs helseberedskapsarbeide gjennom deltagelse i HELSE ØST sitt arbeide med å lukke gapene i primærhelsetjenesten ift. behovet i krise/krig. I tillegg er det etablert et eget faglig utvalg regionalt, også med deltagelse fra kommunene, for å sikre god dialog og resultater.

Statsforvalteren i Agder nytter erfaringslæring. Sist en så dette var snøfallet i januar 2025 hvor erfaringene fra 2024 ble nyttet i den forebyggende periode. Alle øvelser og hendelser evalueres og planverk oppdateres og/eller kompetanse erverves.

Prioriteringsordningen for drivstoff er i god prosess ved embetet. Innspill til prioriterte bensinstasjoner er levert og Statsforvalteren i Agder har også gitt innspill til NFD på forvaltningen av løsningen.

Statsforvalteren har samarbeidet med Glitre Nett AS, kommunene og relevante etater om utarbeidelse av strømraseringsplaner. Oversiktene brukes også til å sikre systematisk samfunnsplanlegging planlegging og øke robusthet i kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner.

Statsforvalteren i Agder ble ikke øvd under øvelse Digital 25. Imidlertid var embetet med i planleggingen av øvelsen og hadde en representant i øvingsledelsen hos DSB i den hensikt å bringe læringsmomenter tilbake til egen organisasjon.

Statsforvalteren i Agder er ikke med i planleggingen av øvelse Cold Response 2026 da øvelsen ikke treffer Agder.

3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Overskridelse av tidsfristene for klagesaksbehandling etter plan- og bygningsloven vært en stor utfordring over tid. Våre resultatmål om saksbehandlingstider sier imidlertid ikke noe om kvaliteten i våre vedtak. Vi har et sterkt fokus på sikre kvalitet i våre avgjørelser, både i innhold og form. Vi arbeider systematisk med dette, blant annet gjennom maler og erfaringsarkiv. Dette er viktig ut fra hensynet både til parter og til at vedtakene gir veiledning til kommunene. Vi driver jevnlig veiledning til både private parter og kommunene. Overordnet er det vår oppfatning at utviklingen går i riktig retning. Når det gjelder dispensasjoner i strandsonen fattes det imidlertid fremdeles for mange vedtak som ikke er i tråd med lov, slik sett har vår veiledningsstrategi ikke slått til. På denne bakgrunn er vår praksis for medvirkning i disse sakene som sektormyndighet skjerpet, og vi foretar nå en gjennomgang av et utvalg dispensasjonsvedtak i strandsonene for 2025.

Vi har i 2025 gjennomført vesentlig flere forurensningstilsyn enn tidligere år. Vi har gjennomført mange og effektive tilsyn i den landsdekkende aksjonen som omfattet avfallsforskriften Kapittel 10a. Mange av disse tilsynene ble gjennomført uvarslet. Tilsynene viste at kommunale virksomheter var kjent med og i stor grad fulgte regelverket, mens private virksomheter i varierende grad var kjent med regelverket. Det ble flere medieoppslag om aksjonen lokalt,

og utsortering av avfall fikk dermed stort fokus.

Vi har hatt egeninitierte aksjoner innen pukkverk, næringsmiddel, entreprenører/midlertidig anleggsarbeid og mekanisk overflatebehandling. Det er generelt mer effektivt å gjennomføre aksjoner fremfor enkelttilsyn. Rykter om tilsyn i bransjen fører til økt oppmerksomhet på miljøregelverk.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi har behandlet 214 (243) klager på byggesak i 2025. Av disse er 48 (117) saker behandlet innen fristen. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er på 148 (99) dager. Vi kan ikke trekke sammenligninger med tallene for 2023 da vi gjennomførte et restanseprosjekt med bistand fra flere andre embeter. I 2022 behandlet vi imidlertid 190 saker og hadde en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 214 dager.

Ved inngangen til 2025 hadde vi en saksbehandlingstid på ca. 6 måneder for nye saker. Vi har nå en saksbehandlingstid på inntil 9 måneder for nye klagesaker.

Den økte saksbehandlingstiden er i det vesentlige et resultat av redusert bemanning i 2025 sammenlignet med 2024. Lovpålagte oppgaver innenfor andre sakstyper har også hatt innvirkning på økt saksbehandlingstid og manglende måloppnåelse i 2025. Vi har hatt en økning i antall klager etter offentliglova og hatt komplekse lovlighetskontroller fra og mot kommunene. Vi har, sammen med Miljøvernavdelingen, videreført folkevalgtpogram i to av Agder kommunene. Vi har her hatt fokus på plansystemet, samt dispensasjoner etter plan- og bygningsloven.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 78 %	22 %	214	48

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Tallene i tabellen samsvarer ikke med søk i egne systemer og Sysam.

Oversikt over klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter fv. § 42, og som er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften fremgår ikke i saksoversikten i SYSAM.

Egne søk viser at vi har hatt 12 saker der kommunen har gitt utsatt iverksetting. 1 av disse sakene er behandlet innen 6 uker, og fem saker hvor fristen ikke var utløpt ved årsskiftet. Vi har hatt fokus på å prioritere denne sakstypen.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 75 %	25 %	8	2

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi hadde ingen saker som førsteinstans i 2025.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi avgjorde en ekspropriasjonssak som klagesak på plan- og bygningsrettens område innenfor for 12-ukers fristen.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	1	1

Virksomhetenes tillatelser i tråd med IED (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Tillatelser til virksomheter omfattet av EUs industriutslippsdirektiv er oppdatert i tråd med skjerpede bransjekrav

Generelt vil oppdateringer av tillatelser iht. IED og BAT-konklusjoner medføre strengere utslippsgrenser og økt bevisstgjøring i virksomheter bl.a. om deres utslipp og utslippskontroll. Redusert utslipp vil på sikt være positivt for tilstanden i vann og vassdrag og nærmiljøet rundt virksomhetene.

Midler fra Miljødirektoratet til saksbehandlerstilling og veiledning gjennom IED-verkstedene har vært svært nyttig for oss for å kunne ha nok ressurser og kompetanse til å jobbe med IED.

Status for arbeidet med å oppdatere tillatelser i henhold til industriutslippsdirektivet:

BAT for avfallsbehandling (WT)

Antall anlegg omfattet: 22

Noen avfallsanlegg har tidligere søkt om endring i utslippstillatelsens rammer for å komme under grensen for IED. Dette gjelder mellomlagring av farlig avfall og behandling av avfall (kverning). Ett av anleggene endret søknad slik at de er omfattet av IED. Vi har oppdatert tillatelsen til dette anlegget i 2025 slik at denne er i tråd med BAT for avfallsbehandling. 3 tillatelser skal oppdateres i 2026.

Øvrige avfallsanlegg har oppdaterte tillatelser.

Vi har to biogassanlegg (Lista biogass og Odderøya biogassanlegg) som er omfattet av IED og som fikk tillatelser i 2025. Odderøya er integrert i avløpsrenseanlegg.

BAT-for forbrenningsanlegg (WI)

Støleheia avfallsanlegg (Avfall Sør) har oppdatert tillatelse for avfallsbehandling og tillatelse til nytt deponi, men driver også med askesortering. Denne aktiviteten er foreløpig ikke tatt inn i tillatelsen delvis pga. uklarheter om hvilke krav som gjelder for anlegget med mange aktiviteter med utslipp til felles oppsamlings- og rensesystem. Anlegget klarer ikke BAT-AEL krav i henhold til 4-årsregelen. Askehåndtering vil bli håndtert separat ved en oppdatering av tillatelse i 2026.

BAT for overflatebehandling (STS)

Vi har ett anlegg som er omfattet av IED. Bergene Holm har fått oppdatert tillatelse i tråd med BAT for overflatebehandling i 2025.

BAT for food drink and milk (FDM)

Ett anlegg, Hennig Olsen is, er omfattet av IED og har oppdatert tillatelse. Vedtak om tillatelse med midlertidig unntak fra BAT-AEL i 4 år ble gitt i november 2024.

BAT overflatebehandling av metaller

Vi har to anlegg (Teloks, Tekno) som vurderes iht. IED i 2026.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Vår vurdering er at vi har god måloppnåelse på effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning. Dette arbeidet prioriteres høyt og en stor del av vårt oppdrag og arbeidsoppgaver er knyttet til dette målet.

Måloppnåelse sikres bl.a. gjennom egne rutiner og saksbehandling, men også gjennom kontroll og veiledning av kommunen, samt ulike kompetansehevende tiltak. Vi har god kompetanse på avdelingen, men det er kompliserte ordninger og vi er sårbare for turnover og uforutsette hendelser.

Kommunene forvalter mange ordninger og et komplisert lovverk. Det er vår vurdering at de investeringene vi gjør knytta til veiledning og kompetanseheving av kommunenes medarbeidere er en god investering som betaler seg i form av bedre kommunal forvaltning. Videre bidrar dette til redusert oppgaveportefølje hos oss, både gjennom mindre en til en oppfølging av kommunene og en reduksjon i antall klagesaker. Gode og effektive

fagsystem er også avgjørende for gode resultater og lavere risiko.

Vi merker også en økende etterspørsel etter juridisk kompetanse, både internt i avdelingen og fra kommunene. Lovsakene har over tid blitt mer sammensatte og kompliserte.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Det jobbes systematisk med internkontroll for de økonomiske virkemidlene hvor vi er førsteinstans. Samtidig er løpende internkontroll avhengig av ledelsesmessig forankring og blir påvirket ved lengre vakanser, omorganiseringer osv. noe som i 2025 preget deler av året. Den etablerte internkontrollen blir da testet mot videreføring og forståelse. At konkrete mål for internkontroll er tydeliggjort i oppdraget er svært viktig for løpende ivaretagelse. Etterlevelse av internkontrollen sikres hovedsakelig gjennom årlig oppdatering av rutiner, risikovurderinger og prosedyrer. Videre har vi innlagte sjekkpunkter, både i policy og den enkelte rutine. Vi har valgt bred involvering og ansvar for medarbeidere for flere av punktene som inngår i dette. Generelt ser vi et større potensial for å utvikle mekanismer i fagsystemene som bidrar til bedre internkontroll for SF og kommuner. Sentrale mekanismer bidrar til høyere effektivitet enn at et høyere antall forvaltningsenheter skal utvikle egne.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	1
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	0
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	2
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	5750

To foretak var < 15 % over konsesjonsgrensa i 2023, og hadde ikke korrigert tilsvarende i 2024. Disse ble ilagt standardisert erstatning.

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	1
Saker funnet i orden	1
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Resultat av kontroll tiltak
Tilskudd til tidligpensjon	Ja	Ja	Saksbehandlingsrutine med sjekkpunkter for å få likebehandling, opplysning av sak, redusert risiko for feil søknadsopplysninger og om vilkår er oppfylt. Kontroller utført i etterkant har ikke gitt avvik. Se tabell
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Ja	Kun 2 mottakere. i Agder. Kontroll av opplysninger i rapport- Effekt 2025 : justert tilskuddsbeløp
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	Liten effekt av tilleggskontroll, digitalisert ordning som ivaretar mye
Stimuleringsstilskudd til veterinærdekning	Ja	Nei	Etablert prosess for saksbehandling, rapporter blir gjennomgått. Ingen spesifikke kontrollpunkter utover dette
Tilskudd til fylkesvise prosjekter innen klima- og miljøprogrammet	Ja	Ja	Punkter i saksbehandlingen sørger for at søknadene behandles i tråd med retningslinjer for ordningen. Kontroll og oppfølgingspunkter ved utbetaling og gjennomgang av sluttrapporter.
Erstatning etter offentlige pålegg	Ja	Ja	Kontroller for å opplyse søknaden. Vurderinger og innhenting av tilstrekkelig dokumentasjon av beregningsgrunnlaget. Eks. spesifikasjon av sparte kostnader
Tilskudd ved produksjonssvikt	Ja	Ja	Kontroll og verifisering av opplysninger har stor betydning for beløp. Større likebehandling, opplysning av sak, redusert risiko for feil. Avdekker kompleksiteten i ordningen for grovfôr med husdyr. Vanskelig med stedlig kontroll for SF da kommunen presaksbehandler og SF fatter vedtak i vinterhalvåret
Kompensasjon for riving og opprydding av pelsdyrhushus	Delvis	Ja	Kontroller for å opplyse søknaden. Vurderinger og innhenting av tilstrekkelig dokumentasjon av kostnadsgrunnlag
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Nei	Unngår rene driftstilskudd ved vurdering av tiltak. Forelegges kontaktutvalget.Etablert prosess for saksbehandling, rapporter blir gjennomgått. Ingen spesifikke kontrollpunkter utover dette
NMSK, kommuneskog	Delvis	Ja	Alle veger i kommuneskog er befart og sluttgodkjent. Ved skogkulturtiltak er det bare faktura fra tredjeparter og ikke gjort ytterligere kontrolltiltak.
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Ja	Ja	Sørger for lik prosess. Viktige sjekkpunkter og krav i til prosjektgjennomføring
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Andre ordninger			

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 prosent av kommunene.

Tiltakene planlegges ut fra årlige oppdateringer av risikovurderinger av ordninger forvaltet av kommunene og oppsummeres i plandokument etter veileder fra Landbruksdirektoratet. I tillegg til forvaltningskontroller gjennomføres det flere samlinger og webinarer for landbruksforvaltningen i kommunene samt tilleggsoppfølging som fremgår av retningslinjer/rundskriv for enkelte av ordningene. Vi mener slike kompetansetiltak er helt nødvendig for å nå mål om likebehandling og etterlevelse av regelverk i kommunene. Tiltakene utgjør i sum en stor del av aktiviteten i landbruksavdelingen.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Farsund	NMSK	Avvik:Mangler ved kontrollplan, retningslinjer og interne rutiner	Avvikene er lukket ved utarbeidelse og implementering av nye dokument og rutiner
Arendal	NMSK	Ingen avvik. Merknad om å øke sikkerhet for korrekt saksbehandling og arbeidsdeling (skriftlige rutiner)	Tatt til etterretning i kommunen
Lyngdal	PT, RMP	Avvik:Manglende skriftlige rutiner på RMP. Mangelfulle avkortingsvurderinger og retting av opplysninger.	Lukket ved utarbeidelse av nye skriftlige rutiner
Bykle	PT, RMP	Avvik:Manglende skriftlige rutiner på RMP og PT. Mangelfulle avkortingsvurderinger.	Plan for lukking er oversendt og bekreftet. Utarbeidelse av rutiner og kontrollplaner er under avslutning. Det bekreftes at hvert av avvikene skal lukkes. Skal kobles mot kommunens kvalitetssystem.
Bygland	PT, RMP, SML	Manglende skriftlige rutiner på RMP og PT. Retningslinjer på SML ikke oppdaterte avstemt etter forskrift	Kommunen har i 2025 ikke hatt egne ansatte og har leid inn ressurser fra andre kommuner. Ny ansettelse fra mars 2026. Det er satt i gang lukking av avvik og plan for ytterlige lukking når ny ansatt kommer på plass.

Det utføres flere risikordeuserende tiltak med bakgrunn i SF plan for dette. Flere samlinger gjennom året for jord-og skogordningene, webinarer knyttet til enkelte ordninger, bruk av fagsystem osv. Opplæring av nye medarbeidere i kommunene som skal jobbe med tilskuddsforvaltning. For PT spesielt er det gjennomført 1 fysisk møte og 2 webinarer i tillegg til opplæring for nyansatte i kommunene, Vi opplever økt forståelse og forbedringer i kommunenes arbeid med internkontroll i PT, men vi ser utfordringer ved personalendringer vedr. kontinuitet og tilstrekkelig forankring i flere av kommunene sin ledelse. Kapasitet i mange kommuner er en utfordring. for kvaliteten.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i embetets ansvarsområde
20 %	0	20 %	5	25

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Landbruksavdelingen har skriftlig rutine for administrasjon av brukertilganger. Kommunene kan bestille tilganger ved å sende e-post til brukeradministrator hos Statsforvalteren. Saksbehandlers overordnede skal bekrefte tjenstlig behov for tilgangen. Når kommunen skal bestille en godkjennertilgang, må overordnet bekrefte at personen har budsjett disponeringsmyndighet eller legge ved kommunens delegeringsreglement. Det er informasjon om budsjett disponeringsmyndighet i Statsforvalterens tildelingsbrev til kommunene.

Kontroll med tilgangene til Ldirs fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Kortfattet beskrivelse
Hvordan gjennomføres periodisk kontroll/revisjon og hvilke risikovurderinger ligger bak?	Avdelingsledelsen og brukeradministratorer går gjennom Statsforvalteren sine egne tilganger hvert år. En brukeradministrator går gjennom tilgangene til kommunene annen hvert år. Det andre året sender vi lista ut til kommunen, slik at enhetsleder der kan sjekke tilgangene. Vi vurderer at det er en viss risiko for at kommunene glemmer å melde fra om personer som ikke lenger skal ha tilgang.
Hvor ofte gjennomføres kontrollen?	Planen er å gjennomføre kontrollen årlig. Sist den ble gjennomført var i perioden 12.06.–29.08.2025. Noen kommuner må påminnes flere ganger før de svarer.
Hvilke avvik er eventuelt avdekket?	Noen kommuner har glemt å melde fra om at midlertidige saksbehandlere ikke lenger skal ha tilgang, f.eks. saksbehandlere fra nabokommuner som er engasjert i forbindelse med vakanser.

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)**Rapportere på**

Kommunene har rutiner som sørger for at grunnvilkåret om "vanlig jordbruksproduksjon" er oppfylt når vedtak om produksjons- og avløsertilskudd fattes.

Se beskrivelse i tabellen. Utover dette har vi god dialog med kommunene om temaet, og besvarer fortløpende spørsmål og gir veiledning.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har Statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Vanlig jordbruksproduksjon var tema på PT-prat med kommunene (teamsmøter) både i mars og november. Det var også et hovedtema på gruppemøtene med kommunene i september. Vi gikk gjennom ulike produksjoner, så på aktuelle rapporter og hjelpemidler for kontrollen. Til slutt var det gruppearbeid om ulike eksempler. Vi har også hatt en temabasert kartlegging av vanlig jordbruksproduksjon på sau, med oppfølging av kommunene etterpå. Rutiner for oppfølging av vanlig jordbruksproduksjon er tema på forvaltningskontroller. I 2025 omgjorde vi tre vedtak om vanlig jordbruksproduksjon av eget tiltak. Det var to saker der kommunen hadde vurdert at det var vanlig jordbruksproduksjon, på tross av vedtak om alvorlige brudd på dyrevelferd. Den tredje gjaldt melkeproduksjon med manglende leveranse av melk. Dette er med på å bevisstgjøre kommunene på vurdering av vanlig jordbruksproduksjon.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	Vi har hatt flere spørsmål om vurdering av vanlig jordbruksproduksjon fra kommunene. Spesielt på sau har det blitt større oppmerksomhet etter vår konkrete og nøye gjennomgang av kommunenes vurderinger i 2024. Vi forventer en nedgang av godkjente foretak der søyer med manglende slakteleveranser av lam godkjennes.

Oppfølging av saker om dyrevelferd og produksjons- og avløsertilskudd (fra kapittel 3.3.1.2.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bidrar til at kommunen har god kompetanse på, og oppfølging av, dyrevelferdssakene som oversendes fra Mattilsynet i tråd med rutinen for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen.

Kommunen gjør vurderinger iht. § 2 når de behandler PT-søknadene. Vi ser at det kan være vanskelig for kommunen å vurdere da de har få saker som dette. Vi følger opp kommuner som har fått oversendt vedtak fra Mattilsynet, og vi har tatt opp dette temaet på samlinger og møter, ifm. temaet om vanlig jordbruksproduksjon. MT var med på kommunesamlinga i mai. Der ble avtalen om informasjonsutveksling tatt opp, og vi fikk gjennomgang av hvordan MT jobber med kronisk dårlige dyrehold.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Befolkningens tillit til tjenestene er etter vår vurdering fortsatt høy, men tilliten trues blant annet på grunn av forventningsgapet.

I stort vurderer vi at befolkningen får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester, men at også dette er truet, blant annet på grunn av

- kommunenes økonomiske utfordringer som fører til redusert tjenestetildeling
- en stadig forholdsvis høy avslagsrate i psykisk helsevern i spesialisthelsetjenesten
- utfordringer med å beholde og rekruttere kompetent personell
- økt bruk av ufaglærte til å yte helsehjelp

Statsforvalterens arbeid med å bidra til styrke befolkningens tillit til tjenestene samt bidra til at befolkningen får ivaretatt sin rett forsvarlige og nødvendige tjenester er svært viktig. Vi er dessverre vedvarende urolige for at vår befolkningens rettssikkerhet er truet på grunn av

- gapet mellom oppgaver inn og tilgjengelige ressurser hos oss til å følge opp flere av rettssikkerhetsoppgavene våre i tråd med god forvaltningsskikk og resultatkrav til saksbehandlingstid. Dette truer befolkningens rettssikkerhet i tillegg til at dette svekker vårt omdømme.
- mindre handlingsrom til å foreta egneinitierte forebyggende tilsyn basert på egen risikovurdering/områdeovervåking fordi våre ressurser i all hovedsak må gå til å behandle enkeltsaker.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Når vi gjennomfører stedlige tilsyn på institusjonene, legger vi tidspunktet til tider hvor vi har størst sannsynlighet for å treffe barna. Som hovedregel blir tilsyn gjennomført på ettermiddagstid.

Vi har gjennomført 96 samtaler med barn på institusjon i Agder gjennom 2025 og vi har gitt tilbud om samtaler til 93% av barna som bor på institusjon. I de tilfeller hvor institusjonene er på leting etter barna, hvor de av ulike grunner ikke har kontakt, registrerer vi ikke at vi har gitt barna tilbud om samtale.

Når vi er på tilsyn forsøker vi å balansere godt hensynet til å respektere at ikke alle barn ønsker å snakke med tilsynsmyndigheten, og samtidig prøve å få utvekslet noen ord for å øke sannsynligheten for en samtale i neste runde.

Vi mener det er en utfordring at flere barn ikke ønsker samtale med Statsforvalteren. Vi utforsker løpende hva dette kan handle om, og forklaringene varierer fra at barna ikke opplever å ha behov for samtale, at barna ikke har fått medhold i klage og derfor ikke opplever at det er noe poeng, til at de ikke ønsker samtale med oss uten nærmere forklaring.

Når vi sender varsel om tilsyn, ber vi konkret om institusjonenes tilbakemelding på om det er tilpasninger vi bør gjøre for å øke sannsynligheten for at barna vil snakke med oss.

Statsforvalteren legger igjen et eget brev til barna som ikke har vært tilstede der vi har hatt umeldte tilsyn. Brevet inneholder informasjon om hvem som

har vært på tilsynet og hva vi ønsker å snakke med barnet om. Dette gjør vi for å øke sannsynligheten for at vi får en samtale med barnet i etterkant av tilsyn. Vi erfarer imidlertid at vi svært sjeldent får en samtale med disse barna, og vi gjør vurderinger av om vi bør gjøre andre tiltak for å få opp andelen barn som ønsker samtale med oss når vi er på tilsyn.

Vi har en egen ungdomstelefon, slik at barn som er på institusjon enkelt kan komme i kontakt med oss. Vi har hatt ordningen i noen år nå, og vi erfarer at institusjonene er godt kjent med nummeret vårt og ordningen - og at nummeret er tilgjengelig på institusjonene. Vi ser at telefonen brukes i varierende grad. Noen uker er det høy aktivitet på telefonen, mens andre perioder er det stille. Virkemiddelet anser vi totalt sett som vellykket, og det er en ordning vi kommer til å fortsette med.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Saksbehandling av tilsynssaker:

- Behandlingsmåte 1 (avslutning med veiledning) og 2 (oversendelse til virksomheten/helsepersonellet): 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- Behandlingsmåte 3 (virksomheten følge opp og rapporterer) og 4 (møte med virksomhet og pasient): 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- Behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Vi har behandlet 152 flere hendelsesbaserte tilsynssaker i 2025 sammenlignet med 2024. Under følger en oversikt over saksutviklingen. (Endring N angir endringen i absolutt tall mellom 2024 og 2025, og Endring % angir den prosentvise endringen mellom 2024 og 2025).

Type sak	2024	2025	Endring N	Endring %
Hendelsesbaserte tilsynssaker	644	796	152	+ 23,6
BM1	307	335	28	+9,1
BM2	209	259	50	+23,9
BM3	27	52	25	+11,97
BM4	12	9	-3	-25
BM 5	89	141	52	+58,4

Vi varslet om avvik på resultatmål for behandlingsmåte 5 i vår tilbakemelding på foreløpig tildelingsbrev høsten 2024. Til tross for årets avvik, må vi samtidig vise til en svært positiv saksavvikling ettersom vi behandlet 52 flere slike saker i 2025 sammenlignet med 2024. Og i tillegg til at vi har ferdigstilt langt flere 5-ere, har vi også oppnådd en stor forbedring fra 19 % i 2024 til 37 % i 2025. Dette illustrerer at vi er på en positiv kursendring.

Vi har i år også fortsatt med tilsynsmøter etter behandlingsmåte 4. Flere av disse gjennomføres på tvers av vår Helse- og sosialavdeling og Oppvekst- og vergemålsavdeling, slik at noen av møtene fra 2024 også er registrert i barnevernsseksjonens NESTOR-tall. Som tidligere er dette møter som partene melder tilbake om som en virkningsfull måte å gjennomføre tilsyn på. Vi har god og åpen dialog med kommuner og helseforetak knyttet til det vi omtaler som både "gullgruver" og "fallgruver" med tilsynsmøter, slik at vi erfarer at vi er i kontinuerlig utvikling av denne behandlingsmåten.

Vi har i 2025 gjennomført et systematisk kvalitetsforbedringsprosjekt knyttet til et utvalg tilsynssaker løst med behandlingsmåte 2 uten tilbakemelding. Dette har avdekket viktige læringspunkter som embetet har delt både i digitalt tilsynsledermøte samt Helsetilsynets møte for OFS-ansvarlige.

Til tross for at resultatmålene på behandlingsmåte 1, 2 og 5 er avvikende fra resultatkrav, så vil vi understreke at vi også i 2025 stadig har lyktes med å gi høy prioritet og raskere saksbehandlingstid for saker som skal oversendes til Statens helsetilsyn for vurdering av administrativ reaksjon samt der det er en pågående alvorlig risiko for fremtidig pasientsikkerhet.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	- 30 %	50 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	- 23 %	57 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	5 %	85 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	- 2 %	78 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	- 43 %	37 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker AID (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)
Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker innen sosiale tjenester behandlet etter behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 5 måneder eller mindre

Vi har heller ikke i år opprettet noen tilsynssaker som har vært behandlet etter behandlingsmåte 5. Imidlertid har vi opprettet til sammen fem tilsynssaker etter hhv. behandlingsmåte 2 (3 stk) og 3 (2 stk).

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %		

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)
Rapportere på

Avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pasient- og brukerrettighetsloven § 2-6): Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Sosial

Den store økningen i innkomne klagesaker etter sosialtjenesteloven har fortsatt i 2025. I 2025 har vi fått inn ytterligere 132 flere klagesaker enn i 2024, noe som tilsvarer en 40 % økning.

Vi behandlet imidlertid bare 256 saker i 2025 mot 301 i 2024. Reduksjonen på 45 saker tilsvarer en redusert produksjon på 17,6 %. Dette er den eneste rettssikkerhetsporteføljen hvor vi i 2025 hadde en reduksjon i antall saker ut.

Vi har også i år behandlet langt flere klagesaker enn vårt befolkningsgrunnlag på Agder skulle tilsi, noe vi ser i sammenheng med fylkets levekårsutfordringer. I 2025 har vi behandlet cirka 9 % av landets klagesaker, og Agder har 5,7 % av landets befolkning. Dette ser vi i sammenheng med at Agder har særlige utfordringer på levekårsområdet og lav sysselsettingsandel, ikke minst blant nyankomne.

Vårt resultatmål er imidlertid langt svakere enn fjorårets, og resultatmålet ble også langt svakere enn vår egen målsetting. Embetet har hatt tett dialog med både AID og Statens helsetilsyn om dette primo januar 2026. Vi har inngitt skriftlige tilbakemelding til hhv. AID den 10.01.2026 og Helsetilsynet den 01.02.2026. Av disse fremgår en nærmere beskrivelse av de sammensatte årsakene til den svake måloppnåelsen på klagesaker på økonomisk sosialhjelp i 2025, herunder blant annet en sårbar liten medarbeidergruppe hvor vi i 2025 hadde både turnover på juristområdet og langvarig ikke arbeidsrelatert sykefravær.

Helse:

Vi meldte om sikkert avvik på dette resultatområdet i vår tilbakemelding på foreløpig tildelingsbrev høsten 2024.

Økningen i innkomne rettighetssaker har fortsatt i 2025, både nødvendig helsehjelp og øvrige helse og omsorgstjenester. Vi har som kjent strevd med et stort etterslep av eldre saker og har iverksatt en rekke korrigerende tiltak innenfor vårt handlingsrom. Vi viser til den ekstraordinære oppfølgingen vi siden

mars 2024 har hatt av Statens helsetilsyn og sist rapportering av 01.02.2026.

Det er imidlertid viktig å gjenta at vi har behandlet langt flere saker i 2025 enn i 2024:

- Nødvendig helsehjelp: 42 flere saker enn i 2024, en økning på 17%
- Øvrig helse og omsorgstjenester; 106 flere saker enn i 2024, en økning på 109 %

Vi har fortatt å prioritere rettighetssakene etter tidligere beskrevet prioriteringsnøkkel, og for de vi har gitt "prioritering 1" har vi løst 73 % av sakene innen 3 mnd. Dette illustrerer at vi i alle fall oppnår et langt bedre resultatmål for de høyest prioriterte rettighetssakene, selv om samlet resultatmål dessverre stadig er langt unna kravet.

Saksbehandlingstid - avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	- 34 %	56 %
Helse/omsorg	90 %	- 57 %	33 %

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)

Rapportere på

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Vi har i 2025 overprøvd 222 vedtak om bruk av tvang og makt etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Dette utgjør en økning på 17 % sammenlignet med 2024, ettersom vi i fjor overprøvd 190 vedtak.

Vi har altså overprøvd flere saker, men dessverre har vi et dårlig resultatmål på 52% under året totalt sett. Bemanningssituasjonen var svært presset de første cirka seks månedene av 2025, og vi fikk da et stort etterslep av eldre saker. På slutten av året klarte vi imidlertid å hente oss en del inn igjen ved å øke andelen fra 39 % til 52 % fra oktober til desember 2025.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	- 38 %	52 %

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

SFAG har høy prioritet på saker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner. Vi har lyktes godt med å behandle sakene innen frist, men det hadde vi ikke klart uten en tydelig prioritering. Vi prøver å behandle saker om pågående tvangsbruk først. Vi har sett enkeltstående eksempler på at våre avgjørelser ikke når frem til barnet, der hvor det har vært pågående tvang. Dette mener vi er spesielt alvorlig.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	9 %	99 %

Resultatmål - stedlig tilsyn tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ha oversikt over alle brukere med vedtak om tvang, og skal utarbeide en plan for gjennomføring av de lovpålagte stedlige tilsynene for den enkelte bruker. Med utgangspunkt i denne planen skal stedlig tilsyn etter overprøvd og godkjente vedtak om bruk av tvang og makt prioriteres ut fra tvangsbrukens omfang og mulige konsekvenser for den enkelte bruker.

Embetet har oversikt over alle brukerne med vedtak om tvang og over hvem som har fått og som mangler stedlig tilsyn. Planen er utarbeidet på grunnlag av konkret risikovurdering, der vi gir høyest prioritet til nye vedtak som gjelder barn. Videre prioriteringer gjøres ut fra konkret risikovurdering samt de som ikke har hatt tilsyn tidligere.

Tross den krevende ressursituasjonen vi har vært i, har vi gjennomført flere stedlige tilsyn i 2025 enn de fleste andre embetene i landet.

Vi hadde planer om å gjennomføre hele 27, men klarte til slutt 19. Reduksjonen skyldtes flere forhold, herunder stort etterslep på overprøving av vedtak som måtte prioriteres samt sykmelding hos en sentral medarbeider på slutten av året 2025.

Vi har avdekket lovbrudd med uhjemlet tvangsbruk i flere av tilsynene. Dette illustrerer viktigheten av stedlige tilsyn i tillegg til overprøvingen av tvangsvedtak.

Resultatmål SFAG (fra kapittel 3.3.1.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 200 poeng

Vi varslet avvik på dette volumkravet i vår tilbakemelding på foreløpig tildelingsbrev høsten 2024.

Avviket er et resultat av nødvendig prioritering i tråd med gitt prioriteringsrekkefølge hvor vi har måttet prioritere enkeltsaker på bekostning av forebyggende tilsyn.

Imidlertid vil vi trekke frem at vi likevel, basert på vår egen områdeovervåking, i 2025 har gjennomført tre forebyggende tilsyn som har dreid seg om uhjemlet bruk av tvang ovenfor spesielt sårbare mennesker både innenfor eldreomsorgen og yngre med psykisk utviklingshemming. Disse tilsynene har vi også prioritert i tråd med gitt prioriteringsrekkefølge.

Dessuten har vi også gjennomført ett fellestilsyn med beredskapsstaben i embetet. Det å kontinuerlig beholde tilsynskompetansen på kommunal helse- og sosialberedskap er av stor betydning for vår fagavdeling.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
200	- 141	59

Resultatmål SFAG og SFMR (fra kapittel 3.3.1.3.6.4 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 45 poeng

Vi er svært tilfredse med å ha overoppfyllt aktivitetsvolumkravet til tilsyn med spesialisthelsetjenesten.

Vi har gjennomført tilsyn med alvorlige lovbrudd som truer pasientsikkerheten som stadig er under oppfølging.

Vi har vært med i regionale tilsynslag på tvers av satsforvalterembetene i Helse Sør-Øst hvor vi i egeninitierte tilsyn har undersøkt

- kvalitet og forsvarlighet i akuttinntak ved Arendal sykehus og
- hvorvidt tvungen somatisk helsehjelp blir utført i samsvar med aktuelle lovkrav ved gynekologisk avdeling ved Arendal sykehus

Videre har vi vært med i tilsynslaget som ledes av Statens helsetilsyn som har tilsyn med gastrokirurgisk avdeling ved Arendal sykehus.

Endelig har vi gjennomført et egeninitiert tilsyn med Sørlandet sykehus helseforetak knyttet til kvalitet av vedtak etter psykisk helsevernlov § 4-4 a. Tilsynet ble gjennomført gjennom en egenvurdering hvor foretaket selv avdekket mange forbedringspunkter som nå følges opp videre. Klinikkdirektøren og andre ledere i Klinik for psykisk helse har gitt oss tilbakemelding om at tilsynet ble godt mottatt og oppleves virkningsfullt.

Til sammen viser dette at vi i 2025 har lyktes med godt samarbeid med både andre embeter og Statens helsetilsyn i gjennomføringen av tilsyn med spesialisthelsetjenesten. Det er mange fordeler med regionale tilsynslag, herunder kompetanseoverføring og mer robuste tilsynsfunn som gjentas på tvers av ulike helseforetak. Videre har vi videreutviklet tilsynsmetodikk i det nevnte egenvurderingstilsynet knyttet til tvangsmedisineringsvedtak.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
45	17	62

Resultatmål SFAG (fra kapittel 3.3.1.3.7.4 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 70 poeng

Vi varslet avvik på dette volumkravet i vår tilbakemelding på foreløpig tildelingsbrev høsten 2024. Vi anslo at vi kom til å klare cirka 40 poeng, og landet altså på 39.

I 2025 hadde vi planlagt å gjennomføre tre landsomfattende tilsyn på økonomisk rådgiving, men på grunn av klagesaksmengden, nedprioriterte vi til to. Denne nedprioriteringen begrunnet vi med vi var kjent med at tilsynsmaet var et lite risikofyllt område i Agder. I de tilsynene vi gjennomførte i 2024 med

tre Nav-kontor var det kun ett kontor som fikk lovbrudd (som var lite alvorlig og raskt ble lukket) og de to vi gjennomførte våren 2025 fikk ikke lovbrudd.

Prioriteringen med å bruke våre ressurser på klagesaker som dreier seg om enkeltindivider fremfor forebyggende tilsyn er i tråd med Statens helsetilsyn sin oppgitte prioriteringsrekkefølge.

Det at vi ikke har ressurser til å gjennomføre egeninitierte tilsyn basert på egen områdeovervåking er imidlertid uheldig. Det er dessuten sårbart med tanke på å opprettholde viktig systemrevisjonskompetanse blant våre medarbeidere.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
70	-39	31

3.1.3.4 Andre oppdrag

Vi har i 2025 arbeidet aktivt for å bidra til at rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne formidles ut i kommunene. Dette arbeidet har blant annet omfattet systematisk formidling av CRPD, relevant veiledningsmateriell og kompetansepakker utarbeidet av Bufdir, både til kommunene, ulike samarbeidspartnere og internt i embetet.

I 2025 har vi prioritert opplæring av kommunenes kontaktpersoner. Vi har også oppfordret til erfaringsdeling og formidling av gode eksempler, herunder at kommunene bidrar aktivt med å dele tiltak og praksis som fremmer rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne.

Kontaktpersonene i kommunene mottar jevnlig oppdatert informasjon gjennom nyhetsbrev, som også publiseres på våre nettsider.

I tillegg har vi i løpet av 2025 lagt til rette for flere arenaer for opplæring, veiledning og dialog. Vi har i samarbeid med Statsforvalteren i Rogaland og Vestland arrangert et webinar, som handlet om CRPD knyttet til språk og billedbruk. Her var det mange kommuner som deltok.

Vi deltar også i styringsgruppen for Bufdirs CRPD-prosjekt. I forbindelse med konferansen i Stavanger 19. november 2025 samarbeidet embetets koordinator tett med Bufdir, SF i Rogaland og Vestland om planlegging og gjennomføring. Konferansen hadde nærmere 160 deltakere totalt, og tilbakemeldingene fra deltakerne har vært gode.

Statsforvalteren vurderer at dette arbeidet samlet sett har bidratt til økt kunnskap, bevissthet og kompetanse om CRPD i kommunene og internt i embetet, og at dette gir et bedre grunnlag for å ivareta rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne i praksis. Kommunene gir i sine tilbakemeldinger samme inntrykk. CRPD-prosjektet er utvidet med et år, og vi ser frem til det videre arbeidet.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

Vergemålsseksjonen har en stor bredde i sakstyper og oppgaver, som alle er viktige for den enkelte vergehavers rettssikkerhet. Vi opplever meget høy arbeidsbelastning, og uforholdsmessig lang saksbehandlingstid på enkelte sakstyper/oppgaver på grunn av arbeidsmengden. Dette vises ikke i statistikken, da det i 2025 kun er målkrav for gjennomført regnskapskontroll.

SFAG var fritatt for målkrav på opprettelse av vergemål i 2025. Tidligere, og for noen embeter også i 2025, har målkravet vært at opprettelse av vergemål for voksne skal skje med 80% innen 90 dager. SFAG har i 2025 opprettet 70% innen 90 dager. Dette er som forventet, ref. våre uttalelser og bekymringer i årsrapporten for 2024. Vi mener at vi fortsatt vil være svært sårbare mht. måloppnåelse fremover også i 2026.

I 2025 mottok vi 19.467 skriftlige henvendelser (ikke medregnet e-poster). Seksjon vergemål sendte 20.825 brev, og skrev 4339 notater. Dette er fordelt på ca. 13 årsverk. Vi gjennomførte i følge Power BI 21.687 aktiviteter i VERA i 2025. Dette viser at arbeidsbelastningen er svært høy, og at sårbarheten for restanseoppbygging og lang saksbehandlingstid er stor. Volumet av henvendelser, og økende kompleksitet i sakene, gjør det krevende å holde nødvendig oversikt og prioritere saker riktig til en hver tid. Dette utgjør en potensiell risiko for vergehavers og andre involverte parter rettssikkerhet, samt vergemålsordningens og embetets omdømme.

Som i 2024 ønsker vi for 2025 igjen å bemerke at manglende integrasjon av digital post i VERA representerer en tidstyv, så vel som risiko for feilutsending på grunn av behovet for manuell mellomlagring og opplastning. I en hektisk arbeidssituasjon med mye sensitiv post, er dette bekymringsfullt.

Tidligere har vi fremhevet ressurskrevende oppgaver med skiftesaker og Statsforvalterens oppgaver som tillitsmann for beslagsfrie midler etter dekningsloven kap. 3, spesielt § 3-4 og forskriften § 2. Dette er fortsatt ressurskrevende og lite synlige oppgaver. Videre har vi få eller ingen retningslinjer for arbeidet vårt i disse sakene.

Vergemålsseksjonen hos Statsforvalteren i Agder har i 2025 hatt svært stor pågang fra media, der vi fra én lokalavis har fått over 100 henvendelser fordelt på en håndfull enkeltsaker. I forbindelse med den særlig en enkeltsak, hadde SFAG svært mange henvendelser og omfattende innsynskrav fra medier og andre. Dette har lagt beslag på store ressurser gjennom året, med direkte påvirkning på oppgaveløsningen.

De nye reglene for vergegodtgjøring og forhøyet sats som trådte i kraft 01.01.2025 har medført stort antall søknader, klager, veiledningsbehov og uro i vergekorpset. Det foreligger per i dag få eller ingen retningsgivende avgjørelser eller tilstrekkelige veiledninger for vurdering av forhøyet sats. Det er svært sannsynlig at sakene vurderes og behandles ulikt mellom embetene. Dette finner vi uheldig.

Fremover er vi særlig bekymret for:

- Økende press på vergemålsordningen, og krav til saksbehandlingen, sett blant annet i lys av CRPD, kombinert med manglende ressurser. Dette

innebærer en stor risiko for feil og unnlatelser i saksbehandlingen, svakere rettssikkerhet, omdømmetap og eventuelle erstatningskrav.

- Gitt forutsetningene i punktet over, er vi bekymret for om arbeidsforholdene kan utvikle seg så negativt at vi opplever frafall og tap av kritisk kompetanse.

- Manglende kapasitet til nødvendig opplæring av alminnelige, faste og profesjonelle verger, og tilsyn med disse.

Statsforvalteren vurderer at vergemålsforvaltningen, med den store bredden av oppgaver, må anses å være så velfungerende og effektiv som tildelte ressurser tillater. Vi har likevel alvorlige bekymringer om utviklingen på fagområdet.

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Resultatmål oppnådd.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

SFAG prioriterer fortsatt gjennomføring av samtaler med aktuelle vergehavere, slik beskrevet også i årsrapporten for 2024 og tidligere år. Dette underbygges av at SFAG, i følge styringsrapport vergemål i Power BI, har landets høyeste gjennomføringsgrad av samtaler med vergehavere før opprettelse av vergemål med 76,2%. Landsgjennomsnittet er på 65,3%.

Gjennom profesjonalisering av fastvergekorpsset mener vi å ha kommet langt i å sikre god rolleforståelse, særlig med tanke på beslutningsstøtte og gjennomgående respekt for vergehavers selvbestemmelse. Dette er likevel noe vi må jobbe bevisst og kontinuerlig med i all kommunikasjon med vergene. Vergehavers selvbestemmelse har de siste årene vært tema i de årlige oppdragssamtalene med våre profesjonelle verger.

Viktigheten av dette medfører prioritet hos SFAG. Det er likevel krevende arbeid, som gir økt saksbehandlingstid.

Vergers kompetanse (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett. Alle verger har fått tilbud om god opplæring og det har vært en økning i antall verger har gjennomført e-læringskurs.

Vergeoppdragene blir stadig mer komplekse og krevende. Balansen mellom kravet til forsvarlig interesseivaretagelse på den ene side, og fokuset på beslutningsstøtte og respekt for vergehavers rett til selvbestemmelse på den annen side, kan være vanskelig å håndtere i praksis. Det er også en tendens til økt rettsliggjøring på vergemålsfeltet, og samfunnet ellers. En verge kan møte svært varierte utfordringer, med komplekse problemstillinger og potensielt store konsekvenser for vergehaver. SFAG opplever stort behov for kontinuerlig veiledning, og dette belaster vergemålsseksjonens bemanning i stor grad.

Vi er bekymret for at SFAG på grunn av manglende ressurser ikke har kapasitet til nødvendig opplæring, veiledning og bistand i tilstrekkelig grad. Det er også problematisk at vi på grunn av restanser og saksbehandlingstid ikke alltid oppdager bistands- og veiledningsbehov tidlig nok. Samlet utgjør dette en betydelig risiko for tap og skade for vergehaver, vergen og eventuelt Statsforvalteren. For Statsforvalteren er risikoen mest relatert til mulig tap av omdømme og eventuelle erstatningskrav.

I 2025 hadde vi bare kapasitet til én vergesamling for profesjonelle verger, til forskjell fra tidligere år da vi har hatt to. Vi er bekymret for at vi har måttet redusere fra to til én vergesamling i året, da vergesamlingen er viktig treffpunkt og viktig for vergenes faglige kompetanse.

Vi gjennomfører årlig individuelle samtaler med de ca. 30 profesjonelle vergene våre, kalt oppdragssamtale. Vi opplever at oppdragssamtalene i stor grad ivaretar behovet for opplæring og avdekking av risiko ved vergens utførelse av oppdraget. De er også nyttig til å avdekke kunnskapshull og mulig for stor arbeidsbelastning hos den enkelte verge. Dette er svært arbeidskrevende, men vurderes nødvendig sett i forhold til risikoen ved å konsentrere mange oppdrag på få verger. Samtaler gjennomført i 2025 var i stor grad samtaler vi ikke rakk å gjennomføre i 2024. Det er av kapasitetsgrunner ikke gjennomført samtaler med alle vergene i 2025. Vi planlegger gjennomføring av oppdragssamtaler i 2026, i første omgang med prioritet på verger som har store porteføljer eller der det foreligger bekymring/forhøyet risiko. Øvrige verger planlegges fulgt opp med en ekstra samling.

Nærstående, alminnelige og ordinære faste verger med relativt få oppdrag, har over lang tid ikke fått tilbud om opplæring utover e-læringskurs og veiledning/rådgøring på forespørsel. Dette er svært bekymringsfullt. Mangel på vergesamlinger for disse vergene skyldes manglende ressurser i form av bemanning og tilgjengelige midler til slike samlinger. På grunn av kapasitetsutfordringene har vi ikke gjennomført samlinger/kurs for disse vergene i 2025, og vi ser heller ikke at vi har kapasitet til dette i 2026.

I 2025 sendte vi sammen med regnskapsbrevet et skriv med krav om gjennomføring av e-læringskurs for alle verger med regnskapsplikt. Vi ga samtidig informasjon om selvbestemmelse. Dette gjøres også i 2026.

Det samme ble første gang gjennomført i 2024, der vi av denne grunn oppnådde svært høy gjennomføringsgrad med 307 gjennomførte e-læringskurs. Dette vurderes som et utslag av et førstegangskrav om gjennomføring, og det kan derfor ikke forventes en økning fra 2024.

Vi håper gjennomføringen av e-læringskurs øker bevisstheten om frivillighet og selvbestemmelse i vergemålsordningen, men det kan neppe erstatte annen opplæring. Særlig nærstående og alminnelige verger som av ulike grunner ikke er digitale, vil kunne falle utenfor dette tilbudet. Det vurderes å være stor sannsynlighet for at enkelte nærstående og alminnelige verger ikke respekterer selvbestemmelsen i vergemål i tråd med regelverket. Det er bekymringsfullt.

Avslutning av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Vergemål hvor personen ikke lenger ønsket verge er avsluttet raskt.

Saker om vergemål som ikke lenger er ønsket, prioriteres for hurtig oppheving. Er det behov/ønskelig med umiddelbar oppheving, og partene er underrettet på annen måte, unnlates også forhåndsvarsling for å sikre hurtig oppheving, jf. forvaltningsloven § 16 tredje ledd bokstav c).

Informasjon om at en vergehaver ikke lenger ønsker vergemål, meldes inn på mange forskjellige måter. I mange tilfeller ligger denne informasjonen blandet sammen med andre typer henvendelser og informasjon, som kan medføre at SFAG ikke blir oppmerksom på dette før det har gått lang tid. Dette henger også sammen med utfordringene knyttet til volumet av inngående henvendelser og den generelle restansesituasjonen. Det kan dessverre derfor forekomme at enkeltpersoner opplever at det tar lang tid å få opphevet et uønsket vergemål.

Vergehavers ambivalens i spørsmål om oppheving av vergemål, kan også medføre at saksbehandlingen kan dra noe ut i tid. I andre tilfeller kan det være tvil om det er vergehavers ønske, eller om det i realiteten er pårørendes ønske, at vergemålet oppheves. Dette krever utredning og gir nødvendigvis noe forlenget saksbehandlingstid. I noen tilfeller er det vanskelig å få klarhet i om vergehavers uttalte ønske om oppheving er gitt under påvirkning fra andre.

Kapasitetssituasjonen og volum av innkommende henvendelser, gjør det utfordrende å behandle disse henvendelsene så raskt som forventet.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Gjennom klagesaksbehandling, tilsyn, veiledning og dialog med sektor bidrar vi til at barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere får bedre forståelse for regelverket og i større grad etterlever det i praksis.

I forbindelse med innføringen av ny opplæringslov gjennomførte vi, som nevnt flere steder i rapporten, i 2024 en informasjons- og veiledningsturné for kommunene. Målet var å gi oversikt over lovendringer, avklare ansvar og besvare spørsmål fra sektoren. Tiltaket ble videreført i 2025. Kommunene har gitt tilbakemeldinger på at turnéen har bidratt til økt trygghet i regelverksforståelsen og bedre grunnlag for lokalt arbeid med implementering av loven. Vi opplever også at turnéen i stor grad har bidratt til at det er en lavere terskel til å ta kontakt med oss når det gjelder regelverksforståelse og generell veiledning.

Vi har arrangert fagsamling hvor vi samlet barnehagemyndighet for kommuner i Agder for gjennomgang av lovgrunnlag og drøfting av praksis.

Vi har også gjennomført et utdanningsmøte (omtalt blant annet under punkt 3.1.1.12). Temaet der var: "Hvordan fremme nærvær og forebygge fravær i skoler og barnehager?"

Vi har publisert en temavideo om psykososialt miljø i skole og skolefritidsordning. Temaene der ble valgt på bakgrunn av behov meldt både fra sektoren og fra Statsforvalteren i Agder.

Nevnte tiltak har gitt et felles utgangspunkt for forståelse og dialog om regelverk ute i sektor. Samtidig viser vår samlede erfaring at det synes å være stor variasjon i regelverksforståelse og etterlevelse mellom barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere. Effekten av generell veiledning er derfor noe begrenset. I 2025 har Statsforvalteren derfor hatt økt oppmerksomhet på målrettet og spisset veiledning til kommunene i deres rolle som lokal barnehage- og skolemyndighet. Veiledningen har i større grad tatt utgangspunkt i utfordringer kommunene selv har identifisert, særlig på skoleområdet, og blitt sett i sammenheng med deres samlede ansvar og forutsetninger. Statsforvalteren vurderer at denne tilnærmingen har bidratt til mer treffsikker veiledning, og vi opplever at kommunene i økende grad forstår, formidler og etterlever regelverket.

Vi har hatt lignende tilnærming i vårt arbeid med å velge ut tilsynsobjekter. Vi har vært opptatt av at kommunene vi fører tilsyn med, har kapasitet til å nyttiggjøre seg av tilsynene.

Vi opplever at det er noe lavere terskel for å ta kontakt med oss, og dette gir oss på et tidligere tidspunkt innsikt i utfordringer i sektoren og bedre mulighet til å gi veiledning som kan forebygge regelverksbrudd.

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barneha (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene tilsyn og veiledning målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barnehagemyndigheter, barnehageeier og lokal skolemyndighet.

Seksjon utdanning har ukentlige møter der informasjon om hendelser, henvendelser, bekymringsmeldinger og funn fra tilsyn og klagesaker deles og drøftes. Risiko- og sårbarhetsvurderinger av kommunene er et fast punkt på agendaen i disse møtene. Informasjonen som fremkommer, samt de vurderingene som gjøres, tas videre av seksjonsleder til avdelingens ledergruppe, som har ansvar for den overordnede risikovurderingen.

Vi har etablert kommunemapper og registreringsskjema for systematisk logging av veiledningsspørsmål og andre henvendelser.

Avdelingens arbeid med kommunebilder er videreutviklet og satt bedre i system i løpet av 2025. Faste indikatorer vurderes opp mot tall fra SSB og andre relevante kilder. Dette gir et oppdatert bilde av kommunenes utvikling på sentrale områder, og utgjør samtidig en viktig kunnskapskilde for vurdering av risiko og sårbarhet i sektoren.

Den samlede informasjonen danner grunnlag for konkrete vurderinger av valg av virkemiddel. I de fleste tilfeller vurderes veiledning som det mest hensiktsmessige virkemiddelet.

I 2025 har Statsforvalteren hatt økt oppmerksomhet på målrettet og spisset veiledning til kommunene i deres rolle som lokal skolemyndighet. Veiledningen har i større grad tatt utgangspunkt i utfordringer kommunene selv har identifisert, og blitt sett i sammenheng med deres samlede ansvar og forutsetninger. Statsforvalteren vurderer at denne tilnærmingen har bidratt til mer treffsikker veiledning, og vi opplever at kommunene i økende grad tilstreber å innrette sin praksis i tråd med rådene som gis.

Tilnærmingen bygger på et tydelig kommuneperspektiv. Det innebærer at vi tar utgangspunkt i kommunenes egne behov og utfordringer som skolemyndighet, og retter veiledningen inn mot forhold de selv har identifisert som særlig krevende for regelverksetterlevelse. Etter vår vurdering gjør dette det lettere for kommunene å omsette veiledningen i praktisk endring.

Øvrig veiledning gis gjennom informasjon på våre hjemmesider, skriftlige svar på veiledningsspørsmål, digitale og fysiske møter med én eller flere kommuner, samt felles samlinger for alle kommunene i Agder.

I tillegg til dette arbeidet gir Statsforvalteren omfattende veiledning gjennom enkeltvedtak i rollen som håndhevingsinstans. Til tross for føringer om å fatte kortere vedtak, har vi vurdert det som nødvendig å fortsatt gi tydelig og konkret veiledning i hver enkelt sak, selv om dette kan gjøre vedtakene noe lengre. Etter vår vurdering bidrar dette til at lokal skolemyndighet får presis og relevant støtte, noe som igjen øker sannsynligheten for reell etterlevelse av regelverket.

I tilfeller hvor barnehagemyndighet tar kontakt med oss fordi de har spørsmål om regelverket, opplever vi at de retter sin praksis i tråd med vår veiledning.

I de tilfellene der tilsyn er benyttet som målrettet virkemiddel, ser vi at tilsynene har medført nødvendig praksisendring hos både barnehagemyndighet og lokal skolemyndighet.

Valg av tilsynsaktiviteter (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal velge de tilsynsaktivitetene som er best egnet til å gjenopprette etterlevelse av regelverket på en rask og effektiv måte. Statsforvalteren kan gi veiledning istedenfor å føre tilsyn, der det vurderes som best egnet virkemiddel.

Tilsynsaktivitet og risikovurdering – opplæringsloven

Gjennom 2024 brukte vi tilsyn i mindre grad ettersom ny opplæringslov trådte i kraft samme år og vi så behov for å prioritere og nå ut i sektor for å opplyse om den nye loven. Vi fokuserte i hovedsak på kapittel 10, 11 og 12 da etterspørsel om informasjon på disse områdene var fremtredende fra sektor. Vi har i 2025 opprettholdt en lav terskel for fysisk å dra ut i sektor og opplever at dette er noe kommunene verdsetter.

I 2025 har vi gjennomført flere egeninitierte tilsyn. På utdanningsfeltet gjennomførte vi eksempelvis tilsyn med vikarordningen jf. opplæringsloven § 17-7, som krever at "Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at skolene har tilgang på vikarar ved vanleg og venta frávær." Basert på henvendelser fra innbyggere, ble vi gjort oppmerksomme på praksis som synes å vike fra lovens krav. Kommunen ble bedt om å redegjøre for hvordan de sørget for at skolene har tilgang på vikarer ved vanlig og forventet fravær. Kommunen fikk brudd, har nå rettet etter pålegg og vi fant grunnlag for å kunne avslutte tilsynet.

Basert på risiko- og sårbarhetsanalysene, oppretter vi tilsyn der vi er bekymret for at regelverket ikke blir etterfulgt. Hvor vi mottar klage på kommuner, har vi i større grad med hjemmel i opplæringsloven § 29-2 bedt kommunen redegjøre for sin praksis for å avdekke plikter etter opplæringsloven.

Vår erfaring er at denne fremgangsmåten har fungert godt i disse sakene. Åpenbare regelverksbrudd er blitt rettet, og vi ser at kommunenes rutiner er endret. Effekten vi legger til grunn er at kommunen har fått økt bevissthet med hensyn til lovens bestemmelser.

Tilsynsaktivitet og risikovurdering – barnehageloven

Statsforvalteren har i 2025 gjennomført to tilsyn etter barnehageloven som var varslet gjennom den statlige tilsynskalenderen. Ett planlagt tilsyn etter barnehageloven ble avlyst eller utsatt på grunn av kapasitetsutfordringer i embetet, blant annet som følge av sykefravær i perioden.

I denne situasjonen har Statsforvalteren gjort nødvendige prioriteringer mellom tilsyn og andre virkemidler, som veiledning, for å håndtere risiko og bidra til etterlevelse av regelverket innenfor tilgjengelige ressurser.

Gjennomførte tilsyn og risikovurderinger

Tilsynene som ble gjennomført på barnehageområdet i 2025, var rettet mot barnehagemyndighetens oppgaver etter barnehageloven. Dette gjaldt blant annet behandling av søknader om dispensasjon fra utdanningskravet, samt barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn med barnehagene.

Valg av tilsynstema og tilsynsobjekt bygget på risikovurderinger basert på erfaringer fra tidligere tilsyn, bekymringsmeldinger og kjennskap til praksis i kommunene. Vurderingene pekte særlig på risiko knyttet til saksbehandling og regelverksforståelse i dispensasjonssaker, blant annet når det gjelder krav til dokumentasjon og begrunnelse for vedtak.

Tilsynene avdekket brudd på regelverket. Statsforvalteren vurderer at tilsynene har bidratt til å tydeliggjøre regelverkskravene og tilsynene har dessuten vært et egnet virkemiddel for å bidra til bedre etterlevelse.

Der Statsforvalteren har vurdert at veiledning har vært mer hensiktsmessig enn formelt tilsyn, er dette fulgt opp gjennom dialog og oppfølging i enkeltsaker.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Trygt og godt skolemiljø har vært et gjennomgående tema i Statsforvalterens dialog med sektor i 2025. Temaet har vært sentralt både i enkeltsaker, i veiledning og i forbindelse med tilsyn. Målet har vært å bidra til økt kompetanse og bedre praksis i kommunenes arbeid med et trygt og godt skolemiljø.

Statsforvalteren i Agder sendte, som omtalt flere steder i rapporten, i februar 2024 brev til sektor med tilbud om gjennomgang av ny opplæringslov. Tilbudet omfattet innlegg i møtefora som sektor selv planla og gjennomførte. Det var stor interesse for tilbudet, og kommuner/fylkeskommunen valgte selv temaer. Kapittel 10 og 12 i opplæringsloven har vært gjennomgående.

Samlingene hadde bred deltakelse fra kommunalsjefer, skoleledere, rådgivere, lærere, miljøarbeidere, helsesykepleiere og PPT. I flere tilfeller deltok flere kommuner sammen. I etterkant sendte Statsforvalteren presentasjoner med notater og åpnet for videre dialog. Spørsmål som ikke kunne besvares i møtene, er fulgt opp i etterkant. For enkelte kommuner er samlingene videreført i 2025.

Statsforvalteren deltok høsten 2025 på Agder fylkeskommunes to fagdager for rektorer og avdelingsledere ved alle videregående skoler. Det ble gjennomført arbeidsmøter i forkant i samarbeid med fylkeskommunen. Statsforvalteren har holdepunkter for å anta at fagdagene og forarbeidet har bidratt til økt regelverkskompetanse og mer målrettet arbeid med skolemiljøssaker i videregående opplæring.

Tilbakemeldinger fra sektor viser at veiledningsopplegget gir gode utgangspunkt for diskusjon og avklaringer i personalgrupper. Dette styrker felles forståelse av regelverket og bidrar til kompetanseheving i skolene.

På utdanningsmøter i 2025 tok Statsforvalteren opp temaet «Hvordan kan barnehagen og skolen fremme nærvær og forebygge fravær», som også har nær sammenheng med arbeidet med skolemiljø og tidlig innsats.

I 2025 deltok fire kommuner – seks skoler og sju barnehager – i Læringsmiljøprosjektet (LMP) gjennom pulje 7, 8 og 9. Pulje 7 ble avsluttet før sommeren. Det er for tidlig å vurdere effekten fullt ut, men styringsgruppene formidler at deltakelsen gir tilgang til oppdatert, relevant forskning. Dette styrker kunnskapen om hva som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov, og gir kompetanseheving om hva som bidrar til et trygt og godt skolemiljø.

I 2025 har Statsforvalteren økt oppmerksomhet på målrettet og spissert veiledning til kommunene i rollen som skolemyndighet. Veiledningen har i større grad tatt utgangspunkt i utfordringer kommunene selv har identifisert, sett i sammenheng med kommunens samlede ansvar og forutsetninger. Et eksempel er veiledning om vurderingen av barnets beste i saksbehandling. Statsforvalteren vurderer at denne tilnærmingen gir mer treffsikker veiledning, og vi opplever at kommuner i økende grad tilpasser praksis i tråd med veiledningen.

Statsforvalteren veileder også gjennom vedtak i skolemiljøssaker. I mange tilfeller ser vi at skolene aktivt bruker denne veiledningen i redegjørelser for hvordan pålegg er fulgt opp og rettet.

I 2025 har Statsforvalteren deltatt på kommunestyremøter og oppvekstutvalg for å presentere regelverket om skolemiljø. Statsforvalteren er da representert med avdelingsdirektør, pedagog og jurist, for å styrke forståelsen av regelverket.

Statsforvalteren har årlige samarbeidsmøter med Agder fylkeskommunes fire oppvekstombud og elevombudet i Kristiansand kommune. Møtene brukes til erfaringsdeling om skolemiljøssaker og drøfting av virkemidler med best effekt. Dette gir en vss innsikt i kompetanse- og veiledningsbehov i sektoren. Vi opplever at ombudene tar med seg drøftingene ut til skolene, noe som kan bidra til kompetanseheving lokalt.

Statsforvalteren i Agder deltar også i nettverkssamarbeid med Statsforvalteren i Rogaland og Vestland. Saksbehandlere på skolemiljøfeltet deler erfaringer og drøfter problemstillinger knyttet til saksbehandling og lovanvendelse. Denne erfaringsdelingen brukes aktivt i vårt arbeid, og bidrar til styrket kvalitet i veiledning og saksbehandling.

Statsforvalteren har også publisert en informasjonsvideo for ansatte og ledere i skoler, SFO, kommuner og fylkeskommunen. Videoen tar for seg regelverkstolkninger, svar på innsendte spørsmål og erfaringer fra håndhevingssaker.

Tilsyn

Statsforvalteren åpnet mot slutten av 2024 tilsyn med en kommune om skolemiljø og internkontroll, med melde fra-plikt som virkemiddel. Dokumentinnhenting og intervjuer ble gjennomført i 2024, og rapporten ble ferdigstilt i 2025. Tilsynet avdekket ingen brudd, og det ble derfor utarbeidet endelig rapport uten foreløpig rapport med korreksjonspunkter. Tilsynet ble avsluttet i januar 2025. Allerede under tilsynet observerte Statsforvalteren at kommunen igangsatte et målrettet arbeid med å oppdatere informasjon til ansatte, revidere rutiner og implementere nye rutiner i skolene. Dette viser at tilsyn kan ha en positiv lærings- og utviklingseffekt underveis i prosessen.

Statsforvalteren gjennomførte også et stedlig tilsyn med fokus på undersøkelsesplikten og internkontroll. Rapporten ble ferdigstilt i 2025, men tilsynet er ikke avsluttet. Tilsynet avdekket brudd. Effekten synes å være økt forståelse og kompetanse om skolens undersøkelsesplikt – hva plikten innebærer, og hvordan skole og kommune skal ivareta den i praksis. Kommunen har startet sentrale endringer på både kommune- og skolenivå for å sikre at ansatte får korrekt informasjon i tråd med opplæringsloven, samt for å implementere nye rutiner ved den aktuelle skolen og i kommunen generelt.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Statsforvalteren skal bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

I 2025 har vi, blant annet grunnet ressursutfordringer i seksjonen, ikke prioritert arbeidet med barnehagemiljø i den grad vi hadde ønsket. Dette har igjen medført at vi heller ikke har gjennomført systematiske risiko- og sårbarhetsanalyser av om barnehageeiere og ansatte har tilstrekkelig kompetanse om hva som skaper et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Det kommer generelt få henvendelser om barnehagemiljø til Statsforvalteren. Dette kan indikere at temaet fortsatt ikke er godt nok kjent blant foresatte og ansatte i barnehagene.

Når det kommer henvendelser fra foreldre om klage på barnehagemiljø, følger vi disse opp. Vi henviser i stor grad til barnehagemyndighet for videre oppfølging i tråd med barnehagelovens krav. Vi følger opp direkte fra vår side i alvorlige saker.

For å styrke arbeidet med barnehagemiljø og sikre tydeligere prioritering fremover, er ansvaret for barnehagemiljø nå lagt til læringsmiljøgruppa i seksjonen. Barnehagemiljø er satt som fast tema i gruppens ukentlige møter. Dette har vi nylig startet opp med, så det er noe tidlig å vurdere effekt - men vi legger til grunn at dette vil gi et bedre grunnlag for mer systematiske risikovurderinger og en mer målrettet oppfølging i 2026, særlig når det gjelder kompetanseutvikling.

Statsforvalteren samarbeider også med eksterne fagmiljøer, blant annet Universitetet i Agder, som gjennomførte en fagdag for barnehagene i 2025 om inkluderende praksis. Tilbakemeldingene tyder på at dette har vært lærerikt for ansatte, og bidratt til økt bevissthet om barnehagemiljø, individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp.

Se også 3.1.7.1.3.1 om barnehagemiljø.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Statsforvalteren i Agder har en gruppe på tre pedagoger og to jurister som jobber med håndhevingsordningen parallelt med annet arbeid på seksjonen.

Ukentlige møter, felles rutiner og maler, tilstedeværende koordinator samt tydelige tidsfrister bidrar til mer likebehandling og kontinuerlig fremdrift. Dette har også styrket kvaliteten i saksbehandlingen og bidratt til kortere saksbehandlingstid. Bruken av maler og rutiner utarbeidet etter ny lov har også hatt direkte effekt på saksbehandlingstiden.

Vi arbeider systematisk med det fokus at alle sakene skal behandles så raskt som mulig og med god kvalitet.

Vi tilstreber å ta kontakt med den som melder til oss innen fem dager. I den første samtalen sikrer vi, gjennom egen mal, at saksbehandler stiller

spørsmål som belyser saken og som er viktige for vår videre behandling. I samtalen veileder vi også om vår rolle, elevens rett til å bli hørt samt videre behandling hos oss. Etter samtalen med melder tar vi kontakt med rektor pr. telefon. Vi orienterer da om innhold i melding og kartlegger grunnlag for videre behandling.

Hvis saken er innenfor vårt mandat som håndhevingsinstans, sender vi brev til skole/skoleeier der vi ber om dokumentasjon innen en gitt dato, vanligvis 10 virkedager. I brevet er vi tydelige og konkrete på hva slags dokumentasjon som skal sendes til oss og hvorfor. Dette legger til rette for at saken blir tilstrekkelig opplyst, noe som igjen bidrar til at saker ferdigbehandles så raskt som mulig.

På bakgrunn av skolens innsendte dokumentasjon vurderer vi alltid om vi skal tilby samtale med eleven. Der vi finner at elevens stemme kommer tydelig frem og er lagt til grunn hos skolen, er det ikke alltid vi tilbyr dette. Å ta en vurdering på dette er også med på å redusere saksbehandlingstiden.

Økt bruk av KI i saksbehandlingen har bidratt til klarere språk og kortere vedtak, som igjen gir tidsbesparelser.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra 2024 til 2025 er redusert betraktelig. Dette viser en målbar effekt av tiltakene. Mange saker med stor kompleksitet og historikk trekker imidlertid opp gjennomsnittet, noe som bør adresseres i videre forbedringsarbeid. Kapasitets- og ressursutfordringer gjør at enkelte saker ikke ferdigbehandles så raskt som ønsket.

Vi viser ellers til rapportering under punkt 7.3.8.5 hva gjelder saker i håndhevingsordningen.

Rettsanvendelse og forståelse av saksbehandlingsreglene i vedtak (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra lokal skolemyndighet reduseres

Statsforvalteren i Agder får, gjennom våre tilsyn, et tydelig inntrykk av om skoleeier forstår, formidler og etterlever regelverket. Den kontinuerlige områdeovervåkingen og ROS-analysene våre avdekker om det er nødvendig med tiltak knyttet til regelverkskompetanse og økt rolleforståelse i den enkelte kommune.

Vi har hatt lav terskel for å veilede skoleeierne, i tillegg til å gi veiledning i selve vedtakene våre. Især har vi vært raus med de små kommunene. Vi er kjent med at det i små kommuner gjerne er færre fagfolk til å saksbehandle og at få medarbeidere har store ansvarsområder. I de tilfellene hvor vi har hatt behov for presiseringer av regelverket, har vi sendt forespørsel til Utdanningsdirektoratet om tolkningsuttalelse.

I 2024 var vi i samtlige kommuner i Agder for å veilede om ny opplæringslov. I enkelte kommuner har vi hatt flere besøk og vi har også invitert til vårt kontor for å veilede – gjerne basert på en konkret forespørsel fra kommunen.

Seksjon utdanning har på generelt grunnlag lav terskel for å ta kontakt med kommunene i de tilfeller hvor vi ser tendenser til gjentakende feil i saksbehandling. Vi tilbyr i disse tilfellene gjerne veiledning - enten skriftlig eller muntlig. Vi har både invitert inn og dratt ut til kommunen som har ønsket bistand fra oss. Vi ser at det er gunstig for å opprettholde en kontinuitet i kontakten med kommunene. Vi har ambisjoner om å kunne fortsette å fysisk kunne dra ut i sektor, så lenge vi ser at det er behov og effekten er positiv. Vi opplever en økt kompetanse på opplæringsloven ute i kommunene, noe som også synes å gi mer spissende spørsmål.

Vi har benyttet sørvest- samarbeidet for erfaringsdeling og tolkningsfellesskap knyttet til regelverket på skolemiljøområdet. Dette bidrar til lik praksis samt god, likelydende veiledning ut mot sektor.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra barnehagemyndigheten reduseres

Statsforvalteren i Agder er opptatt av å styrke kommunenes regelverksforståelse for å bidra til god rettssikkerhet for barn og unge. For å oppnå det i 2025, har vi blant annet veiledet, ført tilsyn, klagesaksbehandlet og holdt fagsamling hvor vi samler barnehagemyndighet for kommuner i Agder for gjennomgang av lovgrunnlag og drøfting av praksis.

Vår oppfatning er at det er krevende for mange kommuner å forvalte barnehageloven med forskrifter. Dette underbygges av at vi får mange spørsmål om veiledning. Vi har en løpende dialog med kommunene, og opplever at de henvender seg til oss med spørsmål, hvor vi veileder om riktig rettsanvendelse. Det bidrar også til at vi får oversikt over saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil, slik at vi kan veilede kommunene riktig også når de ikke kjenner til at praksis er lovstridig.

Videre fører vi tilsyn og behandler klager, hvor vi ofte oppdager saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil. Dette gjelder også feil etter forvaltningsloven. I disse tilfellene gir vi pålegg om retting eller opphever/omgjør kommunens vedtak, og opplever at det i stor grad fører til endring av praksis hos kommunene.

I november holdt vi et fagmøte for barnehagemyndighetene i Agder, hvor tema var kommunen som tilsynsmyndighet. Vi la til rette for erfaringsdeling og dialog, samt at vi ga konkret veiledning om regelverket. Vi mottok tilbakemelding fra flere kommuner på at samlingen var svært nyttig, og at det er ønskelig med nytt møte i 2026.

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den individuelle tilretteleggingen de har krav på (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i grunnskolen får den individuelle tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven §11-4 flg.

Vi har sett en økning i henvendelser på dette området de siste årene. Vi får mange henvendelser fra foresatte og kommuner som handler om individuelle tilrettelegginger i skolen. Henvendelsene gjelder gjerne spørsmål om veiledning knyttet til regelverk og rettigheter knyttet til alternativ opplæringsarena, personlig assistanse, kompetansekrav, sakkyndig vurdering og enkeltvedtak for elever med behov for helhetlig opplæringstilbud. Vi får også opplysninger om at skoler ikke henviser elever til PPT, elever ikke får den hjelpen de har vedtak på, at det er lang saksbehandlingstid i PPT, ufaglærte assistenter som gir opplæring mv. Kommuner melder om krevende økonomi, vansker med å få tak i riktig kompetanse osv.

Vi har relativt få klagesaker på dette området sammenlignet med antall meldinger fra foreldre og antall elever med vedtak om individuell tilrettelegging. Det siste året har antall klager både på vedtak, og særlig på gjennomføring, gått litt ned. Selv om antallet har gått litt ned, er flere av klagenes mottar komplekse og forholdene har vart over tid - slik at dette er tunge og ressurskrevende saker å behandle.

Vi har også fått forespørsler fra kommuner/skoler som ønsker veiledning i forbindelse med vanskelige saker, som vi har vært i dialog med og gitt generell veiledning om regelverket. Vi erfarer at kommunene og skolene har et ønske om å følge regelverket og at de retter seg etter vår veiledning. Når vi har kontakt i slike saker, blir også vår veiledning spisset og målrettet og bidrar til at elever får den individuelle tilretteleggingen de har krav på.

PPT-lederne i Agder er organisert i nettverk med jevnlig møter. Vi har to faste representanter fra utdanningsseksjonen som stiller i nettverksmøtene. Agenda for møtene varierer, men PPT-lederne har mulighet til å sende inn spørsmål eller tema til oss i forkant som vi kan svare ut i møtene. Lederne har avtale om å dele spørsmål de har rettet til Statsforvalteren, og våre svar, med hverandre. Her har vi også mulighet til å ta opp aktuelle problemstillinger vi ser i saker som kommer til oss. Dette har blant annet vært nyttig i forbindelse med vår behandling av klagesaker av vedtak om ITO der vi ser at de sakkyndige vurderingene er mangelfulle. Vi mener at det å delta i dette nettverket er med på å styrke kompetansen, og at dette på sikt fører til bedre vedtak ute i kommunene - som igjen i større grad sikrer elevenes rettigheter.

Vi vurderer at det fremdeles er et behov for veiledning på dette området i kommunene og at dette må være et prioritert område for oss. Vi opplever at mange kommuner hyppigere tar kontakt med oss etter at vi over en lengre periode har prioritert å være ute på fysiske samlinger. De fysiske samlingene og den økte kontakten med kommunene gjør at vi har fått et mer samlet bilde av tilstanden i mange kommuner, blant annet med tanke på risikovurderinger og hvor vi bør sette inn ulike tiltak.

Vi har ikke hatt kapasitet til å gjennomføre tilsyn med individuell tilrettelegging og internkontroll dette året. Vi har prioritert to tilsyn med elevenes utbytte, undervisningsvurdering som grunnlag for tidlig innsats, opplæringsloven § 11-3, intensiv opplæring. Dette er enklere og mindre tidkrevende tilsyn å gjennomføre, men gir oss likevel et godt innblikk i hvordan lærerne følger med på og vurderer elevenes utbytte av opplæringen - og hvilke vurderinger som gjøres. I disse tilsynene får vi også god informasjon om saksgangen fra bekymring for elevenes utbytte til det er fattet enkeltvedtak om individuell tilrettelegging.

Det ene tilsynet var dokumenttilsyn, det andre valgte vi å gjøre stedlig. Vi fikk gode tilbakemeldinger på begge tilsynene, men vi ser helt klart at det foregår mer læring og at det bidrar til en bedre dialog med kommunen når vi gjennomfører stedlige tilsyn.

I fire saker har vi brukt tilsynshjemmelen for å be om redegjørelse fra kommunen og skolen. Vi har ikke åpnet tilsyn i noen av sakene, men veiledet etter behov.

Spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven (fra kapittel 3.3.3.1.5.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på etter barnehageloven.

Statsforvalteren har jobbet med dette tema over flere år, og det har vært tema på samlinger og tilsyn. Vi har hatt generell veiledning om regelverk og veiledet i klagesaker og tilsyn. Vi har mottatt forespørsler om veiledning på barnehageloven § 37 om tilrettelegging, og vi planlegger en samling om dette i 2026 da sektor gir uttrykk for at de ønsker det.

Vi hadde i 2025 planlagt å gjennomføre ett tilsyn med tema spesialpedagogisk hjelp og internkontroll. Dette fikk vi dessverre ikke gjennomført grunnet høy turnover i gruppa og sykemeldinger. Dette er beklagelig da vi erfarer at tilsyn er en god måte å heve kompetansen til kommunene på, og at det gir en økt regelverksforståelse.

Vi har to faste representanter som deltar i PPT sitt ledernetverk. Her får vi mulighet for å få et innblikk i utfordringer knyttet til kommunens gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp, samt anledning til å etterspørre, og få økt kjennskap til PPT sitt arbeid ut mot barnehagene for eksempel i forhold til systemveiledning.

Vi ser behov for å arbeide videre med barnehageloven kap. VII. og vil ha det som tema i møter med kommunene.

Det har de siste årene vært få klagesaker til oss på barnehageloven § 35. Vi er fremdeles usikre på om dette skyldes at hjelpen blir gjennomført i tråd med vedtakene, eller om det skyldes manglende kunnskap om muligheten til å klage på at gjennomføring av den spesialpedagogiske hjelpen ikke er i

tråd med vedtaket. Av klagen som har kommet på dette området gjelder de fleste tilrettelegging etter § 37 i barnehageloven. Klagen går i hovedsak ut på at ressursen som er gitt er for liten og ikke dekker behovet som barnet har. I de fleste klagen opprettholder vi vedtakene. Vi vurderer at våre tidligere tiltak med å veilede kommunene om regelverk og saksbehandling har gitt resultater slik at flere av vedtakene nå er innenfor regelverket og ivaretar barnets rettigheter.

Individuelt tilrettelagt opplæring i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.5.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i videregående opplæring får individuell tilrettelegging i tråd med opplæringsloven §11-4 flg.

Vi mottar svært få klager fra videregående skole som gjelder individuelt tilrettelagt opplæring. Vi får også få henvendelser, sammenlignet med henvendelser som gjelder elever i grunnskolen.

Statsforvalteren deltar jevnlig i møter med PPT-ledernettverket, hvor også fylkeskommunal PPT er representert.

Vi mener det er verdt å nevne at det er har vært en stor økning i antall søknader om fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk som også binder opp en del kapasitet hos oss som jobber med tilretteleggingsfeltet. I 2024 behandlet vi totalt 69 saker, mens i 2025 har vi behandlet 133 saker om fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk. I mange av sakene har vi måttet etterspørre manglende dokumentasjon. I den forbindelse har vi vært mye i kontakt med rådgivere på mange av de videregående skolene samt med fylkeskommunal PPT og veiledet om tilrettelegginger, ITO, tilfredsstillende utbytte og likeverdig opplæring. Dette har ført til at fylkeskommunen har opprettet en arbeidsgruppe for å lage gode rutiner på dette området. Vi har i høst hatt ett fysisk møte med arbeidsgruppen bestående av to rådgivere fra videregående skoler og en rådgiver samt leder av fylkeskommunal PPT.

Vi vurderer at dette har hatt god effekt på regelverksforståelsen både hos fylkeskommunal PPT og for skolene. Vi ser at dokumentasjonen er bedre og at det i flere saker er større oppmerksomhet rundt vurderinger av om elever har likeverdige opplæringsmuligheter, av om elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen eller om ITO bør vurderes.

Vi har i høst blitt invitert til og deltatt i et nettverksmøte med fylkeskommunen og lederne for HT (hverdagslivstrening)-avdelingene hvor tema var elever som har avvik fra kompetansemål i alle fag og grensegangen mellom helse- og opplæring og hvem som har ansvar for hva. Dette møtet har blitt fulgt opp med dialog mellom representanter fra utdanningsseksjonen og helse- og sosialavdelingen hos oss og utvalgte representanter fra fylkeskommunen. Vi har sammen blitt enige om at Statsforvalteren skal utarbeide og sende ut et informasjonsbrev om dette temaet til fylkeskommunen og kommunene på Agder tilsvarende brevet som har blitt sendt ut av Statsforvalteren i Rogaland. Vi har tro på at et slikt informasjonsbrev vil kunne ha god effekt på å avklare mye rundt disse problemstillingene som handler om grensegangen mellom helse- og opplæring og samarbeidet rundt dette.

Vi har arrangert et møte med representanter fra fylkeskommunen i forbindelse med fullføringsrett for elever med ITO, se punkt 3.3.3.1.10.1 for mer utfyllende informasjon.

Vi har deltatt på nasjonal fylkeskommunal PPT-ledersamling i Kristiansand hvor temaet var fullføringsretten. Vi hadde innlegg om regelverket hvor blant annet fullføringsrett for elever med ITO og store avvik i kompetansemål var i fokus.

Se også punkt 3.3.3.1.10.1.

Kontakten med fylkeskommunen har gitt oss en bedre forståelse av hvilke problemstillinger de er opptatt av. Vi ønsker å bidra videre slik at elevene i enda større grad får individuell tilrettelegging i tråd med regelverket da vi vurderer at det er behov for det og vi erfarer at fylkeskommunen ønsker å følge regelverket.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at lokal skolemyndighet, skoler og lærebedrifter forstår og etterlever Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S), inkludert læreplaner for modulstrukturert opplæring.

Statsforvalteren i Agder ser at det fortsatt er god oppslutning om innføringen av LK20, og at sentrale temaer i læreplanverket prioriteres i lokal kompetanseutvikling. Kommunenes tilbakemeldinger viser at både Kompetanseløftet og Dekomp oppleves som nyttige ordninger som styrker forståelsen og etterlevelsen av LK20, og bidrar til utvikling av profesjonelle læringsfelleskap. Samtidig varierer progresjonen mellom skolene, og det er fortsatt behov for tiltak som styrker læreplanarbeidet.

Det er vårt inntrykk at Skoleeiere, skoleledere og lærebedrifter i stor grad bruker informasjon og ressurser fra Utdanningsdirektoratet. Kompetansepakken tas aktivt i bruk og bidrar til kompetansebygging som styrker implementeringen av læreplanen.

Høsten 2024 innledet Statsforvalteren i Agder et samarbeid med Universitetet i Agder om utvikling av kompetanseutviklingstiltak. Gjennom 2025 har vi deltatt i styringsgruppen og fulgt arbeidet med å utvikle kompetanseutviklingstiltak for sektor. Samarbeidet har gitt målrettede tiltak, basert på ansattes og elevenes erfaringer med LK20.

I dette samarbeidet har vi også bidratt i temaet vurdering, basert på våre erfaringer fra saker vi mottar, standpunktklager især. Vi har sammen sett på koblingen mellom lovverk og læreplan, blant annet gjennom å spille inn en podcastepisode som gjøres tilgjengelig gjennom UiA sine nettsider. Dette samarbeidet videreføres i microemnet om vurdering som Universitetet i Agder skal tilby i 2026.

Det er vår vurdering at tiltakene som er iverksatt gjennom vårt samarbeid med UiA, gir bidrag til skolens praksis. Tilbakemeldingene vi har fått, tyder på at økt regelverksforståelse styrker forståelsen av intensjonene i LK20, og at relevant og tydelig regelverksinformasjoner avgjørende – både for skolens arbeid og for elevenes opplevelse av læreplanen.

Eksamen og standpunkt

Risikovurdering på lokalt nivå for eksamensgjennomføringen våren 2025 ble gjennomført i januar. Vi ser at en slik felles spørring til kommunene/fylkeskommunene er viktig for å trygge gjennomføringen av både sentralt gitt og lokalt gitt eksamen.

Vi vurderte at det var lav risiko for manglende sensorrekuttering for både sentralt gitt og lokalt gitt eksamen for våren 2025. Dette vurderte vi på bakgrunn av vår erfaring fra tidligere år i tillegg til svarene fra spørningen. Det er likevel risiko, blant annet i små kommuner med én ungdomsskole, hvor risikoen blant annet er knyttet til at de ikke kan pålegge lærere å utføre sensoroppdrag for en annen kommune.

Kommunene har ulike tiltak for å sikre sensorrekuttering. Ett av tiltakene som trekkes fram av flere kommuner, er det interkommunale samarbeidet. Tidlig oppstart av rekrutteringsprosess, gode rutiner, stedfortredere ved sykdom og at skoleeier er koblet på er andre tiltak som kommer frem gjennom spørningen. Det er flere som skriver i spørningen at de oppfordrer lærere på enhetene til å være sensorer.

I mai publiserte vi en videopresentasjon om sluttvurderinger, om innsending av dokumentasjon og vår behandling av klager på fastsetting av standpunktarakter, IV, orden og oppførsel samt klager på formelle feil ved muntlig/muntlig-praktisk eksamen.

Vi har deltatt på Agder fylkeskommunes møte med rektorene hvor vi presenterte lovverket tilknyttet standpunktvurdering, klager og eksamen. Her fikk fylkeskommunen også innføring i hvordan oversende klager til oss i vårt skjema på våre nettsider.

Effekten av presentasjonen og møter med fylkeskommunen er at vi har fått langt færre klager enn det vi forventet fra både grunnskole og videregående. Vi har gjennom oppdatert informasjon på våre nettsider, tilgjengelige videoer for alle som jobber i skolen, og veiledning med fylkeskommunen og rektorene i skolene lagt grunnlaget for felles forståelse av regelverket. Videre har vi presisert hva som skal sendes inn til oss ved eventuelle klager på standpunktavurderinger, noe som har medført at vi i svært liten grad har måtte etterspørre dokumentasjon i enkeltsaker.

Vi har hatt representant i to nasjonale grupper, én for standpunkt og én for eksamen. Dette har vært svært nyttig, både internt, men også for sektor. Dette da vi har hatt muligheten til å drøfte og bli samstemte med de andre embedene vedrørende regelverkstolkninger, henvendelser til Utdanningsdirektoratet og arbeidet med felles maler og veiledningstekster på nettsidene.

Vi har i regionen gjennomført digital samling for saksbehandlere på standpunktklager, og vi hadde også en nasjonal samling hvor vi i den nasjonale gruppa organiserte dette. SFAG har blant annet vært aktiv i arbeidet med maler for våre vedtak, og bidratt i de digitale samlingene. Vi mener arbeidet til de to nasjonale gruppene har vært svært viktig som grunnlag for effekten som vi mener å se.

Vi har i høst også hatt oppfølgingsmøte med AFK hvor vi gikk gjennom antall klager fra dem på standpunkt, og hva vi så i våre saker. Vi vet at fylkeskommunen da videre har hatt dialog med sine rektorer hvor de på noen skoler har hatt, eller skal ha, opplegg rundt dette. Dette har hatt effekt.

Erfaringen vi har gjort oss dette året har medført at vi har fått effekt både internt og eksternt på områdene eksamen og standpunkt. Vi ser likevel at det kreves ytterligere veiledning i sektor i forbindelse med standpunktavurderinger og læreplanforståelse. Dette er noe som vil bli viktig i 2026 å jobbe videre med.

Rammeplan for SFO (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at lokal skolemyndighet og skoler forstår og etterlever rammeplanen for SFO.

Vi gjennomførte "Erfaringssamling for SFO" i 2024 og veileder kommunene på ulike områder, herunder ferie i SFO – både generelt og knyttet opp mot nye bestemmelser om gratis 12-timers SFO samt nedleggelse – og opprettelse av SFO. Forespørsel om veiledning på sistnevnte felt kom fra privatskolesektor.

Vi har i år spilt inn en video som omhandler opplæringsloven kapittel 12, Skolemiljøet til elevane. Ettersom kapittel 12 også gjelder for SFO, henvender vi oss til ansatte på SFO for å understreke at skolens aktivitetsplikt gjelder også der.

Vår opplevelse er at vi i år i større grad merker effekten av fagdagen fra 2024, ettersom vi har mottatt færre henvendelser fra sektor om veiledning på SFO-feltet.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og individuell tilrettelegging (oppl §11-4 flg.)/spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for arbeidet innenfor rettssikkerhet. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av lokal barnehagemyndighets og skolemyndighets forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke deres kompetanse ved behov.

Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging

Vi prioriterer klagesaker som omhandler individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp. Vi har organisert arbeidet med individuell tilrettelegging på opplæringsområdet og spesialpedagogisk hjelp på barnehageområdet i samme gruppe. Vi er i utgangspunktet fire pedagoger med erfaring fra barnehage- og/eller skole og to jurister, herunder en koordinator for gruppen. Vi vurderer det som hensiktsmessig å organisere arbeidet slik, både av hensyn til likebehandling og for å få ned saksbehandlingstiden. Alle saksbehandlere jobber på flere områder, men vi tilstreber særlig å få ned saksbehandlingstiden på dette området.

Dette året, og særlig høsten, har imidlertid vært preget av turnover og sykemeldinger. Dette har gjort at gruppen over tid har jobbet under høyt press. Det fører til at det blir lengre saksbehandlingstid, men vi klarer fremdeles å behandle klagesaker innenfor en måned. Når disse sakene prioriteres, fører det til lengre saksbehandlingstid på innsendte veiledningsspørsmål. Når vi har planlagt møter og samlinger med sektor, må vi også prioritere å forberede oss til dette. Selv om dette er ressurskrevende, vurderer vi at det er viktig å prioritere møter og samlinger med sektor. Sektor uttrykker ønske om å møte oss og at vi har en tett dialog, og vi vurderer at dette er med på å sette oss i stand til å gjøre gode ROS-vurderinger og se på hvilke tiltak som er hensiktsmessig å iverksette.

Vi deltar i møter med PPT- lederne ca. fem ganger i året. Dette er møter som både gir oss anledning til å veilede på regelverk og som bidrar til vår områdeovervåking/ROS.

Ellers driver vi løpende ROS hver gang vi møtes i gruppa og i de ukentlige seksjonsmøtene slik at vi kan prioritere målrettede veilednings- og tilsynsaktiviteter. I løpet av 2025 har vi i økende grad tatt i bruk tilsynshjemmelen for å be om redegjørelse. Dette gir oss godt innblikk i forutsetningene barnehageeier og skolemyndighet har for å løse oppgavene sine slik at vi kan sette inn målrettede tiltak ved behov. Dette året har det ikke ført til at vi har åpnet tilsyn om spesialpedagogisk hjelp eller individuell tilrettelegging, men vi har i flere tilfeller gitt veiledning.

Gjennom vårt sør-vest samarbeid deler vi kompetanse, utvikler og sikrer en felles praksis.

Barnehagemiljø

I 2025 har vi, blant annet grunnet ressursutfordringer i seksjonen, ikke prioritert arbeidet med barnehagemiljø i den grad vi hadde ønsket. Dette har igjen medført at vi heller ikke har gjennomført systematiske risiko- og sårbarhetsanalyser av om barnehagemyndighet har forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke deres kompetanse ved behov.

Det kommer generelt få henvendelser om barnehagemiljø til Statsforvalteren. Dette kan indikere at temaet fortsatt ikke er godt nok kjent blant foresatte, ansatte i barnehagene, ei heller hos barnehagemyndighet.

Når det kommer henvendelser fra foreldre om klage på barnehagemiljø, følger vi disse opp. Vi henviser ofte til barnehagemyndighet for videre oppfølging i tråd med barnehelovens krav. Vi følger også opp enkeltsaker direkte, særlig hvis alvorlighetsgraden er høy.

For å styrke arbeidet med barnehagemiljø og sikre tydeligere prioritering fremover, er ansvaret nå lagt til læringsmiljøgruppa i seksjonen. Barnehagemiljø er satt som fast tema i gruppens ukentlige møter. Dette har vi nylig startet opp med, så det er noe tidlig å vurdere effekt, men vi legger til grunn at dette vil gi et bedre grunnlag for mer systematiske risikovurderinger og en mer målrettet oppfølging i 2026, noe som igjen forhåpentligvis vil være førende for arbeidet innen rettssikkerhet.

Statsforvalteren samarbeider også med eksterne fagmiljøer, blant annet Universitetet i Agder, som gjennomførte en fagdag for barnehagene i 2025 om inkluderende praksis. Tilbakemeldingene tyder på at dette har vært lærerikt for ansatte, og bidratt til økt bevissthet om barnehagemiljø, individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp.

Skolemiljø

Statsforvalteren prioriterer arbeidet med skolemiljøer høyt, og disse prioriteringene er førende for vårt arbeid med å ivareta elevenes rettssikkerhet. Læringsmiljøgruppen har ukentlige møter, ledet av en koordinator, og risikovurderinger av skolemyndighetenes forutsetninger for å løse sine oppgaver er et fast punkt på agendaen. Vurderingene brukes aktivt for å identifisere utfordringer og for å målrette innsatsen mot områder der risikoen for svikt er størst.

Som en liten og tverrfaglig gruppe har vi gode forutsetninger for å drøfte enkeltsaker internt. Dette bidrar til kontinuerlig kompetanseutvikling og styrker kvaliteten i saksbehandlingen, noe som igjen reduserer risiko for rettssikkerhetsbrudd. Gjennom vårt sør-vest-samarbeid deler vi kompetanse og harmoniserer praksis på tvers av embetene, noe som bidrar til likebehandling og forutsigbarhet for sektoren.

Læringsmiljøgruppen er en sentral aktør i risiko- og sårbarhetsvurderingene som ligger til grunn for utvelgelse av kommuner og skoler til Læringsmiljøprosjektet. Gruppen bistår også i prioritering av tilsyn og veiledning. Dette er viktige virkemidler for å sikre tidlig innsats og forhindre at elever blir stående i situasjoner der rettighetene deres ikke blir ivaretatt. Slik styrker vi både kvaliteten i kommunenes arbeid og elevenes rettssikkerhet.

I 2025 har vi fortsatt prioritert veiledning knyttet til skolemiljøbestemmelsene i ny opplæringslov. Behovet for kompetanseheving er fremdeles stort, og vi vil derfor fortsette å prioritere dette arbeidet i 2026 for å bidra til at skolemyndighetene har nødvendig kompetanse til å ivareta elevenes rettigheter.

For utfyllende informasjon viser vi til øvrige punkter som omhandler skolemiljø, herunder blant annet punkt 3.1.1.12 og punkt 3.3.3.1.3.1.

Støtte arbeidet med realkompetansevurdering av voksne (fra kapittel 3.3.3.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal støtte lokal skolemyndighet i arbeidet med realkompetansevurdering av voksne.

I juni 2025 hadde vi en "nyhetssending"/digitalt møte hvor vi veiledet og informerte kommunene/fylkeskommunen om Utdanningsdirektoratet sin nye "Veileder om realkompetansevurdering i grunnopplæringen". Kjennskap til veilederen vil etter vårt syn bidra til å øke kompetansen om regelverket i sektor, og være et nyttig oppslagsverk i arbeidet med realkompetansevurderinger. Vi har ikke mottatt noen henvendelser fra kommunene/fylkeskommunen om realkompetansevurderinger i 2025.

Oppfølging av fullføringsretten (fra kapittel 3.3.3.1.10.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal støtte fylkeskommunen i å følge opp retten til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse for elever og voksne

Etter henvendelse fra fylkeskommunen arrangerte vi i vår et veiledningsmøte med representanter fra fylkeskommunen. Vi veiledet om regelverket generelt og spesielt om fullføringsrett for elever med IOP i alle fag som ikke følger kompetansemålene.

Dette møtet førte til at fylkeskommunen endret regelverkstolkningen sin og deretter behandlet søknader om mer opplæring for elever med IOP i alle fag i tråd med regelverket.

Vi deltok på PPT-ledersamling i Kristiansand i november for alle lederne i fylkes-PPT hvor temaet var fullføringsretten. Vi hadde innlegg om regelverket og om det vi ser gjennom vårt arbeid med fullføring. Vi fikk gode tilbakemeldinger på at det var nyttig med en gjennomgang av regelverket. Siden dette var en samling for alle de fylkeskommunale PPT-lederne, vurderer vi at dette var et godt bidrag til å sikre lik regelverksforståelse.

Statsforvalteren i Agder var med i Udirs planleggingsgruppe for Dialogsamling i desember. Her var tema fullføringsretten, og det ble arrangert tre regionale samlinger. Vi deltok på samlingen i Bergen. Her fikk vi sammen med egen fylkeskommune mulighet til å drøfte det fylkeskommunen vår, og de andre to fylkeskommunene i Sør-Vest står i.

Vi oppfatter at slike type samlinger er svært viktige for å løfte ulike problemstillinger og for å sikre lik regelverksforståelse. Vi ser det som svært positivt og nyttig at Udir selv initierer til og bidrar i slike samlinger.

3.1.3.8 Økt kunnskap om integreringsloven

Vi har gjennom vårt arbeid i 2025 gjort flere tiltak for å øke kunnskapen om integreringsloven ut i sektor. Vi har hatt stort fokus på veiledning, og gjennomført 6 tilsyn med integreringsloven. Vi har spurt kommunene om deres kunnskapsbehov og har på bakgrunn av dette tilpasset vår veiledning. Vi har også etterspurt om kommunene opplever å ha særskilte utfordringer og om de ønsker tilpasset veiledning. I vår veiledning ut til kommunene har vi bl.a. hatt fokus på endringer i integreringsregelverket, klagerett og piloteringen av nytt tilsynsopplegg. Vi har veiledet kommunene i digitale møter, skriftlige henvendelser, deltakelse på samlinger arrangert av kommunene og ved å arrangere regional samling om bosetting og integrering med Fylkeskommunen og Nav.

Vi opplever at tiltak vi har gjennomført har gitt kommunene bedre forståelse av integreringsregelverket, og at terskelen for å kontakte Statsforvalteren for veiledning har blitt lavere. Statsforvalteren får flere forespørsler om deltakelse på samlinger, og deltar etter kapasitet. For mer konkrete tiltak for å øke kunnskapen om integreringsloven ut i sektor se rapporteringen under punkt "Kommuner og fylkeskommuner har god kunnskap om integreringsloven med tilhørende forskrifter (fra kapittel 3.3.4.1.1.1 i TB)".

Kommuner og fylkeskommuner har god kunnskap om integreringsloven med tilhørende forskrifter (fra kapittel 3.3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner og fylkeskommuner som er involvert i arbeidet med bosetting og integrering av flyktninger har god kunnskap om integreringsloven med tilhørende forskrifter.

Statsforvalteren sendte et brev til alle kommunene med forms for å undersøke hvilke kunnskapsbehov kommune har knyttet til integreringsregelverket. Vi ba også om en tilbakemelding fra kommuner som har særskilte utfordringer om de ønsker tilpasset veiledning og veiledning. Ingen kommuner har meldt om at de har særskilte utfordringer og behov for tilpasset opplæring og veiledning, men vi har på bakgrunn av svarene i forms laget en liste over aktuelle

tema for veiledning. Vi har gjennomført følgende veiledning (i tillegg til skriftlig og muntlig henvendelser og tilsyn):

- Åpent "formøte" for pilottilsyn der vi redegjorde for nytt tilsynsystem 2026-2028
- Nyhetssending der vi bl.a. informerte om ny juridisk veileder for integreringsloven, endringer i integreringsloven, klagerett mv.
- Deltatt på samling for voksenopplæringene med hovedtema ITO i FOV (opplæringslov), men også tema fra integreringsloven
- Innlegg ftkf-samling om pilottilsyn, endringer i integreringsloven, klagerett mv.
- Arrangert regional konferanse om bosetting og integrering sammen med Agder fylkeskommune og NAV. Her hadde vi innlegg om endringer i integreringsloven, klagerett mv.
- Gjennomført møte med vår største kommune etter ønske om veiledning i begrunnelser av enkeltvedtak (bakgrunnen var flere opphevelser).

Generelt antar vi at overnevnte tiltak har gitt kommunene bedre forståelse av integreringsregelverket. Vi opplever også at terskelen for å kontakte Statsforvalteren for veiledning har blitt lavere, og vi får flere forespørsler om deltakelse på samlinger. Vi opplever også at veiledningen i forbindelse med tilsyn har gitt særlig god effekt. Vi ser også at resultatene av tilsynene gir effekt utover kommunen vi fører tilsyn med, da de deltar i ulike nettverk mv. En kommune vi hadde tilsyn med hadde endret praksis i forkant av tilsynsbesøket på bakgrunn av funn i tilsyn med en annen kommune.

På bakgrunn av tilbakemeldingene fra kommunene og funn i tilsyn, klagesaker mv. er vår vurdering av kommunenes største utfordringer er generell forvaltningskompetanse (begrunnelse av enkeltvedtak, hva det skal fattes enkeltvedtak om), slutt mål, integreringsplan og arbeidsretting.

3.1.3.9 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Vi vurderer at Statsforvalteren gjennom vår rolle og våre oppdrag bidrar til å understøtte arbeidet med bosetting og integrering i Agder. For å lykkes med bosetting og integrering må vi samarbeide, og arbeidet må være forankret i en god situasjonsforståelse. Statsforvalteren har dialog med både fylkeskommunen og kommunene om bosetting og integrering på Agder. Flyktningssituasjonen har vært tema i flere møter, og kommunens arbeid med bosetting har vært tema på skjønns møtene og kommunebildedialogmøtene.

Statsforvalteren svarer jevnlig på veiledningsspørsmål fra kommunene om integreringsloven, herunder midlertidig lovverk. Integreringsregelverket er omfattende og det har vært mange endringer de siste årene. Mange kommuner synes det er utfordrende å holde seg oppdatert. Vi har derfor i 2025 veiledet om endringer i integreringsloven både på digitale og fysiske samlinger med kommunene.

Vi har hatt 6 tilsyn med integreringsloven i 2025. Alle tilsynene har vært gjennomført som pilottilsyn etter nytt tilsynsopplegg fra IMDi.

På saksbehandlernivå har vi jevnlig kontakt med ansatte i Agder fylkeskommune og NAV Agder. I oktober arrangerte vi en to dagers-samling om bosetting og integrering i samarbeid med Agder fylkeskommune og NAV Agder. På samlingen deltok 20 av 25 kommuner på Agder. Tilbakemeldingene fra deltakerne var at det faglige innholdet var nyttig samt at det har stor verdi for kommunene å møtes på saksbehandlernivå for å utveksle erfaringer mv.

Også internt arbeider vi for å samordne alle våre oppdrag som berører bosetting- og integreringsarbeidet, bl.a. innen opplæring, helse, sosial, beredskap og oppnevning av representanter for enslige mindreårige. Vi har etablert en tverrfaglig gruppe som jobber med saker tilknyttet flyktninger og integrering (Amira-gruppen). Vi har også ansatt en koordinator for gruppen.

Det er vår erfaring at vi har styrket måloppnåelsen gjennom etableringen av Amira (internt samarbeid) og regionalt samarbeid. Det er god informasjonsdeling mellom relevante regionale aktører. Ressurssituasjonen gjør det likevel noe utfordrende å sikre samordning og samarbeid internt, og innfri forventninger til veiledning og oppfølging i den grad vi ønsker. Vi opplever at vår innsats har hatt betydning, og at utviklingen under dette delmålet går i riktig retning. Det er etablert gode møteplasser, men det er fremdeles behov for å styrke disse ytterligere. Vi er bekymret for at lav andel innvandrere i Agder får varig fotfeste i arbeidslivet og at det er høy andel av innvandrere i Agder i husholdninger med vedvarende lavinntekt.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 3.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Godt samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger.

Agder fylkeskommune har ansvar for å gi IMDi grunnlag for å anmode kommunene i Agder om å bosette flyktninger. Statsforvalteren i Agder har jevnlig dialog og samarbeid med fylkeskommunen på leder- og rådgivernivå. Vi utveksler informasjon om kommunene og utfordringer de står i. Bosetting og integrering er tema i kommunebildemøtene og skjønns møtene med kommunene. Vi samarbeider med de regionale aktørene på Agder om å informere og tilrettelegge for erfaringsutveksling for bosetting av nyankomne. Vi opplever å ha et tett og godt samarbeid på Agder om bosetting av nyankomne, men at dette fremdeles kan bli mer systematisk og bedre. I 2025 ble Agder anmodet om å bosette 765 flyktninger. Det ble fattet vedtak om å bosette 970 og faktisk bosatt 660. Kommunene melder fra om at de største utfordringene for videre bosetting bl.a. er sentrumsnære boliger, sysselsetting og et presset kommunalt tjenestetilbud. Samtidig uttrykkes det også bekymring for nedbygging av den kommunale flyktningtjeneste ved færre bosettinger og tilskudd.

3.1.4 Gjennomførte evalueringer

Det er ikke gjennomført større evalueringer i 2025.

En enkel intern evaluering av omorganiseringen fra 2023 pågår.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik.

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Vi har avvik på resultatmål 3.3.1.3.3.3 (klagesaker sosial) og resultatmål 3.3.1.3.7.4 (forebyggende tilsyn på sosial).

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Ingen avvik.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Som vi skrev om i vår årsrapport 2024 har vår ressursbruk knyttet til lovpålagte rettssikkerhetsoppgaver og andre forvaltningsoppgaver fra Helsedirektoratet gått ut over fagutviklingsoppgaver. Dette har dessverre fortsatt i 2025, noe vi også viste til at måtte skje i vår tilbakemelding på foreløpig tildelingsbrev for 2025 samt gjentatt i styringsdialogmøtet med Helsedirektoratet. Vi ser derfor frem til det videre påbegynte arbeidet med Balanseprosjektet.

I 2025 har vi ifor eksempel ikke kunnet prioritere å bruke noen ressurser på f.eks følgende oppdrag fra hhv. tildelingsbrev og hovedinstruks:

- 5.2.2.2: Oppdrag miljørettet helsevern barnehage og skole
- 5.3.3.5: Oppdrag fritidserklæringen
- 5.3.4.2: Oppdrag kartlegge yngre på institusjon
- 5.3.8.13 Tvangstiltak overfor rusmiddelavhengige
- 5.4.4.2: Oppdrag veteranområdet

Vi er glade for at Helsedirektoratet i løpet av 2025 har møtt oss på behovet for prioriteringsstøtte som vi over tid har ønsket oss.

Vi har som tidligere år fortsatt å prioritere tvangsmedisineringssaker, jf. psykisk helsevernloven § 4.4 a høyt. I 2025 har vi realitetsbehandlet 122 saker med median saksbehandlingstid på 4,0 kalenderdager, noe som er et svært godt resultatmål.

I 2025 har vi også foretatt en løpende registrering av "sideoppdrag" som vi har fått utenom ordinær styring innen helseområdet. Det utgjorde 21 oppdrag hvorav hele 15 kom fra Helsedirektoratet. Resterende kom fra eksempelvis NAPHA, UiO og OUS. Dette dreier seg om både store og små oppdrag, for eksempel:

- innspill til tilskuddsforvaltning (som bruk av FACT-midler)
- innspill og høringer til nasjonale planer (for eksempel plan for overdosedødsfall og plan for forebygging av selvmord)
- innspill til endringer i lover eller forskrifter
- invitasjon til samlinger/møter/rådslag om ulike nasjonale satsinger (for eksempel Who-prosjekt om å rekruttere og beholde helsepersonell og om helsekonsekvensutredninger i plan)

Når vi i utgangspunktet har måttet ned- og bortprioriterte allerede gitte oppdrag, oppleves det som en unødvendig tilleggsbelastning å måtte pent si nei til slike sideoppdrag. Vi synes det er riktig av oss og orientere Helsedirektoratet om dette.

Endelig har vi vesentlige avvik på en rekke rettssikkerhetsoppgaver som ligger innunder Statens helsetilsyn, herunder saksbehandlingstid og eller aktivitetsvolum på:

- tilsynssaker helse, behandlingsmåte 1, 2 og 5
- rettighetssaker helse
- forebyggende tilsyn primærhelsetjenesten
- overprøving av kapittel 9-vedtak

Samlet sett har vi tross streng prioritering og mange ulike effektiviseringstiltak også i 2025 vesentlige avvik på HOD-området.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Statsforvalteren i Agder har ingen avvik innenfor samfunnssikkerhet og beredskap.

Den regionale vertlandsstøtteplan er ikke utviklet fullt ut, selv om nødvendige føringer for aktuelle kommuner er utgitt.

En rekke av oppdragene er i prosess uten at det er grunn til å avviksrapportere disse. Dette f.eks operasjonalisering av SBS, statsforvalterens veileder- og pådriverrolle ovenfor kommunene og manglende autorisasjoner av kommunedirektørene.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Ingen vesentlige avvik.

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

Det er avvik når det gjelder saksbehandlingsfrister på klagesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Disse avvikene er rapportert inn i de aktuelle rapporteringskravene for byggesaker og reguleringsplaner. Vi meldte som sikkert avvik manglende måloppnåelse på området i vår tilbakemelding på foreløpig tildelingsbrev for 2024.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av

- i hvilken grad opplæringen statsforvalteren har gjort med hensyn til Kompetansekassen for kvalifiseringsprogrammet, har bidratt til å styrke kompetansen i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet i Nav-kontorene og på hvilken måte.
- resultatet av statsforvalterens oppfølging av Nav-kontor som har særlige utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogram.

Det er fortsatt vår vurdering at vårt fylke har for få KVP-brukere og vi ser at deltakere har gått ned fra 2024 til 2025. Gjennom vår dialog med fagansvarlige på Nav-kontorene og Nav-lederne kommer det frem, som tidligere, at utfordringene med å finne kandidater til KVP blant annet sees i sammenheng med stram kommuneøkonomi og omfattende arbeid med vedtak.

I 2025 oppfordret vi ansatte som jobber med eller har ansvar for KVP om å delta på webinarrekken «Gullrekka 2025». Fra Nav-kontorene på Agder deltok 40 på webinar i april da temaet var saksbehandlingsprosessen i KVP - fra identifisering til vedtak. I det andre webinar i septembet var det 23 deltakere fra Nav kontor i Agder da fokuset var på innholdet i programmet. Eksempler på problemstillinger som ble tatt opp fra deltakerne var: fravær, ferie og permisjon for deltakere i KVP, stans av vedtak om KVP og spørsmål om hvordan KVP bør organiseres på Nav kontoret. Deltakerne fra Agder gir gode tilbakemeldinger i sin evaluering av «Gullrekka 2025».

Vår vurdering er at dette tjener som et godt eksempel på opplæringstiltak som kommer i stand gjennom samarbeid mellom flere embeter, og som kan tilbys nasjonalt fremfor at hvert embete skal utarbeide opplæringstiltak hver for seg.

Som tidligere, har vi bidratt med veiledning til Nav- kontorer som kontakter oss. Vi har dessverre heller ikke i 2025 hatt ressurser til å følge opp aktiviteten med kontaktpersonene for KVP (nettverkssamlinger) ved kontorene.

Oppsummert vurderer vi at gitte opplæringstiltak og løpende dialog og veiledning har bidratt til å styrke kompetansen i KVP-arbeidet ute på Nav-kontorene. Vi kunne imidlertid ønske oss å fremover ha mer tilgjengelige ressurser til å spesifikt følge opp Nav-kontor som har særlig lav deltakelse i KVP.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal på bakgrunn av egen innsikt og opplæringstiltak

- gi en overordnet vurdering av hvordan statsforvalteren oppfatter at kontorene jobber for å se aktivitetsplikten for unge under 30 år i sammenheng med alle Navs virkemidler og satsinger for ungdom.
- gi en kort beskrivelse av hvilken målgruppe statsforvalteren erfarer at Nav-kontorene ikke får gitt et hensiktsmessig aktivitetstilbud.

I 2025 har vi, som tidligere år, behandlet få klagesaker som omhandler vilkår om aktivitetsplikt for unge under 30 år, men vi har hatt klager på lavt utmål

sosialhjelp, hvor årsaken er redusert stønad pga. vilkårsbrudd. Vi har også mottatt få henvendelser fra Nav-kontorene for råd og veiledning om aktivitetsplikten.

Med bakgrunn i vår dialog med Nav-kontorene er vår vurdering at kommunene fortsatt har egne arbeidsrettede tiltak, eksempelvis deltakelse på jobbsøkerkurs, arbeidsverksted og diverse kommunale jobboppdrag. Disse benyttes enten alene eller i kombinasjon med statlige tiltak.

I Agder er det etablert flere lavterskeltilbud for ungdom mellom 16-30 år, for eksempel Hub'en i Grimstad, Jobbskolen i Kristiansand, Dampen i Arendal og Move i Vennesla. I tillegg ga vi i år prosjektskjønnsmidler for årene som kommer til UngLøft Østre Agder, som er et viktig prosjekt for våre åtte kommuner i Østre Agder om å jobbe mer interkommunalt med å få ungdom kvalifisert og i jobb.

Slik vi kjenner disse tiltakene gir det unge muligheten til å oppfylle aktivitetsplikten med meningsfulle og kvalifiserende aktiviteter. Det er vårt inntrykk at Nav jobber aktivt for å bruke alle sine virkemidler og satsinger for unge for å sikre best mulig effekt av aktivitetsplikten. Vår vurdering er samtidig at det i enkelte situasjoner fortsatt kan være krevende å få etablert et hensiktsmessig aktivitetstilbud som i tilstrekkelig grad er tilpasset individuelle behov og utfordringer.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en overordnet vurdering av hvilke behov kommunen har for kurs og opplæring innenfor økonomisk rådgivning. Statsforvalteren må identifisere hvilke fagfelt i Nav og øvrige tjenester i kommunen som deltar på kursene de gjennomfører.

I samarbeid med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, arrangerte vi fagdager over to dager om økonomisk rådgivning for spesialister innen økonomisk rådgivning ved Nav-kontor.

Nav Arendal ressurscenteret økonomi- og gjeldsrådgivning har også i 2025 gitt løpende kompetanseheving, opplæring og bistand i å utføre mer krevende gjeldssaker. Dette sikrer kontinuitet og ivaretagelse av kompetanse, særlig ved de mindre kontorene. Senteret mottar noe tilskudd fra embetet til å bruke til kompetanseheving for alle ansatte ved Nav-kontor i Agder, med blant annet eksperksamling og arbeidsverksted for økonomi- og gjeldsrådgivere både øst og vest i fylket.

Statsforvalteren gjennomførte to landsomfattende tilsyn med økonomisk rådgivning våren 2025 ved Nav Kristiansand og Nav Lindesnes. Tema var hvorvidt denne tjenesten var tilgjengelig, om en fattet skriftlig vedtak, starter opp i riktig tid og sørger for forsvarlig oppfølging. Ingen av disse to fikk lovbrudd. Kun ett kontor fikk et "mindre" lovbrudd av de tre vi besøkte i 2024 med samme tema.

Oppsummert vurderer vi at kommunene kontinuerlig vil ha behov for kurs, opplæring og veiledning i økonomisk rådgivning blant annet på grunn av turnover av Nav-ansatte og Agders store levekårsutfordringer og fylkets signifikante høyere andel mottakere av stønad til livsopphold 20-66 enn landsgjennomsnittet. Vi vurderer imidlertid at videreføringen av fagdager, ressurscenter og embetets løpende veiledning ivaretar kommunens behov på en tilstrekkelig god måte.

Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gjøre rede for kompetansehevende tiltak som de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i Nav-kontoret. Det bes også om en vurdering av om statsforvalterens tilrettelegging for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i Nav i samarbeid med Nav Fylke, har effekt.

Vi samarbeider med Nav-kontorene i deres ungdoms-satsning. Vi har bidratt med ressurser inn i flere ulike tiltak rettet mot utsatt ungdom som for eksempel Hub'en i Grimstad, Jobbskolen i Kristiansand, Dampen i Arendal, Move i Vennesla og gitt prosjektskjønnsmidler for årene som kommer til UngLøft Østre Agder, et interkommunalt samarbeid mellom 8 kommuner for å lykkes bedre med å kvalifisere og få ungdom, i jobb.

Vi har vært med å arrangere Erfaringskonferanse for prosjektmedarbeidere og gjennomført webinar om prosjektledelse i samarbeid med alle landets Statsforvaltere. Erfaringskonferansen samler medarbeidere i prosjekter som mottar tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav. I Agder er det blant annet flere prosjekter som retter seg mot utsatt ungdom (som de nevnte over). Årets konferanse bidro med kompetanseheving for prosjektmedarbeidere gjennom plenumsforedrag og læringsverksteder. Vi vurderer at Erfaringskonferansen er en viktig arena for erfaringsdeling både mellom prosjekter i Agder og i andre fylker. Vi finner at denne erfaringsutvekslingen er av betydning både for etablering og videreutvikling av pågående tiltak innen de sosiale tjenestene i Nav. Vi har ikke tilrettelagt for noen egen samling med erfaringsdeling om tema oppfølging av utsatt ungdom utover dette.

Vi har tatt opp viktigheten av tverrsektorielt samarbeid for å lykkes med Ungdomsgarantien blant annet, i noen av våre gjennomførte kommunebilde-møter i 2025 hvor administrativ og politisk ledelse i kommunene deltar.

Vi vurderer at vår generelle understøtting av fylkets og kommunenes ungdomssatsing er av verdi.

Tilgjengelighet til sosiale tjenester (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal vurdere hvordan Nav-kontorene sørger for tilgjengelighet til sosiale tjenester for brukere som har ulike behov og forutsetninger. I tillegg skal statsforvalteren gjøre rede for hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

Nav har, som før, begrensede åpningstider. Imidlertid er det mulig å avtale møte med Nav-veileder utenom de ordinære åpningstidene.

Flere kontor har også etablert en vakttelefon som gjør det mulig å komme i direkte kontakt med lokalkontoret selv om publikumsmottaket er stengt, eksempelvis ved henvendelser som dreier seg om økonomisk nødhjelp.

Alle Nav-kontor i Agder benytter DIGISOS som har økt tilgjengeligheten til de sosiale tjenester. Dette forutsetter imidlertid at brukeren har digital tilgang og ferdighet til å nyttiggjøre seg dette. Som tidligere er vi stadig bekymret for "Ikke digitale brukere"

Embetet får regelmessig telefoner fra brukere som ikke får kontakt med Nav og/eller ikke mestrer de digitale tjenestene.

Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort, overordnet vurdering av sin egen måloppnåelse i arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret.

Også i 2025 har vi videreført å særlig prioritere tiltak rettet mot barnefamilier og ungdom. Dette har sammenheng med at ett av embetets tre overordnede satsingsområder er barn og unges levekår.

Etter vår vurdering har vi tilfredsstillende måloppnåelse i arbeidet med tilskuddsforvaltningen. Det er gitt veiledning til prosjekter hvor det har vært behov, vi har vært med å arrangere Erfaringskonferanse for prosjektmedarbeidere og gjennomført webinar om prosjektledelse i samarbeid med alle landets Statsforvaltere. Vi har også gjennomført eget webinar for å informere om tilskuddsordningen for kommunene i Agder.

Erfaringskonferansen samler medarbeidere i prosjekter som mottar tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav. Konferansen arrangeres i samarbeid med Statsforvalteren i Rogaland, Nav Rogaland, Statsforvalteren i Innlandet og Nav Innlandet. Årets konferanse bidro med kompetanseheving for prosjektmedarbeidere gjennom plenumsforedrag og læringsverksteder. Vi vurderer at Erfaringskonferansen er en viktig arena for erfaringsdeling både mellom prosjekter i Agder og mellom prosjekter i fylkene som samarbeider om konferansen. Vi finner at denne erfaringsutvekslingen er av betydning både for etablering og videreutvikling av pågående tiltak innen de sosiale tjenesten i Nav.

I Agder er det blant annet flere prosjekter som retter seg mot utsatt ungdom som embetet understøtter med tilskudd.

Oppsummert vurderer vi at tiltakene som har mottatt tilskudd for å utvikle de sosiale tjenestene i Nav-kontorene har bidratt til å bedre levekår for vanskeligstilte i Agder gjennom mer helhetlige og samordnede tjenestetilbud.

Rapportering på kommunenes arbeid etter integreringsloven og statsforvalternes oppfølging (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal

- gjøre rede for resultatet av statsforvalterens oppfølging av kommuner som har særlige utfordringer i arbeidet med introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap
- gi en overordnet vurdering av kommunenes og fylkeskommunenes kunnskap om integreringsloven med forskrifter
- gjøre rede for hva som er de største utfordringene for kommunene og fylkeskommunene i forståelsen av regelverket
- oppgi andelen kommuner som har fått tilbud om opplæring fra statsforvalterne i prosent av totalt antall kommuner som bosetter

Statsforvalteren sendte et brev til alle kommunene med forms for å undersøke hvilke kunnskapsbehov kommune har knyttet til integreringsregelverket. Vi ba også om en tilbakemelding fra kommuner som har særskilte utfordringer om de ønsker tilpasset veiledning og opplæring. Ingen kommuner har meldt om at de har særskilte utfordringer og behov for tilpasset opplæring og veiledning, men vi har på bakgrunn av svarene i forms laget en liste over aktuelle tema for veiledning. Vi har gjennomført følgende veiledning (i tillegg til skriftlig og muntlig henvendelser og tilsyn):

- Åpent "formøte" for pilottilsyn der vi redegjorde for nytt tilsynstema 2026-2028
- Nyhetssending der vi bl.a. informerte om ny juridisk veileder for integreringsloven, endringer i integreringsloven, klagerett mv.
- Deltatt på samling for voksenopplæringene med hovedtema ITO i FOV (opplæringslov), men også tema fra integreringsloven
- Innlegg fklf-samling om pilottilsyn, endringer i integreringsloven, klagerett mv.
- Arrangert regional konferanse om bosetting og integrering sammen med Agder fylkeskommune og NAV. Her hadde vi innlegg om endringer i integreringsloven, klagerett mv.
- Gjennomført møte med vår største kommune etter ønske om veiledning i begrunnelser av enkeltvedtak (bakgrunnen var flere opphevelser).

Generelt antar vi at overnevnte tiltak har gitt kommunene bedre forståelse av integreringsregelverket. Vi opplever også at terskelen for å kontakte

Statsforvalteren for veiledning har blitt lavere, og vi får flere forespørsler om deltakelse på samlinger. Vi opplever også at veiledningen i forbindelse med tilsyn har gitt særlig god effekt. Vi ser også at resultatene av tilsynene gir effekt utover kommunen vi fører tilsyn med, da de deltar i ulike nettverk mv. En kommune vi hadde tilsyn med hadde endret praksis i forkant av tilsynsbesøket på bakgrunn av funn i tilsyn med en annen kommune.

På bakgrunn av tilbakemeldingene fra kommunene og funn i tilsyn, klagesaker mv. er vår vurdering av kommunenes største utfordringer er generell forvaltningskompetanse (begrunnelse av enkeltvedtak, hva det skal fattes enkeltvedtak om), slutt mål, integreringsplan og arbeidsretting.

Rapportering på klagesaker om introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Når det gjelder ordningene introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap (begge hjemlet i integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

I 2025 har vi behandlet 14 klagesaker som gjelder introduksjonsprogram for nyankomne innvandrere.

11 av klagesakene gjaldt forlengelse og varighet av program/opplæring. Alle sakene ble avgjort etter integreringsloven, hvorav 8 av sakene etter det midlertidige regelverket i kapittel 6A. I 8 av sakene ble kommunens vedtak opprettholdt. I 3 av sakene ble kommunens vedtak opphevet.

1 klagesak gjaldt avslag på permisjon. Vedtaket ble opprettholdt.

1 klagesak gjaldt deltakelse i program/opplæring etter integreringsloven. Vedtaket ble opprettholdt.

1 sak gjaldt innhold i program/opplæring, herunder uenighet i utdanningsbakgrunn. Klage avvist på grunn av oversittet klagefrist. Avvisningsvedtaket opprettholdt.

I 2025 har vi behandlet 3 klagesaker på opplæring i norsk og samfunnskunnskap. 1 sak gjaldt avslag på fritak fra prøve i norsk og opplæring/prøve i samfunnskunnskap etter introduksjonsloven. Vedtaket ble opprettholdt. 2 saker gjaldt avslag på fritak fra opplæring i samfunnskunnskap etter integreringsloven. Vedtakene ble opprettholdt.

Rapportering på statsborgerseremonier (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på statsborgerseremonier.

Vi arrangerte to statsborgerseremonier i 2025:

Statsborgerseremoni i Kristiansand, 27. april 2025 (liste fra mars 2024 til august 2024)

Inviterte 565 nye norske statsborgere

Påmeldte 67 personer

Statsborgerseremoni i Kristiansand, 22. november 2025 (liste fra august 2024 til mars 2025)

Inviterte 716 nye norske statsborgere

Påmeldte 93 personer

Rapportering på opplæring i norsk og samfunnskunnskap (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven, også etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

Antall deltakere i opplæring i norsk og samfunnskunnskap 2025 var første halvår: 2840 og andre halvår: 2325

Tilsvarende ble det benyttet 218 årsverk første halvår og 196 årsverk andre halvår.

Oversikt over antall er også sendt som egen rapport til HK-dir 30. januar 2026 etter eget rapporteringskrav med frist.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.1.7.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal redegjøre for hvordan de bidrar til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger.

Vi viser til rapporteringspunkt "Samarbeid mellom stat, fylkeskommune og kommuner bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 3.3.4.2.1.1. i TB" hvor vi skrev:

Agder fylkeskommune har ansvar for å gi IMDi grunnlag for å anmode kommunene i Agder om å bosette flyktninger. Statsforvalteren i Agder har jevnlig dialog og samarbeid med fylkeskommunen både på leder- og rådgivernivå. Vi utveksler informasjon om kommunene og eventuelle utfordringer de står i. Bosetting og integrering er tema i kommunebildemøtene og skjønsmøtene med kommunene. Vi samarbeider med de regionale aktørene på Agder om å informere og tilrettelegge for erfaringsutveksling for bosetting av nyankomne. Vi opplever å ha et tett og godt samarbeid på Agder om bosetting av nyankomne, men at dette fremdeles kan bli mer systematisk og bedre. I 2025 ble Agder anmodet om å bosette 765 flyktninger. Det ble fattet vedtak om å bosette 970 og faktisk bosatt 660. Kommunene melder fra om at de største utfordringene for videre bosetting bl.a. er sentrumsnære boliger, sysselsetting og et presset kommunalt tjenestetilbud. Samtidig uttrykkes det også bekymring for nedbygging av kommunal flyktningetjeneste ved færre bosettinger og tilskudd.

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven, gi en vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet til kvinner, menn og barn.

Statsforvalteren i Agder har gjennomført et tilsyn i 2025. Vi førte tilsyn med Kristiansand kommune som er vertskommune for et av krisesentrene i Agder. I tilsynet undersøkte vi hvordan kommunen sikret forpliktelsene i krisesenterlova §§ 2 og 3, og om kommunen hadde en internkontroll som ivaretar ansvaret for å sikre kvaliteten på krisesentertilbudet jf. kommuneloven § 25-1 Det ble avdekket lovbrudd ved tilsynet, knyttet til tilbudet til menn, personer i aktiv rus og personer med psykiske lidelser. Lovbruddet er enda åpnet og følges opp videre.

I Agder er det to krisesentre. Et krisesenter lokalisert i Kristiansand som har samarbeid med kommunene vest i fylket, og et krisesenter lokalisert i Arendal som har inngått samarbeid med kommunene øst i fylket. Vi har i 2025, gjennomført en kartlegging av kommunenes oppfølging av personer som skal reetableres i kommunen etter opphold på krisesenter. Vi vurderer utfra denne at det er variasjon i hvordan kommunene følger opp sitt ansvar. Kartleggingen skal brukes til videre oppfølging av kommunene og som en del av Statsforvalterens risikovurdering ved planlegging av tilsyn.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	25
Antall krisesentertilbud i fylket	2
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2023	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2023	2
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2024	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2024	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2025	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2025	0

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova.

Nytt saksbehandlingssystem forenklet deler av statistikkuttaket noe i forhold til tidligere, men rapporteringskravene til antall avslag – innvilgelser osv. gjør at man i tillegg må inn i Elements og foreta manuelle tellinger der. Er det behov for å vite utfallet av sakene?

Rapporterings-kravene burde kunne tilpasses saksbehandlingssystemet – eller omvendt. Det er tidkrevende å finne tallene.

Vi ser at tallene vi har funnet frem på separasjoner og skilsmisser for 2025 er noe høyere enn det vi rapporterte for 2024. Vi har også noe økning etter anerkjennelsesloven og på søknader om skiftefritak.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	619	593	0	26	90 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	599	579	3	17	86 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	32	27	0	5	59 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom nære slektninger, jf. § 3 første ledd	1	0	1	0	100 %
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamiliemedlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	13	8	5	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav a	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav d	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	32	29	3	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)
Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Det er ikke fattet vedtak etter barneloven i 2025. Det har vært henvendelser om tvangskraft for avtaler, jf. § 55 hvor det er gitt veiledning om vilkårene for slikt vedtak.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	0
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	0
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	0

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)
Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område.

Statsforvalteren i Agder veileder på familierettens område i forbindelse med skriftlige og muntlige henvendelser fra privatpersoner og fra barnevernstjenester.

Henvendelsene vi mottar gjelder særlig barneloven § 55 om vedtak om tvangskraft. Der veileder vi om vår myndighet, vilkår for tvangskraft, og hvor de skal henvende seg dersom avtale om foreldreansvar, bosted og samvær ikke blir overholdt.

I tillegg har vi gitt veiledning knyttet til endring av foreldreansvar, og utfordringer knyttet til tilgang til Helse Norge/bankID etc.

Vi veileder også i forbindelse med klagebehandling på enkeltvedtak fra kommunale barnevernstjenester og i tilsynssaker, særlig på forholdet mellom barneloven og barnevernsloven, innholdet i foreldreansvaret, forholdet til vergemålsloven og foreldrenes rett til opplysninger om barnet etter barneloven § 47.

Tilsyn med familievernkontorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)
Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Statsforvalteren har ikke gjennomført tilsyn med familievernkontorene i 2025. Vi gjennomførte tilsyn med kontoret i Arendal i 2024, og neste tilsyn blir i Vest-Agder våren 2026.

Statsforvalteren har deltatt i paneldebatt i forbindelse med kurs i regi av Familievernet i Vest-Agder - et kurs for foreldre som har mistet omsorgen for barnet/barna. Dette er et kurs som Familievernkontoret får gode tilbakemeldinger på, og vår oppfatning er at de som deltar har god nytte av dette kurset. Vi ser spesielt etter de siste års avgjørelser i Høyesterett og Den europeiske menneskerettighetsdomstol, at det er mange spørsmål blant annet knyttet til

oppfølging av foreldre og samvær. Statsforvalteren får også mye ut av å være deltakende i paneldebatten, da nye faglige og juridiske problemstillinger kommer frem.

Det har vært seks klager på familievernkantorene i år. En er tatt til orientering, ettersom vi var kopimottaker. I en av sakene ble det åpnet tilsyn basert på klagen, men det ble ikke funnet lovbrudd.

En av klagen omhandlet mangel på universell tilgang til kontoret til en ekstern mekler - vi avsluttet denne med veiledning til klager. En annen av klagen omhandlet en konkret ansatt og denne klagen ble oversendt kontoret for at leder kunne følge dette opp. De resterende sakene er også oversendt kontoret og vi har bedt om en tilbakemelding på hvordan disse sakene er fulgt opp.

Tilsyn med familievernkantorene

Totalt antall familievernkantor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2025	Antall gjennomførte tilsyn i 2024	Antall gjennomførte tilsyn i 2023
2	0	1	1

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

På barnevern, er vår aller fremste bekymring tilgangen på nødvendige tiltak - som fosterhjem og beredskapshjem. Vi erfarer at det er noen barn må leve lenge i uvitenhet om hvor de skal bo og hvem som skal ta vare på dem. Vi har sett at det er barn som må bo i uavklarte og uheldige omsorgssituasjoner over lengre tid, og som strever i situasjonen de er i. Tilstanden er ikke holdbar slik vi ser det.

Vi erfarer at det er stor variasjon mellom kommunene knyttet til å finne fosterhjem i familie og nære nettverk. Det kan være tilfeldig variasjon, ved at noen kommuner har hatt flere tilfeller hvor dette har vært til barnets beste enn andre. Vi tror imidlertid ikke det alene forklarer forskjellene.

Vi ser at en tjeneste som nokså konsekvent bruker familieråd, som et ledd å finne fosterhjem, ser ut til å lykkes bedre enn de som ikke har en like konsekvent tilnærming til dette. Det er imidlertid vanskelig å si noe sikkert sammenhengen.

Videre er vi bekymret for nedgangen i meldinger til barnevernstjenesten når det gjelder de yngste barna. Vi er samtidig opptatt av at dette er en problemstilling som barnevernet ikke kan eie alene, det er andre tjenester som må ivareta sin meldeplikt og det krever at alle virksomheter som er i berøring med små barn må ha kompetanse og kunnskap om når man bør melde en sak.

Vi har én barnevernvakt i Agder, som gir tjenester til alle Agders kommuner. Vi erfarer at dette er en kompetent og robust barnevernvakt. Det er samtidig noen svakheter ved ordningen - blant annet at reiseveien mellom barnevernvakten og en del distriktskommuner, blir lang. Vi får lite henvendelser om barnevernvakten, og et fåtall klager.

Vi erfarer at barnevernstjenestene i Agder stort sett har god kontroll på frister for meldingsavklaring og undersøkelser. Vi ser at det er variasjoner mellom tjenestene, blant annet når det gjelder andel meldinger som henlegges. Vi ser også at antallet barn med hjelpetiltak fra barnevernet, har gått ned. Vi er ikke sikre på om dette kan forklares med at kommunene har etablert lavterskeltiltak som ivaretar behovene disse barna har.

Vi ser fra første halvår 2025, at noen tjenester har et svakt resultat for andel barn som har fått sine planer evaluert. Dette er vi bekymret for, da vi mener dette er en avgjørende del av systematikken som må til for å sikre at hjelpen som gis barn virker etter formålet - dessuten at hjelpen blir justert hvis det trengs.

Vi erfarer at tjenestene stort sett er aktive i innsatsen for å forbedre eget tjenestetilbud. Vi viser også til rapporteringen på belastningsfullmakten for mer utfyllende informasjon om utviklingen i Agder.

Tros- og livssynssamfunn (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere om:

- Antall saker hvor registrering er nektet eller trukket tilbake etter trossamfunnsloven § 4 første og annet ledd.
- Antall saker hvor det er vurdert å nekte eller trekke tilbake registrering etter trossamfunnsloven § 4 tredje ledd samt antall saker hvor registreringen er nektet eller trukket tilbake.
- Antall saker hvor det er vurdert å nekte eller avkorte tilskudd etter trossamfunnsloven § 6 samt antall saker hvor tilskudd ble nektet eller avkortet. Tallet spesifiseres for saker § 6 første, andre, tredje og fjerde ledd.
- Antall saker hvor vigselsrett er trukket tilbake.

Statsforvalteren skal gi en kort orientering om vurderinger og begrunnelser i sakene etter trossamfunnsloven § 6 første og andre ledd og om tilbaketrekning av vigselsrett.

Etter trossamfunnsloven § 4 første og andret ledd har vi nektet registrering for 10 tros- eller livssynssamfunn. Vi har ingen saker hvor registrering er

trukket tilbake etter trossamfunnsloven § 4 første og andre ledd.

Vi har vurdert å trekke tilbake registrering etter trossamfunnsloven § 4 tredje ledd i 1 tilfelle. Vi har ingen saker hvor registrering er nektet eller trukket tilbake etter § 4 tredje ledd. Saksbehandling er ikke ferdig ennå.

Etter trossamfunnsloven § 6 har vi fattet totalt 5 vedtak om å nekte eller avkorte krav om statstilskudd. 2 saker er ikke ferdig behandlet ennå.

Antall samfunn nektet eller avkortet, eller vurdert, etter trossamfunnsloven § 6:

- § 6 første ledd (utøver vold eller tvang, fremsetter trusler, krenker barns rettigheter, bryter lovbestemte diskrimineringsforbud, alvorlig krenker andres rettigheter og friheter):
 - Ingen nektet eller avkortet. 1 samfunn vurdert nektet (undersøkelsessak startet i 2024).
- § 6 andre ledd (tar imot bidrag fra stater som ikke respekterer retten til tros- og livssynsfrihet):
 - Ingen nektet eller avkortet.
- § 6 tredje ledd (ikke oppfyller krav som følger av loven):
 - 5 samfunn er nektet. 4 samfunn er vurdert nektet eller avkortet. Saksbehandling ikke ferdig ennå for 2 av disse samfunnene.
- § 6 fjerde ledd (tilskudd er krevd helt eller delvis tilbakebetalt):
 - Ingen samfunn.

Statsforvalteren har avvist krav om tilskudd for 19 samfunn etter § 5, at samfunnet ikke er registrert tros- eller livssynssamfunn, eller det registrerte samfunnet ikke oppfylte antallskravet om minst 50 tilskuddstellende medlemmer. Én registreringssøknad er avvist i 2023 og ble påklaget og avgjort hos Barne- og familiedepartementet i 2024. Klagen ble ikke tatt til følge. Saken er i prosess hos domstolene. Saksbehandling av krav om tilskudd er ikke ferdig ennå.

Etter trossamfunnsloven § 6 første og andre ledd er det ikke fattet noen vedtak.

Ett samfunn ble vurdert nektet etter § 6 første ledd. Samfunnet ble varslet om undersøkelsessak i mai 2024. I juni 2025 forelå konklusjonen fra Statsforvalteren i undersøkelsessaken. Statsforvalteren konkluderte at vi ikke fant det sannsynliggjort at samfunnet oppfordrer til eller støtter brudd på barns grunnleggende rett til omsorg, utvikling, medvirkning og selvbestemmelse. Vi påpekte imidlertid at læren gir et grunnlag for praktisering som kan innebære negativ sosial kontroll og brudd på barns grunnleggende, noe trossamfunnet bør være bevisst og fortsette å poengtere at den ikke skal brukes slik overfor barn.

På grunn av kapasitetsmangel ble utbetaling av tilskudd startet opp først i august.

Vi mottok skriftlige bekymringsmeldinger og varsler om 21 samfunn. Mange av disse er ressurskrevende å behandle. I tillegg mottok vi mange klager fra personer om at samfunn ikke registrerer deres utmelding.

Vi mottok til sammen 16 klager på vedtak om tilskudd og søknad om registrering. Saksbehandling for 2025 er ikke er ferdig (det foreligger klager på vedtak for 2025, i 2026 og det kan komme flere). Av de 16 er 7 behandlet av oss – enten avvist eller oversendt Barne- og familiedepartementet for endelig avgjørelse.

Statsforvalteren gir veiledning til samfunnene på telefon og i brev. Vi bruker relativt mye tid på dette. På grunn av ressursituasjonen og prioritering av behandling av tilskudd og søknader om registrering, har vi i 2025 redusert tilgjengeligheten på telefon.

Statsforvalteren har ikke trukket tilbake noen vigselfrett i 2025, eller nektet noen vigselfrett. Dette har ikke vært en prioritert oppgave i 2025. Vi har mottatt 26 søknader om vigselfrett og hatt 24 vigselfsamtaler. Alle 24 ble innvilget vigselfrett.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

Statsforvalteren har mottatt 218 nye søknader om askespredning i 2025. Av disse er 207 innvilget, det er gitt 21 avslag og 9 av sakene er fortsatt pågående ved at vi venter tilbakemelding fra søker. Avslagene skyldes utelukkende at det er søkt om askespredning på uegnet sted.

Avviket i antall nye søknader opp mot antall vedtak, skyldes 2024-saker, som ble avsluttet i 2025. Vi har fortsatt noen 2025-saker som venter justering fra søker. Saker hvor det er søkt om askespredning på uegnede steder, gis det alltid anledning til å endre sted, før søknaden eventuelt avslås.

Askespredning 2025:

218 nye registrerte saker i 2025

207 innvilgede tillatelser

6 tillatelser til gjennomføring av forhåndsgodkjent søknad

21 avslag

9 pågående 2025-saker

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall dispensasjonssøknader, avslag og innvilgelser, jf. § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred. Statsforvalteren skal rapportere på antall søknader om typisk turiststed, avslag og innvilgelser.

Vi har behandlet 1 dispensasjonssøknad, som ble innvilget. Vi har videre behandlet to søknader om å bli definert som typisk turiststed. Søknadene ble avslått.

Godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Statsforvalter skal gjøre en kort, overordnet vurdering av i hvilken grad kommunene har et godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier, herunder hvorvidt lovbestemmelsene om samarbeid og samordning i velferdslovgivningen er kjent og implementert. Det skal gå frem av vurderingen om kommunene ivaretar ansvaret med å beslutte hvilken instans i kommunen som skal ha koordineringsansvaret. Statsforvalter skal også gi en kort vurdering av kommunenes kompetanse om utsatte barn og unge og kommunenes behov for kompetanseutvikling for å sikre et mer samordnet tjenestetilbud.

Det skal fremgå hvordan embetet vurderer hovedutfordringene når kommunene ses under ett. Statsforvalter skal videre gi en kort omtale og vurdering av embetets innsats på området.

I hvilken grad har kommunene et samordnet tjenestetilbud:

Statsforvalteren i Agder har en tverrfaglig sammensatt barn- og unge gruppe, hvor barnevern, helse, utdanning, sosial er representert. Vi har i 2025, som tidligere år, hatt hovedfokus på krav til samhandling, samordning og koordinering. Det er jobbet etter en strategisk plan, hvor vi i 2023 utarbeidet webinar om endringene i velferdstjenestelovgivningen og gjennomførte inspirasjonseminar. I 2025 fullførte vi de regionale samlingene. Samlingene har vært planlagt sammen med en referansegruppe med medlemmer fra ulike faggrupper og kommuner. Intensjonen med samlingene var å få mer informasjon om hva som er de mest sentrale utfordringene hos førstelinjetjenestene, og få innsikt i hvordan endringene i velferdstjenestelovgivningen har påvirket praksis og organisering i kommunene. Vi ønsker nå i etterkant å kunne gi kommuneledelsene konkret informasjon om utfordringsbildet slik at de får et godt informasjonsgrunnlag om viktige innsatsområder. Vår erfaring er at lovendringene i det store er kjent i kommunene. Det er imidlertid enda usikkerheter rundt hvordan praksis skal innrettes. Koordineringsrollen og koordinatorfunksjonene er det fortsatt uklarerhet rundt. Det er ikke praksis for å utarbeide individuell plan for alle barn med behov for langvarige og koordinerte tjenester. Statsforvalteren mener deler av forklaringen på dette ligger i at det ikke er gode nok digitale systemer som gjør det enkelt å samarbeide konkret om planer. Kommunene er dessuten presset på tid. Vi må erkjenne at det å være reelle lag rundt barn, og det å lage felles planer - er krevende.

Kommunens behov for kompetanseutvikling for å sikre et mer samordnet tjenestetilbud:

Fra våre berøringspunkter med førstelinjetjenesten er vår erfaring at kommunenes ansatte har behov for mer opplæring og kunnskap om god møteledelse. Det kan fremstå som grunnleggende, men i praksis er det krevende og komplekst å lede effektive ansvarsgrupper og tverrfaglige fora. De som koordinerer og eventuelt leder møtene, er ikke nødvendigvis ledere, og har ikke nødvendigvis instruksjonsmyndighet over andre i "laget". Det å sikre at ethvert tverrfaglig møte om en enkeltsak, bidrar til å komme et steg videre, og bidrar til å sikre forpliktelse fra alle parter, er undervurdert som særkompetanse, etter vårt syn.

Vår erfaring er også at det gjenstår noe før alle ledernivå i kommunen anerkjenner at tverrfaglig innsats tar mer tid initielt, og krever derfor ressursbruk. Hvis man lykkes godt, vil dette være viktige bidrag i forebyggingen av problemutvikling.

Barn- og unge gruppa deltar i Statsforvalternes nasjonale gruppe for barnekonvensjonen i praksis. Representanter fra barn- og unge gruppa deltar videre i 0-24 forum for barn og unge. Her er også representanter fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, RVTS, KS Agder, Korus og R-Bup. Det er faste møter og kontaktpunkter gjennom året. På den måten jobber vi med å bedre informasjonsflyten og erfaringsdelingen mellom kompetansemiljøene og Statsforvalteren. En av arbeidsgruppene som er utledet av samarbeidet, jobber med å arrangere Handlingsplanfestivalen. Dette er en todagers konferanse med formål om å bidra til å utvikle, realisere og samordne kommunale handlingsplaner. Vår vurdering er at Handlingsplanfestivalen bidrar til å styrke kommunenes kompetanse om viktige satsningsområder, men også er en arena for å fremme mulige løsninger og ideer for hvordan ulike tjenester kan organiseres og oppgaver løses på nye måter.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, herunder hvordan den regionale koordinatorfunksjonen som ble etablert i 2023 har understøttet kompetanse- og tjenesteutviklingen. Samlet vurdering skal videre inkludere alle helse- og omsorgstjenestene i kommunene, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Statsforvalteren ved regional koordinatorfunksjonen har i flere år oppfordret omsorgstjenestene i kommunene i Agder til å delta i TØRN. Det er, som i 2024, 21 av våre 25 kommuner som hadde gjennomført, eller holdt på med TØRN-prosjekter ved utgangen av 2025. Mange av kommunene bruker metodene de har lært i langsiktige endringer i organisasjonen. De øvrige kommuner har også signalisert interesse for å delta.

Kommunene har hatt forskjellige tidspunkt for oppstart, og forskjellige prioriteringer innenfor TØRN. De fleste har jobbet i forhold til bedre fordeling av oppgaver, og kartlegging av kompetanse, og ikke minst ferdigheter, hos ansatte. Her er det avdekket stor variasjon i kompetansen. Flere kommuner har innført Dossier for å kartlegge kunnskapen og legge planer for videre kompetansehevede tiltak.

I etterkant av disse kartleggingene har flere kommuner laget helt nye kompetanseplaner- og/eller strategier. De alle fleste kommunene i Agder har nå en eller annen form for kompetanseplan-, og/ eller strategi. Disse varierer stort i omfang og detaljering, samt om de er politisk vedtatt eller ikke. For de mindre kommunene er disse planene oftest del av de større planene i kommunen som helse- og omsorgsplanen eller kommuneplanen.

Gjennom den regionale koordinatorfunksjonen og tett kontakt med kommunene har det vært mulig å spre de gode eksemplene vi har i fylket til andre kommuner. Noen har innført langvakter, egne sykepleiergrupper, grupper med AKS-sykepleiere som ressurs, farmasøyter inn i omsorgstjenester, for å nevne noen. Disse erfaringene har vært delt direkte til kommunene og på fagdager som Statsforvalteren og KS holdt sammen i desember 2025. Med tittelen "Kompetanse og rekruttering i en omstillingstid", inviterte vi både kommunenes HR-tjenester og helse- og omsorgsledere, noe som var meget vellykket. Vi erfarer at disse to gruppene arbeider med de samme utfordringer, men sjelden treffer hverandre. Det ble unisont ønske om at vi gjentar dette.

Distriktskommunene har etter vår vurdering stort sett en mer stabil bemanning (færre alternative arbeidsplasser), men sliter mest med rekruttering av psykologer og vernepleiere. I mer sentrale strøk er det sykehusene, med høyere lønninger, som er de store «konkurrentene». Innad i de forskjellige helsenettverkene forsøker kommunene å enes om like lønnsvilkår, særlig til sommer-avvikling.

I fjor utlyste Helsedirektoratet et tilskudd på Veiledning av studenter og ansatte – her anbefalte vi Flekkefjord og kommunene rundt (Farsund, Lyngdal og Kvinesdal) til prosjektet "Mentor-ordningen", og det har nylig startet opp.

Kompetansetilskuddet er kjærkomment for kommunene. Det er et innviklet tilskudd, som har vært utfordrende for oss i år med innføring av Alttinn. Likevel er kommunene stort sett opptatt av at den ikke skal bli borte, selv om de opplever at søknads- og rapporterings-prosessene har blitt mer komplisert. I kommunedialogene har vi aktivt etterspurt en del av kommunene om hvorfor de ikke søker mer fra "kompetanseløftet". Svaret er det samme – i en tid der de er nødt til å redusere stillinger, har høyt sykefravær og må kutte ned på tjenester, har de ikke råd til å sende noen på videreutdanning.

Gjennom et tettere samarbeid med vår kommuneøkonomi-avdeling ser vi et tydelig skille mellom kommunene økonomiske situasjon på Agder. Kommuner med god økonomi kan tilby bedre vilkår og høyere lønn, samt ha en vaktplan med tid til fagutvikling. I disse kommunene er det enklere å gi ansatte fri for å ta videreutdanning. Vi erfarer også at kommuner med god råd kan ha høyere bemanning, noe som fører til mindre stress og lavere sykefravær. På bakgrunn av dette tilstreber vi nå i økende grad å prioritere tilskudd til kommuner som har en utfordrende kommuneøkonomi på bekostning av kommuner med en solid kommuneøkonomi.

Det er knyttet bekymring og usikkerhet rundt at rammene for tilskuddsmidlene fra Helsedirektoratet nå er endret. Mange av tjenestene oppgir at de er avhengige av tilskuddsmidler for å opprettholde dagens drift.

For flere år siden opprettet Universitet i Agder desentraliserte sykepleierutdanninger som de tilbød både i øst og vest av Agder. Det ble stor oppslutning i vest, men kommunene i øst måtte si nei. Dette mønstret gjentar seg på alle nivåer når det gjelder utdanningstilbud. De store utgiftene er på vikarer, og tilskuddene som kan gis fra Statsforvalteren er ikke nok til å kunne dekke disse.

Universitetet i Agder har, i tillegg til basisutdanninger med sykepleiere og vernepleiere, et bredt spekter av videreutdanninger og spesialiseringer innenfor helse- og omsorgssektoren. Nyest av disse er Avansert klinisk sykepleie, deltid over fire år, som har hatt stor pågang. Lønnstilskudd for AKS-sykepleiere fra Helsedirektoratet har vært et kjærkomment tilskudd og gitt noen kommuner mulighet til å satse på dette. Men selv her sier lederne i noen kommuner at de vil ikke oppfordre kandidater til å søke, i frykt for at de ikke vil få tilskudd, og dermed ikke ha mulighet til å gi dem noen form for kompensasjon.

Universitet i Agder tilbyr også desentraliserte videreutdanning i demensomsorgen og ernæring for sårbare eldre. Desentraliserte utdanninger har stor nytte særlig når kommuner sliter med dårlig motivasjon hos ansatte for å ta videreutdanning.

Fagskolen i Agder har utvidet sitt studietilbud, med fem aktuelle studieretninger for fagarbeider, og flere under utvikling. De opplever stadig høyere søkertall.

Som resultat av blant annet endringer i MFY (Modusstrukturert fag- og yrkesopplæring), som fra 2024 blir kalt VOV (Videregående opplæring voksne) har Menn i helse blitt nedprioritert i Agder, og det var kun et kull for Lister regionen i 2025. Kommunene har hatt stor glede av dette programmet og effekten av å få menn inn i omsorgssektoren har vært positiv.

Embetet har også i 2025 gjennomført en kartlegging av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i helsestasjon- og skolehelsetjenesten i Agder. 22 av 25 kommuner har besvart undersøkelsen.

- Andelen kommuner som svarer at de har en eller flere stillinger med konstituerte helsesykepleiere har sunket fra 78% i fjor til 38% i år. Det antas at reduksjonen har sammenheng med at flere har fullført helsesykepleierstudiet.
- 63% av kommunene benytter Helsedirektoratets beregningsverktøy for å beregne bemanningsbehov i helsestasjon 0-5 år. Av kommunene som benytter dette er det to kommuner som oppgir at bemanningen ikke samsvarer med anbefalingene.
- 46% har et interkommunalt arbeid om jordmortjenesten og 92% vurderer jordmordekningen i sin kommune som «veldig bra» eller «bra nok». Det har vært en liten økning i andelen som benytter Helsedirektoratets beregningsverktøy for å beregne bemanningsbehov i jordmortjenesten. Andelen er nå på 38%. Av disse er det to kommuner som oppgir at bemanningen ikke samsvarer med anbefalingene.
- En kommune kommenterer at spørreskjemaet fra Statsforvalteren mangler spørsmål om bemanning i skolehelsetjenesten. De ønsker mulighet for å rapportere på dette da de opplever at det ikke er samsvar mellom normtall og bemanning i skolehelsetjenesten. Dette kan derfor gjelde flere kommuner i fylket, og vi vil inkludere spørsmålet ved neste kartlegging.
- 75% svarer «ja» eller «til dels» på spørsmål om de har utfordringer med tilgang på kvalifiserte søkere når det skal fylles ledige stillinger. Det er først og fremst helsesykepleierstillinger som er utfordrende å fylle, og spesielt vikariater. Kommunene mener rekrutteringsutfordringene blant annet henger sammen med at kommunene ligger usentralt, ofte er små, har lite fagmiljø og små stillinger.

Av ressurs hensyn har vi heller ikke i 2025 foretatt noen systematisk kartlegging av utviklingen i allmennlegetjenesten og den fylkeskommunale tannhelsetjenesten.

Imidlertid har vi i våre kommunebilder både i 2024 og 2025 hatt stort fokus på fastlege-indikatorer som legedekning, antall åpne fastlegelister og oversikt over fastlegenes spesialiseringsstatus. Gjennom våre kommunebildebesøk erfarer vi i 2025 en stadig bedre utvikling i allmennlegetjenesten gjennom bedre dekning, tilgjengelighet og pågående ALIS- utdanningsløp.

Videre har vi i 2025 reetablert formelt dialogmøte mellom fagavdelingens ledelse og ledelsen ved den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. I årets møte, kom det ikke frem konkrete bekymringer knyttet til generell tilgang på kompetanse, men vi har blitt grundig orientert om den helhetlige omstillingen og effektiviseringen av Tannhelsetjenesten i Agder som ble endelig vedtatt i oktober 2025 i Agder fylkesting. Det ble da vedtatt å legge ned 15 av 28 offentlige tannklinikker for å sentralisere tilbudet og redusere kostnader. Klinikken skal samles i større, mer robuste enheter for å sikre likeverdige tjenester, solide kompetansemiljøer og møte økte driftsutgifter. Embetet er kjent med at noen distriktskommuner som nå mister sitt offentlige tannlegekontor, nå vurderer muligheter for reetablering gjennom offentlig-privat samarbeid.

Tilsyn (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten redegjøre for tilsyn med verger og blant annet beskrive:

- risikovurderinger i forkant av tilsyn
- funn i tilsyn
- oppfølging av verger og tiltak statsforvalteren har iverksatt på bakgrunn av tilsyn

I 2025 hadde SFAG med sine 225 tilsyn det nest høyeste antall tilsyn i landet, etter SFOS sine 710. Dette er betydelig økning, men skyldes at vi tidligere i liten grad registrerte tilsynsoppgavene som egen aktivitet i VERA. Fra og med 2024 registreres alle former for tilsyn som en tilsynsaktivitet, herunder oppfølging etter ikke-godkjente regnskapskontroller og nær samtlige henvendelser om vergers manglende oppfølging og andre bekymringsmeldinger.

Vi foretar fortløpende og kontinuerlig risikovurderinger basert på verges manglende overholdelse av frister, manglende tilgjengelighet og respons, samt antall bekymringer fra vergehavere, pårørende og andre. Vi har fast rutine for å forelegge evt. bekymringsmeldinger for vergen for uttalelse. Basert på vergens redegjørelse vurderer vi eventuelle tiltak eller avslutning av tilsynet. Ved alvorlige bekymringer eller fare for unnlatelser av vergen, har vi lav terskel for å ringe og eventuelt kreve umiddelbar forklaring og/eller handling. Alle medarbeidere har lav terskel for å melde i fra om små og store uregelmessigheter til seksjonsleder og registrere dette som tilsyn. Dette er jevnlig tema i seksjonsmøter. Vi opplever derfor å ha et relativt godt bilde i sanntid på hvilke profesjonelle/faste verger som utmerker seg mht. bekymringer og behov for å justere praksis. Enkelte verger har over tid vært inne til

jevnlig oppfølgingssamtaler for å opprettholde forsvarlig ivaretagelse av oppdragene.

I ca. halvparten av tilsynene har vi funnet avvik, altså 110 stk. En stor andel av disse antas å gjelde avvik avdekket i ikke-godkjente vergeregnskap. I et stort antall saker har vi avsluttet tilsynene med resultat "veiledning og bistand" eller "opplæring".

Vi avdekker en del uregelmessigheter i regnskapskontrollen som det i noen tilfeller kan være vanskelig å vurdere. For eksempel kan utdeling av gave/arveforskudd til nærstående verge, som er foretatt uten søknad fra statsforvalteren, være vanskelig å avklare om er en gave/arveforskudd i tråd med vergehavers vilje, eller et mulig straffbart forhold som f.eks. underslag. Dette spesielt siden regnskapskontrollen avdekker dette lang tid etter transaksjonen er gjennomført, potensielt inntil 1,5 år etter, og vergehavers funksjonsnivå i samme periode kan ha fallert betydelig. Det vil da ikke være mulig å få vergehavers uttalelse og syn på hva som var vergehavers vilje mht. transaksjonen. Videre vil det i mange tilfeller være uklart om det er i vergehavers interesse å utsette nær familie for tilbakebetalingskrav av større beløp, eller evt. anmeldelse av familiemedlemmer. Dette er vanskelige dilemma, det kunne vært ønskelig med samordning av praksis mellom embetene. Vi har i slike tilfeller lav terskel for å bytte verge.

Vi avdekker mange avvik, og opplever det krevende å følge opp alle forhold innen rimelig tid. Fremover er vi bekymret for kapasiteten til å gjennomføre nødvendig tilsyn og følge opp avvik. Tilsyn er viktig for tilliten til vergemålsordningen, og reduksjon av tilsynsaktiviteten vil kunne svekke ordningen.

Vergers kompetanse (fra kapittel 7.3.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten gi en overordnet vurdering av vergers kompetanse og opplæringsbehov. Risikovurderinger, gjennomførte og planlagte tiltak skal beskrives, samt opplevde og forventede effekter.

Vergeoppdragene blir stadig mer komplekse og krevende. Balansen mellom kravet til forsvarlig interesseivaretagelse på den ene side, og fokuset på beslutningsstøtte og respekt for vergehavers rett til selvbestemmelse på den annen side, kan være vanskelig å håndtere i praksis. Det er også en tendens til økt rettsliggjøring på vergemålsfeltet, og samfunnet ellers. En verge kan møte svært varierte utfordringer, med komplekse problemstillinger og potensielt store konsekvenser for vergehaver. SFAG opplever stort behov for veiledning, og dette belaster vergemålsseksjonens bemanning i stor grad.

Vi er bekymret for at SFAG på grunn av manglende ressurser ikke har kapasitet til nødvendig opplæring, veiledning og bistand i tilstrekkelig grad. Det er også problematisk at vi på grunn av restanser og saksbehandlingstid ikke alltid oppdager bistands- og veiledningsbehov tidlig nok. Samlet utgjør dette en betydelig risiko for tap og skade for vergehaver, vergen og eventuelt Statsforvalteren. For Statsforvalteren er risikoen mest relatert til mulig tap av omdømme og eventuelle erstatningskrav.

I 2025 hadde vi bare kapasitet til én vergesamling for profesjonelle verger,

Vi gjennomfører individuelle samtaler med de ca. 30 profesjonelle vergene våre, kalt oppdragssamtale. Vi opplever at oppdragssamtalene i stor grad ivaretar behovet for opplæring og avdekking av risiko ved vergens utførelse av oppdraget. De er også nyttig til å avdekke kunnskapshull og mulig for stor arbeidsbelastning hos den enkelte verge. Dette er svært arbeidskrevende, men vurderes nødvendig sett i forhold til risikoen ved å konsentrere mange oppdrag på få verger. Det er av kapasitetsgrunner ikke gjennomført nye samtaler med alle vergene i 2025. Vi planlegger gjennomføring av oppdragssamtaler i 2026, i første omgang med prioritet på verger som har store porteføljer eller der det foreligger bekymring/forhøyet risiko. Øvrige verger planlegges fulgt opp med en ekstra samling.

Nærstående, alminnelige og ordinære faste verger med relativt få oppdrag, har over lang tid ikke fått tilbud om opplæring utover e-læringskurs og veiledning/rådgøring på forespørsel. Dette er svært bekymringsfullt. Mangel på vergesamlinger for disse vergene skyldes manglende ressurser i form av bemanning og tilgjengelige midler til slike samlinger. På grunn av kapasitetsutfordringene har vi ikke gjennomført samlinger/kurs for disse vergene i 2025.

I 2025 sendte vi sammen med regnskapsbrevet et skriv med krav om gjennomføring av e-læringskurs for alle verger med regnskapsplikt. Vi ga samtidig informasjon om selvbestemmelse. Dette gjøres også i 2026. Vi håper dette øker bevisstheten om frivillighet og selvbestemmelse i vergemålsordningen, men det kan neppe erstatte annen opplæring. Særlig nærstående og alminnelige verger som av ulike grunner ikke er digitale, vil kunne falle utenfor dette tilbudet. Det vurderes å være stor sannsynlighet for at enkelte nærstående og alminnelige verger ikke respekterer selvbestemmelsen i vergemål i tråd med regelverket. Det er bekymringsfullt.

Fratakelse av rettslig handleevne (fra kapittel 7.3.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten anslå gjennomsnittlig tid fra midlertidig vedtak om fratakelse av rettslig handleevne er fattet, og til saken er oversendt tingretten.

SFAG fattet kun ett midlertidig vedtak om fratakelse av rettslig handleevne i 2025. Dette tilskrives i hovedsak at det ikke har vært nødvendig med midlertidig vedtak i de fleste av våre saker om fratakelse av rettslig handleevne. Totalt har vi hatt 6 saker med fratakelse av rettslig handleevne i 2025

Det økte fokuset i rapporteringen på tidsbruken fra midlertidig vedtak til stevning oversendes retten, har medført at vi i saker med behov for midlertidig vedtak, så langt som mulig ikke fatter midlertidige vedtak før også stevningen er klar. Dette gjør at tiden mellom midlertidig vedtak og stevning forventes å

holde seg nær null dager, og normalt maksimalt opp mot 7-14 dager, da av rene kapasitetsgrunner. Vi forventer at det kun i helt ekstraordinære saker hvor behovet er presserende, vil være aktuelt å bryte med denne rutinen. Vi anser det lite hensiktsmessig og forenelig med tidskravet å først fatte midlertidig vedtak for så å avklare argumentasjon og bevisgrunnlag.

Vergemål

Betegnelse på rapporteringskrav	Anslått saksbehandlingstid (i dager)
Saksbehandlingstid - oversendelse av midlertidige vedtak om fratakelse av rettslig handleevne	0

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader i 2025, fordelt på henholdsvis rettsråd og sakførsel. Statsforvalteren skal i tillegg rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og antall restanser.

Det skal også gjøres en vurdering av overordnet status på rettshjelpsfeltet. Analysen skal inneholde en vurdering av effekten av innføring av ny modell for økonomisk behovsprøving.

Det var i 2025 en økning i saker både for fritt rettsråd og fri sakførsel.

Året har vært krevende, med over 1 300 søknader og stykkpriser for fritt rettsråd og fri sakførsel samlet, høye restanser og flere måneders saksbehandlingstid, som har variert stort. Det har løpende vært behov for å prioritere de mest kritiske sakene å få avklart. Sammen med at også SRF parallelt har hatt mange måneders saksbehandlingstid på sine klagesaker, har det medført at mange søkere har måttet vente lenge på å få avgjort sakene sine.

Stykkpris-saker har vi prioritert å holde unna fortløpende, med behandling og utbetaling stort sett i løpet av to uker.

Det er krevende å sette seg inn i arbeidet med ny rettshjelpsordning. Det har blant annet vært mange tekniske og praktiske småting som det er knot med, og som indirekte påvirker andre rutiner, maler og eksisterende løsninger.

Vi har brukt ressurser mot slutten av året på å ta ned restansene til et akseptabelt nivå, men disse ressursene er nå fjernet. Det er en klar bekymring for at ny ordning fremover vil være mer ressurskrevende for statsforvalterne å håndtere enn tidligere.

Det er inntrykk av at det over tid har vært en økning i kompleksitet, omfang og økende henvendelser om fri sakførsel for domstolene. I 2025 mottok vi klart flere søknader om fri sakførsel, der ca. tre av fire saker ble avslått eller avvist.

Effekten av innføringen av ny rettshjelp-modell vil antakeligvis komme gradvis. Foreløpig er det lite vurderingsgrunnlag, med tanke på at det kun er drøye to måneder på slutten av 2025 der ny modell var innført. Det er dermed usikkert hvilken effekt denne vil ha, utover at flere vil ha rett på rettshjelp.

Vi ser likevel, uavhengig av antall saker, at ordningen i seg selv innebærer mer tidkrevende manuell vurdering og behandling av flere saker enn tidligere. Eksempelvis er det utfordrende å innhente, dokumentere og vurdere nøyaktig egenandelsbeløp søkere skal betale, når flere forhold ved søkers økonomi fortløpende er i endring. Når alt fungerer optimalt er ordningen god, imidlertid ser vi at det nå er flere variabler og fallgruver enn før for søkere, advokater og saksbehandlere. Vi ser at det stadig oppstår nye spørsmål som må håndteres, og at ny rettshjelpsordning i praksis krever mer.

Rettshjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkomne søknader	1 315	1 274	41
Innvilgede søknader	1 098	1 088	10
Avslåtte søknader	154	126	28

Rettshjelp 1.2 - Saksbehandlingstid og antall restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (uker)	26
Antall restanser	40

Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet i plan

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven er formidlet til kommunene?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivarettatt i kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivarettatt i integrering av funn fra helhetlig ROS i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel?

Beredskapsstaben vurderer alle kommuneplaner med hensyn til samfunnssikkerhet og beredskap. I tillegg vurderer Statsforvalteren enkelte kommunedelplaner, enkelte større reguleringsplaner og detaljreguleringer, når medarbeidere i embetets plangrupper ser behov vurdering i samråd. Ellers blir dette ivarettatt av seksjon plan hos embetet.

I uttalelsene til planstrategier minner vi kommunene om at helhetlig ROS-analyse, samt overordnet planverk, må inkluderes i oversikten over planverk som skal revideres eller oppdateres i planperioden. Vi ber også om at fylkesROS (ROA Agder) tas med i oversikten over regionale planer som legger føringer for kommunens planlegging. I gjennomgang av planprogram for kommuneplanens samfunnsdel gjentar vi mye av det samme som for planstrategien.

Statsforvalteren har støttet kommunene gjennom planuttalelsene. Ellers opplever vi at våre innspill til planstrategier og samfunnsdeler til kommuneplanene i varierende grad blir fulgt opp. I den grad vi har kommentarer til arealdeler og reguleringsplaner, blir de fulgt opp så lenge vi kan reise innsigelse mot disse planene. Statsforvalteren har ikke hatt strukturerte bistandsaktiviteter knyttet til helhetlig ROS-analyse og arealplaner, men dette blir tatt opp under tilsyn.

Under beredskapskoordinatorsamling i høsten 2025 trakk vi frem ulike kommuners arealplanlegging med formål om at kommunene kunne lære av hverandre. Vi opplever at det stedvis er stor avstand mellom arealplanmiljøet og beredskapskoordinator. Vi påpeker behovet for at disse miljøene snakker sammen. Det er vanskelig å spore noen klar trend i om dette er blitt bedre.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter

Statsforvalteren bes rapportere på:

Hva er status for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos kommunene som har storulykkevirksomheter?

- Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivarettatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Angi gjerne hvordan kommunen sørger for at informasjon om eksplosivplanlegg ikke gjøres allment tilgjengelig i kommunens arealplaner.

Hvilke tiltak gjør statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter, herunder etablering av nye storulykkevirksomheter?

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter følges opp i utarbeidelse eller ved rullering av planer når disse kommer på høring til Statsforvalteren i Agder, samt ved etablering av storulykkevirksomheter. Statsforvalteren følger opp om det er tatt hensyn til eventuelle storulykkevirksomheter i eller nær planområdet ved utarbeidelse eller rullering av planer, så langt kapasiteten vår tillater det. Agder er en sentral region for utvikling av grønne energibærere, og flere av disse innebærer etablering av storulykkevirksomheter (batteri, hydrogen, ammoniakk, mm). Siden forrige rapportering har Statsforvalteren mottatt melding om oppstart av en ny storulykkevirksomhet (produksjon av hydrogen) på Fiskå i Kristiansand kommune. I den forbindelse har vi deltatt på oppstartsmøte arrangert av DSB.

FylkesROS og oppfølgingsplan (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

FylkesROS

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for om uønskede hendelser i en sikkerhetspolitisk situasjon og/eller væpnet konflikt er inkludert i fylkesROS.
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for egen beredskap?
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for samordnet beredskapsplanlegging i totalforsvaret regionalt?
- Redegjør for hvordan nye risikoer som følge av overgang til nye energibærere er inkludert i fylkesROS
- Redegjør for om og på hvilken måte kommunene har inkludert sikkerhetspolitisk krise og/eller krig som tema i kommunenes arbeid med og oppfølging av helhetlig ROS

Revidert fylkesROS ble ferdigstilt våren 2024. Analysen er digital, og den følges opp og videreutvikles fortløpende. I 2025 ble risikoområdet levekår lagt inn. Det arbeides også med et nytt risikoområde om immaterielle kriser, som snart ferdigstilles, og vi har startet arbeidet med risikoområdet forsyningssikkerhet. Det foreligger en tiltaksplan, men planen for oppdatering av risikoområder og hendelser – og for utvikling av nye – er ennå ikke komplett. Status for tiltaksplanen er et fast punkt på det første av de to årlige møtene i Fylkesberedskapsrådet.

ROS Agder inkluderer et sikkerhetspolitisk scenario, basert på DSBs veileder, og utarbeidet i dialog med relevante aktører.

ROS Agder skal være premissgivende for det regionale og lokale beredskapsarbeidet i Agder. Regionale etater og kommunene bruker analysen aktivt i sin beredskapsplanlegging. Statsforvalteren har blant annet gjennomført flere veiledningsmøter i kommuner som er i gang med revisjon av egen helhetlig ROS-analyse. Politiet har også presentert hvordan de benytter ROS Agder i sitt arbeid. At mange aktører bygger sin beredskapsplanlegging på den samme regionale analysen, bidrar til god samordning – også innenfor totalforsvaret, ettersom kritiske infrastrukturer og samfunnsfunksjoner er felles for både sivile og militære behov.

Kommunal beredskapsplikt - overordnet beredskapsplan (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for om beredskapsplaner for storulykkevirksomheter er samordnet og integrert med overordnet beredskapsplan.

Statsforvalteren har ikke full oversikt over om beredskapsplaner for storulykkevirksomheter er samordnet og integrert med kommunenes overordnede beredskapsplaner. I arbeid med etablering av ny storulykkevirksomhet er det sett at en kommune har planverk for evakuering ved ulykke i storulykkevirksomheter. Statsforvalteren er videre kjent med at det er tett dialog og samarbeid mellom flere kommuners brannvesen, storulykkevirksomheter og tilhørende industrivern. Samarbeidet bidrar til beredskap og samvirke i operativ fase, men det er ikke systematisk avklart i hvilken grad virksomhetenes beredskapsplaner er formelt integrert i kommunenes overordnede beredskapsplanverk.

Miljøkriminalitet (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd.

Ingen anmeldte saker i 2025.

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst pr. miljøtema (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst per miljøtema for 2024.

Rapportering innsigelser	BATP	Naturmangfold	Støy/luftkvalitet	Strandsoner	Friluftsliv	Landskap	Vannmiljø/forurensning	Karbonrike arealer/klimatilpasning
Antall innsigelser fremmet pr. tema	8	22	8	9	4	2	3	4
Antall løst før mekling pr. tema	5	16	6	5	3	1	2	2
-Tatt til følge	5	14	5	5	3	1	2	2
-Forhandling/kompromiss	0	2	1	0	0	0	0	0
-Trukket	0	0	0	0	0	0	0	0
Antall løst v/mekling pr. tema	0	1	0	1	0	0	0	0
-Tatt til følge	0	0	0	0	0	0	0	0
-Forhandling/kompromiss	0	1	0	1	0	0	0	0
-Trukket	0	0	0	0	0	0	0	0
Antall innsigelser oversendt KDD	0	0	0	0	0	0	0	0

Fylt ut i tråd med tabell som var tilgjengelig på Miljødirektoratets nettside. Ikke alle innsigelser fremmet i 2024 har funnet sin endelige løsning. Det ble gjennomført en mekling (som omfattet innsigelse til to tema), som ble løst. Ingen innsigelser fremmet i 2024 er sendt til KDD.

Spesifikk omtale av arbeid med fornying og innovasjon (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal:

- gi en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- redegjøre kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- gi en omtale av resultater av prosjektene.

Statsforvalteren i Agder har over tid brukt en vesentlig del av vår skjønnsramme på prosjektskjønnsmidler. Agder fikk en samlet fylkesramme på 47,1 mill. kroner for 2025, samme nominelle ramme som for 2024. Samlet pott til prosjektskjønn for 2025 var på 12 mill. kroner, en reduksjon på 3 mill. kroner sammenlignet med 2024.

Vi åpnet for registrering av søknader i prosjektskjønnsportalen 1.september 2024, med søknadsfrist 1.november. Etter søknadsfristens utløp ble søknadene fordelt på de respektive fagavdelingene, som gjør vurderinger av søknadene. Tildeling skjer normalt i løpet av desember, men tildelingen for 2025 ble av ulike grunner utsatt til februar 2025.

Tildelingen av prosjektskjønn for 2025 tok utgangspunkt i retningslinjene for skjønnsfordelingen, og hadde i tillegg lokale prioriteringsområder innen klima, miljø og landbruk, samfunnssikkerhet og beredskap og prosjekter rettet mot utsatte barn og unge. Fra og med tildelingen for 2022 har Statsforvalteren også vektlagt hvordan de enkelte prosjektene bidrar til å nå FN's bærekraftsmål, herunder hvordan prosjektene håndterer bærekraftsmotsetninger. Vi tildeler normalt ikke prosjektskjønnsmidler som går ut over en tidsramme på 3 år. Vi krever at kommunene stiller med egenandel i prosjektene. Før tildeling vurderer vi de enkelte prosjektene opp mot andre relevante støtte- og tilskuddsordninger. Alle prosjekter som tildeles prosjektskjønnsmidler får en dedikert fagperson i en fagavdeling som får spesifikt ansvar for å følge opp prosjektet helt frem til det avsluttes.

For 2025 mottok Statsforvalteren 40 søknader om prosjektskjønn på til sammen 32,7 mill. kroner. Det ble tildelt 12 mill. kroner til 22 prosjekter. Vi har over tid sett en bedret kvalitet i prosjektsøknadene. Vi støtter nå i større grad enn tidligere prosjekter der alle kommuner i en region eller alle kommunene i fylket går sammen om å søke. Vår vurdering er at de samlede virkningene blir bedre når innsatsen kan konsentreres rundt større prosjekter.

Statsforvalteren i Agder har de siste årene blant annet sett en økning av prosjekter som omhandler kvalifisering til arbeidslivet og forebygging av utenforskap. Flere av disse prosjektene har vært en del av den nasjonale «Inn i jobb»-satsingen, der det er inngått en avtale mellom KS, NAV og forhandlingssammenslutningene i kommunal sektor. Til sammen 5 kommuner fra Agder har deltatt i «Inn i jobb» siden 2023.

Resultatene fra prosjektene formidles i fagkonferanser der det er aktuelt, høstkonferansene for ordførere og kommunedirektører (som Statsforvalteren arrangerer i samarbeid med KS Agder), eller på kvalitetskonferansen.

Vi ser også en økning av likelydende prosjekter eller prosjekter med kommuner som samarbeider over fylkesgrensene, der de søker de respektive Statsforvalterne om prosjektskjønn. De enkelte Statsforvalterne har ulike søknadsprosesser og -frister. Statsforvalteren i Agder har derfor fortsatt et ønske om at søknadsfristene for prosjektskjønn kan harmoniseres for alle statsforvalterembetene, slik at det blir enklere å samordne tildeling til slike prosjekter på tvers av embetene.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Det skal også gis en kortfattet omtale av statsforvalterens arbeid med anmodninger om å gjennomføre lovlighetskontroller av eget tiltak samt utviklingstrekk og utfordringer statsforvalterne ser i lovlighetskontrollsakene.

Vi har i 2025 avgjort 11 lovlighetsklager, hvorav 3 ble kjent ugyldige. Videre har vi tatt opp 3 saker på eget initiativ, hvor alle tre ble kjent ugyldige.

En av de sakene vi tok opp til lovlighetskontroll av eget tiltak, knyttet seg til en byggetillatelse til å rive et anneks og gjenoppføre en fritidseiendom i strandsonen mot sjø i Farsund kommune. Kommunen hadde innvilget dispensasjon fra pbl § 1-8, og tillatelsen ble ikke påklaget av oss i medhold pbl § 1-9 tredje ledd jf. Hovedinstruks punkt 5.1.7.3. Vedtaket ble kjent ugyldig da vilkårene i pbl § 19-2 for å innvilge dispensasjon ikke var oppfylt. I etterkant av vedtaket har vi initiert gjennomgang av alle innvilgende dispensasjoner i strandsonen mot sjø gitt i 2025. Gjennomgangen er pågående.

Vi har i 2025 mottatt 8 anmodninger om lovlighetskontroll, hvorav 4 er avvist og tre er under behandling. En anmodning resulterte i at vi ugyldiggjorde et vedtak, ref over.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	5	3	8
På eget initiativ	0	3	3

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Vi har også i 2025 mottatt en del henvendelser om forståelsen av kommunelovens bestemmelser. Dette har vært spørsmål om sammenslåing av kommunale medvirkningsråd, behandlingen av innbyggerforslag, fritak fra politiske verv og diverse problemstillinger rundt habilitet ved budsjettbehandling. Videre har vi veiledet rundt økonomibestemmelsene i eller i medhold av kommuneloven, om saksbehandlingen i folkevalgte organer, samt utredningsplikten til kommunedirektøren. Mye veiledning har i 2025 vært knyttet til kommunal saksbehandling knyttet til mulige nedleggelser av skoler,

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilken bistand de har gitt og hvilke tema de har veiledet kommunene om når det gjelder interkommunalt samarbeid. Statsforvalterne skal også, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en overordnet vurdering av utfordringer og fordeler/muligheter med det interkommunale samarbeidet i fylket, for eksempel om det er områder hvor statsforvalterne mener det er nødvendig med mer samarbeid og om samarbeidet i fylket burde organiseres annerledes.

Det interkommunale samarbeidet i Agder har over tid vært omfattende og tett, og er et vesentlig bidrag til kommunesektorens levering på sine samfunnsoppdrag. Kommunestrukturen i Agder kjennetegnes av stor variasjon. Vi har én storbykommune som nå når 120.000 innbyggere, og samtidig 10 kommuner med mindre enn 3.000 innbyggere. Fra 2020 har alle Agders 25 kommuner deltatt i fylkets fire faste regionsamarbeid. Hoveddelen av det interkommunale samarbeidet skjer innenfor disse fire regionene. Alle regionrådene er nå interkommunale politiske råd iht. ny kommunelov kapittel 18.

NIVI analyse AS gjennomførte i 2024 på oppdrag fra Statsforvalteren en omfattende kartlegging av alt interkommunalt samarbeid i Agder. Vi har med denne rapporten en detaljert og god oversikt over omfang og innretning på ordningene. Rapporten inneholder også konsulentens tilrådninger om videre utvikling og forbedring av samarbeidet. Kartleggingen fant til sammen 160 interkommunale samarbeidsordninger mellom de 25 kommunene i Agder. Gjennomsnittlig antall ordninger pr kommune ligger på 40 for hele fylket. Kommuneforvaltningen i Agder preges videre av en omfattende samhandlingsstruktur i form av løpende prosjekter og fagnettverk som kommer i tillegg til det formaliserte interkommunale samarbeidet. Det er registrert over 100 ulike permanente fagnettverk.

Kartleggingen var i 2024 hovedtema på vår årlige samling for ordførere og kommunedirektører, og vi har i 2025 tildelt prosjektskjønnsmidler til fire prosjekter som følger opp utredningen. Tre av disse gjelder videreutvikling av samarbeidet i eller i deler av de etablerte kommuneregionene. Det synes imidlertid krevende å få politisk enighet om større nye samarbeidsgrep, selv om gevinstene synes klare og behovet til dels åpenbart. Det største prosjektet vi støtter er utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag for å kunne vurdere etablering av et felles IKT-selskap for alle kommunene på Agder, inkludert fylkeskommunen.

Statsforvalteren i Agder mener på bakgrunn av 2024-kartleggingen og utviklingen etter dette, at det er klart behov for økt innsats for å drive det interkommunale samarbeidet framover. Stadig flere kommuner melder om at det er økte utfordringer med rekruttering og bemanning, spesielt innen helse og omsorg. Generalistkommuneutvalgets tydelige anbefaling om å få til «mer langsiktig samarbeid om mange oppgaver i faste konstellasjoner», synes å være et kjemepunkt. Vi ser at nye samarbeid om merkantile funksjoner kan gi betydelige økonomiske innsparinger, i tillegg til økt kvalitet. Det er åpenbart behov for å styrke de mindre kommunenes kapasitet og kompetanse innen samfunnsutvikling. Felles kontor som kan møte utfordringene innen arealplanlegging, beredskap, klimatilpasning, næringsutvikling, og samtidig sikre ivaretagelse av natur og nå målet om et lavutslippssamfunn, synes stadig mer påkrevd. Bedre administrativ kompetanse og kapasitet er vesentlig for å redusere konfliktnivået bl.a. i arealplan- og dispensasjonssaker.

Et økt omfang av interkommunale ordninger vil forsterke behovet for nye lokalpolitiske styringsformer som både kan forenkle arbeidet, og sikre bedre demokratisk styring. Vi er derfor positive til at departementet er i gang med å se på endrede hjemler for kommunalt oppgavefelleskap. Målet bør være at økt bruk av interkommunale løsninger bidrar til å frigjøre lokalpolitikernes tid til overordnede politiske vurderinger og beslutninger, og reduserer vekten på enkeltsaker. Statsforvalteren i Agder ser gjerne et tydelig oppdrag og ressurser som gjør det mulig for oss å bistå kommunene med en utvikling i denne retningen i de nærmeste årene.

Behandling av klager på kommunenes vedtak etter offentleglova (fra kapittel 7.3.6.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av eventuelle klagesaker etter offentleglova som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren, og inntrykket av totalomfanget av klagesaker etter offentleglova.

Vi har i 2025 mottatt 62 klager etter offentlighetsloven, mot 50 klagesaker mottatt i 2024. Tendensen er fortsatt en økning i antallet klagesaker, og en økning i sakenes kompleksitet.

Særlig en sak om innsyn i påståtte private e-poster i en jobb e-postkonto fikk mye omtale mot slutten av året.

I 2025 har vi også ført en liste over andre henvendelser vi mottar om innsynssaker etter offentleglova og forvaltningsloven, dvs. hovedsakelig klager vi mottar som gjelder manglende svar på innsynskrav og purringer på svar fra kommunen. Vi har i 2025 mottatt 71 slike klager/henvendelser, som da kommer i tillegg til selve klagesakene.

Statsforvalterembeter som samordner statlige innsigelser (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

I 2025 har vi samordnet innsigelser i 11 saker, hvorav NVE fremmet innsigelse i 9 av sakene, Bane NOR 1 sak og Statens vegvesen 1 sak.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	11	0	0	33
Statsforvalteren	0	0	0	25
Avinor	0	0	0	0
Direktoratet for mineralforvaltning	0	0	0	0
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	1	0	0	1
Fiskeridirektoratet	0	0	0	0
Forsvarsbygg	0	0	0	0
BaneNor	1	0	0	1
Kystverket	0	0	0	0
Luftfartstilsynet	0	0	0	0
Mattilsynet	0	0	0	0
NVE	9	0	0	9
Oljedirektoratet	0	0	0	0
Politiet	0	0	0	0
Riksantikvaren	0	0	0	0
Statens vegvesen	1	0	0	1
Statsbygg	0	0	0	0

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM - rapporteringsløsningen for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Tallene innhentet fra SYSAM i tabellen under stemmer ikke helt med egne tall.

Vi har i 2025 realitetsbehandlet 202 byggesaksklager, hvorav 115 ble stadfestet, 50 ble opphevet og 37 ble omgjort.

58 saker ble avgjort innenfor fristen på 12 uker, og 144 ble avgjort utenfor fristen på 12 uker.

Det ble ikke avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd. Ei heller forlenget vi fristen som følge av "særlige tilfeller" i noen saker eller som følge av behov for forlenget frist på grunn av behov for barmarksundersøkelser.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
214	93	166	93	0	1	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Vi har i 2025 realitetsbehandlet 41 klager på reguleringsplaner. Gjennomsnittlig behandlingstid er i SYSAM beregnet til 192 dager. I 9 saker ble klager gitt helt eller delvis medhold.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	42
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	192
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	37
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	9

Forsterket innsats for dem som ikke selv klarer å skaffe seg eller beholde en egnet bolig (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bes om å vurdere stat og kommunes innsats for de som ikke selv klarer skaffe seg og beholde en egen bolig, jf. omtale i Meld. St. 13 (2023–2024) Bustadmeldinga.

Hjelpetekst:

2024 var siste år for den nasjonale strategien for sosial boligpolitikk "Alle trenger et trygt hjem". Strategien hadde tre prioriterte innsatsområder (ingen skal være bostedsløse, barn og unge skal ha gode boforhold og personer med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de bor). Disse er videreført gjennom det boligsosiale innsatsområdet «Forsterket innsats for dem som ikke selv klarer å skaffe seg eller beholde en egnet bolig» i Meld. St. 13 (2023-2024) Bustadmeldinga Ein heilskapleg og aktiv bustadpolitikk for heile landet.

Det bes om en vurdering av utviklingen av samarbeidet mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene i etterkant av strategien. Statsforvalteren bes gi en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen og kort vurdere:

- I hvilken grad den statlige dialogen med kommunene er helhetlig og effektiv.
- Sett i et flerårsperspektiv: går utviklingen i riktig retning?
- I hvilken grad kan utviklingen tilskrives statsforvalterens innsats?
- Hvilke andre aktører har påvirket utviklingen?
- Hva kan statsforvalterne gjøre bedre framover

Gjennom 2025 har vi hatt boligsosialt arbeid som tema i mange sammenhenger

- i vår tilskuddsforvaltning,
- i klagesaksbehandling etter sosialtjenesteloven og boligsosial lov,
- i planarbeid,
- Boligsosial konferanse
- som eget punkt inn i våre Kommunebilder med tilhørende kommunemøter

Vi ser gjennom vår klagesaksbehandling av klagesaker etter sosialtjenesteloven at det er økende antall saker som omhandler innvilget vedtak om bolig, men at det i praksis ikke fins alternative boliger.

Flere kommuner har i økende grad inkludert det boligsosiale hensynet i samfunnsplanen og utarbeidet egne temaplaner for det boligsosiale arbeidet. Men det er fortsatt kommuner hvor det er lite spor av boligsosialt arbeid i planene. Vår vurdering er at det også er en vei å gå i å forankre boligsosiale hensyn i kommunenes arealplan og arealbestemmelser.

Vi arrangerte boligsosial konferanse sammen med Husbanken Sør og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark med tema innen innsatsområdene i boligmeldingen, inkludert trygt leiemarked, boligbygging, og innsats for de som ikke klarer å skaffe eller beholde egen bolig. Konferanse hadde god deltakelse og i følge evalueringen, ble den opplevd nyttig for kommunene.

Vi har i forbindelse med årets kommunebildemøter fått en bedre oversikt på området fordi vi særskilt har tatt opp boligsosial tematikk i møtene. En kommune beskriver sine utfordringer på dette området slik: "Den kommunale boligmassen er ikke tilpasset behov i målgruppene og dette har ført til kostbare en-til-en løsninger, både innenfor rus- og psykisk helsefeltet og habiliteringsfeltet. Etterslepet på boligetableringer i forhold til behovsøkningen gir økte ventelister på bolig, press på nødboliger og utfordringer med å ta imot utskrivningsklare pasienter fra sykehuset. Det er også en vedvarende

bekymring for innbyggere som utgjør en trussel mot samfunnsvernet. Kommunen har ikke juridiske rammer til å håndtere en del av disse innbyggernes behov på en forsvarlig måte. Situasjonen forverres ved at kommunen ikke har tilstrekkelig differensiert boligtilbud. En får i for liten grad bosatt bostedsløse med rus- og psykisk helseutfordringer i den kommunale boligmassen. Det er også en økende utfordring å skaffe boliger til store barnefamilier".

Vår vurdering etter våre gjennomførte aktiviteter er at kommunene på Agder stadig kan bli bedre på å ivareta boligsosiale hensyn i plan og at utviklingen ikke i særlig grad går fremover. Det trengs stadig statlig fokus på dette arbeidet ute i kommunene, og Husbanken er her sentral samarbeidsaktør for oss.

Statsforvalteren har, i møte med Helsedirektoratet, etterspurt veiledning på kommunenes krav om oversikt over boligbehov for vanskeligstilte. Det hadde vært nyttig for både kommuner og for Statsforvalteren om forventet innhold i en slik oversikt ble konkretisert.

Statsforvalteren kan i enda større grad bidra med veiledning på dette området fremover, med blant inkludering av tema i planarbeid. Videre bør vi få en bedre oversikt over status for det boligsosiale arbeidet i alle våre kommuner på Agder.

Klagesaker etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, saksbehandlingstid og resultatet av behandlingen av klager etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Vi fikk inn 15 klagesaker etter boligsosial lov i 2025. Av disse er 11 saker behandlet og 4 ubehandlet. Konklusjonen etter klagebehandling er at 10 saker er opprettholdt og 1 sak opphevet. Alle sakene er behandlet innen 3 måneder (variasjon fra noen uker til nesten 3 måneder). Disse klagenes er kun fra Kristiansand kommune og omhandler for det aller meste hvorvidt vedkommende søker/klager kommer inn under betegnelsen "vanskeligstilte" på boligmarkedet.

Veiledning og informasjon universell utforming (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en omtale av eget arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming, og gi en kort omtale av utfordringsbildet.

Generelt sett er universell utforming mangelfullt gjort rede for og vurdert i plansaker vi får på høring etter plan og bygningsloven. Det kan se ut som at dette området ikke er tilstrekkelig prioritert, både hos konsulenter og kommuner, hvor de i liten grad vurderer prinsippet. Det vises til teknisk forskrift (TEK17) eller kommunale normer, og at hensynet slik sett er ivarettatt. Vi veileder noe, men da knyttet til konkrete saker vi får på høring. Veiledningen er utfordrende, da nasjonale føringer i stor grad er basert på skjønn og er lite konkrete.

Vi mener det er behov for nasjonale føringer som angir hva som er særlig viktig nasjonalt, og regionale interesser på universell utforming, folkehelseområdet, boligsosialt arbeid og hensynet til barn og unge. Og i dette bør universell utforming knyttes opp mot boligsosial plan og folkehelse. Vi ønsker oss en avklaring sentralt på hva som gir grunnlag for innsigelse på temaet- tilsvarende T-2/16.

Plangruppen i embete jobber med standardiserte uttalelser til kommunal planarbeid med integrerte formuleringer om universell utforming.

Universell utforming og CRPD: Mennesker med liten mobilitet trenger gode uteområder i nærhet av bolig. Vi savner retningslinjer som angir noe om funksjoner, arealnorm og solforhold på utearealer. Det er mennesker med lav mobilitet, som mindre barn, eldre, som særlig rammes av manglende krav. Økt fokus på tilgang til toaletter (blant annet er info om funksjonsnedsettelse i mage/tarm)

Fremme likestilling og hindre diskriminering (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva som gjøres for å integrere hensynet til likestilling og ikke-diskriminering i eget virke og myndighetsutøvelse
- Vurdering av tilstanden i eget embete
- Forventninger til og planer for arbeidet fremover

Statsforvalteren skal jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i sin rolle som arbeidsgiver og som offentlig myndighet, og redegjøre for arbeidet.

I tråd med likestillings- og diskrimineringsloven jobber vi for å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person, og kombinasjoner av disse grunnlagene. Likestilling og arbeid mot diskriminering er en integrert del av våre planer og vårt arbeid.

Med likestilling mener vi likeverd, like muligheter og like rettigheter. Likestilling forutsetter tilgjengelighet og tilrettelegging.

I vårt likestillingsarbeid legger vi vekt på å samarbeide med andre aktører på Agder for å nå vårt felles mål. Det gjelder særlig UiA og Senter for likestilling, og fylkeskommunen med virksomhetene i Likestilt Arbeidsliv. Vi har bidratt til UiAs Likestilling- og mangfoldskonferanse. Årets konferanse satte søkelyset på det gjensidige forholdet mellom likestilling og demokrati. Temaet ble opplevd som svært relevant og det var god deltakelse.

Vi har en tett og god dialog med Bufdir. og Kultur- og likestillingsdepartementet. Vi har bidratt med informasjon til OECD i forbindelse med «Gender Equality Scan» i Norge. Vi opplever det som nyttig at Bufdir samler embetene digitalt for erfaringsutveksling om embetsoppdrag innen likestilling, og at det i disse møtene skilles mellom vårt eksterne og interne likestillingsoppdrag. Likestilling skal gjennomsyre alle våre oppdrag, men det er svært krevende både faglig og økonomisk. Her hadde vi gjerne sett at de ulike oppdragsdepartementene selv også bidro til å forankre dette gjennom sine oppdrag til Statsforvalteren.

Statsforvalteren i Agder er sertifisert under Likestilt Arbeidsliv. Vi ble første gang sertifisert i 2018, og vi ble re-sertifisert våren 2025. Det er Likestillingssenteret KUN som står for eksternt sertifisering. Sertifiseringsordningen sikrer at vi oppnår en mer systematisk, aktiv og helhetlig tilnærming til likestilling, inkludering og mangfold i embetet. Det bidrar også til at vi lærer og inspireres av andre offentlige og private aktører i arbeidet for likestilling og mot diskriminering. Vi anbefaler andre statlige aktører, embeter og kommuner å bli sertifisert. Eget brev er sendt alle embetene med oppfordring om å melde seg på stafett for informasjon om Likestilt Arbeidsliv. Vi understreker viktigheten av at Regjeringen viderefører støtten til Likestilt Arbeidsliv.

Ledergruppen har vedtatt Handlingsplan for likestilling, inkludering og mangfold. Planen tar utgangspunkt i bærekraftsmål 5, 8 og 10 – og inkluderer også oppfølgingen av innsatsområdene i Likestilt Arbeidsliv. For 2025-2028 har vi valgt ut fire hovedsatsingsområder: Mangfold og inkludering, rekruttering, likelønn og forankring – i tillegg til kultur og normkritikk. Til hvert hovedsatsingsområde er det utarbeidet mål, beskrivelser av utfordringer og tilhørende tiltak. Planen er revidert i 2025, og har blant annet tatt tiltak innen kvinnehelse. I 2025 reviderte vi vår livsfasepolitikk for både å bidra til at ansatte kan stå i jobb så lenge som mulig, samtidig som vi sikrer en viss fleksibilitet for ansatte med yngre barn.

Med en krevende budsjettsituasjon er det stadig vanskeligere for øverste ledelse å sikre gode rammebetingelser for likestillings – og mangfoldsarbeidet. Det er en utfordring vi også ser hos kommunene.

Vi har dokumentert og redegjort for arbeidet vårt i tråd med likestillings- og diskrimineringsloven §§ 24 og 26. Dokumentasjonen og redegjørelsen i sin helhet er tilgjengelig på vår hjemmeside: <https://www.statsforvalteren.no>. Her presenteres tilstanden for kjønnslikestilling i embetet, og hvordan vi arbeider for likestilling og mot diskriminering. Vår likestillings-redegjørelse har tatt utgangspunkt i Bufdirs veiledende mal og lovens arbeidsmetodikk.

Vi prøver i så stor grad vi kan å stille opp på arrangement for å formidle situasjonen for likestilling i Agder, og for å dele erfaringer om hvordan vi jobber i eget embete. Også i 2025 har vi lagt vekt på likestilling og ikke-diskriminering i kommunebilddialogen. Det har vært gjennomført åtte kommunebilddialoger i 2025. Vi har gjennomgående score kommunene lavt på indikatorer knyttet til likestilling, men vi opplever en direkte og god dialog når spørsmålet tas opp både fra politisk og administrativt nivå. Vi opplever at mange aktører og kommuner jobber systematisk med gode tiltak for likestilling og mot diskriminering, samtidig er det bekymringsfullt av resultatene uteblir. Vi er svært bevisst dette, og må hele tiden vurdere innretningen av tiltakene og effekten av disse.

Vi har i tråd med oppdraget arbeidet med implementeringen av konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter (CRPD). Arbeidet i 2025 har i hovedsak vært konsentrert til forberedelse for regional konferanse i Stavanger. CRPD gruppa har også samarbeidet med Likestillingssenteret KUN og senter for likestilling ved Universitetet i Agder. Det er etablert et samarbeid med Statsforvalteren i Rogaland og Vestland, og vi har jevnlig møter gjennom året for erfaringsdeling og oppdatering. Vi opplever disse møtene som svært nyttige, og vil fortsette med erfaringsutvekslingen også i 2026. I tilbakemelding fra kommunen er de tilfredse med den informasjon de får gjennom året. Det oppleves nyttig for kommunene å møtes for å motta informasjon, og å dele erfaringer.

Våre forventninger til og planer for arbeidet fremover er å fortsette deltakelsen i Likestilt Arbeidsliv, følge opp tiltak i intern handlingsplan, fortsette å ta opp likestilling og ikke-diskriminering i kommunebilddialogen og arbeide videre med å få en bedre systematikk og oppfølging av det gjennomgående arbeidet med likestilling i alle våre eksterne oppdrag.

Viser til videre omtale av vårt interne oppdrag i kap. 4.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på gjennomførte tilsyn der dere minimum har skrevet foreløpig rapport

Skolemiljø og internkontroll

Vi åpnet tilsyn med en av våre kommuner om skolemiljø og internkontroll mot slutten av året i 2024. Vi valgte her melde fra-plikten. Vi mottok dokumentasjon og gjennomførte intervjuer i 2024, men rapport ble fullført i januar 2025. Vi mener effekten av å velge denne tilsynsaktiviteten for denne kommunen ga god effekt i arbeidet i kommunen og på skolen når det gjelder plikten til å melde fra.

Statsforvalteren gjennomførte i 2025 ytterlige et tilsyn på skolemiljøområdet, herunder undersøkelsesplikten og internkontroll. Vi gjennomførte et stedlig tilsyn og satte opp intervjuer. Rapporten ble fullført i 2025, men tilsynet er ikke avsluttet. Kommunen fikk brudd.

Effekten synes å være at tiltaket har bidratt til økt forståelse for skolens undersøkelsesplikt, hva den innebærer og hvordan skal ivareta plikten i praksis. Det er satt i gang sentrale endringer på kommune – og skolenivå for å nå ut til ansatte med rett informasjon i tråd med opplæringsloven samt for å

implementere nye rutiner på gjeldende skole og i skolefeltet generelt.

Vikarordningen

Statsforvalteren gjennomførte tilsyn med vikarordningen jf. opplæringsloven § 17-7. Basert på henvendelser fra innbyggere, ble vi gjort oppmerksomme på praksis som synes å vike fra lovens krav.

Kommunen ble bedt om å redegjøre for hvordan de sørget for at skolene har tilgang på vikarer ved vanlig og forventet fravær. Kommunen fikk brudd. De har nå rettet etter pålegg og vi fant grunnlag for å kunne avslutte tilsynet.

Effekten vi legger til grunn er at kommunen har fått økt bevissthet med hensyn til lovens bestemmelser og gode rutiner med hensyn til å sørge for at skolen har tilgang til vikar ved vanlig og forventet fravær.

Elevenes utbytte - underveisvurdering som grunnlag for tidlig innsats

Vi har i 2025 gjennomført to planlagte tilsyn med tidlig innsats, jf. opplæringsloven § 11-3, ett tilsyn på våren og ett på høsten. Tilsynstema ble valgt på grunnlag av intern ROS-analyse og risikovurderinger av kommunene på grunnlag av vår kjennskap eller manglende kjennskap til kommunene, henvendelser og statistisk tallmateriale.

Det ene tilsynet var et dokumenttilsyn. Her ble det avdekket brudd på regelverket som handler om å høre eleven og vektlegge elevens synspunkter ut fra elevens beste når det gjelder egnet intensiv opplæring for elever på 1. til 4. trinn.

Det andre tilsynet var stedlig. Her fant vi ikke brudd på regelverket.

Tilsynet hadde effekt for begge kommunene ved at det ble en økt bevissthet rundt regelverket og egne rutiner. Vi vurderer at stedlig tilsyn har størst effekt. Vårt inntrykk er at det skjer mye læring gjennom dialog som man ikke får i et dokumenttilsyn. Dialogen bidrar også til bedre kjennskap til kommunen,

Tilsyn etter barnehageloven

Barnehagemyndighetens behandling av søknader om dispensasjon fra utdanningskravet

Statsforvalteren gjennomførte tilsyn med barnehagemyndighetens behandling av søknader om dispensasjon fra utdanningskravet. Tilsynstema ble valgt på bakgrunn av risikovurderinger, en klagesak og bekymringsmeldinger om mulig ulik praksis og mangler i saksbehandlingen i flere kommuner.

Tilsynet ble gjennomført som et dokumenttilsyn. Tilsynet avdekket brudd på regelverket, blant annet knyttet til saksopplysning, dokumentasjon og begrunnelse for vedtak. Det er utarbeidet endelig rapport.

Vi vurderer at tilsynet kan ha hatt effekt ved at regelverkskravene er blitt tydeliggjort overfor barnehagemyndigheten, og at kommunen har fått økt bevissthet om kravene til forsvarlig saksbehandling i dispensasjonssaker. Tilsynet vurderes som et egnet virkemiddel for å bidra til bedre etterlevelse i et barnehagemyndighetssamarbeid.

En videre effekt kan være at barnehagemyndigheten i etterkant har delt erfaringer fra tilsynet med kolleger i et regionalt myndighetsnettverk.

Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn med barnehagene

Statsforvalteren gjennomførte tilsyn med kommunens oppgaver som barnehagemyndighet, med tema risikovurderinger, veiledning og tilsyn med barnehagene. Valg av tema var basert på risikovurderinger knyttet til barnehagemyndighetens oppfølging av barnehagene og etterlevelse av regelverket.

I tilsynet ble det innhentet skriftlig dokumentasjon og gjennomført intervjuer med kommunen både i rollen som barnehagemyndighet og som barnehageeier. I tillegg ble det gjennomført intervjuer med både private og kommunale barnehageeiere. Tilsynet avdekket brudd på regelverket, og det er utarbeidet endelig rapport.

Vi vurderer at tilsynet kan ha hatt effekt ved å tydeliggjøre barnehagemyndighetens ansvar for å bruke tilsyn som virkemiddel der veiledning ikke er tilstrekkelig for å sikre regelverksetterlevelse. Tilsynet avdekket mangler knyttet til bruk av tilsyn, skriftliggjøring av vurderinger og konklusjoner, samt oppfølging av barnehageeiere der det er identifisert risiko. Tilsynet kan dermed ha bidratt til økt bevissthet om kravene til risikovurderinger, valg av virkemidler og behovet for mer strukturert og etterprøvbare oppfølging av barnehagene.

Temaet ble også fulgt opp gjennom Statsforvalterens fagmøte med barnehagemyndighetene i høst, der bemanning, veiledning og tilsyn ble tatt opp. Fagmøtet ga rom for dialog og erfaringsdeling om barnehagemyndighetens rolle og bruk av virkemidler.

Funn fra foreløpig rapport i tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven

Tema	Deltema	Kommune	Kommunestørrelse: S:20000+ M:5000- 20000 L:-5000	Barnehage- eller skolenavn	Type tilsyn	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på i foreløpig rapport	Kommentar
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Risør	M	Risør barneskole	Tilsynsbesøk	1		Vi avdekke ingen brudd dette tilsyne
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Lindesnes	S	Kommunen som barnehagemyndighet	Tilsynsbesøk	15	Vurderer og konkluderer barnehagemyndigheten på om barnehageeier oppfyller lokravene i barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Lindesnes	S	Kommunen som barnehagemyndighet	Tilsynsbesøk	15	Formidler barnehagemyndigheten sine vurderinger og konklusjoner skriftlig til barnehageeier?	
Annet	Annet	Tvedestrand kommune	M	Tvedestrand kommune ved barnehagemyndighet	Kun skriftlig dokumentasjon	6	Annet	Tema for til Pedagogis bemanning Dispensasjon utdanningsl Saksnumm 2025/3289. kontrollspør hvorav brudd av dem.
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Arendal kommune	S	Strømmen oppvekstsenter	Tilsynsbesøk	1	Sikrer kommunen at undersøkelsesplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Annet	Annet	Grimstad kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	2	Annet	Kontrollspør Gjør Grimstad kommune en vurdering av kommunen som vanlig ventet fra Sørger skole for at kommunen har et system å håndtere og ventet fra
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisningsvurdering som grunnlag for tidlig innsats	Grimstad	S	Fjære skole	Tilsynsbesøk	3		Vi avdekke ingen brudd dette tilsyne
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisningsvurdering som grunnlag for tidlig innsats	Kristiansand	S	Tunballen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	3	Organiserer rektor skolen slik at lærerne i undervisningsvurderingen hører eleven og vektlegger elevens synspunkter ut fra elevens beste når det gjelder egnet intensiv opplæring for elever på 1. til 4. trinn?	

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)
Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Eksamen og standpunkt:

Statsforvalteren i Agder har klageansvar for eksamen i sidemål for grunnskolen. Her har vi sett at det har ligget jevnt på antall klager.

Vi har også overtatt klageansvar for fagkoder fra Buskerud fylkeskommune og Agder fylkeskommune etter ny opplæringslov trådte i kraft. Her har vi hatt godt samarbeid med begge fylkeskommunene i forbindelsen med ansvarsoverføring.

Vi har vi også klageansvar for klager på lokalt gitt, muntlig/muntlig-praktisk eksamen for både grunnskolen og videregående (elever og privatister). Når det gjelder klager på formelle feil ved gjennomføringen av muntlig, muntlig-praktisk og praktisk eksamen er antallet i grunnskolen gått ned. I 2025 behandlet vi kun én klage på formelle feil, og for videregående behandlet vi 16 klager. Over 60 prosent av klagen var fra privatister. Vi ga avslag på alle klagen. Det er for tidlig å konkludere med hva som har gitt utslaget, og vi må se dette mer over tid.

Det er flest klager fra elever i videregående opplæring, og det har vært en tydelig nedgang i antall standpunktklager fra grunnskolen fra i fjor. I 2025 mottok vi kun 27 klager på fastsetting av standpunktkarakter i fag. Vi mener effekten av vår veiledning kan være en av faktorene som har spilt inn, men vi legger også vekt på at endring i lovverket om at faglærer kan endre til gunst, kan være en reell faktor.

Vi mottok ikke klager på standpunkt i orden eller oppførsel, og svært få klager på IV, *ikke vurderingsgrunnlag*, i 2025.

Når regelverket har åpnet opp for at faglærer kan endre til gunst for klage, legger dette til rette for at faglærer får muligheten til å rette opp dersom fastsettelsen ikke er etter regelverket slik at vi ikke får klagen tilsendt.

Vi opphevet totalt 60 prosent av vedtakene på standpunktklager, fra grunnskolen og videregående i 2025. Vi opphevet i hovedsak vedtak fordi faglærer i utilstrekkelig grad synliggjør at standpunktkarakterene er uttrykk for elevens samlede kompetanse i faget.

Vi merker oss at bare 17 prosent av vedtakene vi opphever, resulterer i at eleven får en endret karakter. Dette kan selvsagt skyldes at det er gjort en ny vurdering, men at vurderingen av elevens faglige nivå er den samme. Vi er likevel bekymret for om det blir gjort reelt nye vurderinger etter at vi opphever skolens vedtak. Siden skolen ikke har plikt til å begrunne disse vurderingene, har vi lite innsyn i om skolen foretar nye vurderinger i tråd med våre føringer.

Det er vanskelig å isolere effekten av virksomheten vår fra andre kompetansehevingstiltak, for eksempel i regi av skoleeierne selv. Vi har også lite sammenligningsgrunnlag når det gjelder klager på standpunkt fra videregående opplæring, da vi overtok klageansvaret 1. august 2024.

Vi mener likevel at det har hatt effekt at vi har hatt møter med fylkeskommunen, vært på rektorsamling og spilt inn video om standpunktvurdering- og klager. Vi mener at det har effekt å være tydelige og konkrete i våre vedtak, og vi mener det å være tilgjengelige for sektor er en nøkkel.

Skyss, skoleplass, bortvisning - Grunnskole

For skoleplassering er det en liten oppgang på 3 klager.

Skyss, skoleplass, bortvisning - Videregående skole

Ingen klager med unntak av to klager på skoleskyss.

Skyss, skoleplass, bortvisning - Privatskole - grunn,- og videregående skole

Vi har ikke behandlet noen klager på privatskolefeltet.

For grunnskole og videregående skole er det ingen markant endring å bemerke. For privatskole er det i år ingen klager hverken på grunn,- eller videregående skolefeltet, men vi finner grunnlag for å bemerke en markant økning i antall veileidingsaker på privatskolefeltet uten at vi ser en klar tendens som forklarer hvorfor.

Vi ser at det samlet sett synes å være utfordrende å gjøre gode "barnets beste - vurderinger". Dette til tross for at vi veileder om dette i våre vedtak. Det er klart at dette er noe som oppleves utfordrende. Vi opplever at kommunene har fått en bedre forståelse av hva det vil si å gjøre en konkret vurdering av elevens beste, men at det samtidig er noe å gå på med hensyn til praksis. Vi har hatt møte med kommuner og veiledet på dette og opplever en økt forståelse, selv om det fremdeles må jobbes med gjennomføringen av vurderingene i praksis.

Spesialpedagogisk hjelp og individuelt tilrettelagt opplæring

På barnehagefeltet mottar vi få klager, kun 3 i år, etter bhl. § 35. Vi har behandlet 8 klager etter bhl. § 37 hvorav kun en har fått medhold. Dette er en endring der vi tror at målrettet veiledningsarbeid inn mot enkeltkommuner er medvirkende til at det er færre feil i vedtakene.

På opplæringsfeltet har vi i 2025 behandlet færre klagesaker enn i 2024, fra 17 i fjor til 8 i år. Det er også en nedgang i klager på gjennomføring enn på vedtak sammenlignet med i fjor uten at vi har en god forklaring på dette. Vi mottok to klagesaker på gjennomføring rett før jul som ikke er behandlet ennå og derfor ikke er med i tabellen. De sakene som kommer inn er ofte komplekse og inneholder flere forhold som skal vurderes. De fleste vedtakene blir opphevet. I de fleste sakene handler det om at saken ikke er godt nok opplyst før vedtaket ble fattet, og en mangelfull vurdering av elevens beste.

Barnehage

Vi opplever at klagen på barnehageområdet stadig er mer komplekse og ressurskrevende, særlig klager på sats eller beregning av tilskudd for private barnehager. De private barnehagene er som oftest representert av advokat eller konserncontroller i disse sakene. I tillegg opplever vi at forskriftene kan være åpen for ulike tolkninger, og det er mangelfullt for

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	0	0	0	0	0
Barnehageloven § 35	3	0	0	2	1
Barnehageloven § 37	8	1	7	0	0
Barnehageloven § 38	0	0	0	0	0
Barnehageloven § 53	1	0	0	1	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0	0	0	0	0
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0	0	0	0	0
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	3	0	0	3	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 5	0	0	0	0	0
	15	1	7	6	1

Vi har mottatt flere saker i 2025 om tilskudd som ikke er ferdig behandlet ennå.

Klagesaker private grunnskoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag, privatskoleforskriften §§ 7-4 og 7-5	3	0	2	1	0
Muntlig eksamen, privatskoleforskriften § 7-8	0	0	0	0	0
Skriftlig eksamen, privatskoleforskriften § 7-7	13	5	8	0	0
Inntak, privatskoleloven § 3-1	0	0	0	0	0
Skyss, privatskoleloven § 3-7	0	0	0	0	0
Bortvisning, privatskoleloven § 3-10	0	0	0	0	0
Standpunkt i orden og oppførsel, privatskoleforskriften § 7-6	0	0	0	0	0
Individuelt tilrettelagt opplæring, privatskoleloven § 3-6	0	0	0	0	0
Særskilt språkopplæring, privatskoleloven § 3-5	0	0	0	0	0
Sum	16	5	10	1	0

Klagebehandling private videregående skoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i orden og oppførsel, privatskoleforskriften § 7-6	0	0	0	0	0
Standpunkt i fag, privatskoleforskriften §§ 7-4 og 7-5	6	0	1	5	0
Muntlig eksamen, privatskoleforskriften § 7-8	2	0	2	0	0
Inntak, privatskoleloven § 3-1 privatskoleforskriften kap 4	0	0	0	0	0
Skyss, privatskoleloven § 3-7	0	0	0	0	0
Bortvisning, privatskoleloven § 3-10	0	0	0	0	0
Særskilt språkopplæring, privatskoleloven § 3-5	0	0	0	0	0
Individuelt tilrettelagt opplæring, privatskoleloven § 3-6	0	0	0	0	0
Fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, privatskoleforskrifta § 6-22	0	0	0	0	0
Sum	8	0	3	5	0

Klager på karakter på skriftlig eksamen vgs. er i rapporteringen ikke delt inn i klager fra privatskoler og offentlige. Alt er rapportert på offentlige skoler.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag, opplæringsforskriften §§ 10-4 og 10-5	24	0	9	14	1
Standpunkt i orden og oppførsel, opplæringsforskriften § 10-6	0	0	0	0	0
Skriftlig eksamen, opplæringsforskriften § 10-7	235	52	183	0	0
Muntlig eksamen, opplæringsforskriften § 10-8	1	0	1	0	0
Skoleplassering, opplæringsloven § 2-6	15	0	6	9	0
Skyss, opplæringsloven § 4-1	15	0	9	6	0
Bortvisning, opplæringsloven § 13-1	0	0	0	0	0
Individuell tilrettelegging, opplæringsloven §§ 11-4 til 11-7	9	2	0	7	0
Opplæring i og på samisk, jf. opplæringsloven § 3-2	1	0	1	0	0
Særskilt språkopplæring, opplæringsloven § 3-6	0	0	0	0	0
Sum	300	54	209	36	1

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt fag, opplæringsforskriften §§ 10-4 og 10-5	47	0	18	29	0
Standpunkt orden og oppførsel, opplæringsforskriften § 10-6	0	0	0	0	0
Klage på skriftlig eksamen, opplæringsforskriften § 10-7	470	33	437	0	0
Muntlige og andre ikke-skriftlige eksamener, opplæringsforskriften § 10-8	9	0	9	0	0
Klage på inntak til videregående opplæring, opplæringsloven § 5-1 jf. § 29-1 andre ledd og opplæringsforskriften kapittel 4	0	0	0	0	0
Skyss, opplæringsloven § 9-1	2	0	2	0	0
Bortvisning, opplæringsloven § 13-1	0	0	0	0	0
Individuell tilrettelegging, opplæringsloven §§ 11-4 til 11-7	1	0	0	1	0
Særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 6-5	0	0	0	0	0
Opplæring i og på samisk, jf. opplæringsloven § 6-2	0	0	0	0	0
Sum	529	33	466	30	0

Klager etter opplæringsforskriften § 10-8, antall 10 stk. var etter våren 2025 (privatister og elever) og klager etter § 10-7 er klager etter høsteksamen 2024 og våreksamen 2025.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter) - andre klagesaker

Andre klagesaker	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0
Sum	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter) - saksbehandlingstid

Førsteinstansbehandling	Dager
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i sakene der dere fattet vedtak etter § 12-6 andre ledd første punktum	32

Nøyaktig tall er 31,78 - se rapportering under 7.3.8.5

Klagebehandling - Forberedende opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Forberedende opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Forberedende opplæring for voksne, opplæringsloven § 18-2, jf. kap. 13 i opplæringsforskriften	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Videregående opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Videregående opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Videregående opplæring for voksne, opplæringsloven § 18-3, jf. opplæringsforskriften 13	2	0	1	1	0

Klagebehandling - Felles for forberedende og videregående opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Felles for forberedende og videregående opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Individuelt tilrettelagt opplæring for voksne, opplæringsloven § 19-5	3	0	1	2	0

Klagebehandling - Andre klagesaker for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Andre klagesaker	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling og redegjøre for hvordan det er lagt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen. Statsforvalteren skal videre vurdere i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage.

Statsforvalteren i Agder har forvaltet tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling i tråd med retningslinjene og de nasjonale føringene for ordningen. Kompetansetiltakene foregår i etablerte lokale nettverk og i partnerskap mellom nettverkene og universitet- og høyskolesektoren. Statsforvalteren har ivaretatt sekretariatsfunksjonen og deltatt i samarbeidsforum og arbeidsutvalg. Sammen med arbeidsutvalget (AU) har Statsforvalteren kvalitetssikret planer og tildeling av midler i tråd med samarbeidsforumets innstillinger.

Statsforvalteren har fulgt opp tilskuddsordningen innenfor rammene i retningslinjene, blant annet gjennom dialog med partnerskapene og ved å innhente og behandle rapportering. I forvaltningen av ordningen er det lagt til grunn at kompetansetiltakene skal være barnehage- og skolebaserte, forankret i lokalt kartlagte behov og gjennomført i de etablerte partnerskapene.

Rapporteringen fra partnerskapene viser at tiltakene i hovedsak har vært gjennomført som kompetansetiltak i barnehager og skoler, supplert med samlinger og kurs, med vekt på felles faglig arbeid blant ansatte, arbeid med inkluderende praksis og samarbeid på tvers av tjenester som barnehage, skole og PP-tjenesten. Innenfor Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis har partnerskapene gjennomført tiltak som omfatter laget rundt barnet og eleven. På bakgrunn av dette vurderer Statsforvalteren at forvaltningen av tilskuddsordningen og partnerskapenes innsats samlet sett er i tråd med målene i retningslinjene.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget			0
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere			0
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	16	16	32
Totalt	16	16	32

Våren 2025 hadde vi 11 deltakere i ABLU/DBLU, mens det høsten 2025 var 32 deltakere. Rapporteringen er basert på tall fra høsten 2025.

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	0	0
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	0	0
Barnehagefaglig grunnkompetanse	0	0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	1 100 000	7
Totalt	1 100 000	7

Rapportering på tilskuddsmidler fra Statsforvalter

	Navn og tema for tiltaket	Tilskuddsmottaker UH	Beløp	Tilskuddsmottaker eier/nettverk	Beløp	Tilskudd koordinatør	Beløp
Desentralisert ordning	Handlingsplan for barnehage- og skoleutvikling i Østre - Agder samarbeidet "Inkluderende praksis i barnehage og skole - laget rundt barnet"	Universitetet i Agder	1 525 993	Østre Agder-samarbeidet	1 525 993		0
Regional ordning	Handlingsplan for barnehage- og skoleutvikling i Østre - Agder samarbeidet "Inkluderende praksis i barnehage og skole - laget rundt barnet"	Universitetet i Agder	2 040 269	Østre Agder - samarbeidet	2 040 269		0
Kompetanseløftet	Handlingsplan for barnehage- og skoleutvikling i Østre - Agder samarbeidet "Inkluderende praksis i barnehage og skole - laget rundt barnet"	Universitetet i Agder	1 383 105	Østre Agder - samarbeidet	1 383 105		0
Desentralisert ordning	Kompetanseordningene i region Lister - "Profesjonsfaglige fellesskap"	Universitetet i Agder	778 635	Lister regionen	778 635		0
Regional ordning	Kompetanseordningene i region Lister - "Profesjonsfaglige fellesskap"	Universitetet i Agder	778 635	Lister regionen	778 635		0
Kompetanseløftet	Kompetanseordningene i region Lister - "Profesjonsfaglige fellesskap"	Universitetet i Agder	615 029	Lister regionen	615 029		0
Desentralisert ordning	Region Kristiansand - Plan for skolebasert kompetanseutvikling - med bakgrunn i Meld.St. 21 Lærelyst- tidlig innsats og kvalitet i skolen.	Universitetet i Agder	2 971 732	Region Kristiansand	2 971 732		0
Regional ordning	Region Kristiansand - Plan for barnehagebasert kompetanseutvikling i Regional ordning - forankret i Kompetanse for framtidens barnehage	Universitetet i Agder	3 962 581	Region Kristiansand	3 962 581		0
Kompetanseløftet	Kristiansand kommune - plan for spesialpedagogikk og inkluderende praksis	Universitetet i Agder	1 756 942	Region Kristiansand	1 756 942		0
Kompetanseløftet	Lillesand kommune- søknad om midler til kompetanseløftet - Inkluderende og tilpasset opplæringsstilbud	Universitetet i Agder	177 002	Lillesand kommune	177 002		0
Kompetanseløftet	Vennesla kommune -Kompetanseløftet profesjonelle læringsfellesskap - tidlig identifisering av utfordringer	Universitetet i Agder	244 249	Vennesla kommune	244 249		0
Kompetanseløftet	Lindesnes kommune Kompetanseløftet - Bedre sammen- tidlig innsats tverrfaglig helhetlig innsats og livsmestring	Universitetet i Agder	351 516	Vennesla kommune	351 516		0
Kompetanseløftet	Birkenes kommune - Plan for kompetanseløftet 2025 - Laget rundt barnet, Støttesystemer	Universitetet i Agder	91 273	Birkenes kommune	91 273		0
Regional ordning	Nettverk Øvre Setesdal - Plan for kompetanseutvikling i barnehage , skole, SFO og PPT	Universitetet i Agder	51 605	Nettverk Øvre Setesdal	51 605		0
Desentralisert ordning	Nettverk Øvre Setesdal - Plan for kompetanseutvikling i barnehage , skole, SFO og PPT	Universitetet i Agder	53 444	Nettverk Øvre Setesdal	53 444		0
Kompetanseløftet	Nettverk Øvre Setesdal - Plan for kompetanseutvikling i barnehage , skole, SFO og PPT	Universitetet i Agder	28 150	Nettverk Øvre Setesdal	28 150		0
Regional ordning	Plan for barnehagebasert kompetanseutvikling i barnehagene - en satsing som skal styrke et likeverdig tilbud og fremme utvikling , læring og trivsel og sikre at samiske perspektiver blir ivare tatt i barnehagene	Universitetet i Agder	0	Nettverk Nedre Setesdal	11 688		0
Desentralisert ordning	Plan for lokal kompetanseutvikling i grunnskolene i Nedre Setesdal Dysleksivennlig undervisning	Universitetet i Agder	155 786	Nettverk Nedre Setesdal	122 403		0
Kompetanseløftet	Plan for kompetanseløftet Tema: Tidlig oppdagelse og innsats og prioritere forebygging	Universitetet i Agder	71 227	Åseral kommune og Evje og Hornnes kommune	71 277		0
Desentralisert ordning	Plan for nettverk Blå Kors vgs nettverk - KI og vurdering for læring, dybdelæring og kreativ læring	Universitetet i Sørøst- Norge (USN)	26 047	Nettverk Blå Kors skolene i Agder	26 047		0
Desentralisert ordning	Plan for desentralisert kompetanseutvikling i Oasen-skolene med bakgrunn i Meld.st. 21 Tidlig innsats og kvalitet i skolene	Universitetet i Agder	152 096	Nettverk Blå Kors skolene i Agder	152 096		0
Desentralisert ordning	Plan for desentralisert ordning for kompetanseutvikling i Nettverk Samfundets skoler	Universitetet i Agder	69 053	Nettverk Samfundets skoler	17 263		0
Desentralisert ordning	Plan for tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling i grunnpoplæringer	Universitetet i Agder	1 752 263	Agder fylkeskommune	1 752 263		0
Kompetanseløftet	Plan for tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling i grunnpoplæringer Inkluderende læringsmiljøer	Universitetet i Agder	590 007	Agder fylkeskommune	590 007		0

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Viser til oppgave 5.1.2.3 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere hvordan deres innsats bidrar til å støtte kommunene i oppfølgingsordningen i deres utviklingsarbeid og vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Kommunene som deltok i uttrekket i 2022, avsluttet deltakelsen i oppfølgingsordningen våren 2025.

I sluttrapporten gir kommunene tilbakemelding om at Statsforvalteren, gjennom oppfølgingsordningen, har bidratt til å støtte kommunene i utviklingsarbeidet. Særlig fremheves tidlig involvering fra statsforvalteren og veiledere, samt god struktur i analysearbeid. Vi opplever at kommunene jobbet strukturert og at dette samsvarer med tilbakemeldingen.

I starten av gjennomføringsfasen opplevde en av kommunene utskifting av kommunalsjef og rektor. Dette innebar en omstrukturering av hele sektoren, og medførte behov for justeringer i deler av det planlagte arbeidet fra forfasen. Det var også uenighet internt i kommunen om hvor de ville med "prosjektet", og det kom spennende drøftinger ut av dette.

En av kommunene understreker at omfanget og effekten av støtten har vært påvirket av lokal kapasitet og interne forutsetninger. På tross av omstruktureringer og økonomiske utfordringer hos 2 av 3 kommuner har de jobbet målrettet, og tilpasset ambisjonsnivået. Dette endte med en god språkplan, hvor de to kommunene jobbet godt sammen, i tillegg til veilederne fra skrivesenteret hos NTNU i Trondheim. I den siste kommunen hadde de fokus på leseferdigheter og jobbet tett med lesesenteret i Stavanger. Denne kommunen brukte også veilederne fra forfasen som videre støtte i deres arbeid.

Tiltakene som er iverksatt har i hovedsak vært rettet mot kompetanseutvikling, styrking av profesjonsfellesskap og utvikling av bedre samhandling på tvers av enheter og nivåer i oppvekstsektoren. Kommunene rapporterer om positive endringer knyttet til struktur, samarbeid og en mer felles retning for utviklingsarbeidet. Tiltakene vurderes som viktige forutsetninger for et bedre læringsmiljø og mer likeverdig opplæring.

Det er fortsatt for tidlig å dokumentere målbare effekter på elevenes læringsutbytte. Kommunene peker likevel på at tiltakene har hatt en positiv påvirkning, særlig gjennom styrket faglig fokus, bedre koordinering og større sammenheng i opplæringsløpet. Samlet sett har oppfølgingsordningen, i samarbeid med Statsforvalteren og eksterne samarbeidspartnere, bidratt til å legge et godt grunnlag for langsiktig kvalitetsutvikling i skolen.

Kommunene i uttrekket for 2025 har kommet om lag halvveis i forfasen. Statsforvalteren bidrar, i samarbeid med eksterne veiledere, på samlinger med kommunene. Arbeidet er i hovedsak rettet mot å støtte kommunene i å kartlegge og forstå eget utfordringsbilde. Statsforvalteren vil følge dette arbeidet tett gjennom styringsgruppemøter. Vi blir også invitert av veilederne til felles samlinger med kommunene.

Håndhevingsordningen (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

I årsrapporten skal statsforvalterne rapportere om håndhevingsordningen knyttet til skolemiljø. Rapporteringen skal omfatte følgende punkter for 2025:

- Antall meldinger om skolemiljø mottatt
- Antall vedtak fattet
- Utfallet av vedtakene
- Grunnlag for avvisning i vedtakene
- Eventuelle særlige grunner for å behandle saken
- Saksbehandlingstid
- Vedtak som konkluderer med brudd på regelverket
- Oppfølging av vedtakene

Statsforvalteren vil motta et eget skriv med nærmere beskrivelse av hvordan rapporteringen skal gjennomføres.

1. Antall meldinger om skolemiljø i perioden 01.01. – 31.12.2025:

Vi har mottatt 76 meldinger som omhandler skolemiljø i perioden 01.01. – 31.12.2025.

2. Antall vedtak i perioden 01.01. – 31.12.2025:

Vi har fattet 50 vedtak etter § 12-6 andre ledd første punktum i perioden 01.01. – 31.12.2025.

3. Utfallet av vedtakene:

Vi har fattet 39 vedtak om brudd på regelverket etter § 12-6 andre ledd første punktum i perioden 01.01. – 31.12.2025.

Vi har fattet 11 vedtak om oppfylt regelverk etter § 12-6 andre ledd første punktum i perioden 01.01. – 31.12.2025.

Vi har fattet 19 vedtak om avvisning, jf § 12-6 i perioden 01.01. – 31.12.2025.

4. Grunnlagene for avvisning i vedtakene vi fattet i perioden 01.01. – 31.12.2025:

Vi fattet ingen vedtak om avvisning i perioden 01.01. – 31.12.2025 der grunnlaget for avvisning var at saken ikke gjaldt en elev, jf § 12-6 første ledd.

Vi fattet et vedtak om avvisning i perioden 01.01. – 31.12.2025 der grunnlaget for avvisning var at saken ble meldt av noen som ikke kan melde den, jf § 12-6 første ledd om at elev eller foreldre kan melde saken.

Vi fattet ingen vedtak om avvisning i perioden 01.01. – 31.12.2025 der grunnlaget for avvisning var at vilkåret «ikkje har eit trygt og godt skolemiljø» etter § 12-6 første ledd ikke var oppfylt.

Vi fattet 9 vedtak om avvisning i perioden 01.01. – 31.12.2025 der grunnlaget for avvisning var at saken ikke er tatt opp med rektor eller det er under en uke siden den ble tatt opp med rektor, jf § 12-6 andre ledd andre punktum.

Vi fattet 9 vedtak om avvisning i perioden 01.01. – 31.12.2025 der grunnlaget for avvisning var at eleven ikke lenger går på den aktuelle skolen, jf § 12-6 andre ledd andre punktum.

5. Særlige grunner til å behandle saken:

Vi hadde ingen saker i perioden 01.01. – 31.12.2025 hvor vilkårene for avvisning var oppfylt, men hvor vi likevel behandlet saken som følge av at det var særlige grunner til å behandle den, jf § 12-6 andre ledd andre punktum.

6. Saksbehandlingstid perioden 01.01. – 31.12.2025:

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i sakene der vi fattet vedtak etter § 12-6 andre ledd første punktum i perioden 01.01. – 31.12.2025 var på 31,78 dager. Det er da særlig en sak fra 2024 som hadde svært lang saksbehandlingstid. Dette hadde sin årsak i flere forhold, herunder at det var en kompleks sak hvor blant annet melder også ba om forlenget tid for å kunne kommentere skolens redegjørelse. I tillegg ventet vi på avklaring ad nytt regelverk.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i sakene der vi fattet vedtak om brudd på regelverket etter § 12-6 andre ledd første punktum i perioden 01.01. – 31.12.2025 var på 33,12 dager. Det er da særlig en sak fra 2024 som hadde svært lang saksbehandlingstid. Dette hadde sin årsak i flere forhold, herunder at det var en kompleks sak hvor blant annet melder også ba om forlenget tid for å kunne kommentere skolens redegjørelse. I tillegg ventet vi på avklaring ad nytt regelverk.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i sakene der vi fattet vedtak om oppfylt regelverk etter § 12-6 andre ledd første punktum i perioden 01.01. – 31.12.2025 var på 27,18 dager.

7. Vedtakene om brudd på regelverket i perioden 01.01. – 31.12.2025:

I alle 39 sakene der vi vedtok brudd på regelverket i perioden 01.01. – 31.12.2025, påla vi kommunen eller fylkeskommunen å rette forholdet, jf § 12-6 fjerde ledd første punktum.

I 1 av sakene der vi vedtok brudd på regelverket i perioden 01.01. – 31.12.2025, vedtok vi hva skolen skal gjøre for at eleven skal få et trygt og godt skolemiljø, jf § 12-6 fjerde ledd andre punktum.

8. Oppfølging av vedtakene om brudd på regelverket i perioden 01.01. – 31.12.2025:

I 17 saker der vi fulgte opp vedtak om brudd på regelverket i perioden 01.01. – 31.12.2025, vurderte vi at det var sannsynlig at kommunen eller fylkeskommunen hadde gjennomført vedtaket innen fristen vi satt, jf. § 12-6 femte ledd andre punktum.

I 15 saker der vi fulgte opp vedtak om brudd på regelverket i perioden 01.01. – 31.12.2025, vurderte vi at det ikke var sannsynlig at kommunen eller fylkeskommunen hadde gjennomført vedtaket innen fristen vi satt, jf. § 12-6 femte ledd andre punktum.

Kommentar: I 7 saker er vedtak fattet sent i 2025, og følgelig er ikke kommunens eller fylkeskommunens tilbakemelding vurdert før i 2026.

9. Hvordan vi vurderer at håndhevingsordningen fungerer

Basert på våre erfaringer vurderer vi at håndhevingsordningen i stor grad fungerer etter intensjonen om å sikre elevene retten til et trygt og godt skolemiljø. Ordningen blir stadig bedre kjent blant elever og foresatte og tas aktivt i bruk, noe vi ser gjennom et jevnt tilfang av saker fra de fleste kommuner. Våre uavhengige vurderinger gir en ekstern kvalitetskontroll som styrker rettssikkerheten, og vi opplever at melderne i stor grad har tillit til vårt arbeid.

Ordningen kan synes å bidra til økt elevmedvirkning. I svært mange saker gjennomfører vi elevsamtaler, og noen ganger kommer det frem opplysninger som verken skolen eller foresatte var kjent med. Dette gir elevene en reell og formell mulighet til å uttrykke sin opplevelse av situasjonen.

Foresatte uttrykker tidvis frustrasjon over at vi ikke lengre har hjemmel til å vurdere de øvrige pliktene utover tiltaksplikten, men viser i stor grad forståelse når vi veileder og forklarer hvorfor.

Gjennom saksbehandlingen ser vi at ordningen har en kompetansehevende effekt. Skoler og kommuner blir mer bevisste på aktivitetspliktens innhold, krav til dokumentasjon og vurdering av tiltak, og ordningen virker preventivt ved å bidra til mer systematisk arbeid.

Vi ser at enkelte skoleeiere bruker våre vurderinger i sitt forbedringsarbeid, og enkeltsaker kan utløse endringer i rutiner og styringssystemer.

Selv om vi i enkelte saker vurderer det som lite sannsynlig at skolen har fulgt opp vedtaket innen fristen, fungerer pålegg om retting som et tydelig virkemiddel for å sikre videre handling – også i saker der praksisen har vært mangelfull. Slik bidrar håndhevingsordningen både til kontroll av skolens arbeid samt læring og kvalitetsutvikling i skolens arbeid med elevenes psykososiale miljø.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2025.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Årsverk mm

Betegnelsen på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2025.	15.0
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2025.	
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	2.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på reindriftsområdet.	
Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	4.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2025 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	7.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2025 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	0.0

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet rutinebeskrivelse for kontinuerlig ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Statsforvalteren i Agder bidrar inn i Norge-digitalt samarbeidet i fylket, følger opp landbruket som part i GEOVEKST og deltar på FDV-årsmøtene i regi av Kartverket. 14 av 25 kommuner rapporterer at de har ajourføringsrutiner for AR5 på plass. Dette er 4 kommuner flere enn i 2022. Vi ønsker at flere får dette på plass, og det vil bli fulgt tettere opp i 2026. Ifølge tabell fra NIBIO er det 2 av de 25 kommunene som ikke har oppdatert AR5 i løpet av året. Tilsvarende tall var 3 kommuner i 2024 og 6 kommuner i 2023. Dette viser en svak bedring. De fleste ajourholder dermed selv om de ikke har rutinebeskrivelsene på plass. Tilbakemeldinger fra kommunene er jevnt over at ajourholdet går greit. Største utfordring som nevnes er tid og ressurser, samt kunnskap for nyansatte. Viktigheten av kursene fra NIBIO er derfor stor. Også erfame ser stor nytte i kursene og det er viktig å opprettholde tilbudet om felt kursene som arrangeres hvert andre/tredje år.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	11	0	25

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)

Rapportere på

Rapportere om bruk av anmeldelser.

Vi har ikke vurdert anmeldelse i noen saker i 2025.

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Vi får oversendt saker etter rutinen, og synes stort sett dette fungerer godt. I januar kontakter vi Mattilsynet for å høre om det er saker vi ikke har fått tidligere. Dette skal sikre at alle aktuelle vedtak kommer til kommunene før fristen for endelig godkjenning av PT-søknadene.

På det årlige møtet med MT i Agder i april tok vi opp rutinen for utveksling av informasjon, aktuelle saker vi hadde fått oversendt siste år og pågående saker som vi burde vite om. Gjennom året har vi kontakt med MT på e-post og telefon etter behov.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avviking)	4	1	3
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	1	1	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	0	0	0
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3	0	0	0

Statsforvalteren varslet mulig omgjøring av kommunens vedtak i de 3 sakene etter avtalens punkt 3 b, hvor kommunen utbetalte tilskudd som omsøkt. Vi omgjorde to av disse sakene.

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	1	1	1	1

Vi hadde ett møte med Mattilsynet i april 2025.

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)**Rapportere på**

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

For ordningen "Erstatning etter avvikling av hold av pelsdyr" er det presaksbehandlet syv saker. To klagesaker har fått endelig avslag fra LMD og er ikke tatt med i tabellen under.

Det er to saker som er ferdig behandlet og én sak som er under behandling i 2025 for ordningen "Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding".

i 2025 kom det inn én søknad om kompensasjon for lavere årlig alderspensjon. Denne er ferdig behandlet.

Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold. Dette er summen av det som ble utbetalt i den første kompensasjonsordningen når Statsforvalteren var saksbehandlende enhet. Disse sakene ble ferdig behandlet i perioden 2020-2021.

Kompensasjon og erstatninger etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlede saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Presaksbehandling for erstatning etter avvikling av pelsdyrhold	7	0	0	7
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	9	0	1	8
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	1	0	0	1
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	7 025 691	0	0	7 025 691

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)**Rapportere på**

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Som vi har skrevet om tidligere år mener vi at sammenslåingen har gitt oss sterkere og mer robuste fagmiljøer som bidrar til en bedre forvaltning. Men for Agders del ble det nok tatt ut for mye gevinst på kort tid. Dette har medført utfordringer som har kommet tydelig frem de to foregående årene.

Vårt embete ble sammenslått i 2016, og ved utgangen av 2016 var det 22 årsverk knyttet til avdelingen. Iberegnet kjente fratredelser og tiltredelser vil det være 16 årsverk tilknyttet avdelingen i 2026.

Dette er ett årsverk mer enn året før og er nødvendig for å få ned restansene og bygge en robusthet med tanke på uforutsette hendelser som oppsigelse/vakanser og unormal stor saksinngang innen enkelte felt.

Eiendomslovgivningen

Det er et stort og økende behov for juridisk kompetanse. Her har vi over lengre tid hatt en underdekning som har ført til lange restanser og redusert veiledning. Vi har derfor styrket bemanningen her og forventer en vesentlig bedring i 2026.

Husdyrkonsesjonsregelverket

Som nevnt har sammenslåingen av embetene gitt oss bedre kompetanse og mer ressurser til dette. Men vi ser også at i perioder med stor arbeidsmengde på andre områder er vi sårbare fordi vi har så få saksbehandlere at avdelingens samlede robusthet er svekket.

Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Arbeidet her er styrket etter sammenslåingen og samlet kompetanse på disse ordningene er god. Kompetanse innen fag, juss og intern kontroll sikrer måloppnåelse. I en overgangsfase etter sammenslåingen var det god dekning på flere av ordningene/fagområdene. Dette har naturligvis endret seg. For å sikre robusthet legger vi opp til at alle ordningene har to saksbehandlere (hovedansvarlig og medansvarlig).

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.8 i TB)**Rapportere på**

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2025.

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet	Opphevet/avvist
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	0			
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	9	0	7	2
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	1	0	0	1
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0			
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0			
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	2	0	2	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	0			
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	0			
Vedtak i førsteinstanssaker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon (landbrukseiendom) – konsesjonsloven § 9 tredje ledd	3	3	0	0
Vedtak i førsteinstanssaker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense (AS og nullgrense) – konsesjonsloven § 7	0			

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Opphevet/avvist	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	0								
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	1	0	1	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	9	0	0	7	0	0	0	2	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven § 12	9	5	3	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	1	0	0	0	0	0	0	1	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	7	7	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	2	0	0	2	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar (landbrukseiendom) - konsesjonsloven § 9	3	3	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0								
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	0								
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0								
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0								
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0								
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0								

I tabellen står det i betegnelsen: *Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar (landbrukseiendom) - konsesjonsloven § 9*. I beskrivelsen over står det imidlertid "første instans" relatert til dette punktet. Vi har i tabellen rapportert på saker hvor vi er førsteinstans, siden i alle konsesjonssaker om AS er Statsforvalteren første instans

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0		
Hytte ol.	0		
Forretn., kontor, industri	0		
Off./priv. tjenesteyting	0		
Andre byggeområde	0		
Skogplanting	0		
Samferd. og tekn. infrastruktur	1	1	0
Grønnstruktur	0		
Golf	0		
Forsvaret	0		
Andre landbruksformål	0		
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0		

Omdisponering til Samferd. og tekn. infrastruktur er 0,4 dekar dyrka areal, ikke 1 som vist i tabellen

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet	Avvist
Vedtak	5	0	5	0
Påklaget til Landbruksdirektoratet	0			

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	2	0	0	0	2
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0				
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	1	0
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0				

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	0				

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Opphevet/avvist	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0								
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	1	0	0	0	0	0	0	0	1	

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker		0		

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Avvist	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0	0	0	0	

Statsforvalteren som førsteinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget	Avslått	Innvilget på vilkår
Vedtak som førsteinstans i saker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon (landbruksseiendom) – konsesjonsloven § 9 tredje ledd	3	3	0	0
Vedtak som førsteinstans i saker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense (AS og nullgrense) – konsesjonsloven § 7	0			

Det todelt målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelt målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Agder er en del av både region 1 og 2. Det er ikke noe bestandsmål for noen av rovdirene i region 1, mens region 2 har mål om 12 ynglinger av gaupe.

Det er godt samarbeid internt på embetet om tematikken. Det arbeides målrettet med forebyggende og konfliktdempende tiltak utfra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Aktivt arbeid utad med dialog, temakvelder og møter med næringen og andre aktører har en konfliktdempende effekt. Konfliktnivået mellom beitenæring og rovvilt har imidlertid den senere tid vært økende. Det er særlig utviklingen i utbredelsen av jerv som har opptatt beitenæringen. Det har ikke vært ulv til stede i beitesesongen i 2025.

Etter beitesesongen i 2024 ble det uttrykt stor bekymring fra beitenæringa over et stadig økende antall jerv i beiteprioritert område. Det ble vinteren 2025 tatt ut fem jerver i region 1 og 2 gjennom ekstraordinært uttak utført av SNO. Det var fremdeles jerv i fjellet i 2025, dokumentert gjennom spor /observasjoner og DNA-prøver. Det var ikke dokumentert noe tap til jerv i Agder i 2025, men 4 lam/sau ble dokument eller antatt sikkert tatt av jerv like over grensa til Rogaland. Tapstallene som rapporteres gjennom ordningen organisert beitebruk har gått noe ned fra 2024.

Embetet har høy beredskap i beitesesongen for å håndtere skadefellings søknader. Det er etablert to interkommunale skadefellingslag i henholdsvis gamle Aust- og Vest-Agder som rykker raskt ut når skadefellingstillatelse utstedes. Det ble tatt ut flere jerv i Setesdal Vesthei av Statens Naturoppsyn på skadefelling tidlig i vår, før beitesesongen startet. Videre er det svært viktig med årlig tilrettelegging for trening og kompetanseheving i lagene, spesielt ettersom tilstedeværelse av rovvilt i vår region varierer mye mellom år.

Statsforvalteren mener vi løser det todelt målet i rovviltforvaltningen på en god måte.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen på landbruks-, natur- og kulturmiljøområdet.

Vi har tre utvalgte kulturlandskap i jordbruket i Agder; Vest-Lista i Farsund, Rygnestad og Flateland i Valle og Furøya i Tvedestrand. Det regionale samarbeidet er bra. Se øvrige kommentarer i tabellen under.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	Vi mener at UKL-tilskuddene bidrar til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte. De siste årene har mer av ordningen gått til å ivareta naturmangfold siden tilskudd til skjøtsel av trua og utvalgte naturtyper kun skjer av UKL-potten - ikke av UN-midlene
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	Furøya: Her mener vi at både natur- og kulturmiljøverdiene styrkes da Furøya er et lite og oversiktlig UKL-område med kun to grunneiere (offentlige eiere) og området forvaltes på en helhetlig og god måte. Rygnestad og Flateland: Her er det store kulturminneverdier (betydelig freda og verneverdig bygningsmasse blant annet) som i varierende grad blir ivarettatt. Her er Setesdalsmuseet en viktig aktør. Naturverdiene blir også i varierende grad tatt vare på, men det er oppdatert skjøtselsplaner og det søkes om tilskudd til skjøtselen. Ved oppdaterte skjøtselsplaner økes fokuset på ivarettelse av naturverdiene. Håpet er derfor at skjøtsel av trua og utvalgte naturtyper/naturverdiene derved styrkes. Vest-Lista: Her blir kystlyngheia fortsatt godt forvaltet, og mye midler som går til fjerning av fremmede arter - særlig hugging og fjerning av sitkagran. Det er også fortsatt interesse for å sette i stand kulturminner, særlig steingjerder. Oppsummert kan vi si at natur- og kulturminneverdiene i områdene er blitt noe styrket.
Er det positive trender i områdene?	Vi mener at det er positive trender særlig i Rygnestad og Flateland der det er noe økt jordbruksaktivitet og økt satsing på produksjon og salg av lokalmat. På Vest-Lista er det jevnt over både mange søkere og mange søknader. Noen grunneiere er i gang med generasjonsskifter. På Furøya er det fortsatt entusiasme for å ta vare på natur- og kulturminneverdiene der.
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Furøya: Ingen store trusler så lenge eierstrukturen og forvaltningen av området er som nå. På Rygnestad og Flateland ønskes enda noe mer jordbruksaktivitet og beitedyr, (men det har vært en positiv utvikling de senere år), at grunneiere som har trua /utvalgte naturtyper skjønner disse i samsvar med skjøtselsplanene. Det er behov for å oppgradere kulturminner-/miljøer, særlig den freda bygningsmassen på Rygnestadtunet. Det er svært kostbart å sette i stand den verneverdige og freda bygningsmassen i området. På Vest-Lista er truslene trolig først og fremst knyttet til utbygginger generelt. Kommunene er tydelige på at de har for liten kapasitet til å jobbe med UKL. De ønsker å gjøre en enda bedre UKL-innsats.
Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?	Ordringen blir lite brukt til dette.
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	Ja, alle de tre UKL-områdene i Agder har oppdaterte forvaltningsplaner.
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Ja
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	Ja, vi mener at samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå fungerer tilfredsstillende. Vi har en fylkesgruppe der Agder fylkeskommune (kulturminnevern), SF miljø og SF landbruk deltar. Vi har også et UKL-forum Agder der kommunenes UKL-saksbehandlere deltar i tillegg til fylkesgruppa. I fellesskap lager vi en arbeidsplan tidlig på året, oppdaterer den ved behov og gjennomfører den. Planen inneholder alle slags aktiviteter som kan være relevant i UKL-sammenheng. Vi arrangerer bl.a. teammøter og samling. På lokalt nivå er det arbeidsgrupper der både kulturminneforvaltningen, miljø og landbruk på regionalt nivå deltar.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Statsforvalteren i Agder rapporterte i august at det forventede regnskapsresultatet for 2025 ville gi et mindreforbruk på ca. kr 3 mill. Nå viser regnskapet et mindreforbruk på kr 3,880 mill. I forbindelse med årsavslutningen for regnskap fikk vi tilbud fra Mdir om å belaste deres kap./post 142021 for mere lønnskostnader. Vi takket ja til å belaste prosjekt for SOS-Skagerak med kr 0,5 mill. ekstra. Dette med begrunnelse at det ble brukt mere ressurser internt på prosjektet enn tildeling tilsa. Økning av mindreforbruket i 2025 med kr 0,5 mill. kommer godt med i 2026.

Organisasjonsutvikling og ressursbruk

I mai 2024 ble ny organisasjonsmodell med seksjonering ferdigforhandlet. I løpet av 2025 har vi fått ansatt samtlige seksjonsledere og vi går inn i 2026 med et lederlag hvor alle stillinger er besatt. Målet med den nye organisasjon har vært å styrke den strategiske ledelsen og sikre bedre prioriteringer i en tid preget av stadig strammere økonomiske rammer, økende oppgaveportefølje og større utfordringer med å sikre kompetanse. Økonomien har i 2025 vært bedre enn tidligere år. Vi har fått en styrket tildeling og rekruttert flere ansatte, men dette vil først få årseffekt i 2026. I starten av 2025 hadde embetet flere ledige stillinger, noe som førte til mer vakanse enn det som var ønsket. Embetet har ikke hatt behov for å holde stillinger ledige, men rekruttering tar tid. Etter at embetet mottok foreløpig tildelingsbrev for 2026 startet vi umiddelbart rekruttering på nye ressurser, men ser at det allikevel i praksis ikke starter nye ansatte i jobb før første kvartal 2026 er unnagjort.

Saksbehandling og klagesaker

På området KDD og HOD har vi fremdeles ett stort merforbruk i forhold til tildelt beløp i budsjettfordelingsmodellen. Dette gjelder særlig klagesaker etter Plan og Bygningsloven og rettighetssaker på HOD-området. Saksbehandlingstiden på disse områdene gjør det vanskelig å ta ned ressursbruken. Særskilt på disse områdene ser vi at arbeidsbelastningen på ansatte er høy.

Turnover og rekruttering

Turnover i 2025 landet på 11,9% noe som er en økning fra 9,9% året før. Turnoveren var høyest på begynnelsen av året og har gått ned siste halvdel av 2025. Det ser nå ut som at vi har en god effekt av omorganiseringen vi har gjennomført med en høyere ledertetthet og tettere personaloppfølging. Vi legger til grunn at dette vil bidra til en lavere turnover fremover.

SFAG har i 2025 lagt ca. kr 2 mill. i lokale midler til årets lønnsoppgjør. Dette for å gjøre embetet mer konkurransedyktig i forhold til offentlig sektor på Agder og for å kunne beholde nødvendig kompetanse i embetet. Vi vil få helårseffekt av lønnsoppgjøret i 2026.

I løpet av høsten har vi opplevd en markant økning av søkere på de fleste stillingene. Det handler nok om flere faktorer, men en faktor som har gitt denne effekten er at vi i hele 2025 har hatt flere studentstillinger i embetet og hatt 8 jusstudenter i praksis i høstsemesteret. Embetet får gode tilbakemeldinger fra alle studentene og det bidrar til et godt omdømme blant nyutdannede som skal ut å søke seg jobb.

Ressursknapphet og saksbehandlingstid

Ressursknappheten utfordrer våre prioriteringer og vi strever med å holde lovpålagte saksbehandlingstider. Restanser bygger seg opp på flere fagområder. Økt oppgavetilgang særlig av klager har vært håndtert i flere år og ser ut til bare å fortsette. Vi er bekymret for slitasjen dette medfører på våre medarbeidere. Den stramme personellsituasjonen i embetet gjør seg nå gjeldende ved at vi har landets lengste saksbehandlingstid og flest saker ift. innbyggertall på rettighetsklager. Embetet har iverksatt en rekke grep og foretar løpende interne forflytninger av ressurser for å få redusert saksbehandlingstiden på rettighetsklager.

Statsborgerseremonier

I 2025 har vi gjennomført to Statsborgerseremonier, hvor begge to har blitt avholdt i Kristiansand. Det ble invitert 1281 nye statsborgere og til sammen deltok 160 personer på en høytidelig markering av statsborgerskapet.

Kommentar til forbruk 2025 og endringer fra 2024 til 2025

Generelt for alle departement: Lønnsoppgjør 2024 ble utsatt til 2025. Det betyr at hele lønnsoppgjøret samt etterbetaling for 2024 er belastet regnskapet i 2025. I tillegg ble det betalt ut ordinært lønnsoppgjør i 2025. Embetet valgte også å legge lokale midler i forhandlingspotten 2025.

AID: Tildeling på området ble økt fra 2024 til 2025. Økning av kostnader på ca. kr 0,6 mill. skyldes økte lønnskostnader og midler til kompetanseheving. På fagmidler ble det ført noe mere lønn i 2025 enn i 2024.

BFD: Økning på ca. kr 2,2 mill. Økningen skyldes i hovedsak økte lønnskostnader på Oppvekst- og vergemålsavdelingen. På fagdepartement er forbruket omtrent uendret.

HOD: Økning på ca. kr 2,9 mill. som i hovedsak skyldes økte lønnskostnader. I tillegg er det en reduksjon i foreldrepenger på ca. kr 0,3 mill. På fagdepartement ser vi en økning fra 2024 til 2025 på ca. kr 1,1 mill. Hovedårsak til økning er tildeling til nytt prosjekt i 2025 «Bistand komm. planlegging helse- og omsorgstjenester». I tillegg har vi en økning i utbetaling til kontrollkommisjonen på ca. kr 0,5 mill.

JBD: Tildeling til beredskapsområdet ble økt fra 2024 til 2025. Vi har en økning i forbruket på ca. kr 2,6 mill. fra 2024 til 2025 som i hovedsak skyldes økte lønnskostnader. Den største økningen ser vi på vergemålsområdet med ca. kr 1,1 mill. Pga. økt tildeling på beredskapsområdet så har vi rekruttert ny medarbeider, dette vil først få helårseffekt i 2026. På fagdepartement er totalforbruket omtrent uendret fra 2024 til 2025. Vi ser likevel en reduksjon i utbetaling til verger med ca. kr 0,3 mill. og en økning i godtgjøring representanter for EMA på ca. kr 0,4 mill.

KLD: Økning på ca. kr 1 mill. Ca. halvparten skyldes økte lønnskostnader. I 2024 fikk vi refusjon fra Forskningsrådet i forbindelse med doktorgradsstipendiat. Refusjon som gjelder 2025 vil vi først motta i 2026, dette er med på å øke forbruket i 2025 i forhold til 2024. På fagdepartement har vi en økning på ca. kr 1,4 mill. Hovedårsak til økningen er økte lønnskostnader på prosjekt «Gebyrinntekter».

KDD: Tildeling til kommuneøkonomi ble økt i 2025. Vi har rekruttert ny medarbeider som først vil få helårseffekt i 2026. Vi har totalt en økning i forbruket på KDD på ca. kr 2,4 mill. Den største økningen har vi på resultatområde 660 Planlegging, bolig og bygningsrett med ca. kr 2,3 mill. Samtidig har vi en økning på resultatområde 620 Kommuneøkonomi på ca. kr 0,6 mill. og en reduksjon i forbruket på 699 Andre oppgaver under KDD på ca. kr 0,5 mill.

KD: Økning på ca. kr 2 mill. Økningen skyldes i hovedsak økte lønnskostnader ca. kr 1,3 mill. og reduksjon i sykepenge og foreldrepenger med ca. kr 0,6 mill. Vi har også en økning på fagdepartement på ca. kr 2 mill. Til «Eksamen grunnskole og VO» har vi økte kostnader på ca. kr 0,8 mill. Nye oppgaver i 2025; «Klagesensur VGS» kr 0,8 mill. og «Oppfølging SKK Støtte kompetanse- og karriereutvikling» kr 0,3 mill. I tillegg har vi økt forbruk på prosjekt for «Håndhevingssmyndighet i skolemiljø saker».

LMD: Økningen på ca. kr 0,7 mill. skyldes økte lønnskostnader. På fagdepartement så fikk vi ingen belastningsfullmakt i 2025. Midler til drift av villrein ble gitt som kontant overføring og fremkommer ikke i tabellen.

DFD: Økning på ca. kr 2,7 mill. Ca. kr 0,8 mill. gjelder økte lønnskostnader. I tillegg er det foretatt nødvendige investeringer som inventar, lydanlegg, dører i åpent landskap, mobiltelefoner og kjøp av DFØ-HR. Det er også gjennomført personalseminar i 2025 som er belastet resultatområde 600.

Andre: Forbruket er omtrent uendret i 2025 sammenlignet med 2024. Det samme gjelder forbruk på fagdepartement.

Ressursrapportering

Departement	Driftskapittel 2025	Driftskapittel 2024	Fagdep. 2025	Fagdep. 2024
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	4 237	3 683	2 538	2 312
Barne- og familiedepartementet	10 524	8 344	1 409	1 334
Helse- og omsorgsdepartementet	24 234	21 360	10 842	9 758
Justis- og beredskapsdepartementet	19 168	16 579	1 668	1 599
Klima- og miljødepartementet	16 230	15 247	10 495	9 052
Kommunal- og distriktsdepartementet	23 610	21 256	450	447
Kunnskapsdepartementet	7 597	5 645	10 121	8 154
Landbruks- og matdepartementet	14 152	13 489	0	450
Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	31 011	28 336	0	0
Andre	674	759	294	368
Sum	151 437	134 698	37 817	33 474

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

I 2025 har embetet levert godt på samfunnsoppdraget innenfor de rammene og forutsetningene som forelå. Vi har hatt god økonomikontroll gjennom året og avsluttet med et mindreforbruk på om lag 2,5 %.

2025 har vært et driftsår preget av gjennomføring av endringene etter organisasjonsutviklingsprosessen. De siste seksjonslederne kom på plass i løpet av året, og vi går inn i 2026 med et komplett lederlag. Hele prosessen er evaluert internt, og alle ansatte har fått mulighet til å gi tilbakemeldinger på hvordan omstillingen ble opplevd. Embetet fikk gode tilbakemeldinger på at behovet for endringer og premissene for OU-prosessen var tydelig kommunisert.

Ressursrapporteringen for 2025 innen KDD-fag viser fortsatt betydelig merforbruk sammenlignet med tildelingen i budsjettfordelingsmodellen. Det er krevende å løse disse oppgavene dersom ressursinnsatsen samtidig må reduseres vesentlig. Embetet har deltatt i arbeidet med Balanseprosjektet, og funnene derfra understøtter erfaringene med at det på enkelte sektorområder er betydelig ubalanse mellom oppgavemengde og tilgjengelige ressurser.

Høsten 2025 har vi brukt overtid som virkemiddel for å holde saksbehandlingstidene nede. Belastningen på ansatte har vært stor, og vi er bekymret for at saksbehandlingstidene likevel øker til tross for betydelig innsats. Vi går inn i 2026 med flere graderte sykmeldinger som ikke direkte kan knyttes til arbeidet, men hvor det er nærliggende å anta at arbeidsbelastningen påvirker hele livssituasjonen.

Den stramme personellsituasjonen viser seg nå tydelig ved at embetet har landets lengste saksbehandlingstider og flest saker per innbygger på rettighetsklager. Det er gjennomført strenge prioriteringer og flere effektiviseringstiltak gjennom året. Vi rapporterer også i år god måloppnåelse på de aller fleste områder, men med enkelte avvik på byggesaker og helseområdet.

Regnskapsresultatet ble gjort opp med et mindreforbruk på om lag 3,88 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak lavere kostnader til SPK og økte refusjoner fra NAV. For detaljer om regnskapsresultatet på alle kapitler og poster vises det til årsregnskapet i kapittel 6. I forbindelse med årsavslutningen fikk vi tilbud fra Mdir om å belaste deres kap./post 142021 for ytterligere lønnskostnader. Vi takket ja til å belaste SOS-Skagerak-prosjektet med 0,5 mill. kroner ekstra, fordi ressursbruken internt i embetet hadde vært høyere enn tildelingen dekket.

3.6 Andre forhold

Innsyn

Seksjon forvaltning har i løpet av 2025 bygget opp en egen innsynsenhet som har tatt over embetets førstinstansbehandling av innsynskrav etter offentleglova. Enheten består av 2,2 årsverk (1 jurist i 100 % stilling og 3 jusstudenter i 40 % stilling). Innsynsenheten håndterer både innsyn i offentlige dokumenter og dokumenter som er unntatt offentlighet, samt klager på avslag i slike saker. Partsinnsyn og klager på partsinnsyn behandles fortsatt av fagavdelingene.

Innkomne innsynskrav og klager

Statistikk fra eInnsyn viser at Statsforvalteren i Agder mottok 8 029 innsynskrav i 2025. Dette utgjør den klart største delen av henvendelsene. I tillegg registrerte vi anslagsvis 150–200 innsynskrav via andre kanaler, som telefon, epost og andre innsynsløsninger. Forespørsler utenfor eInnsyn gjelder ofte større sakskomplekser, et bestemt saksområde, eller mer åpne innsynsbegjæringer. Det er imidlertid verdt å merke seg at tallene på innsynskrav sier lite om det reelle omfanget eller kompleksiteten i hvert krav.

Ifølge statistikk fra innsynsenheten krever ca. 35–40% av innsynskravene vedtak om delvis innsyn eller avslag. Det er disse sakene som er mest tid- og ressurskrevende.

Vi mottar imidlertid få klager sett opp mot total saksmengde. I 2025 mottok innsynsenheten 7 klager på vedtak. Av disse ble 5 omgjort, 1 ble opprettholdt (ble også opprettholdt av klageinstans), og 1 ble avvist (pga. oversittet klagefrist).

Utfordringer og videre arbeid

Vi opplever at innsynskravene stadig blir mer komplekse og tidkrevende. Kombinasjonen av omfattende bestillinger, korte tidsfrister og krevende vurderinger gjør arbeidet utfordrende. Bemanningen på 2,2 årsverk er ikke tilstrekkelig til å håndtere dagens saksmengde, og vi har hatt problemer med å holde lovpålagt saksbehandlingstid. I perioder har det derfor vært nødvendig å prioritere mellom krav og sende foreløpige svar.

Arbeidsmengden økte ytterligere da eInnsyn høsten 2025 åpnet for bestillinger på inntil 50 journalposter (tidligere 10), og vi ser at flere benytter seg av denne muligheten. På de mest omfattende bestillingene har vi derfor måttet varsle behandlingstid på opptil fire uker.

Mot slutten av november ble det avdekket feil i behandlingen av innsynskrav i flere statsforvalterembeter. Denne feilen førte til at taushetsbelagt informasjon fulgte med sladdede dokumenter via skjulte metadata. Statsforvalteren i Agder var blant de berørte embetene, og avviket førte til betydelig merarbeid, stor belastning på ansatte og et økt etterslep i behandlingen av innsynskrav.

I tiden fremover omfattes Statsforvalteren i Agder av innføringen av eInnsyn i Elements, som skal muliggjøre fulltekstpublisering av dokumenter. Utrullingen starter i første halvdel av 2026, og vi er spente på hvilken effekt løsningen vil få, særlig om den i praksis vil lette arbeidsmengden. Vi forventer merarbeid i en overgangsfase, blant annet knyttet til testing og endrede rutiner.

Vi har etter årsskiftet 2025/26 sett oss nødt til å øke bemanningen i innsynsheten på grunn av økende saksbehandlingstider i innsynssakene.

4 Styling og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Grunnlaget for å løse embetsoppdraget er arbeidet som gjennomføres gjennom avdelingenes virksomhetsplaner. Den løpende, sykliske gjennomgangen av disse gir god oversikt over produksjon, ressursbruk og eventuelle utfordringer. Embetets ledergruppe gjennomfører ukentlige møter og er den viktigste arenaen for koordinering på tvers av avdelinger, samt for å håndtere nødvendige omstillinger knyttet til budsjettkutt og nedbemanning. Erfaringene fra 2025 viser at ressursene i økende grad ikke strekker til, og tydeligere prioriteringer blir nødvendig.

I løpet av året har det vært jobbet med å utarbeide en visjon for embetet sammen med hvilke verdier som skal legges til grunn for arbeidet. Dette arbeidet resulterte i følgende visjon:

- "Sammen for et trygt og levende Agder"

I tillegg legger vi følgende verdier til grunn:

- Trygghet. Tillit. Tilstede.

Tverrsektorielt nivå

Embetet har prøvd ulike modeller for en felles virksomhetsplan uten å finne en form som gir tilstrekkelig merverdi. I stedet prioriteres riktig ressursfordeling mellom avdelingene og god koordinering av oppdrag som berører flere fagområder.

Embetet har pekt på tre satsningsområder som skal legges til grunn for virksomhetsarbeidet. Det er:

- naturmangfold og arealbruk
- barn og unges levkår
- samfunnsikkerhet og beredskap

Avdelingsnivå

Hver fagavdeling utarbeider detaljerte virksomhetsplaner og gjennomfører risikovurderinger i tråd med embetets risikopolicy. Nedprioriteringer som følge av ressursmangel forankres i ledermøtet og embetsledelsen, og kommuniseres tydelig til oppdragsdepartementene.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Embetet har etablert en egen rutine for risikovurderinger og for hvordan disse skal integreres i de avdelingsvise virksomhetsplanene. Alle oppgaver og oppdrag risikovurderes. Med utgangspunkt i ROS-analysen plasseres oppdragene i kategoriene grønn, gul eller rød.

- Gul kategori betyr at oppdraget er under observasjon og tas opp i ledergruppens gjennomgang.
- Rød kategori krever at det iverksettes konkrete tiltak før oppdraget kan lukkes.

Det gjennomføres løpende ROS-vurderinger når avdelingene må nedprioritere oppgaver. På denne måten sikres det at institusjoner og tiltak med størst risiko for avvik blir prioritert først.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Det mest omfattende tiltaket embetet har gjennomført, er innføringen av en ny organisasjonsmodell. Hovedgrepet er etableringen av et seksjonsnivå i alle fagavdelinger. Dette reduserer kontrollspennet for lederne betydelig og gir bedre oversikt over aktiviteter og oppgaver. Den nye organisasjonsmodellen trådte formelt i kraft 1. september 2024, og i januar 2026 var de siste seksjonslederne på plass i embetet.

Vi har struktur for å sikre oppdatering og gjennomgang av overordnet delegeringsreglement. Når dette oppdateres følger også oppdatering av delegeringsreglement for avdelingsnivå. Reglementene skal gjenspeile endringene i organisasjonsstrukturen og tydeliggjøre ansvarsfordelingen internt i embetet. Parallelt oppdateres interne rutiner og retningslinjer, som gjøres lett tilgjengelige gjennom embetets styringsbibliotek.

Embetet videreutvikler internkontrollsystemet, og er i gang med arbeidet med ny retningslinje for internkontroll.

Embetet har også utviklet et årshjul som sikrer at viktige aktiviteter og problemstillinger løftes til ledergruppen og blir systematisk fulgt opp. Videre er det etablert gode rutiner for økonomiske transaksjoner, og det er utarbeidet budsjettstyringsprinsipper som tydelig beskriver fullmaktene knyttet til ulike roller. Disse rutinene har vært gjenstand for årlig revisjon fra Riksrevisjonen – uten merknader.

Gjennom Likestilling, integrering og mangfoldsutvalget (LIM-utvalget) har vi hatt særskilt oppmerksomhet på varslingsrutiner for ansatte. Det gjennomføres jevnlig tester for å sikre at systemet fungerer etter hensikten.

For å sikre åpenhet, tillit og integritet til forvaltningen har vi utarbeidet rutiner for registrering av ansattes verv og økonomiske interesser. Vi har lagt vekt på å informere om viktigheten av denne rutinen både til ledergruppen og til ansatte.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

I 2023 startet embetet en omorganiseringsprosess for å styrke den strategiske ledelsen og redusere kontrollspennet til avdelingsdirektørene. I mai 2024 ble det nye organisasjonskartet ferdigforhandlet. Siden de nye seksjonslederstillingene skulle lyses ut eksternt, har vi holdt noen stillinger ledige over lengre tid enn normalt for å gjennomføre gode rekrutteringsprosesser. Høsten 2025 fikk vi rekruttert siste seksjonsleder som starter 1.1.2026 og da er den nye organisasjonen omsider helt på plass.

Turnover i 2025 landet på 11,9%, noe som er en økning fra 9,9% året før. I 2025 var det 20 personer som sluttet og ble erstattet i embetet. 13 av disse sluttet første halvår, mens de resterende 7 hadde sin siste arbeidsdag hos oss i andre halvår. Vi går inn i 2026 med en oppsigelse, mot 6 personer som sa opp i 2024 og som sluttet i 2025. Det kan se ut som om vi nå har en effekt av omorganiseringen vi har gjennomført med en høyere ledertetthet og tettere personaloppfølging. Vi legger til grunn at dette vil bidra til en lavere turnover fremover.

I løpet av høsten har vi opplevd en markant økning av søkere på de fleste stillingene. Det handler nok om flere faktorer, men en faktor som har gitt denne effekten er at vi i hele 2025 har hatt flere studentstillinger i embetet og hatt 8 jusstudenter i praksis i høstsemesteret. Embetet får gode tilbakemeldinger fra alle studentene og det bidrar til et godt omdømme blant nyutdannede som skal ut å søke seg jobb.

Lønnsnivået hos Statsforvalteren er fremdeles ikke konkurransedyktig sammenlignet med andre offentlige aktører i regionen. Vi ser dette særskilt hos søkere med lang arbeidserfaring. Ideelt sett skulle vi ønske å rekruttere flere erfarne medarbeidere. Det er spesielt krevende å rekruttere erfarne jurister og leger.

Sykefraværet gikk noe opp fra 5,9% i 2024 til 6,1% i 2025. Fraværet fordeler seg ulikt på avdelingene. Sykefravær er uforutsigbart og gir økt arbeidsbelastning for de som er friske og på jobb. NAVs statistikk viser at 71% av de sykemeldte i 2025 har vært gradert sykemeldte. Det er en svak økning fra året før og noe vi er svært fornøyd med.

De fleste medarbeiderne våre har utdanning på mastergradsnivå, og noen har doktorgrad. Statsforvalteren i Agder har kompetente medarbeidere som leverer godt, noe som gjør at avdelingene generelt sett har gjennomgående bra måloppnåelse.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet har relativt få eiendeler. Alle kontorlokaler vi disponerer er leide, og i hovedsak alt IKT-utstyr ble overtatt av Fylkesmennenes Fellesadministrasjon (nå STAF) fra 01.01.2019. Vi eier alle møbler i lokalene.

Det er inngått avtale om leasing av to biler.

Vi har utarbeidet en oversikt over kunsten som embetet besitter. Denne oversikten ble gjennomgått og oppdatert i forbindelse med innflytting i nye lokaler.

I 2025 har embetet jobbet med å klargjøre organisasjonen for innføring av Statens regnskapsstandard (SRS). Dette har vært et ressurskrevende arbeid og det er vanskelig å se nytteverdien av dette for en organisasjon på vår størrelse.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Riksrevisjonens gjennomgang i 2024 ble gjennomført uten merknader. Revisjonen for 2025 er ennå ikke ferdig.

Statsforvalteren i Agder skal være en virksomhet med god styring og kontroll på informasjonssikkerhet og personvern. Fagutvalget har utarbeidet et felles ledelsessystem for informasjonssikkerhet for alle embetene som følges.

Vi har en lav terskel for hva som skal meldes som brudd, og vi har i 2025 hatt en større hendelse som er meldt til datatilsynet og fulgt opp av DFD.

Mot slutten av november ble det avdekket feil i behandlingen av innsynskrav i flere statsforvalterembeter. Denne feilen førte til at taushetsbelagt informasjon fulgte med sladdede dokumenter via skjulte metadata. Statsforvalteren i Agder var blant de berørte embetene, og aviket førte til betydelig merarbeid, stor belastning på ansatte og et økt etterslep i behandlingen av innsynskrav.

Ledergruppen informeres årlig om status på avvik.

I 2025 har vi særlig lagt vekt på å sikre at alle ansatte har fått informasjon om varslingsrutiner og rutiner om trakassering, herunder seksuell trakassering

Alle nyansatte deltar nå på et digitalt kurs i informasjonssikkerhet som er tilgjengelig på kurs- og kompetanseportalen. En god sikkerhetskultur er avhengig av at alle ansatte er bevisste på sitt ansvar for å hindre at sensitive opplysninger kommer på aveie, og at bruken av data og programvare er i tråd med utarbeidede instruksjoner.

I 2025 har vi fortsatt arbeidet med sikkerhetskulturen i embetet og deltatt i STAF sitt opplegg rundt falske e-poster. Vår informasjonssikkerhetsansvarlig bidrar med kunnskap til alle nyansatte som starter i embetet. Informasjons-sikkerhet er alltid et tema når en medarbeider skal ta i bruk hjemmekontor. Embetet deltar i STAF sin informasjonssikkerhetsmåned, noe som er nyttig for alle i embetet.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø,

diskriminering, ytre miljø og lignende

Høsten 2025 gjennomførte embetet for første gang en psykososial vernerunde. Bedriftshelsetjenesten (BHT) deltok på denne sammen med hovedverneombudet og avdelingsdirektør for Organisasjon og forvaltning. Det ble satt av to timer til hver avdeling og i tillegg til avdelingsdirektør og avdelingens verneombud deltok det en person fra hver seksjon. Denne vernerunden gav oss god kunnskap om avdelingene og vi har flere oppfølgingspunkter som er lagt inn i HMS planen for 2026. Alle avdelingene gir uttrykk for at arbeidsbelastningen er høy, og at det er en ubalanse mellom oppgaver og ressurser. I tråd med at det fra 1. januar 2026 i arbeidsmiljøloven blir klarere hva som er kravene til det psykososiale arbeidsmiljøet skal det psykososiale arbeidsmiljøet kartlegges sammen med BHT. Embetet har en relativt ny ledergruppe og flere nye verneombud. HMS kurs for begge parter blir et satsingsområde i tillegg til at vi vil ha en opplæring av verneombudene i samarbeid med BHT med dilemmatrening, case løsning og trening på god rolleforståelse.

Annenhver mandag har Statsforvalteren et kort informasjonsmøte kalt "Endelig mandag" for hele embetet. I tillegg benyttes lokalt intranett «Løvetavl@» til å gi ut informasjon i organisasjonen.

Likestilling og likeverd

Kartlegginger og vurdering viser at vi internt i embetet særlig lykkes med heltidskultur, livsfasepolitikk og tilrettelegging av arbeidsplassen. I 2025 har vi særlig lagt vekt på å sikre at alle ansatte har fått informasjon om varslingsrutiner og rutiner om trakassering, herunder seksuell trakassering. Vi har i 2025 fortsatt arbeidet med rekruttering og tiltak for økt mangfold. Vi opplever å få flere gode søkere til ulike stillinger, men vi ønsker fremdeles et større mangfold. En utfordring for oss er at kjønnsbalansen er skjev med hovedvekt av kvinnelige ansatte, men vi ser at andel nyansatte som rekrutteres bidrar til bedre kjønnsbalansen. Alderssammensetningen i embetet oppleves som god.

HMS og arbeidsmiljø

Sykefraværet utgjorde 6,1 %. Økningen kom på slutten av året hvor vi embetet har fått flere langvarige fravær som ikke er arbeidsrelatert. Vi har gode rutiner for hvordan sykmeldte skal følges opp og jobber kontinuerlig med begrepet «leder før lege». En effekt av dette er mengden graderte sykemeldinger som nå ligger på ca 71% av de langtidssykmeldte. Vernetjenesten i embetet er organisert ved at alle avdelinger har et verneombud og et vara verneombud. I tillegg har vi valgt et hovedverneombud og et vara hovedverneombud.

Alle medarbeidere har minst en årlig medarbeidersamtale, samt tilbud om årlig ergonomigjennomgang/arbeidsplassvurdering. Alle får tilbud om influensavaksinerings på høsten. Vi gjennomfører også lønssamtaler i forkant av lokale lønnsforhandlinger.

Medvirkning og medbestemmelse

Fra 2018 har vi hatt et felles utvalg for Arbeidsmiljø og Medbestemmelse - Samarbeidsutvalget (SAMU). Vi har erfart at dette er en god organisering. I SAMU møter tre representanter fra Akademikerne, en fra LO, en fra YS og en fra Unio, samt hovedverneombudet. Arbeidsgiver har møtt med statsforvalter, assisterende statsforvalter og avdelingsdirektør for organisasjon og forvaltning. Arbeidsgiver har ledet utvalget. Samarbeidsutvalget har hatt seks møter og behandlet totalt 60 saker. Viktige saker har blant annet vært sykefraværs-statistikk, embetets verdier og visjon og arbeidet med vår digitale modenhet.

Ytre miljø

Embetet er Miljøfyrtårnsertifisert, og vi er medlem av "Klimapartnere Agder". Embetet er lokalisert i et bygg som er BREEAM-sertifisert.

4.3 Fellesføringer 2025

Fellesføring 1: Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

Statsforvalteren i Agder er Miljøfyrtårn-sertifisert og rapporterer på våre utslipp og vårt klimaarbeid hvert år i dette systemet. Vi er også medlem av det nasjonale Klimapartner-nettverket, og fører også gjennom dette et klimaregnskap hvert år, deler våre erfaringer med andre virksomheter, og får kunnskap om gode klimagrep fra andre. Resultatene av rapporteringene drøftes i ledermøtet og presenteres for alle ansatte i morgensamlingen «Endelig mandag». Vi har over tid vektlagt bærekraftsmålene, og vært aktiv deltaker i utviklingsarbeid sammen med to andre embeter for å konkretisere og forbedre implementeringen av disse i hele virksomheten. I vår ordinære utadrettede virksomhet arbeider vi daglig med å fremme disse hensynene i kommuner og næringsliv på Agder.

Siste miljørapportering med tall for 2024 viser en utsorteringsgrad for avfall er på 60,8 %, sammenlignet med 53,8 % i 2023. Det har vært en reduksjon i mengden restavfall og matavfall, mens vi har levert mer papp/papir og litt mer plast og glass/metall.

Transport på tjenestereise og til/fra jobb er den viktigste miljøfaktoren embetet løpende kan påvirke. Vi har retningslinjer for tjenestereiser som oppfordrer til valg av digitale alternativer, tog eller buss som bedre alternativer enn privatbil og fly. Andelen flyreiser er nå lav. Vi har ikke gratis parkering for ansatte eller besøkende. Vi ser en reduksjon i bruk av fossilbil på tjenestereise fra 2023 til 2024 på 21,1%, og en økning i bruk av elbil på 35,5 %. Det er en liten nedgang i flyreiser innenlands, men to lengre utenlandsreiser (Brussel og India) drar opp CO2-utslippet. Totalt er det en betydelig reduksjon i CO2-utslipp, fra 15 729 tonn til 10 500 tonn. Men pga. endringer i rapporteringen for ulike kategorier og hvordan utslipp fra flyreiser beregnes, er det vanskelig å direkte sammenligne dette.

Kontorlokalene våre er BREEAM-sertifisert på nivå «Good». Dette innebærer blant annet solceller på taket og avanserte systemer for styring av ventilasjon og oppvarming. Oppvarming og varmtvann forsynes av fjernvarme. Avtale om innkjøp av strøm inngås i et stort innkjøps samarbeid for offentlig sektor på Agder. Det kan vurderes å sette ned temperaturen for å spare strøm, i tillegg til at temperaturen settes ned på kvelden og i helger.

Embetets egen virksomhet vurderes å ha begrenset sårbarhet for de klimaendringene vi kan se for oss så langt. Vårt nye kontorbygg har en beliggenhet som ikke er spesielt utsatt for flom, skred eller havnivåstigning. Vi har sikret oss mulighet for alternativ internettleverandør og to kabler til bygget. Vi har egen dieselgenerator for å sikre drift ved lengre strømutfall enn batterikapasiteten for IKT og skallsikring av bygget. Episoder med ekstremvær og trafikale utfordringer håndteres i økende grad med hjemmekontor og digital drift, også av vår samordningsrolle på beredskapsområdet. Fylkesberedskapsrådet møtes jevnlig digitalt.

Etter som et våtere og villere klima utvikler seg videre med økende effekter, vil dette gi behov for en vridning i vår ressursbruk i den ordinære utadrettede virksomheten, der klimatiltak, klimatilpasning og krisehåndtering vil måtte få større plass og mer ressurser.

Fellesføring 2: Positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring

Faste ansatte som får redusert funksjonsevne har vi en god historikk på at vi klarer å tilrettelegge for og beholde. Når det gjelder rekruttering så har vi en mangfoldserklæring og oppfordrer personer med funksjonsnedsettelse til å søke. Vi har et universelt utformet bygg og har gode tilretteleggingsmuligheter.

Vi mottar få søknader hvor det er synliggjort at en har en funksjonsnedsettelse, og enda færre som innfrir kvalifikasjonskravene. Når de er funnet kvalifisert så kalles de inn til intervju. Embetet har en positiv kultur og ønsker mer mangfold.

I 2025 har vi hatt tre personer på arbeidstrening med lønnskudd. Embetet har også mottatt mentortilskudd for deler av arbeidstreningen. To av disse fikk fast stilling hos annen arbeidsgiver. Den tredje personen fikk et kortvarig engasjement hos oss i etterkant av arbeidspraksisen. Vi vurderer dette som en suksess og vi ønsker å fortsette denne gode trenden i 2026.

Vi har en samarbeidsavtale med NAV og med tiltaksarrangører i fylket. Dette samarbeidet er i en positiv utvikling og registrerer at når en blir bedre kjent så er det lettere å få god match på kandidater som kan ha nytte av å ha en arbeidstrening hos oss.

I 2025 har vi også hatt en satsing på studentstillinger. Noen har vært her i sommerferien og andre har 20-40% stillinger gjennom skoleåret. Vi fikk over 60 søkere på disse utlysningene og her fikk vi en mer mangfoldig søkerliste. Vi har i 2025 derfor hatt en ansatt med nedsatt funksjonsevne i et sommervikariat.

Fellesføring 3: Redusere konsulentbruken

Statsforvalteren i Agder bruker egne ansatte til å ivareta arbeidsoppgavene. Det leies ikke inn arbeidskraft fra bemanningsforetak. I særskilte tilfeller kan det likevel være behov for å kjøpe en tjenester fra eksterne med spesialkompetanse. I Agder har vi gjort dette i svært liten grad. I 2024 og 2025 har vi kjøpt noe Coaching-tjenester. Kostnaden for dette var i 2024 kr 6 300 og i 2025 kr 37 615.

4.4 Andre forhold

I 2025 hadde Statsforvalteren i Agder to offisielle besøk fra Kongehuset. Hennes Kongelige Høyhet Kronprinsesse Mette Marit åpnet Europakonferansen 5. mai, og var også tilstede på barnefilmfestivalen i Kristiansand. Hennes Majestet Dronningen besøkte Kunstsilø og Galleri Myren i Kristiansand 13. mai. Besøkene ble gjennomført i henhold til protokoll og i samarbeid med det kongelige hoff.

Antall tildelinger av H. M. Kongen fortienstmedalie i 2025 7 stk

Antall utnevnelser av St. Olavs orden 1 stk

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Det krevende geopolitiske situasjonsbildet er i rask endring og danner et alvorlig bakteppe for vårt daglige arbeid. Totalforsvar og beredskap er løftet betydelig på den nasjonale agendaen, noe som påvirker våre samlede prioriteringer. Samtidig skaper gjennomføringen av nasjonale klima- og naturforpliktelser økt konfliktnivå i den løpende arealforvaltningen og planarbeidet.

Den demografiske utviklingen innebærer et vedvarende og økende press på kommunenes evne til å levere velferdstjenester på det nivået befolkningen forventer. Mangel på kompetent arbeidskraft framstår som vel så kritisk som økonomiske rammer. Dette bidrar også til en markant økning i embetets oppgaver innen klagesaksbehandling og tilsyn overfor kommuner og helseforetak.

Internt i embetet er forholdet mellom kapasitet og oppgavens omfang en helt sentral utfordring. Spørsmålet om befolkningens tillit til myndighetene har fått økt oppmerksomhet. For å opprettholde høy tillit må vi som rettssikkerhetsinstans levere med både høy kvalitet og god framdrift. Samfunnsmessig effektivitet forutsetter dessuten at vi evner å kombinere dette med forebyggende arbeid og faglig utvikling i kommunene. Det pågående «Balanseprosjektet» er derfor avgjørende for en god utvikling fremover.

Vi arbeider målrettet for å sikre at vi er rustet for framtida. Regionplan Agder 2030 ligger til grunn for innsatsen i kommuner, statlige aktører og privat sektor. Planens hovedbudskap – at klimagassutslippene skal ned og levekårene opp – fordrer samlet innsats.

Samhandlingsarenaen #vårtagder er etablert nettopp for å styrke denne felles oppfølgingen.

Statsforvalterens rolle innen samfunnssikkerhet og beredskap blir stadig satt på prøve. Den utfordrende sikkerhetspolitiske situasjonen i kombinasjon med hyppigere ekstreme værhendelser og økende utfordringer knyttet til informasjons- og datasikkerhet gjør dette feltet mer krevende, både siviilt og i totalforsvarsperspektiv. Samarbeidet i fylkesberedskapsrådet er godt, og kommunene håndterer hendelser på en gjennomgående solid måte.

En tett og konstruktiv dialog med kommunene om tjenestene til innbyggerne er en bærebjelke i vårt arbeid. Embetet prioriterer høyt å samordne og styrke innsatsen for å bedre levekårene i Agder. God veiledning og god samhandling er avgjørende for å lykkes, og samarbeidet i regionen vurderes som godt. Systematisk bruk av kommunebildeverktøyet har lagt til rette for gode dialogmøter, og tilbakemeldingene er gjennomgående positive. Samtidig er kommunenes tjenestetilbud under betydelig press, og enkelte områder står i fare for ikke å kunne opprettholde faglig forsvarlige løsninger. Den økte flyktningstilstrømningen forsterker utfordringene på bolig- og helseområdet.

Den nasjonale og globale situasjonen tilsier at innsatsen på klimafeltet må styrkes ytterligere. Embetet har allerede en viktig rolle, men vurderer at både tydeligere ansvar og flere virkemidler vil være nødvendige for å sikre god måloppnåelse. Statsforvalterens rolle i gjennomføring av nasjonale klimaforpliktelser, både for utslippsreduksjoner og klimatilpasning, bør derfor klargjøres ytterligere.

Presset på arealbruk øker, og det er krevende å skape forståelse lokalt for vår rolle når kommunene har et sterkt utviklingsperspektiv. Vi ser også at kommunene i økende grad utfordrer vår faglige vurderingsmyndighet. Embetet vil derfor fortsatt prioritere kompetansehevende tiltak for kommunene, særlig knyttet til plan- og bygningsloven, med vekt på det handlingsrommet og de rammene loven gir.

Den polariserte samfunnsdebatten har stått inn også i Agder. Debattklimaet har hardnet til. Diskusjonen om forvaltningens rolle og oppgavedeling utfordres. Statens rolle som rettsikkerhetsgarantist presses av kommunenes opplevelse av å ha behov for å verne om lokaldemokratiets rolle.

I tiden som kommer vil dialog, samhandling og samarbeid mellom embetet og kommunene stå helt sentralt for å sikre tillit og skape grunnlag for god oppgaveløsning.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Vi vurderer at embetet har møtt endringene i det overordnede utfordringsbildet gjennom en tydelig styrking av beredskapsrollen. Videre utvikling av det gode samarbeidet i fylkesberedskapsrådet er et sentralt virkemiddel. Den mest krevende utfordringen fremover – som både er langvarig og økende – er misforholdet mellom knappe ressurser og et stadig større og mer komplekst oppgaveomfang. En konkret og merkbar effekt av Balanseprosjektet blir derfor avgjørende for hvilke resultater embetet kan levere de kommende årene.

Over tid har embetet prioritert å tilføre mer ressurser enn budsjettmodellen tilsier til KDD-fag og HOD-området. Til tross for dette har vi her betydelige og vedvarende utfordringer med økende saksbehandlingstid og et urimelig arbeidspress. Vi ser nå en tydelig vekst både i antall og kompleksitet i klage- og rettighetssaker innen blant annet plan- og bygg, helse og sosiale tjenester, barnevern, skolemiljø og vergemål. Mange av sakene er omfattende og kompliserte. Samtidig øker oppgavetilfanget generelt over tid. Med et stramt totalbudsjett, lønnsnivå under virksomheter vi konkurrerer med og høy turnover, opplever vi at handlingsrommet er svært begrenset.

Å sikre embetets kompetanse og kapasitet over tid er kritisk. Turnoveren har vært høy de senere årene, og rekrutterings- og opplæringsprosesser krever betydelige ressurser. Vi lykkes som regel godt med å rekruttere, men ofte med arbeidere med begrenset erfaring fra forvaltningen og fra relevante fagområder. Kampen om erfarne medarbeidere taper vi ofte, særlig på grunn av lønnsnivået. Vi blir i økende grad utkonkurrert av andre offentlige virksomheter i regionen, også av kommunene. Med svært stramme økonomiske rammer er dette en utvikling som trolig vil forsterkes. Handlingsrommet er lite, og ytterligere reduksjon i bemanningen – som isolert sett kan fremstå som det mest tilgjengelige grepet – vil etter vår vurdering føre til ytterligere økte saksbehandlingstider og høyere risiko for feil. På flere fagområder ligger vi allerede på et minimumsnivå av nødvendig kompetanse. Embetet har nå tilpasset seg budsjettmodellen, noe som i praksis har innebåret en nedbemanning på rundt 15–20 medarbeidere. Ytterligere reduksjoner vurderes som svært risikable.

Årsregnskapet viser et mindreforbruk i 2025 på 2,5 prosent. Embetet har hatt tett økonomioppfølging og styrt mot balanse. Erfaringsmessig skjer det imidlertid endringer i tildelinger sent i året, som gjør det krevende å komme tettere på balanse enn årets resultat. Variasjon i SPK-tall mot slutten av året er

en hovedårsak til avvik.

I løpet av 2025 har vi i økende grad erfart at prioriteringene blir stadig mer krevende, og at de fleste prioriteringsdiskusjoner nå står mellom lovpålagte oppgaver. Ressurstilgangen er ikke tilstrekkelig til å ivareta en stadig større og mer kompleks oppgavemengde. Konsekvensen er økte saksbehandlingstider, også der det finnes lovpålagte frister, samt for lite kapasitet til veiledning og fagutvikling. Over tid svekker dette både tilliten til og omdømmet til embetet. Det er en alvorlig utvikling. Vi ser også konturene av at redusert tillit og økt konfliktnivå – særlig innen plan- og naturområdet – gir sterkere etterspørsel etter enkle løsninger og mindre forståelse for embetsverkets rolle som garantist for kunnskapsbasert forvaltning og faktabasert grunnlag for politikkutvikling, som er en grunnpilar i det norske forvaltningssystemet.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Agder.pdf](#)

7 Vedlegg

Tabellene nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene for Statsforvalteren i Agder.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	3 880.0
Budsjettavvik (%)	2.5 %

Husleie

Husleie (tusen kr)	16 263.0
Husleie (% av driftsutgifter)	10.7 %

SFAG fremleier lokaler til STAF. Inntekter ved fremleie er trukket fra husleiekostnaden.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i elements	Antall journalposter i vergemåls-elements
Antall journalposter	109 915	65 284	44 631

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
152001	151 451
152021	4 643
Post 01 (unntatt 152001)	17 821
Post 20-29 (unntatt 152021)	144 263
Post 30-39	7 006
Post 40-49	0
Post 60-69	78 897
Post 70-79	229 711
Post 80-89	6 501

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 287.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	6.1 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	789.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	7.7 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 498.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	5.5 %
Antall legemeldte sykedager for menn	711.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	7.0 %
Avtalte arbeidsdager for menn	10 201.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 139.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	4.2 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	27 362.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	78.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0.8 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	359.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.3 %

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	125.0	72.3 %	48.0	27.7 %	760 720.0	775 041.0	98.2 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	5.0	55.6 %	4.0	44.4 %	1 237 913.0	1 167 580.0	106.0 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	17.0	70.8 %	7.0	29.2 %	967 010.0	932 145.0	103.7 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	60.0	76.9 %	18.0	23.1 %	750 984.0	761 349.0	98.6 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	39.0	70.9 %	16.0	29.1 %	656 080.0	668 898.0	98.1 %
Kategori 5: Kontorstillinger	4.0	57.1 %	3.0	42.9 %	474 869.0	537 891.0	88.3 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger							
Kategori 7: Læringer							

I kategori 1 er det inkludert en spesialrådgiver som rapporterer til statsforvalter. Vi ser fremdeles at menn tjener mer enn kvinner i kategoriene 3, 4 og 5. Men i kategori 1 og 2 tjener kvinner mer enn menn. I stillingskategori 5 er det inkludert 6 studenter (konsulenter): 4 kvinner og 2 menn.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Totalt antall årsverk	150.0
Totalt antall årsverk for kvinner	109.2
Totalt antall årsverk for menn	40.8
Totalt antall årsverk for faste stillinger	142.7
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	7.3
Sum andel administrasjon	5.5 %
Økonomi	3.5
Lønn	1.0
Personal	1.1
Resepsjon/sentralbord	1.8
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	0.8
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

0,7 årsverk personal er i hovedsak oppgaver knyttet til rekruttering. Andre administrative oppgaver er forbeholdt direktørens oppgaver (ledelse av avdelingen m.m.)

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Turnover i prosent	11.9 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	168.0
Totalt antall ansatte som sluttet (eksludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	20.0
Totalt antall ansatte som sluttet	32.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	5.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	27.0

4 personer er ikke tatt med i beregningen, grunnet kort tid mellom tilsetting/gjeninntredelse og fratredelse i løpet av året. Av disse er det 3 studenter med deltidsjobb.

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	125	48	173
Sum antall deltidsansatte	9	4	13
Sum antall midlertidige ansatte	10	3	13
Sum antall ansatte med personalansvar	14	8	22
Ufrivillig deltid	0	0	0

Av de midlertidige ansatte er det inkl. 6 studenter (5 kvinner og 1 mann) som også inngår i antall deltidsansatte. I løpet av 2025 ble 5 midlertidige stillinger gjort om til faste stillinger. Disse personene er derfor ikke med i sum antall midlertidig.

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	151 437.0
Administrativ kostnadsdekning	7 982.0
Brutto driftsutgifter	159 419.0
Lønn kap.152001	128 350.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	80.5 %

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Sum antall ansatte	173
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	26
Antall ansatte 30 - 39 år	30
Antall ansatte 40 - 49 år	45
Antall ansatte 50 - 59 år	47
Antall ansatte over 60 år	25
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	9
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	223
Antall kvinner i foreldrepermisjon	5
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	
Dagsverk foreldrepermisjon menn	0
Antall menn i foreldrepermisjon	0

Antall ansatte over 60 år er noe lavere enn 2024, skyldes hovedsakelig pensjonering